

Národný akčný plán pre deti na roky 2013-2017 – aktualizovaný pre rok 2015 a nasl.

Obsah

I. časť - A. Úvod

A.1.	Vyhlasenie detí a mladých ľudí zapojených do prípravy Národného akčného plánu pre deti	1
A.2.	Vymedzenie postavenia a cieľov Národného akčného plánu pre deti v kontexte Celoštátnej stratégie ochrany ľudských práv a základných slobôd v Slovenskej republike	2
A.3.	Východiskové ľudsko-právne štandardy použité pri tvorbe Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 – 2017	3
A.4.	Metodológia prípravy Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017	5
A.5.	Monitorovanie implementácie, vyhodnocovanie a pravidelná aktualizácia Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017	8
B. Prehľad plnenia úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012.....		9

II. časť - Úlohy a opatrenia

1.	Prierezovo uplatňované princípy	12
2.	Všeobecné vykonávacie opatrenia	16
3.	Občianske práva a slobody.....	60
4.	Rodinné prostredie, náhradná starostlivosť a sociálne zabezpečenie.....	63
5.	Základná zdravotná starostlivosť, zdravotné postihnutie a sociálna starostlivosť.....	84
6.	Vzdelanie, výchova, voľný čas a kultúrne aktivity.....	98
7.	Osobitné ochranné opatrenia.....	119

Zoznam použitých skratiek.....	158
--------------------------------	-----

Príloha č. 1 - „Deti o svojich právach - kvalitatívna sonda do života detí na Slovensku“

Príloha č. 2 - Prehľad plnenia úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012 – Súhrnná informácia

Príloha č. 3 - Prehľad programových a plánovacích dokumentov podporne prispievajúcich k implementácii práv dieťaťa na Slovensku – aktualizovaný

I.

Národný akčný plán pre deti na roky 2013-2017

A. Úvod

A.1. Vyhlásenie detí a mladých ľudí zapojených do prípravy Národného akčného plánu pre deti

„Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, urobia všetky potrebné zákonodarné, správne a iné opatrenia na vykonávanie práv uznaných týmto Dohovorom.“ (čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa)

Slovenská republika sa ratifikovaním Dohovoru o právach dieťaťa a súvisiacich opčných protokolov zaviazala v súlade s medzinárodným právom uskutočňovať kroky na jeho vykonávanie a zabezpečiť tak naplnenie všetkých práv garantovaných Dohovorom pre všetky deti vo svojej jurisdikcii. Záväzky vyplývajúce pre Slovenskú republiku z Dohovoru o právach dieťaťa sú základným východiskom stratégie Slovenskej republiky v oblasti ochrany práv dieťaťa.

K záväzku efektívneho zavedenia Dohovoru o právach dieťaťa pristupuje najmä v posledných rokoch čoraz zreteľnejšia potreba zviditeľnenia detí ako nositeľov práv, s čím súvisí potreba priznať deťom vyššiu politickú prioritu a zavádzať mechanizmy umožňujúce spolupodieľanie sa detí a mladých ľudí na rozhodovaní o záležitostiach, ktoré sa ich týkajú.

Sonda do názorov a postojov mladých ľudí ukázala¹, že deti bez ohľadu na pohlavie, národnosť, región, rodinné zázemie, sociálnu či ekonomickú situáciu rodiny, sú schopné a ochotné formulovať svoje názory a že

- ponúknutá možnosť v nich vzbudzuje nielen radosť a zadosťučinenie, ale aj pocit spoluzodpovednosti za riešenie daných problémov a zdravé sebavedomie;
- rovnocenné zaobchádzanie zvyšuje vnímavosť a spätnú pozitívnu reakciu na dospelých;
- nezaťaženosť názorov spoločenskými stereotypmi odhaľuje v jednoduchej podobe často nejasné súvislosti a problémy, ktoré dospelí nevidia a/alebo nekomunikujú jednoznačne;
- deti chcú byť viac informované o svojich právach a viac sa aktívne zapájať do riešenia záležitostí, ktoré sa ich dotýkajú, a to od úrovne rodiny, cez školu, komunitu až po celú spoločnosť.

Oslovené deti a mladí ľudia sa vyjadrili aj k tomu, čo vnímajú ako vlastný záväzok v záujme zlepšenia spolunažívania detí s dospelými:

"Aj my by sme mali pomáhať, keď to dospelí potrebujú a veriť im. Ak im nepovieme, čo nás trápi, nebudú nám vedieť pomôcť. Mali by sme ich tiež viac počúvať, rešpektovať, byť slušní a ctiť. Tiež by sme sa mali lepšie učiť, nefajčiť a nepiť. My sami by sme si mali navzájom pomáhať a držať spolu, požičať svoje oblečenie tým, ktorí to potrebujú, nikomu nenadávať, nevysmievat' sa iným deťom ani ľuďom so zdravotným postihnutím či iným znevýhodnením. Všetci sme si rovní a sme tu na to, aby sme tým v núdzi pomohli."

¹ „Deti o svojich právach - kvalitatívna sonda do života detí na Slovensku“, © Slovenský výbor pre UNICEF

Ako posolstvo sa dajú vnímať odkazy detí pre dospelých, čo by mohli robiť, aby sa deťom na Slovensku žilo lepšie:

"Určite by nemali na nás kričať, mali by tráviť s nami viac času, pristupovať k nám rovnocenne a počúvať naše názory, lebo aj deti môžu mať skvelé nápady. Rodičia by nám mali viac veriť, starať sa o deti a ísť im príkladom. Učitelia by mohli vylepšiť školy, dávať nám menej úloh a nestresovať nás. Politici by nás mali ochraňovať, viac sa zaoberať problémami detí, rešpektovať detské sny, podporovať ich v tom a pomáhať im v budovaní lepšej budúcnosti.

Všetko by bolo ľahšie, keby dospelí chceli vypočuť naše názory a brali ich do úvahy. Priali by sme si, aby vám na nás záležalo viac, ako na vývoji nových počítačov, alebo kurze eura."

A.2. Vymedzenie postavenia a cieľov Národného akčného plánu pre deti v kontexte Celostátnej stratégie ochrany ľudských práv a základných slobôd v Slovenskej republike

Národný akčný plán pre deti predstavuje základný nástroj pre cielený a koordinovaný postup pri implementácii Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov na národnej úrovni. Pri jeho koncipovaní bola zohľadnená požiadavka komplementarity k opatreniam, ktoré sa už plnia prostredníctvom iných národných akčných plánov, programov, koncepcií alebo stratégií.

Vzťah a podmienenosť medzi jednotlivými programovými dokumentmi tak, aby sa obsah jednotlivých úloh vzájomne neprekrýval, ale naopak, aby sa jednotlivé činnosti a aktivity dopĺňali a vytvárali pridanú hodnotu k naplneniu cieľov jednotlivých čiastkových programov, má riešiť pripravovaná Celostátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike. Zámeru zjednotiť systém ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike a vymedziť dlhodobú stratégiu v tejto oblasti, bola prispôbená aj štruktúra a metodológia prípravy Národného akčného plánu pre deti.

V kontexte zatiaľ absentujúcej ucelenej ľudskoprávnej politiky štátu predstavuje predkladaný Národný akčný plán pre deti minimálny rámec implementácie v oblasti ochrany práv dieťaťa, ktorý je potrebné rozšíriť o aktuálne potreby praxe a záujmy detí ako cieľovej skupiny - je preto konštruovaný ako otvorený dokument; obsahuje základné úlohy na obdobie rokov 2013 až 2017, s prvým hodnotením a aktualizáciou úloh v roku 2014 a následným jednoročným hodnotením a aktualizáciou. Platnosť Národného akčného plánu pre deti, časovo obmedzená na obdobie piatich rokov, reflektuje na odporúčania Výboru Organizácie spojených národov pre práva dieťaťa a súčasne korešponduje s päťročným cyklom periodického hodnotenia implementácie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa.

Strategickým zámerom akčného plánu je, prostredníctvom úloh a opatrení v ňom obsiahnutých, prispieť ku budovaniu a rozvoju uceleného a účinného systému na ochranu práv a záujmov detí a zabezpečiť dosahovanie pokroku pri uplatňovaní a ochrane práv a záujmov detí. V súlade s týmto zámerom možno čiastkové strategické zámery v oblasti podpory a ochrany práv detí zhrnúť nasledovne:

1. posilňovanie a upevňovanie postavenia dieťaťa ako nositeľa práv a ľudskej bytosti s vlastnou dôstojnosťou a rozvíjajúcimi sa schopnosťami a názormi;
2. podpora a rozvoj kompetencií rodiny ako prirodzeného prostredia pre rast a blaho dieťaťa a podpora pozitívneho rodičovstva;

3. prijímanie a realizovanie opatrení legislatívneho a nelegislatívneho charakteru založených na poznaní a reflektujúcich na nové požiadavky medzinárodných dokumentov a praxe;
4. koordinácia politik týkajúcich sa detí na všetkých úrovniach - v horizontálnej a vertikálnej rovine;
5. inštitucionálne zabezpečenie implementácie Dohovoru a jeho opčných protokolov, vrátane adekvátneho personálneho a finančného krytia;
6. monitorovanie a priebežné hodnotenie efektívnosti vo všetkých oblastiach záujmu podľa Dohovoru;
7. cieľavedomé rozvíjanie praxe podporujúcej upevňovanie pozitívnych činiteľov podporujúcich nediskriminačné zaobchádzanie s deťmi a osobitných opatrení pre zvlášť ohrozené skupiny detí;
8. zabezpečenie deťom prístupu k účinným prostriedkom nápravy v prípade porušenia ich práv, berúcich do úvahy potrebu citlivého prístupu k dieťaťu;
9. podpora medziodborovej spolupráce a zvyšovanie odbornej prípravy a profesionality odborníkov pracujúcich s deťmi;
10. zvyšovanie povedomia a informovanosti o všetkých oblastiach dohovoru medzi deťmi a verejnosťou.

A.3. Východiskové ľudsko-právne štandardy použité pri tvorbe Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 – 2017

Globálny systém ochrany ľudských práv

Dohovor OSN o právach dieťaťa predstavuje základný východiskový dokument pre všetky dokumenty týkajúce sa ochrany práv detí. Dohovor a ním vytvorené nástroje sú pevným základom pre zabezpečenie ľudských práv všetkých detí bez akejkoľvek diskriminácie a sú aj oporným bodom podpory a monitorovania pokroku v uplatňovaní práv detí na Slovensku.

Národný akčný plán pre deti reflektuje okrem Dohovoru aj na oba jeho opčné protokoly - Opčný protokol o účasti detí v ozbrojených konfliktoch a Opčný protokol o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii. V decembri 2011 schválilo Valné zhromaždenie OSN v poradí tretí opčný protokol k Dohovoru, pričom Slovenská republika ako líder procesu jeho prípravy podpísala Opčný protokol vo februári 2012 a proces jeho ratifikácie by mala ukončiť do konca roka 2013. Protokol dopĺňa systém ochrany práv dieťaťa o procedúru sťažností umožňujúcu deťom alebo ich zástupcom obrátiť sa na Výbor OSN pre práva dieťaťa v prípade porušenia práv garantovaných Dohovorom a jeho dvoma opčnými protokolmi. Slovenská republika, ako zmluvná strana Dohovoru, prijíma a realizuje v záujme dôsledného napĺňania práv ustanovených Dohovorom mnohé opatrenia, správu o ktorých a o pokroku, ktorý sa dosiahol, je povinná v pravidelných intervaloch predkladať Výboru OSN pre práva dieťaťa.

K Východiskovej správe Slovenskej republiky sa Výbor OSN pre práva dieťaťa vyjadril v roku 2000, kedy prijal odporúčania zamerané najmä na oblasť koordinácie, monitorovania, rozpočtového rozdelenia, prípravy odborníkov pracujúcich s deťmi a pre deti, oblasť diskriminácie a oblasť ochrany pred týraním, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním. Výbor taktiež odporučal Slovenskej republike, aby posilnila úsilie v oblasti náhradnej starostlivosti a rodinného prostredia, zdravotnej starostlivosti, vzdelávania a osobitných opatrení ochrany. Druhú periodickú správu prerokoval Výbor OSN pre práva dieťaťa v roku 2007 a vydal záverečné odporúčania, ktoré obsahovali kritické hodnotenie implementácie záverečných odporúčaní z roku 2000 v otázkach menšinových práv, výkonu spravodlivosti voči mladistvým a policajnej brutality. Výbor okrem iného odporučil Slovenskej republike primerané zvyšovanie rozpočtových prostriedkov pre podporu práv detí a za prioritu označil zriadenie koordinačného orgánu pre práva detí. Predloženie konsolidovanej tretej, štvrtej a piatej periodickej správy určil Výbor OSN pre práva dieťaťa na jún 2013, pričom prerokovanie

správy Výborom OSN pre práva dieťaťa možno očakávať v priebehu implementácie Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017.

Ako interpretačný kľúč k uplatňovaniu Dohovoru o právach dieťaťa slúžia tzv. všeobecné komentáre Výboru OSN pre práva dieťaťa (*General Comments*). Všeobecný komentár má ako výkladové stanovisko výboru poskytnúť štátom a ostatným zainteresovaným na uplatňovaní práv dieťaťa istý návod pre správne pochopenie a uplatňovanie dohovoru. Právne záväzným je v tomto zmysle len Dohovor o právach dieťaťa, ktorý Slovenská republika ratifikovala na to ustanovenou procedúrou. Návod k implementácii Dohovoru poskytujú štátom taktiež závery diskusných dní Výboru OSN pre práva dieťaťa, závery a odporúčania ďalších zmluvných monitorovacích orgánov systému OSN (napr. Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím, Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien), správy a odporúčania osobitných procedúr Rady pre ľudské práva (napr. Správy osobitnej zástupkyne Generálneho tajomníka OSN pre násilie na deťoch).

Významnú úlohu, osobitne vo vzťahu k deťom so zdravotným postihnutím, zohráva Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý pre Slovenskú republiku spolu s jeho opčným protokolom nadobudol platnosť v júni 2010. V zmysle článku 7 sa zmluvné strany dohovoru zaväzujú prijímať opatrenia voči deťom so zdravotným postihnutím na užívanie práv a slobôd na rovnakom základe s deťmi bez zdravotného postihnutia.

Dôležitú úlohu vo vzťahu k deťom zohráva aj Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, ktorý v článku 5 písm. b) zaväzuje SR prijať všetky príslušné opatrenia na zabezpečenie toho, aby rodinná výchova zahŕňala riadne pochopenie materstva ako spoločenskej funkcie a uznanie spoločnej zodpovednosti mužov a žien za výchovu a rozvoj ich detí, pričom sa rozumie, že záujem detí sa vo všetkých prípadoch stavia na prvé miesto².

V globálnom rámci ochrany ľudských práv je okrem systému OSN potrebné spomenúť aj Haagsku konferenciu medzinárodného práva súkromného, ktorá predstavuje fórum pre dojednanie mnohostranných medzinárodných zmlúv s cieľom nachádzať ich prostredníctvom spoločné medzinárodné prístupy a postupy k rôznym oblastiam práva, vrátane oblastí týkajúcich sa ochrany práv dieťaťa. V oblasti ochrany práv dieťaťa boli prijaté viaceré dohovory, ku ktorým pristúpila aj Slovenská republika (Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí; Dohovor o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach; Dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí o vyživovacej povinnosti a Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa).

Európsky systém ochrany ľudských práv

V európskom regionálnom kontexte plní Rada Európy úlohu istého „katalyzátora“ pre vykonávanie Dohovoru o právach dieťaťa, primárne prostredníctvom Programu „Budovanie Európy pre deti a s deťmi“. V čase prijatia programu šlo o dovtedy neoverený prístup ku zabezpečeniu prierezového uplatňovania konkrétnej ľudskoprávnej témy naprieč všetkými politikami Rady Európy, navyše podporenej požiadavkou koordinácie všetkých aktivít Rady Európy súvisiacich s deťmi. Program, ktorý bol zahájený v Monaku v apríli 2006, sa realizuje v trojročnej periodicite a doterajšie výsledky programu podporujú opodstatnenosť jeho zavedenia.

Hoci sa dosiahol veľký pokrok, deti v Európe ešte stále nemajú dostatočnú ochranu: sú naďalej obeťami zneužívania, vykorisťovania, zanedbávania, vylúčenia a diskriminácie. Zabezpečovanie služieb deťom a ich rodinám nezodpovedá ich potrebám a nezohľadňuje práva a názory detí. Určité kategórie detí nemajú žiaden prístup ku vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti,

² Text dohovoru bol vyhlásený vyhláškou ministra zahraničných vecí publikovanou v Zbierke zákonov pod č. 62 z roku 1987. V dôsledku sukcesie po bývalej Českej a Slovenskej Federatívnej Republike sa Slovenská republika stala zmluvnou stranou dohovoru 28. mája 1993 so spätnou účinnosťou od 1. januára 1993

spravodlivosti, sociálnej ochrane a starostlivému prostrediu. Práva detí byť zapojené do rozhodovacích procesov sú všeobecne prehliadané: deti nemajú dostatočný prístup k informáciám a ich názory sa zriedka zisťujú alebo berú do úvahy. Hospodárske, sociálne a technologické výdobytky vedú k novým výzvam, na riešenie ktorých nie sú deti, ich rodiny a odborníci s nimi pracujúci vybavení. Hoci mnohé krajiny vynakladajú významné úsilie na ochranu detí, opatrenia, ktoré prijímajú vnútroštátne a miestne orgány sú zriedka podložené výskumom a často nie sú zrozumiteľné, efektívne a udržateľné.

Vo svetle týchto zistení sa v rámci tretieho politického cyklu pripravená Stratégia Rady Európy pre roky 2012-2015 zamerala najmä na efektívne dodržiavanie už existujúcich noriem pre ochranu práv dieťaťa. Dôraz sa bude klásť na preklopenie medzery medzi normami a praxou. Stratégia je strategicky zameraná na naplnenie týchto cieľov:

1. propagovať služby a systémy priaznivé k deťom,
2. odstraňovať všetky formy násillia páchaného na deťoch,
3. garantovať práva detí v zraniteľných situáciách,
4. podporovať účasť detí.

V kontexte činnosti Rady Európy a jej aktivít je potrebné spomenúť aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá je ďalším významným prameňom pre efektívnu implementáciu záväzkov na národnej úrovni.

Dôkazom vplyvu Dohovoru o právach dieťaťa a jeho prieniku do rámca európskej normotvorby je premietnutie štandardov a princípov Dohovoru do vlastnej činnosti Európskej únie. Základ pre podporu a ochranu práv dieťaťa vo vnútorných a vonkajších politikách Európskej únie vytvorila Komisia prostredníctvom oznámenia „K stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa“, ktorú v roku 2011 nahradil a rozšíril Program Európskej únie v oblasti práv dieťaťa. Program je založený na potrebách, ktoré vyjadrili deti zo všetkých členských štátov Európskej únie. Berie tiež do úvahy výsledky hodnotenia vplyvu nástrojov Európskej únie, ktoré majú vplyv na práva dieťaťa.

Podpora a ochrana práv dieťaťa je jedným z cieľov Európskej únie, na ktoré kladie dôraz najmä článok 3 ods. 3 Lisabonskej zmluvy a svoje vyjadrenie našli aj v článku 24 Charty základných práv Európskej únie, právne záväznom katalógu základných práv Európskej únie.

A.4. Metodológia prípravy Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017

Zámerom Národného akčného plánu pre deti realizovaného v rokoch 2009 až 2012 bolo, okrem iného, vytvoriť priestor na skúmanie názorov detí a poskytovanie relevantných informácií deťom a mladým ľuďom tak, aby sa v budúcnosti mohli aktívne podieľať a vyjadrovať k politikám, ktoré sa ich týkajú.

Výbor pre deti a mládež Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „Výbor pre deti a mládež“), ako odborný orgán stáleho poradného orgánu vlády a gestor zodpovedný za tvorbu, aktualizáciu a odpočet plnenia úloh Národného akčného plánu pre deti, inkorporoval uvedenú požiadavku priamo do svojho štatútu, so zámerom utvárať svojou činnosťou podmienky pre zavádzanie a udržanie takých postupov a mechanizmov, ktoré umožnia participáciu detí a mládeže pri tvorbe politik a opatrení, ktoré sa ich týkajú. Výbor za týmto účelom inicioval vytvorenie pracovnej skupiny pre tvorbu mechanizmu participácie detí a mládeže na tvorbe politik a monitoringu uplatňovania Dohovoru o právach dieťaťa. Výsledkom práce pracovnej skupiny má byť návrh participatívneho modelu fungovania Výboru pre deti a mládež, ktorý by zodpovedal štandardom participácie formulovanom vo Všeobecnom komentári Výboru OSN pre práva dieťaťa ku článku 12 Dohovoru.

Za účelom zapojenia detí a mladých ľudí do prípravy nového Národného akčného plánu pre ďalšie obdobie, využil Výbor pre deti a mládež ponuku spolupráce so Slovenským výborom pre UNICEF, ktorý prispôbil štruktúre a potrebám pripravovaného Národného akčného plánu pre deti pôvodne zamýšľanú metodiku projektu na hodnotenie dodržiavania práv dieťaťa z pohľadu detí. Výsledkom projektu realizovaného v období mesiaca november 2012 je sonda do života detí a ich vnímanie mapovaných oblastí života (vzdelávanie a škola, zdravie, rodina, voľný čas, médiá, ochrana detí, práva a slobody, nové trendy a nové potreby detí), ktorá bola jedným z východísk pre formulovanie úloh Národného akčného plánu pre deti (príloha č. 1).

Prieskum bol koncipovaný ako kvalitatívny – s dôrazom na hĺbkovú formu zberu údajov. Na zber empirického materiálu boli použité pološtruktúrované rozhovory a fokusová skupina. Prieskum prebehol počas 3-dňového stretnutia náhodne vybraných detí vo veku od 11 – 15 rokov so štyrmi dospelými mladými facilitátorkami a dobrovoľníčkou tlmočnicou (pre maďarský a rómsky jazyk) v hotelovom zariadení ústretovom k deťom na strednom Slovensku.

Cieľom prieskumu bolo zmapovať, ako deti žijúce na Slovensku, vnímajú dodržiavanie ich práv v každodennom živote. Deti boli o zámere čerpať z ich názorov pri príprave Národného akčného plánu pre deti, ako i priebehu prieskumu informované ešte pred samotným stretnutím, ako i v jeho úvode. Možnosť, že sa budú, i keď nepriamo, spolupodieľať na takomto dokumente v deťoch vyvolala nadšenie a ku všetkým častiam pristupovali veľmi zodpovedne.

Fokusová skupina pozostávala z reprezentatívnej vzorky 19-tich vybraných chlapcov a dievčat zo všetkých krajov Slovenska, z miest aj menších obcí, pričom deti pochádzali z rôznych kultúrnych, sociálnych a rodinných pomerov. Deti sa prieskumu zúčastnili na dobrovoľnej báze. Súkromné informácie o deťoch slúžili pre účely prieskumu a neskoršej analýzy zozbieraných dát, avšak ostatným deťom neboli počas stretnutia zverejnené – v záujme rešpektovania práv detí na súkromie a rovnaké zaobchádzanie.

Použité metódy zberu dát zahŕňali jednak osobné individuálne rozhovory s deťmi, prácu s celou skupinou (napr. brainstorming, spoločná diskusia, zážitková aktivita na tému diskriminácia detí so znevýhodnením), ako aj prácu v menších skupinách. Kľúčovými technikami práce v malých skupinách bola diskusná technika *world café*, v ktorej deti mali možnosť v ôsmich 20-minútových diskusných kolách (s jednou veľkou prestávkou) slobodne vyjadriť svoje autentické názory na dodržiavanie práv v detí v rámci ôsmich oblastí ich každodenného života vychádzajúcich z osnovy pripravovaného Národného akčného plánu, a to v bezpečnom prostredí úzkeho kruhu, zaručujúcim anonymitu, slobodu prejavu a spriatelenej kolektívy. Súčasťou každej diskusnej skupiny bola facilitátorka, ktorá zabezpečovala nestranný zápis výpovedí a výsledkov pozorovaní emočných prejavov detí z dôvodu ich neskoršieho použitia pri príprave záverečnej správy. Všetky zozbierané údaje boli spracované so súhlasom prítomných detí, a tiež ich rodičov, pričom pri citovaní výrokov detí je zachovaná ich anonymita. Poslednou fázou zberu dát použitých v záverečnej správe bola individuálna práca detí na príprave ich vlastných odporúčaní pre zlepšenie dodržiavania práv detí v spoločnosti, ktoré adresovali jednak deťom a jednak dospelým, s ktorými vo svojom každodennom živote prichádzajú do kontaktu: rodičom, učiteľom, policajtom, politikom, a pod.

Napriek tomu, že príprava Národného akčného plánu pre deti rešpektuje v základných parametroch požiadavku medzirezortnej aj mimorezortnej spolupráce, bola metodológia prípravy Národného akčného plánu pre deti podstatne inovovaná. Dôvodom pre tento krok bola jednak reflexia na skúsenosti s odpočtom plnenia úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti pre roky 2009-2012, kedy predkladané odpočty nemapovali situáciu na základe merateľných ukazovateľov, bola to však najmä potreba skutočného naplnenia požiadavky zabezpečiť dosahovanie pokroku pri uplatňovaní a ochrane práv a záujmov detí vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa.

Nakoľko obdobie platnosti Národného akčného plánu pre deti časovo korešponduje s päťročným monitorovacím cyklom Výboru OSN pre práva dieťaťa, bola vnútorná štruktúra aktivít akčného plánu prispôsobená usmerneniam Výboru OSN pre práva dieťaťa k forme a obsahu správy o opatreniach prijatých na účel plnenia záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa tak, aby celkové zhodnotenie päťročného obdobia v roku 2017 mohlo byť zohľadnené ako východisko pre informovanie Výboru OSN pre práva dieťaťa o dosiahnutom pokroku pri implementácii práv zaručených Dohovorom o právach dieťaťa.

Osнова Národného akčného plánu pre deti, schválená Výborom pre deti a mládež, zadefinovala spolu 7 tematických kapitol nového Národného akčného plánu pre deti, kopírujúc súbory opatrení združené podľa toho, ako ich sleduje Výbor OSN pre práva dieťaťa. Súčasne Výbor pre deti a mládež poveril koordináciou prípravy podkladov v danej kapitole konkrétne rezorty, do vecnej pôsobnosti ktorých spadala prevažná časť opatrení konkrétnej kapitoly³.

1. Prierezové princípy
2. Všeobecné opatrenia na implementáciu
3. Občianske práva a slobody
4. Rodinné prostredie a náhradná starostlivosť
5. Základná zdravotná starostlivosť, zdravotné postihnutie a sociálna starostlivosť
6. Vzdelávanie, voľný čas a kultúrne aktivity
7. Osobitné ochranné opatrenia

Koordinátorom prípravy boli poskytnuté jednotne štruktúrované podklady, ktoré ako východiská uvádzali minimálne medzinárodne definované štandardy v oblasti ochrany práv dieťaťa, ktorými je Slovenská republika viazaná a implementáciu ktorých sleduje na medzinárodnej úrovni monitorovací Výbor OSN pre práva dieťaťa.

Navrhované aktivity plánu sú tak priamo previazané na jednotlivé ustanovenia Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov, na Záverečné odporúčania Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej a k Druhej periodickej správe Slovenskej republiky o opatreniach prijatých na plnenie záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru a ďalšie odporúčané zdroje ktoré korešpondujú so zámerom Národného akčného plánu pre deti (špecifické ľudsko-právne štandardy Rady Európy, usmernenia Európskej únie a pod.), čo umožní ich priebežné sledovanie a vyhodnocovanie z pohľadu dosahovaného pokroku. Monitoring pokroku v zadefinovaných oblastiach umožní zároveň priebežné hodnotenie efektívnosti uplatňovaných opatrení a dynamickejšie a cielene zamerané nastavenie zodpovedajúcich opatrení a politík. Skutočnosť, že aktivity Národného akčného plánu pre deti sú formulované v úzkej previazanosti na konkrétne záväzky vyplývajúce z ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa, dáva priestor pre celkové zhodnotenie stavu implementácie tejto komplexnej ľudskoprávnej normy.

Po formálnej stránke je súčasťou uvedenej úlohy nielen časový harmonogram, resp. termín jej plnenia a zodpovednosť, ale tiež kvantitatívny či kvalitatívny indikátor plnenia úlohy. Identifikácia finančných zdrojov na realizáciu úlohy bola podmienkou pre zaradenie úlohy do predkladaného Národného akčného plánu tak, aby bolo už v štádiu návrhu možné reálne zhodnotiť možnosti implementácie úlohy v stanovenom období a zhodnotiť rozsah dopadov navrhovaného Národného akčného plánu na verejný rozpočet.

Národný akčný plán pre deti bol pripravovaný za účasti širšieho spektra špecializovaných odborníkov a praktikov z rôznych oblastí tak, aby bol zabezpečený odborný prístup ku zacieleniu úloh a súčasne ich prepojenosť a vzájomná kompatibilita. Úlohy zároveň rešpektujú pôsobnosť zapojených

³ úlohu strešného koordinátora plnil sekretariát Výboru pre deti a mládež

rezortov a ďalších spolupracujúcich subjektov (napr. úlohy adresované rezortu obrany sú ťažiskovo zamerané na implementáciu záväzkov vyplývajúcich z Opčného protokolu o účasti detí v ozbrojených konfliktoch). S ohľadom na dotknutú cieľovú skupinu bola príprava Národného akčného plánu pre deti súbežne koordinovaná s gestorom a odborníkmi zapojenými do prípravy Stratégie pre mládež na roky 2014-2020. Do prípravy Národného akčného plánu pre deti sa intenzívne zapojili aj zástupcovia mimovládneho sektora, osobitne okruh mimovládnych organizácií združených v Koalícii pre deti.

V procese prípravy Národného akčného plánu boli identifikované rôzne dlhodobé (stratégie), strednodobé (programy, akčné plány) a krátkodobé nástroje podporne prispievajúce k implementácii práv dieťaťa na národnej a regionálnej úrovni, ich súhrnný prehľad uvádza príloha č. 3.

A.5. Monitorovanie implementácie, vyhodnocovanie a pravidelná aktualizácia Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017

Priebežný monitoring a vyhodnocovanie aktivít Národného akčného plánu pre deti bude zabezpečované v troch rovinách -

- na úrovni štátnej správy bude plnenie úloh sledovať Výbor pre deti a mládež, kompetencie a vlastný rozpočet ktorého sú zárukou efektívneho výkonu tejto úlohy. Podľa článku 4 štatútu výboru: výbor spolupracuje s ministerstvami a inými ústrednými orgánmi štátnej správy, orgánmi miestnej a regionálnej územnej samosprávy, mimovládnyimi organizáciami, vedeckými pracoviskami a akademickými inštitúciami, ako aj detskými a mládežníckymi organizáciami a zástupcami detskej a mládežníckej samosprávy v oblasti práv detí a mládeže; spolupracuje s odbornými orgánmi a inštitúciami Európskej únie, Rady Európy a Organizácie spojených národov a ďalšími medzinárodnými orgánmi, organizáciami a inštitúciami v oblasti práv detí a mládeže; podnecuje výskumnú činnosť, rozširovanie a efektívnu výmenu informácií, ako aj tvorbu indikátorov a rozširovanie zdrojov štatistických informácií v oblasti práv detí a mládeže. Do monitorovacích funkcií výboru sa po sfunkčnení a zastabilizovaní mechanizmu participácie detí a mladých ľudí premietne aj monitoring priamo zo strany dotknutej cieľovej skupiny – detí a mladých ľudí;

v rozsahu zákonom ustanovených kompetencií a na základe vlastnej iniciatívy

- z úrovne nezávislých ľudsko-právnych inštitúcií;

pričom dôležitým komponentom zostáva

- verejná kontrola (napr. Koalícia pre deti združujúca mimovládne organizácie venujúce sa dlhodobo problematike detí a mladých ľudí v Slovenskej republike, resp. problematike týkajúcej sa detí a mladých ľudí do 26 rokov, vrátane marginalizovaných skupín a utečencov), médiá, vedecké a akademické inštitúcie, mimovládny sektor a zapojenie medzinárodných mimovládnych organizácií a sietí združujúcich mimovládne organizácie (napr. The Global Initiative to End All Corporal Punishment).

Zámerom je zachovať doposiaľ zaužívaný jednoročný monitorovací cyklus, výsledkom ktorého bude výročný odpočet o stave plnenia úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti predkladaný Výborom pre deti a mládež rade vlády a následne vláde Slovenskej republiky, spolu s návrhom na aktualizáciu Národného akčného plánu pre ďalšie obdobie. Ku skvalitneniu systému vyhodnocovania by mal prispieť systém zavedených indikátorov.

Nad rámec uskutočňovaného monitoringu a vyhodnocovania aktivít Národného akčného plánu pre deti si na základe vlastných zistení a činnosti stanovuje verejná ochrankyňa práv každoročne

priority, v rámci ktorých realizuje, okrem iného, tematicky zamerané prieskumy. Závety a odporúčania vyplývajúce z realizovaných prieskumov sú zhrnuté do správ, ktoré môžu slúžiť ako ďalší zdroj pre zameranie úloh Národného akčného plánu pre deti pri jeho aktualizácii. V roku 2013 si verejná ochrankyňa práv ako prioritné v oblasti ochrany práv stanovila nasledujúce oblasti⁴:

1. Uplatňovanie a vykonávanie práva na vzdelávanie rómskej a rusínskej národnostnej menšiny, so zameraním na prístup k vzdelávaniu a zaraďovaniu detí do predškolskej prípravy a do školského vzdelávania a na vzdelávanie v materinskom jazyku rusínskej národnostnej menšiny⁵,
2. Plnenie niektorých zákonných povinností uložených orgánom sociálnoprávnej ochrany, najmä v oblasti vykonávania funkcie kolízneho opatrovníka⁶,
3. Prieskum postupu orgánov verejnej správy, samosprávy a verejnej moci pri nútenom vysťahovaní.
4. Dodržiavanie práv maloletého umiestneného v reedukačnom centre⁷.

B. Prehľad plnenia úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012

Základným cieľom Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012 bolo prostredníctvom definovaných úloh a opatrení zabezpečiť dosahovanie pokroku v oblasti ochrany práv detí uznaných Dohovorom o právach dieťaťa a naplniť tak strategické zámery Slovenskej republiky v oblasti ochrany práv dieťaťa. Strategické zámery Slovenskej republiky v oblasti ochrany práv detí zhrnul Národný akčný plán pre deti na roky 2009-2012 do troch základných okruhov :

1. inštitucionálne zabezpečenie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa, koordinácia politik a monitorovanie všetkých oblastí záujmu podľa Dohovoru o právach dieťaťa,
2. prijímanie a realizovanie opatrení legislatívneho, ako i nelegislatívneho charakteru na dosahovanie pokroku v oblasti ochrany práv detí,
3. zvyšovanie odbornej prípravy a profesionality odborníkov pracujúcich s deťmi.

Vzhľadom na rôznorodosť uložených úloh a subjektov definoval Národný akčný plán pre deti na roky 2009-2012 len všeobecné indikátory plnenia úloh, ktoré samé o sebe neumožňujú vykonanie analýzy hodnotiacej pokrok a najmä dopady aktivít realizovaných pri plnení stanovených úloh. Z uvedeného dôvodu boli zodpovedné subjekty v bode C.4. uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 94 z 28. januára 2009 zaviazané k sledovaniu efektivity merateľnými indikátormi k jednotlivým úlohám, resp. skupinám úloh, vrátane uvedenia konkrétnych výsledkov. Predložené výročné odpočty o plnení úloh a opatrení vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012 uvedený aspekt primerane nezohľadňovali.

Nakoľko odpočty plnenia úloh Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012 neboli z dôvodu transformácie poradných orgánov vlády v jednotlivých rokoch na úrovni vlády Slovenskej

⁴ uvedené sú len priority relevantné vo vzťahu k ochrane práv dieťaťa

⁵ <http://www.vop.gov.sk/files/Sprava%20VOP-Vzdelavanie%20Romov.pdf>

⁶ <http://www.vop.gov.sk/files/Sprava%20VOP-KO.pdf>

⁷ <http://www.vop.gov.sk/files/Reedukacne%20centrum%20Hlohovec-sprava%20VOP.pdf>;

<http://www.vop.gov.sk/files/Reedukacne%20centrum%20Solosnica-sprava%20VOP.pdf>;

http://www.vop.gov.sk/files/Sprava_Cerencany.pdf;

<http://www.vop.gov.sk/files/Reedukacne%20centrum%20Zlate%20Moravce-sprava%20VOP.pdf>;

<http://www.vop.gov.sk/files/Reedukacne%20centrum%20Backov-sprava%20VOP.pdf>;

<http://www.vop.gov.sk/files/Reedukacne%20centrum%20Spissky%20Hrhov-sprava%20VOP.pdf>

republiky prerokované, Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť súhlasila svojím uznesením č. 56 zo dňa 17. októbra 2012 so zapracovaním sumárneho prehľadu plnenia úloh a opatrení Národného akčného plánu na roky 2009-2012 za rok 2009, za rok 2010 a za rok 2011 do nového Národného akčného plánu pre deti na ďalšie obdobie, a to bez potreby individuálneho dodatočného prerokovania odpočtov za uvedené obdobie rokov 2009 až 2011. Na základe uvedeného bol súhrnný odpočet za roky 2009 až 2011 podrobený spätnej verifikácii údajov zo strany subjektov podieľajúcich sa na plnení úloh akčného plánu a bol aktualizovaný pre rok 2012. Pripomienky boli zapracované do primerane krátenej verzie súhrnného odpočtu Národného akčného plánu pre deti na roky 2009-2012, ktorá tvorí prílohu č. 2 predkladaného akčného plánu.

Vo všeobecnosti možno konštatovať priebežné plnenie úloh, pričom z pohľadu priblíženia sa k plnej implementácii Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov v kontexte odporúčaní Výboru pre práva dieťaťa, zostáva naďalej potrebné venovať prioritnú pozornosť úlohám:

- *zriadiť nezávislú inštitúciu ochrany práv detí zodpovedajúcu Parížskym zásadám* (bod 16 Záverečných odporúčaní Výboru pre práva dieťaťa k druhej periodickej správe Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa - Výbor odporúča, aby zmluvná strana dohovoru urýchlila vytvorenie nezávislého mechanizmu na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa s mandátom prijímať a preskúmať sťažnosti od detí alebo v ich mene o porušeníach ich práv fungujúceho v koordinácii s ostatnými relevantnými orgánmi na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa v súlade s Parížskymi zásadami);
- *navrhnuť a následne realizovať spôsob sledovania vyčlenených zdrojov štátneho rozpočtu alokovaných na implementáciu ekonomických, sociálnych a kultúrnych práv dieťaťa* (bod 18 Záverečných odporúčaní - Výbor odporúča, aby zmluvná strana dohovoru určila priority a zvýšila na štátnej i miestnej úrovni rozpočtové prostriedky pre deti s cieľom zabezpečiť implementáciu práv dieťaťa na všetkých úrovniach s osobitným dôrazom na najzraniteľnejšie skupiny vrátane rómskych detí);
- *systemovo prispôbiť zber údajov a štatistické sledovania kategorizácii Európskej únie a Organizácie spojených národov tak, aby umožňovali komparáciu dosiahnutého pokroku* (bod 20 Záverečných odporúčaní - Výbor vyzýva zmluvnú stranu dohovoru, aby posilnila svoj systém zberu údajov ako základ pre hodnotenie pokroku dosiahnutého pri realizácii práv dieťaťa a aby pomáhala pri tvorbe politik na implementáciu dohovoru. Zmluvná strana dohovoru by mala zaručiť, že zozbierané údaje sú čiastkové (nie súhrnné) a obsahujú informácie o širokom rade zraniteľných skupín, okrem iného, detí, ktoré sú príslušníkmi národnostných menšín ako Rómovia, detí žijúce v chudobe a deti žijúce alebo pracujúce na ulici);
- *implementovať zásadu nulovej tolerancie k telesným trestom a iným hrubým alebo ponižujúcim formám trestania v každom prostredí, vrátane rodiny* (bod 36 Záverečných odporúčaní - Výbor odporúča, aby zmluvná strana dohovoru zohľadňujúc Všeobecný komentár výboru č. 8 o práve dieťaťa na ochranu pred telesnými trestami a ostatnými krutými a ponižujúcimi formami trestania (CRC/C/GC/8, 2006) prijala kroky zabezpečujúce výslovný zákaz telesných trestov zákonom v každom prostredí, vrátane rodiny).

II.

Úlohy a opatrenia

Vysvetlivky ku aktualizácii:

*označuje, že v parametroch cieľa/úlohy došlo pri aktualizácii ku zmene;
pre zmenený parameter je v texte použitý formát *italic*

1. Prierezovo uplatňované princípy

Strategický cieľ: Zvýšenie povedomia o obsahu a praktických aspektoch uplatňovania prierezových princípov dohovoru, dosahovanie pokroku pri ich uplatňovaní všetkými aktérmi zapojenými do implementácie práv dieťaťa (prierezovo uplatňované princípy podrobnejšie rozpracúvajú ďalšie časti Národného akčného plánu pre deti)

Čiastkové ciele:

*1.1. Zadefinovanie a identifikácia osobitne ohrozených a znevýhodnených skupín detí s cieľom zamerania opatrení a zvýšenej ochrany pred diskrimináciou takto ohrozených detí

Spôsob plnenia: Aktívna identifikácia orgánmi verejnej správy alebo inými právnickými osobami skupín detí, u ktorých si realizácia práv a začlenenie do spoločnosti vyžaduje prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení a vypracovanie konkrétnych postupov pre ich implementáciu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Zodpovedný gestor: MV SR, MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: ÚSVRK, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, MS SR

Spolupracujúce subjekty: MZVEZ SR/RVLPNMRR, územná samospráva, SNSĽP, MVO

Indikátor: počet identifikovaných skupín detí kvalifikujúcich sa pre prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení; rozpracovanie odporúčaných postupov na úrovni interných normatívnych aktov (odborné usmernenie, metodika a pod.); aktualizovaný Atlas rómskych komunít;

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Legislatívny proces z roku 2012 bol ukončený v roku 2013 prijatím **zákona č. 32/2013 Z. z.** ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uvedenou legislatívnou úpravou sa súčasne zabezpečila implementácia záväzkov vyplývajúcich pre Slovenskú republiku z členstva v medzinárodných organizáciách.

MPSVR SR sa ako **spolugestor** antidiskriminačného zákona⁸ rozhodujúcou mierou podieľalo na prijatí novelizácie ustanovenia § 8a ods. 1 zákona, ktorý **zadefinoval rozšírený okruh dôvodov na prijímanie dočasných vyrovnávacích opatrení** (ďalej len „DVO“) ako aj **možnosť ich prijímania pre všetky právnické osoby verejného a súkromného sektora**. Týmto boli vytvorené zákonné podmienky pre prijímanie DVO aj pre deti a mládež zo znevýhodnených skupín.

MPSVR SR začalo v roku 2013 na príprave celého radu podporných mechanizmov a opatrení, ktoré majú napomôcť znevýhodneným skupinám detí a mládeže. Z hľadiska mládeže je to najmä **prijímanie aktívnych opatrení trhu práce zameraných na zvýšenie zamestnanosti mladých ľudí** (cez národné projekty UPSVR).

V rámci systému pomoci v hmotnej núdzi sa ako ciele opatrenie zamerané na podporu výchovy a všestranného rozvoja detí z rodín, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi od 1. januára 2014 nadobudnutím účinnosti nového zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení zákonov zaviedol **nový samostatný príspevok na nezaopatrené dieťa, ktoré plní povinnú školskú dochádzku**. Nárok na príspevok je podmienený riadnym plnením povinnej školskej dochádzky. V prípade, že rodič nebude dbať o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky dieťaťa, ak dieťaťu alebo rodičovi bude nariadené výchovné opatrenie a toto nebude plniť svoj účel, nárok na príspevok zanikne. Uvedené opatrenie je pozitívnou motiváciou k zodpovednému plneniu rodičovských povinností v súvislosti s plnením školskej dochádzky detí z rodín v hmotnej núdzi. Opatrenie vychádza z identifikovaných skúseností z praxe.

⁸ zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov, gestorom ktorého je MS SR

Ďalším pozitívnym opatrením zameraným na ohrozené a znevýhodnené skupiny detí je **začatie realizácie Národného projektu Komunitné centrá** (ďalej „KC“). Hlavným cieľom národného projektu je podpora sociálnej inklúzie a pozitívnych zmien v komunitách s osobitným dôrazom na marginalizované rómske komunity prostredníctvom rozvoja komunitnej práce v KC. Očakávaným výstupom projektu bude najmä rozšírenie výkonu sociálnej a komunitnej práce prostredníctvom KC, štandardizácia výkonu činnosti KC, čo skvalitní poskytovanie služieb klientom a zvýši rozsah aktivít realizovaných v oblasti podpory sociálnej inklúzie a tiež zvýši počet osôb sociálne vylúčených alebo sociálnym vylúčením ohrozených, ktorým budú poskytované služby v KC, ktoré sú inak nedostatkové alebo nie sú poskytované cieľovej skupine vôbec.

Zákonom č. 485/2013 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, boli prijaté viaceré zmeny, ktoré sú predpokladom eliminácie ohrozenia sociálneho vylúčenia detí, resp. ich cieľom je podpora sociálneho začlenenia detí, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivej sociálnej situácii. Ide o **zakotvenie nových odborných činností** (napr. preventívne aktivity, stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím, pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia, ale aj o úpravu nových druhov sociálnych služieb ako napr. terénna sociálna služba krízovej intervencie, komunitné centrum, sociálna služba včasnej intervencie pre deti so zdravotným postihnutím a podpora samostatného bývania ako aj novo-formulovaná nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu).

Dôležitým materiálom, od ktorého sa bude môcť odvíjať ďalšia identifikácia a zadefinovanie nových opatrení zameraných na ohrozené a znevýhodnené skupiny detí bude **aktualizovaný ATLAS rómskych komunít 2013**. Toho času prebieha analýza dátových súborov z mapovania rómskych komunít. Výsledkom tejto práce bude pramenná publikácia s mapovými prílohami. Jedna časť publikácie bude venovaná vytvoreniu takzvaného **“indexu podrovinutosti”**, ktorý umožní štatistické pretriedenie obcí a miest podľa presných kritérií z hľadiska nedostatočnej infraštruktúry rómskych osád a osídlení. Nastavenie špecifických nástrojov vyžaduje, presné zmapovanie potrebných lokalít s vysokou mierou chudoby a sociálneho vylúčenia a naplnením tejto podmienky je práve ATLAS rómskych komunít. Atlas rómskych komunít 2013 zároveň v rámci nového programového obdobia 2014 - 2020 OP LZ umožní lepšie cieľiť potrebné intervencie.

Na základe spolupráce ÚSVRK v rámci aktivít projektu Atlasu rómskych komunít 2013 sa sfinalizovali aj nasledujúce druhy údajov v okresoch s koncentraciami marginalizovaných rómskych komunít:

Okres	Súčet z Koľko je v obci materských škôl?	Súčet z Koľko rómskych detí ju navštevuje?	Súčet z Koľko je v tejto MŠ žiakov zo SZP?	Súčet z Koľko je v tejto MŠ rómskych žiakov zo SZP?	Súčet z Koľko je v nej tried s dominantným zastúpením žiakov zo SZP?
-------	--	--	--	---	--

Súčet z Koľko je v obci špeciálnych základných škôl?	Počet z Počet asistentov učiteľa	Súčet z Koľko Rómov/-iek v nej pracuje ako pedagogickí asistenti?	Súčet z Ak je vo vašej obci špeciálna ZŠ, koľko rómskych žiakov ju navštevuje?	Súčet z Koľko je v nej žiakov zo SZP?	Súčet z Koľko je v nej rómskych žiakov zo SZP?
--	----------------------------------	---	--	---------------------------------------	--

Údaje z Atlasu rómskych komunít 2004, ako aj údaje z roku 2013 boli a sú rozhodujúcim kritériom napr. aj v procese pridelovania dotácií podľa zákona č. 526/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva vnútra v znení neskorších predpisov.

Z hľadiska osobitnej pôsobnosti splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity sú v odvetvovej vertikálnej pôsobnosti opatrenia zamerané na deti, žijúce v marginalizovaných rómskych komunitách. Uvedená cieľová skupina je zadefinovaná v **Stratégii Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020** – ide o deti žijúce v marginalizovaných rómskych komunitách (ďalej aj „MRK“). V záujme zabezpečenia kontinuity v oblasti **mapovania situácie príslušníkov obyvateľov rómskych komunít**

prostredníctvom zhromažďovania štatistických, analytických údajov a iných dát ÚSVRK v procese tvorby Operačného programu Ľudské zdroje 2014 - 2020 na úrovni prioritnej osi 5 – Integrácia marginalizovaných rómskych komunít zdefinoval **prierezové opatrenie pre zabezpečenie komplexného monitorovania a hodnotenia životných podmienok MRK na obdobie rokov 2014 – 2020**. Zámerom je realizovať zber dát prostredníctvom široko škálových kvantitatívnych výskumov (napr. Atlas rómskych komunít 2013, výberové zisťovania v marginalizovaných rómskych domácnostiach, atď.) ako aj kvalitatívnych zisťovaní a pilotných výskumných projektov formou 7-ročného národného projektu. Súčasťou zámeru je analýza dát a vyhodnocovanie efektivity jednotlivých nástrojov, politík a ich dopad na MRK.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky má v rámci svojej vecnej pôsobnosti obmedzený priestor na prijímanie alebo iniciáciu prijímania DVO s dosahom na deti. V rámci **gestorstva** nad antidiskriminačným zákonom **pripravuje v spolupráci s MPSVR SR a Centrom pre výskum etnicity a kultúry metodické usmernenie k prijímaniu dočasných vyrovnávacích opatrení** s uvedením konkrétnych prípadov realizácie alebo pripravovanej realizácie týchto opatrení osobitne v prostredí vysokých škôl, samosprávnych krajov a obchodných spoločností.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej len „SNSĽP“) vystupuje v zmysle antidiskriminačného zákona **v pozícii prijímateľa správ k opodstatnenosti existencie DVO**. Tému je venovaná **samostatná kapitola Správy o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania a práv dieťaťa v Slovenskej republike za rok 2013**, v ktorej sú uvedené podrobnosti. V súvislosti s prijatím novely antidiskriminačného zákona (zákon č. 32/2013 Z. z.) pripravilo SNSĽP **publikáciu Dočasné vyrovnávacie opatrenia**⁹.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Zámer vydať príručku pre vydávanie dočasných vyrovnávacích opatrení, ktorej prípravu MS SR avizovalo koncom roka 2013, je stále aktuálny. Príručka bola začiatkom februára 2015 vypracovaná a aktuálne je určená na vytlačenie a distribúciu. Tieto záležitosti bude zabezpečovať Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK), ktoré je nezávislou výskumnou inštitúciou a ktoré sa zároveň v prevažnej miere podieľalo na jej autorskom texte v rámci pracovnej skupiny. MS SR naďalej aktívne spolupracuje s Výborom pre deti a mládež ako aj Výborom pre národnostné menšiny a etnické skupiny, **poskytuje právny výklad inštitútu dočasných vyrovnávacích opatrení** a v rámci svojich možností podporuje ich zavádzanie na rôznych fórach. **Zároveň však upriamuje pozornosť na potrebu zavádzania systémových opatrení** a nie ich nahrádzania dočasnými vyrovnávacími opatreniami tam, kde to nie je efektívne, alebo vhodné.

MŠVVŠ SR začalo v priebehu roka 2014 (najmä v období po zápisoch do 1. ročníka ZŠ) uplatňovať **rezortný predpis** vydaný v roku 2013 *„Usmernenie postupu centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie pri posudzovaní školských schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a pri ich zaraďovaní do základnej školy so stanovením kritérií sociálne znevýhodneného prostredia“*¹⁰.

Ministerstvo kultúry SR identifikovalo znevýhodnené skupiny detí. V rámci vyrovnávacích opatrení v zmysle antidiskriminačného zákona je ustanovený **stabilný finančný mechanizmus – dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva**. Táto dotačná schéma je zameraná na podporu kultúrnych aktivít aj pre tieto ohrozené skupiny detí: deti a mládež so zdravotným postihnutím, deti z detských domovov, deti žijúce v marginalizovaných rómskych komunitách, deti utečencov, týrané deti.

KSK disponuje výsledkami zberu dát zozbieraných z terénu v rámci prípravy Atlasu rómskych komunít, ktoré detailne popisujú aktuálny stav v obciach so sociálne vylúčenými obyvateľmi. V súčasnosti plánuje spracovanie *Stratégie pre integráciu sociálne vylúčených komunít v Košickom samosprávnom kraji*, ktorá bude v analytickej časti definovať a identifikovať aj danú problémovú oblasť.

Počas sledovaného obdobia ÚSVRK naďalej spolupracoval ako strategický partner na implementácii opatrení a programov obsahovo zacielených na ohrozené a znevýhodnené skupiny detí ako napr. Národný projekt

⁹ http://snslp.sk/CCMS/files/Do%C4%8Dasn%C3%A9_vyrov%C3%A1vacie_opatrenia.pdf

¹⁰ <http://www.minedu.sk/pedagogicke-specialnopedagogicke-psychologicke-vychovne-poradenstvo/>

Komunitné centrá, Terénna sociálna práca, realizovaných Implementačnou agentúrou pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Tieto programy sú zároveň súčasťou komplexu aktivít, prostredníctvom, ktorých je napĺňaná Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020 (ďalej len „Stratégia“) v oblasti zamestnanosti. V záujme zabezpečenia efektívneho systému monitorovania a hodnotenia Stratégie je ÚSVRK členom pracovnej skupiny Agentúry EÚ pre ľudské práva (FRA), ktorá spracúva **set indikátorov pre meranie pokroku vnútroštátnych strategických rámcov pre integráciu Rómov**.

*1.2. Umožnenie aktívneho vyjadrovania sa detí a mladých ľudí k politikám, ktoré sa ich týkajú a vytváranie a rozvoj mechanizmov zaručujúcich zohľadnenie ich názorov

Spôsob plnenia: Vytvorenie detského participatívneho mechanizmu Výboru pre deti a mládež

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: návrh – 2015; uvedenie do činnosti - 2016

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Indikátor: vytvorenie a uvedenie do činnosti detského participatívneho mechanizmu Výboru pre deti a mládež

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Vytvorenie mechanizmu, prostredníctvom ktorého by sa do tvorby politik na pôde Výboru pre deti a mládež mohli deti aktívne zapájať aj priamo (nielen prostredníctvom členov a členiek výboru zastupujúcich oblastí ochrany práv dieťaťa či problematiku mládeže), je jednou z dlhodobých priorít výboru. Za týmto účelom bola kreovaná **Pracovná skupina pre tvorbu mechanizmu participácie detí a mládeže na tvorbe politik a monitoringu uplatňovania Dohovoru o právach dieťaťa**, ktorá však z dôvodu opakovaného personálneho preobsadenia na poste vedenia pracovnej skupiny doposiaľ nebola riadne sfunkčnená. Sfunkčnenie pracovnej skupiny a dopracovanie návrhu participatívneho mechanizmu preto časovo splýva s dobou uvedenia mechanizmu do činnosti v roku 2014.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V priebehu sledovaného obdobia nedošlo ku sfunkčneniu pracovnej skupiny. Napriek absencii formalizovanej štruktúry sa členky a členovia Výboru pre deti a mládež uvedenou témou zaoberali, pričom ako preferovaný model participácie detí a mládeže na tvorbe politik a monitoringu uplatňovania Dohovoru o právach dieťaťa sa javí už testovaná **metóda facilitovanej konzultácie** použitá pri tvorbe Národného akčného plánu pre deti na roky 2013-2017. Uvedená metóda umožňuje naplnenie všetkých požadovaných parametrov participatívneho mechanizmu, pričom jej využitie je možné organizovať pravidelne (napr. každoročne v súvislosti s definovaním priorít výboru, v súvislosti s odpočtom Národného akčného plánu pre deti) a súčasne *ad hoc*, adresne, v spojení s konkrétnou témou. Zapojenie detí a mládeže do priebežnej činnosti výboru sa vzhľadom na organizáciu práce výboru, činnosť ktorého je nutné obsahovo a časovo koordinovať s ďalšími štruktúrami RVLPMRR, nepotvrdilo ako vhodné. S ohľadom na uvedený vývoj sa navrhuje zmena časového harmonogramu plnenia úlohy.

2. Všeobecné vykonávacie opatrenia

Strategický cieľ: Využívanie všetkých práv garantovaných Dohovorom pre všetky deti zabezpečením vykonávania Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov

Čiastkové ciele:

2.1. Adekvátne zapracovanie všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa do všetkých právnych predpisov ako i všetkých materiálov, ktoré majú dopad na deti

Spôsob plnenia:

1. Pri príprave právnych predpisov, ako aj správnych rozhodnutí a plánovaní rozpočtov verejnej správy, projektov, programov a služieb, ktoré majú dopad na deti naďalej dôsledne premietat' princíp najlepšieho záujmu dieťaťa

2. Pri aktualizácii Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov analyzovať možnosť rozpracovania doložky posudzovania sociálnych vplyvov o aspekt posudzovania vplyvov na deti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 1. priebežne; v nadväznosti na publikovanie Všeobecného komentára Výboru OSN pre práva dieťaťa; 2. 2014

Zodpovedný gestor: 1. MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, 2. MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: 1. ÚSVRK, ÚSVNM, ÚSVROS, ÚSVMŠ, RVLPNMRR 2. MH SR

Spolupracujúce subjekty: 1. územná samospráva, GP SR, SNSLP, MVO

Indikátor: 1. konkrétne zhodnotenie v rámci výročného odpočtu plnenia úloh Národného akčného plánu pre deti (zohľadnenie pri príprave právnych predpisov, ako aj správnych rozhodnutí a plánovaní rozpočtov verejnej správy); rozpracovanie odporúčaných postupov na úrovni interných normatívnych aktov (odborné usmernenie, metodika a pod.) a postupov hodnotiacich/výberových komisií k projektom 2. zapracovanie posudzovania vplyvov na deti do doložky sociálnych vplyvov Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V roku 2013 publikoval Výbor OSN pre práva dieťaťa svoj **Všeobecný komentár k princípu „najlepších záujmov dieťaťa“**¹¹. V súvislosti s prijatím všeobecného komentára¹² Výbor OSN pre práva dieťaťa odporučil, aby bol tento plošne distribuovaný zastupiteľským orgánom, exekutive a justícii na národnej aj miestnej úrovni. Keďže je potrebné s ním zoznámiť aj deti, vrátane vylúčených detí, všetkých odborných pracovníkov pracujúcich s deťmi a širokú občiansku spoločnosť, Výbor pre deti a mládež zabezpečil v priebehu roka 2013 jeho preklad a zverejnenie. Prijatie ďalších krokov (preklad do jazykov národnostných menšín, príprava verzie vhodnej pre deti, usporiadanie tematického zasadnutia výboru a pod.) je naplánované aj v roku 2014.

Najlepší záujem dieťaťa by mal predstavovať strategický princíp pri tvorbe všetkých verejných politík a pri prijímaní opatrení s dosahom na deti. Z odpočtov vyplýva, že **škála uplatňovaných prístupov jednotlivých rezortov a ďalších spolupracujúcich subjektov je rôznorodá**, pričom umožňuje reflektovať na najlepšie záujmy dieťaťa aj v prípadoch, keď ide o materiály, ktoré nemajú priamy súvis ani dopad na deti či mládež, prípadne aj zo strany rezortov, ktoré v zmysle kompetenčného zákona nie sú primárne orientované do oblastí s priamym dosahom na ochranu a podporu práv dieťaťa. Ide napríklad o tieto prístupy:

- zohľadňovanie najlepšieho záujmu dieťaťa pri príprave legislatívnych a nelegislatívnych materiálov (aj v spolupráci s mimovládnyimi neziskovými organizáciami), vnútrorezortných príkazov, pokynov alebo iných metodických usmernení

¹¹ Všeobecný komentár č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (čl. 3 ods. 1)

¹² Výbor OSN pre práva dieťaťa pripravuje tzv. všeobecné komentáre s cieľom objasniť normatívny obsah špecifických práv ustanovených Dohovorom o právach dieťaťa (alebo tém súvisiacich s dohovorom), ako aj s cieľom poskytnúť praktické usmernenia k opatreniam prijímaným v záujme ich implementácie. Všeobecné komentáre predstavujú autoritatívny výklad o tom, čo sa očakáva od zmluvných štátov pri plnení záväzkov obsiahnutých v Dohovore o právach dieťaťa.

- cez mechanizmus účasti v pracovných skupinách a pripomienkovania v procese tvorby materiálov
- prostredníctvom prerokovania materiálov v poradných orgánoch vlády (Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie, Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a jej výborov)

- zohľadňovanie najlepšieho záujmu dieťaťa pri plánovaní dotačných programov rezortov (napr. dotačný program Úradu vlády SR Kultúra národnostných menšín sleduje princíp najlepšieho záujmu dieťaťa vo vzťahu k príslušníkom národnostných menšín)

- zohľadňovaním odporúčaní nezávislých ľudskoprávných inštitúcií publikovaných v monitorovacích správach

Za reflexiu všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa možno vo vzťahu k legislatívnym zmenám uskutočneným v priebehu roka 2013 za jednotlivé rezorty uviesť :

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky:

V sledovanom období vykonané **legislatívne zmeny¹³ pri poskytovaní štátnych sociálnych dávok** sú zamerané predovšetkým na odstránenie nedostatkov v starostlivosti rodičov o nezaopatrené deti a zvýšenie záujmu rodičov o zodpovedný prístup k potrebám dieťaťa a k jeho výchove. **Sprísňujú sa podmienky pre poskytovanie uvedených dávok.** V situácii, **ak rodičia detí zneužívajú poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi a pomoc nevyužívajú na účel, na ktorý je určená**, úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v záujme jej účelného využitia, ustanovuje **osobitného príjemcu**, ktorým je predovšetkým obec v mieste bydliska rodičov. Dôslednejšie uplatňovanie osobitného príjemcu rodičovského príspevku ako aj prídavku na dieťa, ak dieťa zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky a bezdôvodne vymeškáva vyučovanie, sa premieta v **možnosti odňať prídavok na dieťa v prípade, ak dieťa opakovane spácha priestupok**. Osobitného príjemcu rodičovského príspevku úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ustanoví aj v prípade, ak už bol v rodine ustanovený osobitný príjemca pomoci v hmotnej núdzi alebo prídavku na dieťa z dôvodu, že rodič prídavok na dieťa nepoužíval na účel, na ktorý je určený. **Rodičovský príspevok** nedostanú tí rodičia, ktorým z osobnej starostlivosti bolo odňaté staršie dieťa vo veku do troch rokov alebo do šesť rokov, ak má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav a na zabezpečenie starostlivosti o toto dieťa úrad práce, sociálnych vecí a rodiny už poskytuje rodičovský príspevok osobe, ktorej bolo toto dieťa zverené do starostlivosti. V záujme zabezpečenia riadnej zdravotnej starostlivosti pre dieťa už od jeho narodenia, sprísňujú sa podmienky na nárok na **príspevok pri narodení dieťaťa**, ktorý rodičovi nevznikne, ak pre dieťa neuzatvorí dohodu o poskytovaní všeobecnej ambulantnej starostlivosti. Právna úprava o poskytovaní **pomoci v hmotnej núdzi** sa sústreďuje na záujem detí s cieľom predchádzať a zabrániť ich sociálnemu vylúčeniu. **Ochranným príspevkom**, pri poskytovaní ktorého sa prihliada aj na starostlivosť rodičov o dieťa, sa zabezpečuje zvýšenie sociálneho príjmu rodín s deťmi. **Novo zavedený príspevok na nezaopatrené dieťa, ktoré riadne plní povinnú školskú dochádzku**, je určený na podporu výchovy a na podporu všestranného rozvoja dieťaťa pri plnení povinnej školskej dochádzky.

V roku 2013 sa prijatím novely zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách vytvorili právne podmienky pre dôslednejšie rešpektovanie práv a potrieb detí v oblasti prevencie ich ohrozenia zdravotným postihnutím či v oblasti riešenia dôsledkov ich zotrávania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby. Od roku 2014 bude možné takýmto deťom poskytovať **nové druhy sociálnych služieb, osobitne služby včasnej či krízovej intervencie**.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Zákonom č. 375/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony došlo k **transpozícii smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ**.

¹³ zákon č. 433/2013 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (účinnosť od 1. februára 2014); zákon č. 364/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (účinnosť od 1. januára 2014); zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinnosť od 1. januára 2014); zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinnosť od 1. januára 2014)

Transpozíciou smernice 2011/95/EÚ sa umožňuje osobám s medzinárodnou ochranou, teda osobám, ktorým bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana, a ktorí odišli zo štátu pôvodu bez možnosti vziať si svoje doklady o dosiahnutom vzdelaní, **prístup k posúdeniu a overeniu ich predchádzajúceho vzdelávania, aj keď svoje vzdelanie nemôžu vzhľadom na okolnosti preukázať listinnými dôkazmi o svojom predchádzajúcom vzdelávaní.**

Návrhom zákona sa zároveň novelizuje zákon č. 288/1997 Z. z. o telesnej kultúre a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na účely prijatia opatrení potrebných na dosiahnutie cieľov vyplývajúcich zo smernice 2011/93/EÚ. Zmyslom novelizácie uvedených právnych predpisov bolo v súlade s citovanou smernicou **zabrániť aby aktivity, pri ktorých dochádza k priamemu a pravidelnému kontaktu s deťmi, uskutočňovali osoby, ktoré boli právoplatne odsúdené za úmyselné trestné činy.**

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky:

V roku 2013 boli prijaté dôležité novely azylového zákona, ako aj Trestného zákona a Trestného poriadku. Cieľom **novely zákona č. 480/2002 Z. z. o azyly** bola najmä transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte.

Novelou Trestného zákona účinnou od 22. mája 2013 sa transponovali smernice EÚ upravujúce problematiku boja proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii a problematiku prevencie obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania (2011/93/EÚ a 2011/36/EÚ). Cieľom novely bolo taktiež dosiahnutie súladu právneho poriadku SR s požiadavkami Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním (Lanzarote, 25. októbra 2007) a s Dohovorom Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi (Varšava, 16. mája 2005 – ozn. č. 487/2008 Z. z.).

Zmeny v Trestnom zákone sa týkali nasledujúcich oblastí:

- a) zakotvila sa možnosť dočasne alebo trvale zabrániť vykonávaniu profesionálnych aktivít, ktoré zahŕňajú priamy a pravidelný kontakt s deťmi. Uvedené by sa malo docieľiť uložením trestu zákazu činnosti tým páchatelom, ktorí spáchajú jeden z taxatívne vymedzených trestných činov na dieťaťi;
- b) upravili sa osobitné podmienky premlčania trestného stíhania trestných činov týkajúcich sa sexuálneho vykorisťovania, zneužívania detí a obchodovania s nimi (do premlčacej doby týchto trestných činov sa nezapočítava doba, po ktorú dieťa/obeť trestného činu, nedovŕši osemnásť rokov);
- c) ustanovila sa všeobecná definícia pojmu „dieťa“ v Trestnom zákone, v zmysle ktorej je dieťaťom osoba mladšia ako 18 rokov, a to bez ohľadu na to, či uzavrela manželstvo,
- d) doplnila sa definícia trestného činu obchodovania s ľuďmi o znak „únosu“ a „žobrania“ ako osobitnej formy nútenej služby. Súčasne sa dopĺňa odkaz na „nútené sobáše“, ktoré predstavujú osobitnú formu obchodovania s ľuďmi;
- e) pôvodný názov § 180 “Obchodovanie s deťmi” sa zmenil na „Zverenie dieťaťa do moci iného“, nakoľko predmetom tohto ustanovenia nie je trestný čin obchodovania s deťmi v zmysle medzinárodných noriem. Trestný čin obchodovania s deťmi, ktorého znaky sú v súlade s príslušnými medzinárodnými normami, je v Trestnom zákone upravený v § 179 ods. 2, a to ako súčasť trestného činu obchodovania s ľuďmi – jeho ďalšia základná skutková podstata;
- f) zmena úpravy trestného činu kupliarstva vyplynula z odporúčaní Hodnotiacej správy vlády Spojených štátov amerických o obchodovaní s ľuďmi v roku 2012, v zmysle ktorej Slovenskej republike odporúča prijať

legislatívne zmeny, aby detské obeť zapojené do prostitúcie boli posudzované ako obeť trestného činu obchodovania s ľuďmi, a nie ako obeť kupliarstva. Bol prijatý záver, že v prípade vykorisťovania detských obetí na účely detskej prostitúcie má ísť vždy o trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 2 Trestného zákona, a nie o trestný čin kupliarstva podľa § 367 Trestného zákona.

S účinnosťou od 1. augusta 2013 bol taktiež novelizovaný Trestný poriadok (zákonom č. 204/2013 Z. z.). Zmeny v Trestnom poriadku nastali:

a) v súvislosti s požiadavkami transponovaných smerníc na zvýšenú ochranu detských obetí sa obmedzila možnosť konfrontácie s obvineným u detských obetí, na ktorých bol spáchaný trestný čin obchodovania s ľuďmi alebo niektorý z trestných činov proti ľudskej dôstojnosti. Minimalizovalo sa tak riziko sekundárnej viktimizácie detských obetí zabránením priamemu kontaktu s páchatelom v rámci konfrontácie;

b) bola explicitne vymedzená možnosť trestne nestíhať ani neukladať obetiam obchodovania s ľuďmi, resp. sexuálneho zneužívania a sexuálneho vykorisťovania, tresty za svoju účasť na trestnej činnosti, ak boli na páchanie tejto trestnej činnosti donútené v priamej súvislosti s tým, že boli vystavené akémukoľvek zo skutkov, ktoré sú predmetom súvisiacich implementovaných smerníc. V tomto ohľade bola prijatá osobitná úprava pre zastavenie trestného stíhania prokurátorom.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky:

V záujme ochrany života, zdravia a priaznivého fyzického a psychického vývinu detí **rezort inicioval rozšírenie povinnosti ustanovenej § 79 ods. 4 písm. a) novely zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na základe ktorej má poskytovateľ zdravotnej starostlivosti povinnosť bezodkladne oznamovať podozrenie** na sexuálne zneužívanie alebo iné zneužívanie maloletej osoby, znásilnenie maloletej osoby, sexuálne násilie voči maloletej osobe, sexuálne vykorisťovanie maloletej osoby, súlož medzi príbuznými, ktorá sa týka maloletej osoby, týranie alebo zanedbávanie nie len orgánu činnému v trestnom konaní, ale aj úradu práce, sociálnych vecí a rodiny ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (účinnosť 1. augusta 2013).

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 308/2000 Z. z.“) bol novelizovaný zákonom č. 373/2013 Z. z. Ochrane maloletých je venovaná piata časť zákona, konkrétne ustanovenie § 20 ods. 1 až 8. **Vyhláška MK SR č. 589/2007 Z. z.**, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o jednotnom systéme označovania audiovizuálnych diel, zvukových záznamov umeleckých výkonov, multimediálnych diel, programov alebo iných zložiek programovej služby a spôsobe jeho uplatňovania v znení vyhlášky Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 446/2013 Z. z. **upravuje v § 4 vo vysielaní programovej služby zaraďovanie upútaviek, ktoré sú klasifikované ako nevhodné a neprístupné** pre vekovú skupinu maloletých do 18 rokov a upútaviek klasifikovaných ako nevhodné pre vekovú skupinu maloletých do 15 rokov alebo ako vhodné pre vekovú skupinu maloletých od 15 rokov. Osobitný režim zaraďovania do vysielania sa navrhuje aj pre upútavky klasifikované ako nevhodné pre vekovú skupinu maloletých do 15 rokov alebo vhodné pre vekovú skupinu maloletých od 15 rokov. Z dôvodu zabezpečenia ochrany maloletých pred nevhodnými televíznymi obsahmi sa vyhláškou zároveň ustanovuje, že pred vysielaním, počas vysielania a po odvysielaní programu, ktorý je klasifikovaný ako nevhodný pre vekovú skupinu maloletých do 7 rokov, vhodný pre vekovú skupinu maloletých do 7 rokov, vhodný pre vekovú skupinu maloletých od 7 rokov a vhodný pre vekovú skupinu maloletých do 12 rokov, sa nezaraďujú programy alebo iné zložky televíznej programovej služby klasifikované ako nevhodné pre vekovú skupinu maloletých do 15 rokov, vhodné pre vekovú skupinu maloletých do 15 rokov alebo ako nevhodné a neprístupné pre vekovú skupinu maloletých do 18 rokov.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky **začalo prípravu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v nadväznosti na Rámcový plán legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na VI. volebné obdobie (úloha určená na II. štvrtrok 2014.) Cieľom novelizácie bude v najlepšom **záujme** dieťaťa **odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy,**

ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi vrátane spružnenia viacerých mechanizmov a zároveň reagovať na ciele zakotvené vo vzťahu k ochrane rodiny v Programovom vyhlásení vlády SR.

V Inštitúte vzdelávania Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v Omšeni sa v roku 2013 uskutočnili dve pracovné stretnutia so sudcami zaoberajúcimi sa agendou P. Ich cieľom bolo získať najmä ďalšie podnety na novelizáciu ohľadne problémov vyplývajúcich zo súdnej praxe a zároveň precizovať doteraz zhromaždené námety.

Rekodifikačná komisia pracuje na príprave návrhu nového Občianskeho zákonníka, ktorého súčasťou bude v súlade so schváleným Legislatívnym zámerom Občianskeho zákonníka i rodinné právo v nadväznosti na Rámcový plán legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na VI. volebné obdobie (úloha na III. štvrtrok 2014).

V roku 2012 bola na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky zriadená **rekodifikačná komisia pre prípravu nového Občianskeho súdneho poriadku**. Vláda Slovenskej republiky schválila dňa 5. júna 2013 **Legislatívny zámer rekodifikácie civilného práva procesného** uznesením č. 283. V zmysle bodu B. 1 tohto uznesenia rezort spravodlivosti predloží návrhy zákonov vypracovaných na základe schváleného legislatívneho zámeru na rokovanie vlády Slovenskej republiky do 30. septembra 2014. Cieľom pripravovanej úpravy je okrem iného aj **spružnenie mechanizmu súdnych konaní vrátane starostlivosti súdu o maloletých**. Na príprave jednotlivých častí pracujú osobitné subkomisie.

Od 15. februára 2013 nadobudol účinnosť Organizačný poriadok 1/2013 Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 13. februára 2013 č. 20000/2013/100, ktorým sa okrem iného zriadil odbor rekodifikácie občianskeho práva organizačne začlenený pod Sekciu civilného práva na účely zabezpečenia plynulého a efektívneho procesu príprav oboch prebiehajúcich rekodifikácií (procesného i súkromného práva).

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

Za odpočtové obdobie nebol prijatý právny predpis v odbornej pôsobnosti rezortu, ktorý by upravoval práva dieťaťa. Materiály týkajúce sa oblasti práv dieťaťa sú predmetom rokovaní Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Podľa **zákona č. 150/2013 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania**, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2014, je **poskytovanie podpory zo Štátneho fondu rozvoja bývania na obstaranie bytu** zacielené iba na určitú skupinu fyzických osôb. Túto skupinu občanov definuje ako **mladú rodinu** – obaja manželia majú do 35 rokov, alebo manželia s maloletým dieťaťom vo veku najviac 3 roky alebo 5 rokov, ak ide o osvojené dieťa, domácnosť, členom ktorej je fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím a odchovanec, ktorý v deň podania žiadosti nepresiahne vek 35 rokov, alebo odchovanca s maloletým dieťaťom vo veku najviac 3 roky alebo 5 rokov, ak ide o osvojené dieťa. V snahe podporiť najmä mladé začínajúce rodiny sa zákonom navrhlo zaviesť možnosť odpustenia časti úveru v prípade, že sa žiadateľovi počas platnosti zmluvy narodí dieťa a s ním žije v spoločnej domácnosti a dožije sa minimálne jedného roku veku, alebo ktorý si osvojí dieťa, ktoré s ním žije v domácnosti minimálne jeden rok.

Podľa **zákona č. 402/2013 Z. z. o Úrade pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a Dopravnom úrade** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bol novelizovaný zákon č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov, je **zabezpečená účastníkom možnosť určiť rozsah používania zariadenia umožňujúceho využívanie služby pripojenia k internetu, ako aj samotnej služby pripojenia k internetu**. Ustanovenie má za cieľ uľahčiť obmedzenie používania takýchto zariadení ohrozenými skupinami, a to vrátane detí.

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

Špecifické postavenie vo vzťahu k plneniu úloh Národného akčného plánu pre deti má rezort obrany, ktorý plní úlohy **špecificky v rámci implementácie zásad Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch** v rámci prednáškovej a publikačnej činnosti a vo výcviku príslušníkov ozbrojených síl

Slovenskej republiky. V činnosti rezortu sa venuje cielená pozornosť dodržiavaniu ľudských práv a vzťahu ľudských práv a humanitárneho práva, resp. práva ozbrojeného konfliktu.

Za reflexiu všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa možno vo vzťahu k zákonom, ktoré sa viažu na rezort obrany, považovať **zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (§104 –služobné voľno pre dôležité osobné prekážky z dôvodu ošetrovania/starostlivosti o dieťa; §113 –starostlivosť o dieťa mladšie ako 8 rokov – úprava služobného času; §116 –materská a rodičovská dovolenka) a **zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Za odpočtové obdobie nebol prijatý či zmenený právny predpis v oblasti starostlivosti o životné prostredie, ktorý by upravoval práva dieťaťa. V zmysle aktuálne platnej legislatívy v oblasti pôsobnosti rezortu, § 99 ods. 1 písm. a) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny ustanovuje, že pri škode na živote fyzickej osoby spôsobenej určeným živočíchom sa poskytne jednorazové odškodnenie, manželovi (druhovi) usmrteného a každému jeho maloletému dieťaťu, voči ktorému mal usmrtený vyživovaciu povinnosť, a to pozostalej osobe vo výške tridsaťnásobku minimálnej mzdy a ostatným pozostalým vo výške dvadsaťnásobku minimálnej mzdy; v prípade usmrtenia maloletého dieťaťa jednorazové odškodné patrí každému z rodičov.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

sa do legislatívneho procesu zapojil prostredníctvom medzirezortného pripomienkovacieho konania, kedy k návrhu zákona o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo vznesenej pripomienke **implementoval odporúčania Komisie z 20. februára 2013 Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia (2013/112/EÚ- závery Rady 2013/C 64/06).**

V rámci partnerskej spolupráce s predkladateľom **zákona o krátkodobom nájme bytu**, ÚSVRK predložením pripomienok zabezpečil elimináciu negatívneho dopadu účinkov zákona na byty vo vlastníctve vyšších územných celkov, obcí, v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice aj mestských časti, ktoré sú rovnako bytovým fondom zabezpečujúcim právo na bývanie príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít. Súčasne vďaka ústretovej partnerskej spolupráci bola táto korekcia zohľadnená aj v nelegislatívnom materiály - **Návrh riešenia nájomného bývania so zameraním na zvýšenie podielu trhového nájomného bývania v SR.**

Obdobné aktivity realizoval ÚSVRK aj vo vzťahu k ďalším legislatívnym a nelegislatívnym materiálom v priebehu roka 2013, napríklad vo vzťahu k **zabezpečeniu práva na bývanie a primeranej pomoci od štátu pri zabezpečení tohto práva** tak, aby navrhované právne úpravy rešpektovali zhoršené sociálne postavenie marginalizovaných rómskych komunít vrátane detí, prípadne spoluprácou s Radou vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť v súvislosti s návrhmi na zmenu a doplnenie **zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva** v znení neskorších predpisov, s cieľom zefektívnenia práce uvedenej inštitúcie, a tým aj zefektívnenia poskytovania právnej ochrany príslušníkom marginalizovaných rómskych komunít, vrátane detí.

Vo vzťahu k nelegislatívnym materiálom, vnútro-rezortným príkazom, pokynom alebo iným metodickým usmerneniam vydaným či zmeneným v priebehu roka 2013 možno uviesť:

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

pripravilo Návrh **Stratégie Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020**. Cieľom stratégie je prispieť k zvyšovaniu kvality života mladých ľudí, najmä prostredníctvom rozvoja osobností mladých občanov SR ako kultivovaných osobností, ktoré sú pripravené pracovať v neustále sa meniacom demokratickom prostredí a využívať svoj tvorivý potenciál v praxi i aktívnej participácii v spoločnosti.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

je prijímateľom nenávratného finančného príspevku v rámci Regionálneho operačného programu, prioritná os 7 Európske hlavné mesto kultúry – Košice, opatrenie 7.1. Hlavným cieľom tohto opatrenia je vytvorenie podmienok na zvýšenie počtu a kvality služieb v oblasti kultúry v meste Košice a okolí prostredníctvom rekonštrukcie, dobudovania a modernizácie zariadení kultúrnej infraštruktúry a posilnenie vybavenosti verejných priestranstiev v súvislosti s realizáciou **projektu Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013**. Medzi realizované projekty určené aj pre cieľovú skupinu detí a mládeže patria (v rámci merateľných ukazovateľov je zastúpený ukazovateľ počtu žiakov): Vedecko-technické centrum pre deti a mládež (I. etapa), Budova Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach – rekonštrukcia, Rekonštrukcia Malej scény Štátneho divadla Košice.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

V odbornej oblasti pôsobnosti rezortu zdravotníctva boli vydané vo Vestníku Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (Čiastka 39-60, Ročník 60) **Odborné usmernenie** Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o príznakoch a diagnostike zanedbávania, týrania alebo zneužívania maloletej osoby a o postupe poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pri oznamovaní podozrenia na zanedbávanie, týranie alebo zneužívanie maloletej osoby, Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o celoplošnom skríningu kongenitálnej hypotyreózy, kongenitálnej adrenálnej hyperplázie, cystickej fibrózy a vybraných dedičných metabolických porúch u novorodencov a zdravotnej starostlivosti o zachytené prípady s účinnosťou od 1. januára 2013 a Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o imunoprofylaxii závažnej respiračnej infekcie dolných dýchacích ciest spôsobenej respiračným syncytiálnym vírusom u vysoko rizikových skupín detí vydané vo Vestníku MZ SR (Čiastka 8-13, Ročník 61). Uvedené legislatívne normy **odborne usmerňujú poskytovanie zdravotnej starostlivosti k včasnej identifikácii príznakov alebo rizikových faktorov a chránia dieťa pred oneskoreným poskytnutím účinnej pomoci**¹⁴.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky

prostredníctvom odboru legislatívy a ústavného práva **ako povinne pripomienkujúci subjekt** dôsledne dbá, aby pripravované právne predpisy premietali princíp najlepšieho záujmu dieťaťa. Podobne je tomu aj vo vnútrorezortných príkazoch, pokynoch alebo iných metodických usmerneniach, ktoré sú adresované podriadeným prokuratúram. Príkladom môže byť **Príkaz generálneho prokurátora Slovenskej republiky por. č. 1/2013 z 18. januára 2013 o zriadení špecializácie prokurátorov na trestnú činnosť mladistvých a maloletých, trestné činy spáchané na deťoch a násilie v rodinách**.

Vo vzťahu k projektom, programom a službám, ktoré majú dopad na deti možno za rok 2013 uviesť:

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky:

Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (ďalej len „regulačný úrad“) vydal opatrenie z 8. decembra 2011 č. O-26/2011 o číslovacom pláne (ďalej len „číslovací plán“), ktorým identifikoval číselné množiny určené pre regionálne¹⁵ resp. celoštátne¹⁶ informačné služby všeobecne prospešného charakteru. Tieto číselné množiny sú určené, okrem iného, aj na **poskytovanie špeciálnych informačných a podporných služieb pre fyzické osoby v krízovej sociálnej situácii, vrátane detí**.

¹⁴ <http://www.health.gov.sk/?vestniky-mz-sr>

¹⁵ Podľa § 15 ods. 7 číslovacieho plánu sú **skrátene päťmiestne čísla z množín 16XYZ a 17XYZ určené na regionálne informačné služby všeobecne prospešného charakteru**, ako sú špeciálne informačné a podporné služby pre fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, fyzické osoby s nepriaznivým zdravotným stavom, fyzické osoby v krízovej sociálnej situácii, služby humanitárneho charakteru, dopravné služby a informácie určené najmä zahraničným návštevníkom. Čísla z týchto množín regulačný úrad prideluje jednotlivo.

¹⁶ Podľa § 15 ods. 8 číslovacieho plánu sú **skrátene päťmiestne čísla z množiny 18XYZ určené na celoštátne informačné služby všeobecne prospešného charakteru**, ako sú špeciálne informačné a podporné služby pre fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, fyzické osoby s nepriaznivým zdravotným stavom, fyzické osoby v krízovej sociálnej situácii, služby humanitárneho charakteru, dopravné služby a informácie určené najmä zahraničným návštevníkom. Čísla z tejto množiny regulačný úrad prideluje jednotlivo.

V súlade s rozhodnutím Európskej komisie č. 2007/116/EC v znení rozhodnutí 2007/698/EC a 2009/884/EC (ďalej len „rozhodnutie EC“) regulačný úrad rezervoval v číslovacom pláne číselnú množinu začínajúcu trojčíslím 116. Rozhodnutie Komisie č. 2009/884/EC z 30. novembra 2009, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie 2007/116/ES v súvislosti so zavedením dodatočných rezervovaných čísel začínajúcich sa 116, stanovuje podmienky spájajúce sa s právom používať tieto čísla nasledovne:

Číslo	Služba
116 000	Horúca linka pre nezvestné deti - Služba: a) prijíma hlásenia o nezvestných deťoch a oznamuje ich polícii; b) poskytuje poradenstvo a podporu osobám zodpovedným za nezvestné dieťa; c) poskytuje podporu pri pátraní. Služba je dostupná nepretržite (t. j. 24 hodín denne 7 dní v týždni na celom území štátu).
116 111	Linka pomoci deťom - Služba pomáha deťom, ktoré potrebujú starostlivosť a ochranu, poskytuje im kontakt na organizácie a zdroje; poskytuje deťom možnosť vyjadriť svoje obavy, hovoriť o problémoch, ktoré sa ich priamo týkajú, a porozprávať sa s niekým v prípade núdzovej situácie. V prípade, že služba nie je dostupná nepretržite (t. j. 24 hodín denne 7 dní v týždni na celom území štátu), poskytovateľ služby musí zabezpečiť, aby informácie o tom, kedy je služba dostupná, boli verejnosti ľahko prístupné a aby v čase, keď služba nie je dostupná, dostali volajúci informácie o tom, kedy bude služba najbližšie dostupná

V Slovenskej republike boli zatiaľ pridelené čísla 116 000 - Horúca linka pre nezvestné deti a 116 111 - Linka pomoci deťom.

Odpočet plnenia za rok 2014: 1. plní sa; 2. splnená

K 1.

Za reflexiu všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa možno vo vzťahu k legislatívnym zmenám (vrátane európskej legislatívy, na tvorbe ktorej sa podieľali vecne príslušné útvary jednotlivých rezortov) uskutočneným v priebehu roka 2014 za jednotlivé rezorty uviesť :

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

V rámci komplexu zmien v oblasti poskytovania štátnych sociálnych dávok, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2014 (pozri poznámka č. 13) bolo **zavedených niekoľko mechanizmov na zabezpečenie zodpovedného prístupu rodičov k výchove svojich nezaopatrených detí a zabezpečenia ich potrieb**. Od 1. januára 2014 nadobudol účinnosť aj nový zákon o pomoci v hmotnej núdzi (zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov). S cieľom podporiť výchovu a všestranný rozvoj dieťaťa pri plnení povinnej školskej dochádzky zákon zaviedol poskytovanie **príspevku na nezaopatrované dieťa, ktoré plní povinnú školskú dochádzku**. V prípade, ak rodič nedbá o riadnu povinnú školskú dochádzku svojho dieťaťa, alebo ak je dieťaťu alebo rodičovi nariadené výchovné opatrenie a toto neplní svoj účel, nárok na tento príspevok zaniká. Od začiatku roka 2014, od kedy bol príspevok zavedený, sa poskytuje **v priemere pre 55 tis. detí mesačne**.

MPSVR SR sa zároveň podieľalo na príprave zmien v oblasti rodinného práva ako aj súvisiacich predpisov vrátane návrhu na doplnenie a zmeny zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele. Súčasťou navrhovaných zmien je aj **návrh rozšírenia základných zásad rodinného práva** v zákone č. 36/2005 Z. o rodine **o zásadu záujmu dieťaťa**. Podstatou návrhu nie je definovať záujem dieťaťa, ale ponúknuť príkladným a nehierarchickým spôsobom výpočet kritérií záujmu dieťaťa (v súlade s bodom č. 50 Všeobecného komentára Výboru OSN pre práva dieťaťa č. 14 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu) ktoré **majú slúžiť súdu a orgánu SPODaSK na účely určovania a posudzovania záujmu dieťaťa**. Návrh zákona je aktuálne v štádiu medzirezortného pripomienkového konania.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

MS SR v roku 2014 v úzkej spolupráci s MPSVR SR pripravilo **návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa

menia a dopĺňajú niektoré zákony v nadväznosti na Rámcový plán legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na VI. volebné obdobie.

Navrhuje sa do základných zásad v zákone o rodine vložiť článok 5, ktorý znie:

„Záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú.

Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,*
- b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,*
- c) ochrana dôstojnosti, duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,*
- d) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti, duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,*
- e) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,*
- f) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,*
- g) podmienky pre vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,*
- h) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.“*

Výpočet kritérií uvedený v písmenách čl. 5 v abecednom poradí neznamená prioritu niektorého z nich. Bude vždy na posúdení súdu, ktorý z nich v konkrétnom prípade preváži a ktorý vyhodnotí súd ako východiskový. V konkrétnej situácii konkrétneho dieťaťa môžu byť významné viaceré kritériá alebo dokonca to nemusí byť ani jedno z navrhovaného výpočtu. Môže vzniknúť situácia, že súd samotný si vykreeje pre prípad osobitné kritérium záujmu dieťaťa bez toho, aby išlo o totožné alebo príbuzné kritérium uvedené vo výpočte. Rovnako i **návrh novely zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele** a o zmene a doplnení niektorých zákonov **dopĺňa nový odsek 2 v § 3,** ktorý znie: „(3) *Prvoradým hľadiskom pri voľbe a uplatňovaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je záujem dieťaťa, na určovanie a posudzovanie ktorého sa uplatňuje zásada o záujme dieťaťa podľa osobitného predpisu.“*

MS SR sa pravidelne podieľa (v rámci prípravy a prezentácie jednotnej pozície Slovenskej republiky) na pripomienkovaní právne záväzných i nezáväzných dokumentov v oblasti práv dieťaťa predkladaných na zasadnutia **Pracovnej skupiny pre základné práva, občianstvo a voľný pohyb osôb (FREMP)**. Zasadnutia PS FREMP sa konajú pravidelne približne jedenkrát mesačne v Bruseli. Na ostatnom zasadnutí PS FREMP (3. novembra 2014) boli akceptované viaceré pripomienky uplatnené SR k dokumentu *návrh Záverov Rady o podpore a ochrane práv dieťaťa* (Draft Council conclusions on the promotion and protection of the rights of the child) predloženého v rámci talianskeho predsedníctva v EÚ (PRES). Napriek viacerým formulačným pripomienkam, žiaden členský štát EÚ neodmietol návrh záverov ako celok a tento bol na zasadnutí rady dňa 4. decembra 2014 schválený.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky sa v roku 2014 zúčastňovalo tiež zasadnutí **Pracovnej skupiny Rady EÚ pre trestné právo hmotné (E.15 – DRIOPEN)** k negociáciám *návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o procesných zárukách pre deti podozrivé alebo stíhané v trestnom konaní.*

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky:

V oblasti pôsobnosti rezortu zdravotníctva boli legislatívnymi zmenami¹⁷ (pozri tiež odpočet k úlohe 5.4) ustanovené povinnosti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktoré podporujú systém **ochrany dieťaťa po prepustení po narodení z ústavnej zdravotnej starostlivosti.**

¹⁷ Zákonom č. 185/2014 Z. z. z 24. júna 2014 sa dopĺňajú ustanovenia zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti vznikla povinnosť najneskôr nasledujúci deň po prepustení dieťaťa, ktoré je po narodení prepustené z ústavnej zdravotnej starostlivosti do domáceho prostredia, alebo najneskôr nasledujúci deň po opustení zdravotníckeho zariadenia matkou po pôrode s dieťaťom spôsobom, ktorý je v rozpore s ustanovením osobitného predpisu o prepustení osoby z ústavnej starostlivosti, **preukázateľne odoslať lekársku prepúšťaciu správu dieťaťa všeobecnému lekárovi, ktorý poskytuje všeobecnú ambulatnú zdravotnú starostlivosť pre deti a dorast,**

1. ktorého uviedol zákonný zástupca dieťaťa ako lekára, s ktorým uzatvorí pre dieťa dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti,
2. ktorý poskytuje všeobecnú ambulatnú starostlivosť pre deti a dorast v zdravotnom obvode podľa trvalého alebo prechodného pobytu matky, ak zákonný zástupca dieťaťa neuviedol lekára, s ktorým uzatvorí pre dieťa dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti,

Poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti vznikla povinnosť **bezodkladne oznámiť príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny opustenie zdravotníckeho zariadenia matkou po pôrode bez dieťaťa alebo s dieťaťom spôsobom, ktorý je v rozpore** s ustanovením osobitného predpisu o prepustení osoby z ústavnej starostlivosti, ak nejde o ženu, ktorá písomne požiadala o utajenie svojej osoby v súvislosti s pôrodom.

Poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti vznikla **povinnosť oznámiť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately znemožnenie vykonania preventívnej prehliadky dieťaťa v domácom prostredí, ktorá sa má vykonať do troch pracovných dní** od doručenia prepúšťacej správy dieťa, ktoré je po narodení prepustené z ústavnej starostlivosti do domáceho prostredia.“.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky:

V súvislosti so zabezpečením dodržiavania všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa sa v roku 2014 MÚ MV SR podieľal na príprave novelizácie zákona o azyle č. 480/2002 Z. z., ktorá je v súčasnosti v pripomienkovom konaní. Jednou z hlavných zmien, ktoré návrh novely rieši, je umiestňovanie MBS do príslušných zariadení. S platnosťou od 1. 7. 2015 budú MBS aj počas konania o udelenie azylu v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately MPSVR SR. To znamená, že nebudú z tohto dôvodu premiestňovaní do azylových zariadení MV SR. Nová úprava tak bude viac vychádzať v ústrety záujmom maloletého dieťaťa. Zároveň je plne v súlade s príslušnou európskou smernicou¹⁸. V záujme čo najlepšej starostlivosti o mladých dospelých sa umožňuje MBS, ktorí počas konania o udelenie azylu nadobudnú plnoletosť, zostať v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky:

MZVEZ SR koncom roka 2014 predložilo na rokovanie vlády SR materiál „Návrh Celostátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike“. Súčasťou materiálu je aj oblasť ochrany práv dieťaťa, pri koncipovaní ktorej sa vychádzalo z princípu najlepšieho záujmu dieťaťa a požiadavka na prierezové premietnutie do strategických cieľov stratégie všetkých troch zložiek koncepcie najlepšieho záujmu dieťaťa (základné právo, základný interpretačný princíp, procesné právo), a to aj pri tvorbe politik a legislatívy týkajúcej sa práv dieťaťa, je jedným z hlavných odporúčaní východiskového materiálu. Východiskový materiál za oblasť práv dieťaťa k stratégii bol vypracovaný v gescii Výboru pre deti a mládež Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť v gescii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Pri príprave právnych predpisov, ktoré majú dosah na deti, MDVRR SR dôsledne premieta princíp najlepšieho záujmu dieťaťa. Všeobecný princíp najlepších záujmov dieťaťa bol v roku 2014 na úrovni legislatívy riešený v týchto právnych predpisoch:

Vyhláška Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 286/2014 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technickej spôsobilosti námornej jachty a o odbornej spôsobilosti členov posádky námornej jachty - § 13 (Vybavenie námornej jachty) ods. 2 ustanovuje, že na námornej jachte sa vyžaduje počet

¹⁸ smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L180, 29.06.2013)

záchranných viest ustanovený podľa povoleného počtu osôb na palube, zvýšený o tri náhradné vesty a **počet detských viest podľa počtu detí nachádzajúcich sa na námornej jachte, zvýšený o najmenej dve detské vesty, ak sa na námornej jachte nachádzajú deti.** Vyhláška nadobudla účinnosť 1. novembra 2014.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 241/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 554/2006 Z. z. o povinnom používaní bezpečnostných pásov a detských zadržiavacích zariadení vo vozidlách určitých kategórií.

„§ 4 (Používanie bezpečnostných systémov vo vozidlách kategórie M1, N1, N2 a N3)

- (1) *Prepravovaná osoba je povinná pri sedení vo vozidle používať bezpečnostný systém, ktorý je k dispozícii. Dieťa s telesnou výškou menšou ako 150 cm pri preprave vo vozidle vybavenom bezpečnostným systémom musí byť upínané zabudovaným alebo nezabudovaným detským zadržiavacím zariadením podľa § 3 ods. 2, ktoré je vhodné pre telesnú konštitúciu dieťaťa, v súlade s*
 - a) *hmotnostnými skupinami uvedenými v § 3 ods. 1 pre detské zadržiavacie zariadenia schválené podľa odseku 4 písm. a) alebo b),*
 - b) *výškou a maximálnou hmotnosťou dieťaťa, pre ktoré je detské zadržiavacie zariadenie určené podľa pokynov výrobcu, v prípade detských zadržiavacích zariadení schválených podľa odseku 4 písm. c).*
- (2) *Na sedadle vozidla, ktoré nie je vybavené bezpečnostným systémom, sa nesmú prepravovať*
 - a) *deti do veku troch rokov,*
 - b) *na prednom sedadle deti vo veku troch rokov a viac s telesnou výškou menšou ako 150 cm.*
- (3) *Detské zadržiavacie zariadenie nesmie byť obrátené dozadu na sedadle, ktoré je chránené čelným airbagom, ak nebol airbag vyradený z činnosti alebo nebol automaticky deaktivovaný. Obrátenie dozadu je otočenie v opačnom smere, ako je smer jazdy.*
- (4) *Detské zadržiavacie zariadenie musí byť schválené podľa*
 - a) *predpisu EHK č. 44 série zmien 03 a vyššej⁴⁾ alebo*
 - b) *osobitného predpisu⁵⁾ alebo*
 - c) *predpisu EHK OSN č. 129.⁴⁾*
- (5) *Detské zadržiavacie zariadenie sa musí namontovať v súlade s montážnymi informáciami uvedenými v príručke, letáku alebo elektronickej publikácii, ktoré je výrobca tohto zariadenia povinný vypracovať a v ktorých sa uvádza, akým spôsobom a v ktorých typoch vozidiel možno detské zadržiavacie zariadenie bezpečne používať.“*

Nariadenie vlády nadobudlo účinnosť 20. septembra 2014.

Zákon č. 488/2013 Z. z. o diaľničnej známke a o zmene niektorých zákonov

§ 7 (Oslobodenie od úhrady diaľničnej známky)

- (1) *Od úhrady diaľničnej známky sú oslobodené vozidlá a jazdné súpravy...*
 - j) *ktorých prevádzkovateľom je zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa osobitného predpisu,¹³⁾*

Uvedené ustanovenie zákona nadobudlo účinnosť 1. januára 2015.

V rezorte obrany, v rezorte životného prostredia a v rezorte kultúry nebol v rámci zákonom ustanovenej pôsobnosti prijatý návrh právnych predpisov, ktorý priamo súvisí s právami dieťaťa.

Vo vzťahu k nelegislatívnym materiálom, vnútro-rezortným príkazom, pokynom alebo iným metodickým usmerneniam vydaným či zmeneným v priebehu roka 2014 možno uviesť:

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Vláda SR dňa 23. apríla 2014 uznesením č. 192 schválila Stratégiu Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020. Strategický dokument nadväzuje na priority predchádzajúcej koncepcie štátnej politiky v oblasti mládeže, ale vytvára aj nový rámec podpory a rozvoja pre mladých ľudí do 30 rokov na Slovensku.

Každoročne sú pre školy a školské zariadenia pripravované **Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2014/2015** (ďalej len "POP"), účinnosť nadobúdajú 1. septembra 2014. Cieľom POP je usmernenie organizácie školského roka a poskytnutie podstatných informácií a odporúčaní k výchovno-vzdelávaciemu procesu v školách a školských zariadeniach zaradených do siete škôl a školských zariadení. Obsahujú informácie, pokyny, odporúčania, usmernenia pre školy a školské zariadenia, termíny školských prázdnin na tri po sebe nasledujúce

školské roky, zoznam všeobecne záväzných právnych predpisov a rezortných predpisov, ktoré vstúpili do platnosti od vydania POP na školský rok 2013/2014 a zoznamy platných koncepcií, stratégií a národných projektov spolufinancovaných z prostriedkov operačného programu Vzdelávanie. Okrem projektov OP Vzdelávanie poskytujú aj zoznam projektov spolufinancovaných z prostriedkov operačného programu Informatizácia spoločnosti (OPIS).

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

SNSĽP pri vydávaní odborných stanovísk podľa § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov, ktoré sa dotýkajú práv dieťaťa, striktné dbá na princíp najlepších záujmov dieťaťa. V roku 2014 SNSĽP pripomenovalo Celožltátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v SR a Civilný sporový poriadok. Prostredníctvom *Správ o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania a práv dieťaťa v Slovenskej republike* odporúča v záveroch kapitol týkajúcich sa témy ochrany detí jednotlivým ministerstvám a orgánom, v ktorých náplni by mal byť najlepší záujem detí konkrétne odporúčania, ktoré by bolo vhodné zrealizovať.

Vo vzťahu k projektom, programom a službám, ktoré majú dopad na deti možno za rok 2014 uviesť:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MPSVR SR v oblasti vytvárania vhodných prorodinných podmienok a starostlivosti o deti v rodinách zamestnaných rodičov, pripravilo v roku 2014 *Národný projekt „Rodina a práca“*. Cieľom projektu je **zlepšenie podmienok pre zosúladenie rodinného a pracovného života žien, ktoré sa starajú o deti do 10 rokov** a to podporou zvýšenia počtu predškolských zariadení, v ktorých sa odborný personál stará o deti a uľahčí sa tým návrat žien do pracovného procesu. V rámci projektu sa predpokladá v mesiaci február 2015 podporiť nové pracovné miesta, obsadené buď osobami na rodičovskej dovolenke, alebo osobami s dieťaťom pred nástupom do školy (cca do veku 6 rokov). V takom prípade budú pracovné miesta dotované vo výške 90 percent reálnej celkovej ceny práce, maximálne však do výšky priemernej mzdy v národnom hospodárstve. V druhom prípade – pri zamestnávaní matiek s deťmi vo veku 6-10 rokov – bude forma podpory vo výške 50 percent z celkovej ceny práce. Prostredníctvom projektu **majú byť podporené taktiež služby starostlivosti o deti**, teda predškolské zariadenia, detské kútiky, ktoré vytvoria buď priamo zamestnávateľia alebo spolupracujúce organizácie poskytujúce služby starostlivosti o deti. Preplatené majú byť náklady celkovej ceny práce vychovávateľky či vychovávateľa, najviac však vo výške celkovej ceny práce vypočítanej z mediánu mesačnej hrubej mzdy na tejto pracovnej pozícii (ide o cca 700 eur hrubej mzdy). V projekte majú byť podporené nové pracovné miesta, flexibilné formy práce ako aj domáca práca, delené pracovné miesta, telepráca aj kratší pracovný úväzok, v súlade s §49, §49a, a §52 Zákonníka práce.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

V zmysle zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov Rada vlády SR pre prevenciu kriminality (ďalej len „RVPK“) ako poradný, iniciatívny, koordinačný a odborný orgán vlády pre oblasť prevencie kriminality okrem iného zverejňuje na webovom sídle MV SR výzvy na predkladanie projektov, schvaľuje projekty a schvaľuje poskytnutie dotácií na ich financovanie a pritom prihliada na priority uvedené v *Stratégii prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2012 – 2015*. Vychádzajúc z citovaného zákona ako aj z predmetnej stratégie prevencie kriminality bola v roku 2013 na stránke MV SR zverejnená **Výzva RVPK na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu na financovanie projektov v oblasti prevencie kriminality pre rok 2014**, ktorá prihliada predovšetkým na priority uvedené v stratégii:

1. znižovanie miery a závažnosti kriminality a inej protispoločenskej činnosti (najmä: závažná a organizovaná trestná činnosť; obchodovanie s drogami; počítačová kriminalita; obchodovanie s ľuďmi; sexuálne vykorisťovanie detí a detská pornografia; hospodárska a majetková trestná činnosť; korupcia; obchodovanie so zbraňami a cezhraničná trestná činnosť; násilie na ženách);
2. zvyšovanie bezpečnosti miest a obcí (začleňovanie prevencie kriminality do koncepcií rozvoja krajov a obcí; zvyšovanie kvality sociálnych vzťahov; zvyšovanie bezpečia obyvateľov a návštevníkov);

3. eliminácia sociálne patologických javov v rizikových skupinách (deti a mládež ohrozené kriminalitou a sociálne patologickými javmi; rodina; seniori; sociálne vylúčené komunity, t.j. nezamestnaní, bezdomovci, osoby so zdravotným postihnutím, osoby prepustené z výkonu trestu; prvopáchatelia trestných činov; recidivisti);

4. eliminácia propagácie kriminality a inej protispoločenskej činnosti prostredníctvom všetkých druhov médií (film, televízia, rozhlas, internet, tlačoviny, miestne oznamovacie prostriedky, obecné noviny, oznamovacie tabule, školské rozhlasové vysielanie a pod.).

Na základe **Výzvy RVPK na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu na financovanie projektov v oblasti prevencie kriminality pre rok 2014** bolo podporených 357 projektov v celkovej výške 2 971 460 EUR, z toho 40 projektov v oblasti sociálnej prevencie vo výške 377 360 EUR, 3 projekty viktimitizačnej prevencie vo výške 49 000 EUR a 314 projektov situačnej prevencie vo výške 2 545 100 EUR. Zoznam projektov schválených RVPK je dostupný na webovej stránke RVPK¹⁹.

V roku 2014 bola vyhlásená aj **Výzva číslo VI. KMV 2014** na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MV SR, **zameraná na prevenciu a identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi, poskytovanie pomoci a podpory obetiam obchodovania s ľuďmi a predchádzanie radikalizácie a extrémizmu**. V rámci tejto výzvy bolo podporených 7 projektov v celkovej výške 75 000 EUR, pričom 5 projektov vo výške 66 235 EUR sa týkalo pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi a 2 projekty vo výške 8 765 EUR predchádzaniu radikalizácie a extrémizmu.

Na základe **Výzvy číslo VII. KMV 2014** na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MV SR, **zameranej na podporu aktivít smerujúcich k predchádzaniu protispoločenskej činnosti detí a mládeže**, boli podporené 2 projekty v celkovej sume 100 000 EUR, orientované na športové aktivity detí a mládeže zo sociálne vylúčených skupín.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

V rezorte školstva boli ministrom školstva schválené **Programy pre mládež na roky 2014 – 2020**, ktoré sa zameriavajú najmä na neformálne vzdelávanie v práci s mládežou a na rozvoj mládežníckej politiky na Slovensku. Dotácia v rámci jednotlivých Programov bude prioritne poskytnutá na aktivity podporujúce mládež s nedostatkom príležitostí, t.j. mladých ľudí, ktorí sú znevýhodnení zo vzdelanostných, sociálnych, fyzických, psychologických, hospodárskych, kultúrnych dôvodov alebo pretože bývajú v odľahlých oblastiach.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

ÚSVNM pri vypracovaní materiálov legislatívnej a nelegislatívnej povahy, ako aj pri plánovaní dotačného programu Úradu vlády SR Kultúra národnostných menšín sleduje vo vzťahu k príslušníkom národnostných menšín princíp najlepšieho záujmu dieťaťa a to najmä prostredníctvom dotačného programu Kultúra národnostných menšín. Dotačný program sa člení na tri podprogramy a v rámci nich na 15 priorít.

Podprogram 1. zachovanie, vyjadrenie, ochrana a rozvoj identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín - prioritá 1.5 vzdelávacie projekty sa zameriava na podporu vzdelávania zameraného na zachovanie, vyjadrenie, ochranu a rozvoj identity a kultúrnych hodnôt príslušníkov národnostných menšín. Podporujú sa najmä kultúrno-vzdelávacie tábory a umelecké tvorivé dielne. Cieľom podpory prázdninových táborov pre deti a mládež, patriacich k národnostnej menšine je prehĺbovanie identity a osobnostného rozvoja príslušníkov národnostnej menšiny, zdokonaľovanie sa v materinskom jazyku s cieľom hlbšieho spoznania vlastnej národnostnej kultúry. Prioritne sa podporujú projekty pre deti a mládež patriace k národnostným menšinám, ktoré nenavštevujú školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny. Cieľom oblasti je podpora vzdelávacích aktivít zameraných na vzdelávanie detí, mládeže a dospelých prostredníctvom spoznania a osvojovania si tradičných zručností špecifických pre národnostnú kultúru. Dotáciu je možné použiť aj na komunitné aktivity centier pracujúcich v rómskych osídleniach. **V roku 2014 bolo v rámci tejto priority podporených 131 projektov v celkovej sume cca 336 000 Eur.**

¹⁹ <http://www.minv.sk/?zoznam-projektov-schvalenych-radou-vlady-sr-pre-prevenciu-kriminality>

Cieľom **podprogramu 2. výchova a vzdelávanie k právam národnostných menšín** - priorita 2.1 podpora výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti práv národnostných menšín je podpora organizovania edukačných aktivít zameraných na výchovu detí a mládeže v oblasti výchovy a vzdelávania k právam národnostných menšín prostredníctvom interaktívneho, zážitkového učenia. **V tejto prioritě bolo v roku 2014 podporených 7 projektov v celkovej sume 14 600 Eur.**

Podprogram 3. interetnický a interkultúrny dialóg a porozumenie medzi národnostnou väčšinou a národnostnými menšinami a etnickými skupinami - priorita 3.5 podpora výmenných programov, pobytov, spoločných vzdelávacích podujatí, vedomostných, umeleckých a športových súťaží pre deti a mládež z rôznych národnostných a jazykových skupín je zameraný na podporu interetnického a interkultúrneho dialógu medzi národnostnou väčšinou a národnostnými menšinami a etnickými skupinami najmä formou výmenných programov/pobytov, spoločných vzdelávacích podujatí alebo súťaží predovšetkým detí a mládeže patriacich k rôznym národnostným alebo etnickým skupinám. **V rámci tejto priority boli v roku 2014 podporené 4 projekty v celkovej sume 12 000 Eur.**

Jednotlivé projekty sú dostupné na webovom sídle Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny²⁰.

K 2.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstvo hospodárstva SR:

Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov sa uplatňuje pri vypracovaní doložky vybraných vplyvov, ktorá je povinnou súčasťou všetkých legislatívnych i nelegislatívnych materiálov predkladaných do pripomienkového konania a následne na rokovanie vlády SR, ktoré obsahujú uznesenie vlády SR. **Posudzovanie vplyvov na deti tvorí súčasť posudzovania sociálnych vplyvov** v rámci Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov. Deti sú v jednotnej metodike identifikované ako jedna zo zraniteľných skupín obyvateľstva, na ktoré je potrebné zamerať pozornosť najmä pri posudzovaní vplyvov návrhov na prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám. Súčasťou je aj prístup k sociálnej ochrane, sociálno-právnej ochrane ako aj k iným – napr. ľudským právam. Deti vystupujú ako dôležitá kategória tiež v rámci hodnotenia vplyvov na hospodárenie domácností, kde je potrebné identifikovať vplyv zvlášť na skupiny v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, medzi ktoré patria domácnosti (resp. rodiny) s 3 a viac deťmi a osamelí rodičia s deťmi. Počas prípravy aktualizácie jednotnej metodiky MPSVR SR ako gestor analýzy sociálnych vplyvov **posilnilo dôraz na zhodnotenie vplyvov na zraniteľné skupiny vrátane detí**. MH SR ako hlavný gestor a koordinátor prípravy aktualizácie jednotnej metodiky predložilo na rokovanie vlády dňa 22. decembra 2014 návrh materiálu. Jednotná metodika bola na rokovaní vlády schválená s pripomienkami dňa 14. januára 2015 uznesením č. 24, pričom jej uplatňovanie sa predpokladá od októbra 2015.

2.2. Zefektívnenie koordinácie aktivít a politik na ochranu práv dieťaťa medzi orgánmi štátnej správy

Spôsob plnenia: Zabezpečenie efektívneho prepojenia cieľov, úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike pri zohľadnení komplementárne uplatňovaných úloh a opatrení iných rezortných stratégií a plánov
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 Zodpovedný gestor: MZVEZ SR Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR Indikátor: prijatie Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v SR bude predstavovať **strategický dokument mapujúci národnú a medzinárodnú legislatívu v oblasti ľudských práv, popisujúci súčasný stav so stanovením cieľov na ďalšie obdobie**. Cieľom stratégie je stanovenie rámcov, na ktoré budú nadväzovať špecifické akčné plány a koncepcie. V rámci dokumentu budú rozpracované témy, ktoré pokrývajú jednotlivé výbory Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť s doplnením prierezových tém ako je inštitucionálna

²⁰ http://dotacie.vlada.gov.sk/2014/statistiky_verejne.php

ochrana ľudských práv, vymožitelnosť práv a práva migrantov. Vzhľadom na zmeny v procese prípravy stratégie iniciované uznesením Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť č. 83 zo 4. septembra 2013 sa preniesla zodpovednosť za spracovanie jednotlivých kľúčových oblastí na príslušné zodpovedné rezorty a výbory v ich gescii²¹. Popri tom však poverené rezorty priebežne dohliadajú na prepájanie cieľov, úloh a opatrení z národného akčného plánu pri realizácii svojich ďalších úloh. **Práva dieťaťa budú tvoriť neoddeliteľnú súčasť pripravovanej stratégie.** Práva detí a mládeže boli témou diskutovanou aj na odborných podujatiach organizovaných v rámci prípravy materiálu v mesiacoch jún a júl 2013.

Odpočet plnenia za rok 2014 - splnená:

MZVEZ SR predložilo (v súlade s aktualizovaným harmonogramom) koncom roka 2014 na rokovanie vlády SR materiál „Návrh Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv“. Stratégia definuje priority a rámce s cieľom zlepšiť stav ochrany a podpory ľudských práv v SR. Súčasťou stratégie je aj oblasť ochrany práv dieťaťa. Prípravné odborné podujatie za účasti širokej odbornej i laickej verejnosti sa uskutočnilo v marci 2014. Východiskový materiál za oblasť práv dieťaťa k stratégii schválený Výborom pre deti a mládež, zohľadňuje čiastkové strategické zámery v oblasti podpory a ochrany práv detí formulované v Národnom akčnom pláne na roky 2013-2017, podkladový materiál vypracovaný pracovnou skupinou Výboru pre deti a mládež (do ktorej boli prizvaní okrem členov a členiek výboru aj ďalší zástupcovia občianskej spoločnosti) a závery uvedeného odborného podujatia.

*2.3. Zefektívnenie koordinácie aktivít a politik na ochranu práv dieťaťa medzi orgánmi štátnej správy a orgánmi územnej samosprávy

Spôsob plnenia: Rozpracovanie cieľov a opatrení Národného akčného plánu pre deti v regionálnych odvetvových koncepciách rozvoja a lokálnych plánovacích dokumentoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: každoročne

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR/RVLPNMRR, MŽP SR, ÚSVRK, ÚSVNM, ÚSVROS

Indikátor: počet plánovacích dokumentov do ktorých sa premietajú ciele a opatrenia Národného akčného plánu pre deti

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Orgány územnej samosprávy sa podieľajú na plnení úloh Národného akčného plánu pre deti ako **spolupracujúce subjekty**. V súlade so zákonmi a v rámci svojich možností vytvárajú pre deti a ostatných obyvateľov podmienky pre zdravý spôsob života, chránia životné prostredie, vytvárajú podmienky pre zabezpečenie zdravotnej starostlivosti, na vzdelávanie, kultúru, osvetovú činnosť, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport. Z pohľadu samospráv **je potrebné skvalitnenie informovanosti a koordinovanosti vzájomnej spolupráce všetkých subjektov štátnej správy a samospráv** v prospech záujmov dieťaťa, jeho fyzického i duševného rozvoja a ochrany pred násilím.

ÚSVRK túto koordináciu vykonával najmä prostredníctvom základných poradných orgánov splnomocnenca vlády Slovenskej republiky, v ktorých sú zastúpené tak ako ústredné orgány štátnej správy, tak aj orgány samosprávy a subjekty tretieho sektora. **Regionálne kancelárie ÚSVRK** aj v roku 2013 pokračovali v spolupráci so samosprávami miest a obcí za účelom implementácie cieľov Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020.

²¹ MPSVR SR v oblasti rodovej rovnosti, práv seniorov, práv osôb so zdravotným postihnutím, práv detí a mládeže; MS SR v oblasti práv LGBTI osôb; MŠVVŠ SR v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam; MV SR v oblasti predchádzania rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie; splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny, resp. osoba poverená vedúcim Úradu vlády SR na plnenie úloh splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny v oblasti práv príslušníkov národnostných menšín a etnických skupín; splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity v oblasti práv osôb žijúcich na hranici chudoby; splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v oblasti posilnenia neziskových organizácií a mechanizmov participácie

ÚSVRK – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky v štvrtom štvrtroku 2013 podporil dotáciou podľa zákona č. 526/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov sumou 336 909,00 eur **projekt Zdravé komunity**. Jedným z cieľov uvedeného pilotného projektu na úseku ochrany zdravia MRK a detí žijúcich v MRK je aj **vytvorenie a prenesenie princípov Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 z pozície ústredných orgánov do aplikačnej praxe v regiónoch**. ÚSVRK v roku 2013 v rámci uvedenej dotačnej politiky podporil celý rad projektov zameraných na miestne stratégie integrácie Rómov, ako aj celý rad projektov zameraných na podporu, ochranu a realizáciu práv detí najmä v oblastiach prístupu ku vzdelávaniu, ochrany detí, rozvoja kultúrnych aktivít detí a to v rámci aktivity: Oblasť podpory vzdelávania a výchovy v celkovej sume 595 045,00 eur. Cieľom uvedenej aktivity bolo skvalitniť podporujúce výchovné, vzdelávacie programy prispievajúce k zvýšeniu vedomostnej a vzdelanostnej úrovne príslušníkov rómskych komunít. Do rámca oprávnených aktivít patrili aj projekty, ktoré posilnia predškolské vzdelávanie a vytvoria optimálne podmienky pre úspešné začlenenie detí, najmä z prostredia MRK do hlavného vzdelávacieho prúdu. Súčasťou podpory boli mimoškolské aktivity rozvíjajúce talent rómskych detí a mládeže. Prijemcami uvedených dotácií boli samosprávne orgány a organizácie tretieho sektora.

Ciele a opatrenia Národného akčného plánu pre deti a mládež boli zapracované v **Akčnom pláne politiky detí a mládeže Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2008 – 2013**.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V Nitrianskom samosprávnom kraji nadviazali na predchádzajúce obdobie a ciele a opatrenia Národného akčného plánu pre deti a mládež boli zapracované aj novom v „Akčnom pláne politiky detí a mládeže Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2014-2019“ a v „Konceptii rozvoja stredného školstva v Nitrianskom samosprávnom kraji na roky 2015-2020“. Nad rámec uvedeného NKS v sledovanom období rozpracoval „Integračnú politiku Slovenskej republiky v Nitrianskom samosprávnom kraji“ a bola vyhodnotená aj „Regionálna stratégia v oblasti telesnej výchovy a športu za obdobie 2010-2014“.

Ciele a opatrenia Národného akčného plánu pre deti sa premietajú vo viacerých aktivitách stanovených *Koncepciou rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom samosprávnom kraji na roky 2011 – 2017*.

Na realizácii Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 – 2017 sa KSK ako spolupracujúci subjekt podieľal prostredníctvom svojich strednodobých nástrojov „Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja na roky 2007-2013 v Košickom samosprávnom kraji“ a „Priorít zdravotnej politiky Košického samosprávneho kraja na obdobie 2012-2015“.

***2.4. Inštitucionalizácia verejnej ochrany práv dieťaťa v súlade s požiadavkami Parížskych princípov**

Spôsob plnenia: Príprava a rozpracovanie návrhu riešenia inštitucionálnej ochrany práv dieťaťa v súlade s požiadavkami Parížskych princípov s prihliadnutím na riešenie verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím v zmysle čl. 33 ods. 2 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: MS SR, MZVEZ SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež, Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím, MVO

Indikátor: finalizácia prípravy právnej úpravy súvisiacej so zriadením nezávislej národnej inštitúcie pre ľudské práva na pravidelné sledovanie vykonávania dohovoru na celoštátnom a miestnom stupni, s mandátom prijímať a preskúmať individuálne sťažnosti detí alebo ich zástupcov o porušeníach ich práv, fungujúcej v koordinácii s ostatnými relevantnými orgánmi na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa v súlade s Parížskymi zásadami

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky sa v roku 2013 zaoberalo riešením otázky nezávislého mechanizmu na presadzovanie, ochranu a monitorovanie vykonávania Dohovoru, tak ako to predpokladá jeho článok 33 ods. 2, a to prostredníctvom zo zákona zriadenej samostatnej nezávislej inštitúcie zabezpečujúcej ochranu práv zaručených Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a Dohovorom o právach dieťaťa (vrátane súvisiacich opčných protokolov). **Pracovná skupina pre prípravu návrhov riešení verejnej ochrany práv detí a verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím**

(zriadená na základe uznesenia Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím č. 29 zo 17. apríla 2013 a uznesenia Výboru pre deti a mládež č. 28 z 19. apríla 2013), je zložená so zástupcov MZVaEZ SR, MS SR, MPSVR SR a zástupcov reprezentatívnych organizácií osôb so zdravotným postihnutím a zástupcov reprezentatívnych organizácií pre deti. Členovia pracovnej skupiny navrhujú riešiť ochranu osobitne zaručených ľudských práv samostatnou nezávislou inštitúciou s ustanovením konkrétnych osôb – **komisárov** - zabezpečujúcich ochranu práv zaručených osobitnými dohovormi skupinám populácie vyžadujúcim osobitnú pozornosť. Pracovný názov tejto inštitúcie je **Úrad komisárov na ochranu ľudských práv**. Navrhované riešenie okrem vhodnosti, účelnosti a hospodárnosti môže priniesť aj významnú mieru „univerzality“ do riešenia verejnej ochrany práv špecifických skupín osôb tým, že umožní jej prípadné rozšírenie o ďalšiu/ďalšie ľudsko-právne oblasti jednoduchým spôsobom, rozšírením o nový špecializovaný úrad komisára. Pri príprave uvedeného návrhu zákona sa pracovná skupina pridrižiava Parížskych princípov, tak aby navrhované postavenie komisárov bolo nezávislé v čo možno najširšej miere podľa uvedených kritérií.

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená:

Pracovná skupina pre prípravu návrhov riešení verejnej ochrany práv detí a verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím pod gesciou MPSVR SR dopracovala v roku 2014 do finálnej podoby paragrafové znenie návrhu zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Predmetom návrhu zákona je konštituovať dva nezávislé inštitúty - Komisára pre deti a Komisára pre osoby so zdravotným postihnutím s personálnym aj materiálno-technickým zázemím prostredníctvom samostatných úradov komisárov. Podstatou činnosti komisárov bude, na rozdiel od ostatných orgánov ochrany práv, špecializovaná verejná ochrana práv uznaných v ľudskoprávných dohovoroch OSN²². Návrh právnej úpravy utvára podmienky na nezávislé pôsobenie komisárov (oddelený výkon oprávnení od iných orgánov s kompetenciami v oblasti ľudských práv, voľba Národnou radou Slovenskej republiky, nezlučiteľnosť funkcií, financovanie prostredníctvom dotácie). Návrh zákona rieši aj otázku akceptácie komisára zo strany reprezentatívnych organizácií prostredníctvom ich vyjadrení k osobe komisára ešte pred jeho voľbou. Navrhuje sa tiež, aby bola komisárom priznaná kompetencia podávania oznámení na príslušné výbory OSN v mene dieťaťa (skupiny detí) podľa Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení a v mene osôb so zdravotným postihnutím (skupiny osôb so zdravotným postihnutím) podľa Opčného protokolu k Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. Návrh zákona bol vypracovaný v súlade s Parížskymi princípmi. V septembri 2014 schválili Výbor pre deti a mládež aj Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím predmetný návrh zákona a tento bol následne predložený do legislatívneho procesu, ukončenie ktorého sa očakáva v priebehu roka 2015.

*2.5. Transparentné, zreteľné a ľahko identifikovateľné určenie, pridelovanie a sledovanie finančných prostriedkov na vykonávanie Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov

Spôsob plnenia: Zriadenie pracovnej skupiny pre identifikáciu mechanizmu sledovania a alokácie zdrojov vynaložených z verejného rozpočtu na ochranu detí a rodín

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: súčasť procesu prípravy samostatného rozpočtového medzirezortného programu pre oblasť podpory a ochrany ľudských práv 2015 a nasl.

Spoluzodpovedný gestor: MF SR; Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MF SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, ŠÚ SR

Indikátor: závery pracovnej skupiny

²²) Dohovor o právach dieťaťa (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 104/1991 Zb.). Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 256/2009 Z. z.). Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 424/2004 Z. z.). Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 91/2014 Z. z.); Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 317/2010 Z. z.). Opčný protokol k Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 318/2010 Z. z.).

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Harmonogram plnenia úlohy počíta s jej realizáciou až v roku 2014, napriek tomu niektoré rezorty zohľadnili potrebu identifikácie sledovania a alokácie zdrojov zo štátneho rozpočtu už v tomto odpočte (osobitne vo vzťahu k dotačným titulom v ich zodpovedajúcej gescii), ktoré môžu slúžiť ako jedno z východísk pre Výbor pre deti a mládež povereného gesciou uvedenej úlohy.

V rezorte kultúry bol cieľ bolo rozpracovaný a napĺňaný prostredníctvom nastavenia priorit a v rámci dotačného systému MK SR a dotačných programov, ktoré sú zamerané aj na podporu kultúrnych práv detí, zvyšovanie dostupnosti kultúry pre všetky skupiny detí – **dotačný program Umenie** (podpora detskej literatúry a umenia a interaktívnych podujatí), **dotačný program Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť** (festivaly, súťaže a prehliadky). Významnú úlohu plní **dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva**, ktorý slúži na podporu a rozvoj kultúrnych potrieb znevýhodnených skupín obyvateľstva. Program je prioritne nastavený na podporu kultúrnych aktivít pre znevýhodnené skupiny detí a mládeže – deti z detských domovov, reedukačných ústavov, deti utečencov, deti z marginalizovaných rómskych komunít a pod., ktoré sú ohrozené chudobou, rôznymi formami násilia, sociálnym vylúčením. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v sledovanom období odštartovalo prípravu **Stratégie rozvoja kultúry**, v rámci ktorej sa pokúsi vytvoriť systémové nástroje na podporu spolupráce kultúrnych inštitúcií s deťmi a mladými ľuďmi.

V rámci novely zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy prešli k 1. októbru 2012 z Úradu vlády Slovenskej republiky na MZVEZ SR **dva dotačné tituly v oblasti ľudských práv a antidiskriminácie** (presadzovanie, podpora a ochrana ľudských práv a predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, homofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie). Uvedené tituly patria k základným nástrojom podpory a spolupráce ministerstva s občianskou spoločnosťou v oblasti implementácie ľudskoprávných politík. **V januári 2013 bola v gescii MZVEZ SR vyhlásená prvá výzva Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2013²³.**

Na základe záverov z 12. zasadnutia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť bude v roku 2014 zriadená **pracovná skupina rady v pôsobnosti MZVEZ SR, ktorej úlohou bude zlepšenie mechanizmu poskytovania dotácií v oblasti ľudských práv vrátane proporčného prerozdeľovania zdrojov.**

Financovanie práce s deťmi a mládežou sa v rezorte školstva, vedy, výskumu a športu v roku 2013 plnilo prostredníctvom vyhlásenia výziev v rámci **Programov finančnej podpory aktivít detí a mládeže na roky 2008 – 2013**. V roku 2013 boli v rámci uvedených programov zverejnené výzvy týkajúce sa systematickej práce s deťmi a mládežou. V rámci uvedenej podpory bola schválená dotácia na systematickú prácu s deťmi a mládežou 24 občianskym združeniam detí a mládeže v celkovej sume 2 046 994 Eur pre vyše 60 tisíc mladých ľudí.

Splnomocnenec vlády SR pre mládež a šport v spolupráci s rezortom školstva zabezpečoval organizáciu a realizáciu vybraných športových podujatí, prostredníctvom poskytnutia **osobitnej finančnej dotácie**. Išlo o podujatia zamerané na regióny Slovenska a dotknutý projekt mal názov „**Regionálne športové hry detí základných škôl**“. Konal sa v 6 regiónoch – Sobrance, Košice, Dolný Kubín, Banská Bystrica, Ružindol, Myjava – zúčastnilo sa ho priemerne 700 detí / 1 podujatie - t. j. spolu cca 4.200 detí – a to za aktívnej spolupráce orgánov miestnej samosprávy (miest a obcí). V roku 2014 je predpoklad, že sa podobné podujatia zopakujú. Cieľom je **motivovať deti, ktoré nie sú organizované v športových kluboch** k rekreačnému pohybu – športovaniu v daných miestnych podmienkach.

V rozpočte MDVRR SR sú finančné prostriedky na vykonávanie Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov **pridelené priamo finančnému stredisku - oddelenie bezpečnosti cestnej premávky**, ktoré v rámci svojej činnosti rôznymi formami bude aj v roku 2014 vzdelávať deti a mládež v oblasti zvyšovania bezpečnosti cestnej premávky a upozorňovať na nebezpečenstvá nedodržiavania zásad bezpečnosti, dopravných predpisov, užívania alkoholu a omamných látok.

Štatistický úrad Slovenskej republiky v súlade s legislatívou Európskej únie poskytuje do EUROSTAT-u **medzinárodne porovnateľné údaje o príjmoch a výdavkoch na systém sociálnej ochrany v Slovenskej**

²³ v rámci vyhlásenej Výzvy podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2014 je jednou z prioritných oblastí na rok 2014 výchova a vzdelávanie detí a mládeže v oblasti ľudských práv

republike (metodika ESSPROS – Európsky integrovaný systém štatistík sociálnej ochrany). V rámci tohto systému sú k dispozícii časové rady za obdobie 1995 až 2011 aj za funkciu rodina a deti.²⁴ V roku 2013 ŠÚ SR vydal viaceré publikácie týkajúce sa aj predmetnej témy²⁵.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Výbor pre deti a mládež v priebehu roka 2014 koordinoval plnenie uvedenej úlohy s prípravou Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike, ktorá vo svojej finálnej podobe predloženej na rokovanie vlády SR koncom roka 2014 v Priorite II. venovanej posilneniu systému inštitúcií podpory a ochrany ľudských práv v SR, v úlohe č.II.2., definuje rámce pre legislatívne, finančné a personálne posilnenie agendy, verejných politík, inštitúcií a procesov uplatňovania a ochrany ľudských práv. Súvisiaci návrh uznesenia vlády SR k Celoštátnej stratégii ochrany a podpory LP v SR v bode B.10. ukladá podpredsedovi vlády a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí ako koordinátorovi plnenia úloh v oblasti ľudských práv **vypracovať návrh na vytvorenie samostatného rozpočtového medzirezortného programu pre oblasť podpory a ochrany ľudských práv**. Uvedený návrh je výsledkom rokovaní, ktoré nadväzovali na rozporové konanie k materiálom, s cieľom dosiahnutia konsenzu v prerokovaných otázkach a odstránenia rozporov vzniknutých počas medzirezortného pripomienkového konania. Prerokovanie návrhu stratégie vládou SR sa očakáva až v priebehu roka 2015 z dôvodu avizovanej novely zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, v zmysle návrhu ktorej tvorba a uskutočňovanie štátnej politiky a koordinácie plnenia úloh v oblasti ľudských práv zabezpečuje s účinnosťou od 1. júna 2015 rezort spravodlivosti. V nadväznosti na uvedené sa navrhuje zmena termínu plnenia úlohy tak, aby časovo korešpondovala s procesom prípravy samostatného rozpočtového medzirezortného programu pre oblasť podpory a ochrany ľudských práv.

Podobne ako v minulom období, aj v roku 2014 zohľadnili niektoré rezorty potrebu identifikácie sledovania a alokácie zdrojov zo štátneho rozpočtu vo vzťahu k dotačným titulom v ich zodpovedajúcej gescii.

V roku 2014 bola v gescii MZVEZ SR zriadená **pracovná skupina Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť k zefektívneniu procesu poskytovania dotácií v oblasti ľudských práv**. Pracovná skupina bola zložená zo zástupcov verejnej správy a občianskej spoločnosti. Výsledkom pôsobenia pracovnej skupiny je **súbor 12 odporúčaní**, ktoré majú pre gestorov dotačných schém nezáväzný charakter a bude plne v ich kompetencii v akej miere a v akom časovom horizonte ich budú využívať v praxi.

V roku 2014 bola v gescii MZVEZ SR vyhlásená **druhá výzva Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2014. Celkovo 16 projektov**, ktoré sa zameriavali na oblasť ochrany práv dieťaťa, najmä na oblasť zlepšenia kvality života detí a na oblasť výchovy a vzdelávania k ľudským právam, **bolo podporených v celkovej výške 245.396 €**. Zoznam všetkých schválených projektov sa nachádza na webovom sídle MZVEZ SR²⁶.

Vláda SR schválila dňa 14. mája 2014 *Stratégiu rozvoja kultúry Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020*. V súčasnosti je spracovávaný akčný plán realizácie stratégie, v rámci ktorého budú zapracované aj systémové nástroje na podporu aktivít s deťmi a mladými ľuďmi. V rámci toho sa pripravuje aj *Koncepcia rozvoja kultúrnych a čitateľských kompetencií detí prostredníctvom kultúrnej výchovy* s cieľom zriadenia *Centra detskej literatúry* v BIBIANE, medzinárodnom dome umenia pre deti. MK SR naďalej pokračuje v realizácii uvedených dotačných programov.

MO SR sa podieľa na plnení záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa implementáciou zásad Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch, ktorého je gestorom. **Výdavky vyplývajúce pre rezort obrany z vykonávania Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch sú zabezpečené v rámci schválených limitov kapitoly MO SR na príslušný rozpočtový rok.**

²⁴ Európska komisia – verejná databáza EUROSTAT-u

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/social_protection/data/database

²⁵ http://www.susr.sk/wps/portal/ext/themes/demography/social/publications!/ut/p/b1/jZLDolwEEU_qZdSXsuCUmoI8hDFbgwLYzACLozfbyGsTCzObtJzemeGKNIQNbTv7ta-unFoH1Ov3EvhST8MLQ7f8QCZVTVwriCUauCsAfwjoi8_K7eQB56LcscsMGfxDcDkx1VOecBETcn3sX6OqE-llgWsxY8ET5iXAn4qHEie1GVQ2Da4_d_8hgBTvnBxfA2s5JlmhHTBjNgOvHakZR5irUf9BZZMvZx8uXrXQ06eWfczhuO3Q!!/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1E3StHCQIFBMDg1NzAwSU5TVTAwVIMwME4w/

²⁶ [http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_972CFC15B782CA0BC1257D200046299D_SK/\\$File/Zoznam%20schválených%20žia dostí.pdf](http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_972CFC15B782CA0BC1257D200046299D_SK/$File/Zoznam%20schválených%20žia dostí.pdf)

V rozpočte MDVRR SR sú pridelené finančné prostriedky na vykonávanie Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov priamo finančnému stredisku – oddelenie bezpečnosti cestnej premávky, ktoré v rámci svojej činnosti rôznymi formami bude aj v roku 2015 vzdelávať deti a mládež v oblasti zvyšovania bezpečnosti cestnej premávky a upozorňovať na nebezpečenstvá nedodržiavania zásad bezpečnosti, dopravných predpisov, užívania alkoholu a omamných látok

*2.6. Efektívne využívanie relevantných investičných priorít operačných programov nového programového obdobia pre roky 2014-2020 pre posilnenie ochrany a podpory práv detí

Spôsob plnenia: V novom programovom období vytvoriť podmienky na realizovanie aktivít, ktorých súčasťou bude i oblasť práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: príslušný RO

Spoluzodpovedný gestor: ÚV SR (Centrálny koordinačný orgán)

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MŽP SR, územná samospráva

Indikátor: počet projektov podporených v novom programovom období a rozsah finančnej alokácie; počet detí a mladých ľudí zapojených do podporených projektov;

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Pri príprave návrhu **Partnerskej dohody SR na roky 2014 – 2020**, ktorý je hlavným dokumentom na národnej úrovni na využívanie Európskych štrukturálnych a investičných fondov, sa v snahe zabezpečiť podmienky pre realizovanie aktivít, ktorých súčasťou bude i posilnenie ochrany a podpory práv dieťaťa, v časti týkajúcej sa analýzy súčasného stavu **definovali nasledovné kľúčové výzvy:** zvýšenie zamestnanosti a mobility pracovnej sily, aktivizácia ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením za účelom ich začlenenia, zosúladovanie rodinného a pracovného života, deinštitucionalizácia sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a kurately, integrácia marginalizovaných rómskych komunít a reštrukturalizácia systému vzdelávania. V tejto súvislosti **bolo v rámci národnej priority Rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce navrhnuté nasledovné:**

- **v tematickom celi 8:** Podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily - aby investície ESF boli využité aj na zvýšenie opatrení na kvalitné, udržateľné a cenovo dostupné riešenia v oblasti starostlivosti o závislého člena domácnosti, najmä detí vo veku do 3 rokov.

- **v tematickom celi 9:** Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkolvek diskriminácii – aby v zmysle špecifických odporúčaní Rady pre SR sa zvýšila dostupnosť a kvalita zariadení starostlivosti o deti, najmä o deti do veku troch rokov a zintenzívnilo úsilie o zlepšenie prístupu k vysoko kvalitnému a inkluzívnemu predškolskému a školskému vzdelávaniu marginalizovaných komunít, vrátane Rómov.

Podrobné aktivity v tejto oblasti budú riešené v rámci pripravovaného operačného programu Ľudské zdroje 2014 – 2020.

Aktivity navrhované v pripravovanom operačnom programe Kvalita životného prostredia sú prioritne zamerané na plnenie požiadaviek a záväzkov vyplývajúcich z koncepčných dokumentov a príslušných právnych predpisov EÚ v oblasti ochrany životného prostredia (tzv. *environmentálne acquis*). Z uvedeného dôvodu bude podpora smerovaná predovšetkým do investícií v oblasti budovania a skvalitňovania infraštruktúry životného prostredia. Keďže navrhované aktivity nezahŕňajú aktivity, ktorých súčasťou je oblasť práv dieťaťa, v rámci operačného programu Kvalita životného prostredia nebude možné sledovať ukazovateľ „počet detí a mladých ľudí zapojených do podporených projektov“.

V súlade s **Národnou stratégiou rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR**, ako základným strategickým dokumentom pre rozvoj cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR, na základe ktorého prebieha a v nasledujúcich rokoch bude prebiehať implementácia jej jednotlivých opatrení, prebiehajú v súčasnom období rokovania s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR s cieľom uplatnenia požiadaviek pre zabezpečenie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v novom programovom období 2014-2020 v

nasledovných operačných programoch: Integrovaný regionálny operačný program, Program rozvoja vidieka a Operačný program cezhraničnej spolupráce. Dôležitým mechanizmom na zabezpečenie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike je materiál „Trvalý finančný mechanizmus na implementáciu Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike“, ktorý od 1. januára 2015 umožní tvorbu a použitie verejných zdrojov pre rozvoj cyklistickej dopravy a cykloturistiky na Slovensku²⁷. Definitívne znenie operačných programov spolu s určením alokovaného objemu nenávratnej finančnej pomoci bude známe koncom prvého polroka 2014 po podpísaní Partnerskej dohody.

MV SR má pre nové programové obdobie 2014 – 2020 v zmysle **Národného programu pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)** plánovaných 7 projektov pre časť azylu a 7 projektov pre časť integrácie. Konečný stav môže byť odlišný, ak sa napr. budú realizovať viacročné projekty. V súčasnosti ešte nie je možné určiť počet detí, resp. mladých ľudí zainteresovaných v projektoch v rámci Fondu pre azyl, migráciu a integráciu, (vopred nemožno určiť, koľko ich v ktorom roku počas obdobia 2014 – 2020 na územie SR príde). nakoľko ešte nedošlo k vyhláseniu výzvy na podávanie žiadostí o grant v rámci Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) zriadeného pre programové obdobie 2014 – 2020, doposiaľ nebol podporený ani jeden projekt.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Európska komisia schválila 20. júna 2014 Partnerskú dohodu Slovenskej republiky na roky 2014 - 2020. Tento strategický dokument definuje na úrovni Slovenskej republiky stratégiu a priority pre efektívne a účinné využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov v objeme 15,3 mld. EUR v programovom období 2014 - 2020. V súvislosti s realizovaním aktivít, ktorých súčasťou bude i posilnenie ochrany a podpory práv dieťaťa, je **v rámci národnej priority „Rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce“ stanovené okrem :**

- **v tematickom ciele 8:** Podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily - investície ESF budú využité aj na zvýšenie opatrení na kvalitné, udržateľné a cenovo dostupné riešenia v oblasti starostlivosti o deti vo veku troch rokov (vznik a rozvoj zariadení služieb starostlivosti o dieťa a príspevkov na starostlivosť o dieťa).
- **v tematickom ciele 9:** Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii – investície z ESF a EFRR budú viesť k nárastu poskytovania komunitnej sociálnej starostlivosti, zlepšeniu prístupu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia ku kvalitnému a desegregovanému vzdelávaniu, zvýšeniu prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti, k zvýšeniu prístupu k starostlivosti v materských školách, zlepšeniu prístupu detí z prostredia marginalizovanej rómskej komunity k vzdelávaniu a vybudovaniu zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku za účelom podpory zosúladenia rodinného a pracovného života rodičov.
- **v tematickom ciele 10:** Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry – investície z ESF a EFRR budú zamerané na zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách, na zvyšovanie uplatnenia modelu inkluzívneho vzdelávania v školách, zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov, zavedenie prvkov duálneho školstva do systému odborného vzdelávania a prípravy, vrátane zvyšovania účasti žiakov na praktickom vzdelávaní, zlepšenia podpory vzdelávania študentov, zvýšenia kvality a dostupnosti predprimárneho, základného a odborného vzdelávania.

Napĺňanie uvedených tematických cieľov je predmetom najmä operačného programu Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 - 2020 (schválený 9. decembra 2014), **resp. vybraných prioritných osí Integrovaného regionálneho operačného programu.** Podpora je smerovaná predovšetkým do oblastí **zamestnanosti** (prioritné osi č. 2 a 3 – Zamestnanosť, operačný program Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 - 2020), **sociálneho začlenenia** (prioritná os č. 4 – Sociálne začlenenie, operačný program Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 - 2020; prioritná os č. 2 - Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám, Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020) a **integrácie marginalizovaných rómskych komunít** (prioritná os č. 5 – Integrácia marginalizovaných rómskych komunít a prioritná os č. 6 – Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít, operačný program Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 - 2020; prioritná os č. 5 – Miestny rozvoj vedený komunitou, Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020) na regionálnej i miestnej úrovni.

²⁷ materiál prerokovala a schválila vláda SR uznesením č. 24 dňa 15. januára 2014

Na monitorovanie naplňania uvedených tematických cieľov boli na úrovni oboch operačných programov zadané **programové ukazovatele**, prostredníctvom ktorých budú získavané informácie o priebežnom stave dosahovania cieľov. Naplňanie predmetných cieľov prispieva k zlepšeniu životných podmienok osôb odkázaných na pomoc spoločnosti, čím sprostredkovane prispieva aj k zlepšeniu ochrany práv detí.

Oblasť posilnenia ochrany a podpory práv detí prostredníctvom ukazovateľov na programovej úrovni nie je explicitne sledovaná, avšak opatrenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately detí sú súčasťou predovšetkým prioritnej osi 4 - Sociálne začlenenie, špecifických cieľov - Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie a Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v rámci operačného programu Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 - 2020 a **bude potrebné ich sledovať prostredníctvom ukazovateľov na projektovej úrovni**.

Nakoľko v roku 2014 **nebola v rámci Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF), zriadeného pre programové obdobie 2014 – 2020 vyhlásená výzva** na podávanie žiadostí o grant, nebol z tohto fondu v roku 2014 podporený žiadny projekt. S ohľadom na uvedené, nie je možné za sledované obdobie reportovať počty detí, resp. mladých ľudí zainteresovaných v projektoch uvedeného fondu.

V súlade s príslušným opatrením materiálu „Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike“ (uznesenie vlády SR č. 223/2013) **vytvára priebežne rezort MDVRR SR podmienky na efektívne čerpanie relevantných operačných programov pre rozvoj cyklistickej dopravy a cykloturistiky so zameraním na deti, žiakov a mládež**. Ide predovšetkým o Operačné programy *Integrovaný regionálny operačný program, Program rozvoja vidieka a Programy cezhraničnej spolupráce*.

Aktivity navrhované v pripravovanom operačnom programe *Kvalita životného prostredia* sú prioritne zamerané na plnenie požiadaviek a záväzkov vyplývajúcich z koncepčných dokumentov a príslušných právnych predpisov EÚ v oblasti ochrany životného prostredia (tzv. environmentálne acquis). Z uvedeného dôvodu **bude podpora smerovaná predovšetkým do investícií v oblasti budovania a skvalitňovania infraštruktúry životného prostredia**. Keďže navrhované aktivity nezahŕňajú aktivity, ktorých súčasťou je oblasť práv dieťaťa, v rámci sloperačného programu *Kvalita životného prostredia* **nebude možné sledovať ukazovateľ** „počet detí a mladých ľudí zapojených do podporených projektov“.

*2.7. Posilnenie systému zberu súhrnných údajov ako základu pre hodnotenie pokroku dosiahnutého pri realizácii práv dieťaťa

Spôsob plnenia: Vypracovanie/zosúladienie rezortného systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2015 a nasl.

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spoluzodpovedný gestor: ŠÚ SR

Spolupracujúce subjekty: PS RVĽPNMRR, ÚSVRK, ÚSVNM, územná samospráva

Indikátor: rezortné návrhy systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch zosúladiené s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Slovenská republika ako zmluvná strana dohovorov o ľudských právach na univerzálnej a regionálnej úrovni má záväzok v pravidelných časových intervaloch predkladať kontrolným alebo zmluvným orgánom **správy o pokroku, ktorý dosiahla pri implementácii ustanovení jednotlivých dohovorov**. Nakoľko doposiaľ absentuje systém metód zberu a analýzy dát rezortov zosúladiený (aj) s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa, možno ako podporné zdroje využívať existujúce rezortné štatistiky a štatistiky Štatistického úradu Slovenskej republiky.

Štatistický úrad SR zverejňuje v databázach **SLOVSTAT** a **RegDat** a **analytických publikáciách** vybrané štatistické informácie, týkajúce sa jednotlivých skupín obyvateľstva. ŠÚ SR (Sekcia sociálnych štatistík a demografie) každoročne poskytuje požadované **údaje pre UNICEF do projektu Trans MonEE**. K dispozícii sú údaje (od roku 1989) za **štatistické oblasti**: obyvateľstvo, zdravie, vzdelanie, ochrana detí, kriminalita, sociálna ochrana a

podpora rodín, chudobné deti, nezamestnanosť, príjmy domácností, makro ekonomické ukazovatele. Na portáli ŠÚ SR sú voľne dostupné na stiahnutie **publikácie z oblastí:** demografia, trh práce, školstvo a vzdelávanie, zdravie a sociálna ochrana a publikácie zo sčítania obyvateľov bytov a domov 2011.

Kontextualizáciu štatistických údajov umožňuje okrem iného aj ich spracovanie v hodnotiacich a monitorujúcich správach, ako **napr. Správa o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín**, schválená vládou SR uznesením č. 605/2013 zo dňa 16. októbra 2013. Správa **v časti Výchova a vzdelávanie príslušníkov národnostných menšín** poskytuje informácie a dáta aj v oblasti výchovy a vzdelávania detí a žiakov patriacich k národnostným menšinám. Uvedená časť obsahuje analýzu dát poskytnutých rezortom školstva.

Podklady uviedol ÚSVRK v odpočte úlohy 1.1. Na ďalšej realizácii tejto úlohy pokračuje ÚSVRK na základe spolupráce so Štatistickým úradom SR a UNDP aj v rámci realizácie uznesenia vlády č. 1 zo dňa 11. januára 2011 k stratégii Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na základe ktorého ÚSVRK vypracováva a predkladá **monitorovaciu správu**. V rámci systému poskytovania dotácií v pôsobnosti ministerstva vnútra Slovenskej republiky, v režime zákona č. 526/2010 Z. z. ÚSVRK v rozpočtovom roku 2013 podporil aktivitu SGI - Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť „**Externé hodnotenie a monitoring Stratégie SR pre integráciu Rómov do r. 2020**“.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Výbor pre deti a mládež neinicioval v sledovanom období kroky smerujúce k plneniu úlohy. Dôvodom je potreba koordinácie a časového zosúladenia plnenia uvedenej úlohy s prípravou Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike. Celoštátna stratégia vo svojej finálnej podobe predloženej na rokovanie vlády SR koncom roka 2014 v Priorite I. (Agenda ľudských práv ako jeden z kľúčových reformných programov vlády SR. Analýza stavu ľudských práv v SR), vytvára v úlohe č. I.1. predpoklady pre vypracovanie **komplexnej analýzy stavu uplatňovania a ochrany ľudských práv v SR vrátane inštitucionálnych mechanizmov**. Súvisiaci návrh uznesenia vlády SR ukladá v bode B.8. podpredsedovi vlády a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí B. 8. ako koordinátorovi plnenia úloh v oblasti ľudských práv predložiť komplexnú analýzu stavu uplatňovania a ochrany ľudských práv v Slovenskej republike, vrátane inštitucionálnych mechanizmov na rokovanie vlády do 30. septembra 2015. Nakoľko prerokovanie návrhu stratégie vládou SR sa očakáva až v priebehu roka 2015 (z dôvodu avizovanej novely zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, v zmysle návrhu ktorej tvorba a uskutočňovanie štátnej politiky a koordinácie plnenia úloh v oblasti ľudských práv zabezpečuje s účinnosťou od 1. júna 2015 rezort spravodlivosti), v súvislosti s ktorým možno očakávať posun termínu prípravy avizovanej analýzy, navrhuje sa zmena termínu plnenia úlohy tak, aby časovo korešpondovala s procesom prípravy uvedenej analýzy a jej záverov.

Štatistický úrad SR disponuje v rámci jednotlivých štatistických domén/oblastí, akými sú sociálna ochrana, sociálna inklúzia, životné podmienky, demografia a pod., viacerými údajmi, ktoré sa týkajú rodín a detí. Údaje sú väčšinou medzinárodne porovnateľné a založené na harmonizovaných zdrojoch produkovaných v rámci Európskeho štatistického systému.

V súlade s legislatívou Európskej únie poskytuje Štatistický úrad SR EUROSTAT-u medzinárodne porovnateľné údaje o príjmoch a výdavkoch na systém sociálnej ochrany v Slovenskej republike (metodika ESSPROS – Európsky integrovaný systém štatistik sociálnej ochrany). V rámci tohto systému sú verejne dostupné časové rady za obdobie rokov 1995 až 2012 aj za funkciu rodina a deti.²⁸

Štatistický úrad SR spracúva a pravidelne zverejňuje na svojom webovom sídle²⁹ **pramenné dielo, ktorého súčasťou sú aj údaje o narodených** v Slovenskej republike. **Aktualizujú sa tiež ďalšie údaje týkajúce sa detí.** K dispozícii sú napr. **dávky na sociálnu ochranu** za roky 2002 – 2012³⁰ (vrátane funkcie rodina a deti), **prehľad štátnych sociálnych dávok v rokoch 2002 – 2013**³¹ (vrátane prídavku na dieťa, rodičovského príspevku, príspevku pri narodení dieťaťa, príspevku na starostlivosť o dieťa, príspevku náhradnej starostlivosti, dávok

²⁸<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

²⁹www.statistics.sk

³⁰<http://archiv.statistics.sk/html/showdoc.dodocid=16109.html>

³¹<http://archiv.statistics.sk/html/showdoc.dodocid=14600.html>

pestúnskej starostlivosti), **údaje o priemernej výške dôchodkov** v rokoch 2002– 2013³² (vrátane sirotských dôchodkov), **dátové kocky obsahujúce počty zariadení sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnych kurately** za roky 2003 – 2012³³ (vrátane zariadení špecializovaných na deti) a mnohé ďalšie údaje a informácie vzťahujúce sa na predmetnú problematiku. Štatistický úrad SR diseminuje v rámci verejných databáz a v **analytických publikáciách** vybrané štatistické informácie týkajúce sa jednotlivých skupín obyvateľstva.

V roku 2014 vydal Štatistický úrad SR viaceré publikácie, ktoré obsahujú aj údaje týkajúce sa detí, napr.:

- **ESSPROS – Výdavky a príjmy na sociálnu ochranu a počet poberateľov dôchodkov v roku 2012**³⁴ (prehľad o príjmoch a hrubých výdavkoch na sociálnu ochranu, počty poberateľov dôchodkov za rok 2012, netto dávky za rok 2011 (metodika ESSPROS, údaje za SR, krajiny EÚ a Island, Nórsko, Švajčiarsko, Srbsko a Turecko)).
- **Zariadenia sociálnych služieb v Slovenskej republike 2013**³⁵ (údaje o počte zariadení sociálnych služieb, ich kapacite, forme poskytovanej starostlivosti, obyvateľoch, príjmoch a výdavkoch zariadení; spracované výsledky sú členené podľa jednotlivých druhov zariadení, zriaďovateľov zariadení a podľa krajov).
- **EU SILC 2013 - Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia**³⁶ (prehľad o príjmoch a životných podmienkach domácností v SR na základe výsledkov harmonizovaného výberového zisťovania EU SILC, zistené údaje umožňujú na národnej úrovni sledovať chudobu a sociálne vylúčenie z viacerých aspektov a dimenzií – napr. z hľadiska vývoja chudoby v čase, zloženia domácností, ale napr. aj z hľadiska zdravia a vzdelania).
- **Výdavky a príjmy súkromných domácností 2013 (simulované údaje)**³⁷ (odhady výdavkov a príjmov súkromných domácností v roku 2013 vrátane súkromných domácností podľa počtu nezaopatrených detí).
- **EU SILC 2013, zisťovanie o príjmoch a životných a podmienkach domácností v SR**³⁸ (o. i. aj vybrané údaje o domácnosti a osoby podľa počtu závislých detí, vybrané priemerné príjmy domácností podľa počtu závislých detí, percentuálne zastúpenie jednotlivých zložiek príjmu v celkovom hrubom ekvivalentnom príjme domácností podľa počtu závislých detí, vybrané priemerné ekvivalentné príjmy domácností podľa počtu závislých detí, vybrané priemerné príjmy na osobu podľa počtu závislých detí, rozdelenie domácností podľa mesačného ekvivalentného disponibilného príjmu podľa počtu závislých detí, rozdelenie osôb podľa mesačného ekvivalentného disponibilného príjmu podľa počtu závislých detí).
- **Trendy sociálneho vývoja v Slovenskej republike 2014**³⁹ (časové rady údajov a analytické komentáre z oblasti demografie, miezd a trhu práce, štruktúry príjmov a výdavkov domácností, sociálnej ochrany vrátane sociálneho a zdravotného poistenia, zdravia, vzdelávania, kultúry, kriminality, súdnictva, členskej základne občianskych združení; viaceré zo zverejnených údajov vypovedajú o deťoch v SR a ich postavení).
- **Rodová rovnosť 2014**⁴⁰ (komplexný prehľad štatistických údajov a informácií charakterizujúcich postavenie žien a mužov v súčasnej spoločnosti).
- **Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike v roku 2013 (pramenné dielo)**⁴¹
Výsledky pohybu obyvateľstva v SR v roku 2013 z podrobného spracovania štatistických hlásení radu OBYV v nadväznosti na výsledky SODB 2011. Tabuľky obsahujú dáta o týchto demografických udalostiach: sobáše, rozvody, narodení, potraty, zomretí, príčiny smrti a sťahovanie.
- **Koľko nás je, aké domácnosti tvoríme**⁴²
Celofarebná brožúra zostavená z dát zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 prezentujúcich bytové, hospodáriace a cenzové domácnosti v SR a krajoch podľa počtu členov, závislých detí a vzťahov medzi členmi

³²<http://archiv.statistics.sk/html/showdoc.dodocid=14557.html>

³³<http://datacube.statistics.sk/TM1WebSK/TM1WebCubeViewer.aspx?ObjectId=25099714>

³⁴<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/7ff3f8e0-95f4-461a-ad93-0cfcf60e4c07>

³⁵<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/a3bbc288-f92c-4bc2-a8d0-79c5ba7d4c77>

³⁶<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/7dc1e7a1-93eb-46ab-be72-93603946a226>

³⁷<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/32eb9fa4-9336-4889-91ab-fd690fa64815>

³⁸<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/7dc1e7a1-93eb-46ab-be72-93603946a226>

³⁹<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/12121775-9848-440d-80ae-a3692e4146ca>

⁴⁰<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/13764d0e-c8f1-4937-b480-5c433905ce99>

⁴¹<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/2d8d1fe0-c835-4043-949e-86f4d6cda3fd>

⁴²<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/60393b8d-4acb-435b-8015-1b7a6b3fe48a>

domácnosti na základe výsledkov SODB 2011. Súčasťou sú tabuľky, mapy, grafy, vrátane stručného textového opisu dát.

• **Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, fakty o zmenách v živote obyvateľov Slovenskej republiky**⁴³

Osobitnú pozornosť si zaslúžia **rozsiahle verejne dostupné dáta zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011** a najmä **nový spôsob ich zverejnenia v roku 2014** prostredníctvom dátových kociek⁴⁴. Poskytujú o. i. **prehľad o pohlavnej a vzdelanostnej štruktúre detí, o domácnostiach, domoch a bytoch, v ktorých deti žijú, o dochádzke detí do škôl, ich počítačových znalostiach a mnohé ďalšie údaje. Niektoré z týchto údajov sú jedinečné, čiže dajú sa získať iba raz za 10 rokov** z populačného, domového a bytového cenzu. Dáta získané z cenzu 2011 sú **medzinárodne porovnateľné a dostupné širokej verejnosti** cez aplikáciu EUROSTAT-u **Census Hub**⁴⁵.

Analytická publikácia zostavená z výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 poskytuje prehľad a medzicenzové porovnanie vývoja počtu obyvateľov, ich vekovej, pohlavnej, náboženskej, národnostnej a vzdelanostnej štruktúry za SR a kraje. Súčasťou publikácie sú údaje o materinskom jazyku a jazykoch, ktoré obyvatelia najčastejšie používali na verejnosti i v súkromí, ďalej o ich ekonomickej aktivite a počítačových znalostiach. Osobitnú pozornosť si zaslúži analytický pohľad na domácnosti a rodiny obyvateľov, ale aj ďalšie fakty dokumentujúce zmeny v živote obyvateľov.

Verejne dostupné na stiahnutie na webovom sídle Štatistického úradu SR **sú aj ďalšie publikácie** z oblastí demografia, trh práce, školstvo a vzdelávanie, zdravie a sociálna ochrana a sčítanie obyvateľov bytov a domov 2011, z ktorých sa dá tiež zostaviť obraz o živote detí.

MV SR zhromažďuje a uchováva v systéme kriminality **štatistické ukazovatele o trestných činoch** podľa platného zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (ďalej len „Trestný zákon“), **zistených páchateloch a obetiach trestnej činnosti**. Zdrojom štatistických ukazovateľov je spisový materiál, najmä uznesenie podľa § 199 a § 206 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok (ďalej len „Trestný poriadok“), vyhotovenými orgánmi činnými v trestnom konaní v podmienkach Policajného zboru vyšetrovateľom Policajného zboru alebo povereným príslušníkom Policajného zboru. Štatistické ukazovatele sú **spracovávané v pravidelných mesačných intervaloch** a ucelene po ukončení kalendárneho roka. Vyšetrovateľ Policajného zboru, alebo poverený príslušník Policajného zboru, je po vyhotovení príslušného spisového materiálu povinný vyplniť formulár o trestnom čine a formulár o známom páchatelovi, ktorý v lehote do 48 hodín odošle na príslušné pracovisko štatistiky za účelom kontroly a spracovania údajov do systému kriminality. **Pri obetiach trestných činov sa v systéme kriminality eviduje okrem trestného činu aj pohlavie a vek obeť, ako aj spôsobená škoda** (vyjadrená v eurách). Štatistika kriminality SR je prístupná na webovom sídle MV SR⁴⁶.

Samostatné výberové zisťovanie týkajúce sa kriminality a trestnej činnosti Štatistický úrad SR nerobí. EUROSTAT-om požadované údaje za Slovenskú republiku z tejto oblasti získava a spracúva zo zdrojov Policajného zboru SR, Ministerstva vnútra SR, Ministerstva spravodlivosti SR a Zboru väzenskej a justičnej správy. Medzi údajmi o kriminalite a trestnej činnosti, ktoré sú verejne dostupné na webovom sídle Štatistického úradu SR, sa nachádzajú aj údaje o počtoch páchatelov trestných činov vo veku 0 – 18 rokov a 0 – 13 rokov v ročných časových radoch (2006 – 2013).⁴⁷ Viaceré špecifické dáta (z rôznych administratívnych zdrojov) vypovedajúce o živote detí (napr. počet liečených užívateľov drog do 14 rokov, počet samovrážd a pokusov o samovraždu detí do 14 rokov a mnohé ďalšie) obsahuje aj publikácia Štatistického úradu SR Rodová rovnosť 2014.⁴⁸

Štatistické údaje o maloletých cudzincoch bez sprievodu v rámci nelegálnej a legálnej migrácie zabezpečuje MV SR prostredníctvom informačného systému MIGRA. Štatistické údaje o maloletých cudzincoch

⁴³<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?uril=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/6c5ae5d0-ecaa-4fe3-b28b-29e5f9da5a67>

⁴⁴<http://datacube.statistics.sk/SODB/>

⁴⁵<https://ec.europa.eu/CensusHub2/query.do?step=selectHyperCube&qhc=false>

⁴⁶<http://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-xml>

⁴⁷<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?uril=wcm:path:/Obsah-SK/static-content/Temy/Demografia-a-socialna-statistika/spravodlivost/Ukazovatele>

⁴⁸<http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?uril=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/13764d0e-c8f1-4937-b480-5c433905ce99>

bez sprievodu zadržaných v rámci nelegálnej migrácie sú spracované **formou štatistických prehľadov v polročných a ročných intervaloch** a sú zverejnené na webovom sídle Ministerstva vnútra SR⁴⁹.

Príloha č. 11 vyhlášky MZ SR č. 74/2014 Z. z., ktorou sa ustanovuje **zoznam hlásení do národných zdravotných registrov**, ich charakteristiky, podrobnosti o obsahu národných zdravotných registrov, postupe, metódach, okruhu spravodajských jednotiek a lehotách hlásení do národných zdravotných registrov ustanovuje postup, metódy, okruhy spravodajských jednotiek a lehoty hlásení do národného registra osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie. **Osobitne sa spracovávajú údaje hlásené o deťoch do 18 rokov, na ktorých bolo páchané násilie s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie.** Predmetný predpis nadobudol účinnosť 1. apríla 2014.

Splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny alebo osoba poverená plnením úloh splnomocnenca v zmysle čl. 4 svojho štatútu každoročne predkladá vláde SR *Správu o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín*. Predmetná správa bola za rok 2013 schválená vládou SR uznesením č. 253 zo dňa 28. mája 2014. Správa je dostupná na webovom sídle Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny⁵⁰.

S cieľom prispieť k posilneniu systému metód zberu a analýz údajov o deťoch **ÚSVRK zriadil na národnej úrovni odbornú platformu zástupcov/zástupkýň analytických, štatistických a výskumných organizácií a vecne príslušných rezortov**, ktoré sa dlhodobo venujú aj téme inkluzívnych politík za účelom zedefinovania obsahovej štruktúry 7-ročného národného projektu, ktorý umožní pravidelné a dôsledné poskytovanie údajov o vplyve opatrení v oblasti integrácie Rómov. Národný projekt ako prierezové opatrenie je súčasťou investícií prioritnej osi – Integrácia marginalizovaných rómskych komunít v schválenom operačnom programe Ľudské zdroje pre programové obdobie 2014-2020.

*2.8. Zlepšenie povedomia a informovanosti o Dohovore o právach dieťaťa medzi tvorcami politík

Spôsob plnenia: Iniciovanie tradície "Dňa práv dieťaťa" v Národnej rade Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016 a nasl.

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MVO, médiá, poslanci NR SR a regionálnych a miestnych územných samospráv

Indikátor: uskutočnenie tematického dňa v NR SR za účelom priblíženia výkladu princípov Dohovoru ako i rôznych oblastí v agende detí

Odpočet plnenia za rok 2014 –plní sa:

Výbor pre deti a mládež v sledovanom období neinicioval uskutočnenie tematického dňa v NR SR za účelom priblíženia výkladu princípov Dohovoru ako i rôznych oblastí v agende detí. Pôvodne schválený harmonogram realizácie úlohy nepočítal s koncentráciou odborných kapacít členov a členiek výboru, ktorí si v priebehu roka 2014 vyžiadala príprava Celostátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR. Vzhľadom na očakávanú aktualizáciu štatútu Výboru pre deti a mládež sa navrhuje posun termínu realizácie úlohy až do obdobia ukončenia rekonštrukcie výboru reflektujúcej na nové dlhodobé priority výboru a nové inštitucionálne mechanizmy.

⁴⁹ <http://www.minv.sk/?rocenky>

⁵⁰ <http://www.narodnostnemensiny.gov.sk/spravy/>

2.9. Zvýšenie záujmu a znalostí o Dohovore o právach dieťaťa, jeho opčných protokoloch a pochopenia všetkých jeho ustanovení a princípov dospelými a deťmi

Spôsob plnenia: Tvorba programu, cieľom ktorého je šírenie informácií pre implementáciu Dohovoru medzi deťmi a rodičmi, občianskou spoločnosťou a všetkými sektormi a stupňami štátnej správy prostredníctvom osvetových aktivít, školení a odborných seminárov pre odborníkov pracujúcich s deťmi a podpora realizácie obdobných osvetových aktivít a školení pre miestnych poslancov regionálnych a miestnych územných samospráv

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2015 a nasl.

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spoluzodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: komplexný program rozširovania informácií o dohovore zameraný na porozumenie všetkých ustanovení dohovoru dospelými a deťmi

2.10. Zabezpečenie širokej dostupnosti informácií o Dohovore, jeho opčných protokoloch a výkladových stanoviskách Výboru OSN pre práva dieťaťa (tzv. všeobecných komentároch), vrátane dokumentov mapujúcich proces periodicky predkladaných správ o stave implementácie Dohovoru a jeho opčných protokolov Výboru OSN pre práva dieťaťa

Spôsob plnenia: Zabezpečenie prístupu k informáciám o Dohovore a súvisiacich dokumentoch s osobitným dôrazom na prístupnosť informácií deťom v im zrozumiteľnej podobe (jazyk, formát)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, RTVS, MVO

Indikátory: počet dokumentov dostupných v jazyku priateľskom k deťom; počet dokumentov preložených do slovenského jazyka; počet dokumentov dostupných v jazykoch národnostných menšín; počet mediálnych správ priamo sa týkajúcich či odkazujúcich na Dohovor o právach dieťaťa a súvisiace dokumenty; počet zrealizovaných programov zameraných na osvetu v oblasti práv detí v produkcii verejnoprávnych a súkromných médií; verejná diskusia k dohovoru, jeho implementácii a monitorovaniu

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

MPSVR SR⁵¹ a MZVEZ SR na svojich webových sídlach pravidelne aktualizujú informácie týkajúce sa Dohovoru a jeho opčných protokolov a výkladových stanovísk (*General comments*) Výboru OSN pre práva dieťaťa. MZVEZ SR taktiež podporilo v rámci dotačnej schémy Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd v roku 2013 viacero projektov zameraných na analýzu a informovanie o Dohovore o právach dieťaťa a súvisiacich dokumentov.

- **Projekt Vysokiej školy v Sládkovičove** sa venoval súčasnému stavu medzinárodných zmlúv o právach dieťaťa v Slovenskej republike a vzdelávaniu pracovníkov v oblasti justície, štátnej správy a občianskej spoločnosti, ktorí participujú na ochrane práv dieťaťa v SR v nadväznosti na naše medzinárodno-právne záväzky.

- **Projekt SV pre UNICEF** zameraný na vypracovanie analýzy stavu uplatňovania Dohovoru o právach dieťaťa, školenie aktívnych tímov zo škôl, žiacke školské rady, tímy vrstovníckej podpory. Školenie bolo zamerané na komunikačné zručnosti, asertívne správanie, riešenie konfliktov, prezentačné techniky. Panelová diskusia - stretnutie expertnej skupiny - zástupcovia pedagógov, ZŠ, SŠ, VŠ, Štátny pedagogický ústav, Štátna školská inšpekcia, Metodicko – pedagogických centier, moderovaná diskusia na tému, Manuál pre pedagógov 50s (500 ks), zozbieranie skúseností zo škôl – najlepšie príklady z praxe ako zlepšiť atmosféru na škole – konkrétne kroky na dosiahnutie Školy priateľskej k deťom. V rámci projektu boli tlačené letáčky pre deti (2000 ks): ako byť aktívny, na koho sa obrátiť ak mám problém, čo robiť ak vidím, že niekto má problém, Minidiáre (300 ks) podľa školského roku pre deti s detskou verziou dohovoru o právach dieťaťa, s dôležitými telefónnymi číslami v prípade potreby, pre deti na spolupracujúcich školách. Celková výška projektu bola 25.000 Eur.

⁵¹ <http://www.employment.gov.sk/sk/vybor-deti-mladez/>

Materiály a letáky potrebné k realizácii preventívnych projektov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky obsahujú aj informácie o možnostiach oznámenia porušovania práv dieťaťa. Sú **spracované adresne s ohľadom na konkrétnu vekovú skupinu detí, pre ktorú je daný projekt určený.**

MŠVVŠ SR finančne podporilo aktualizáciu webovej stránky www.bezpre.sk, ktorá je sprevádzkovaná od roku 2011 Metodicko-pedagogickým centrom – Regionálnym pracoviskom v Prešove. **V roku 2013 bola pridaná nová sekcia – Ochrana detí**, kde boli uverejnené informácie v oblasti Legislatíva a v oblasti Metodické materiály. Webová stránka poskytuje priestor pre výmenu informácií a skúseností z realizácie projektov oblasti vzdelávania, v oblasti školskej prevencie, zameraných na prevenciu, riešenie rizikového správania detí a mládeže (prevencia drogových závislostí, násilia, kriminality, šikanovania, záškoláctva, obchodovania s ľuďmi, prevencia syndrómu CAN, prevencia extrémizmu a terorizmu), na podporu zdravia a zdravého životného štýlu a na zvýšenie bezpečnosti škôl a školských zariadení. Stránka je členená do sekcii – Bezpečnosť, **Ochrana detí**, Prevencia, Zdravie v školách.

MS SR v zmysle § 13 ods. 5 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (kompetenčný zákon) v nadväznosti na § 10 ods. 1 zákona č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky **zabezpečuje vydávanie Zbierky zákonov Slovenskej republiky**. V Zbierke zákonov Slovenskej republiky sa okrem iného uverejňujú tiež rozhodnutia medzinárodných orgánov a medzinárodných organizácií, o ktorých Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky rozhodlo, že sa majú uverejniť v Zbierke zákonov. **Jednotný automatizovaný systém právnych informácií JASPI** je určený pre verejnosť za účelom zvýšenia právneho povedomia občanov. Systém JASPI je vytvorený a spravovaný Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Na účely naplnenia požiadavky informovanosti o pripravovaných právnych úpravách z oblasti občianskeho a obchodného práva môžu mimovládne organizácie ako aj jednotlivci využiť služby **Portálu právnych predpisov** (<https://lt.justice.gov.sk>). Portál právnych predpisov (ďalej len „Portál“) je jednotným prístupovým miestom, na ktorom sú zverejňované v elektronickej podobe všetky legislatívne a nelegislatívne návrhy na účely pripomienkového konania. Prostredníctvom Portálu sa môže po registrácii zúčastniť na pripomienkovom konaní priamo aj verejnosť. Každému registrovanému používateľovi je k dispozícii komplexné riešenie umožňujúce sledovanie legislatívneho procesu podľa zvolených kritérií. Jedným z týchto kritérií je možnosť sledovať legislatívny proces podľa vybraných právnych oblastí. Podstata tejto funkcionality spočíva v tom, že registrovaný používateľ si môže vo svojom profile zvoliť a nastaviť tie odvetvia práva, ktoré ho zaujímajú, napr. občianske právo. Následne bude informovaný o vzniku akéhokoľvek materiálu zo zvolenej oblasti práva, a to stručnou notifikáciou (Moje správy). Súčasne sa vybraný materiál bude zobrazovať na Osobnej stránke používateľa ako nový materiál zo zvolenej právnej oblasti. Registrovaný používateľ môže prostredníctvom Portálu pripomienkovať akýkoľvek materiál, a to buď formou individuálnych pripomienok alebo formou vytvorenia hromadnej pripomienky verejnosti. Ponúkané elektronické služby zahŕňajú nielen informácie o materiáloch MS SR, ale aj iných rezortov a zároveň subsumujú všetky právne akty, či už legislatívnej alebo nelegislatívnej povahy.

Pre potreby sudcov rozhodujúcich vo veciach tzv. medzinárodných únosov boli vyhotovené **slovenské preklady rôznych relevantných dokumentov a materiálov Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného**⁵²,

⁵² - Celkové závery Zvláštnej komisie z októbra 1989 na vykonávanie haagskeho Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980

- Správa z Druhého zasadnutia zvláštnej komisie na hodnotenie vykonávania haagskeho Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, ktoré sa konalo v dňoch 18.-21. januára 1993 Správa z Tretieho zasadnutia zvláštnej komisie na hodnotenie vykonávania haagskeho Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980 (17.-21. marca 1997)

- Závery a odporúčania Štvrtého zasadnutia zvláštnej komisie pre vykonávanie Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25.10. 1980 (22.-28. marca 2001)

- Správa a závery zvláštnej komisie na vykonávanie haagskeho Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980 (27. septembra - 1. októbra 2002)

- Správa z Piateho zasadnutia zvláštnej komisie na hodnotenie vykonávania haagskeho Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980 a praktického uplatňovania haagskeho Dohovoru o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z 19. októbra 1996 (30. októbra – 9. novembra 2006)

- Správa z prvej časti Šiesteho zasadnutia zvláštnej komisie pre praktické vykonávanie Haagskeho dohovoru o únosoch detí z roku 1980 a Haagskeho dohovoru o ochrane detí z roku 1996 (1.-10. júna 2011)

- Usmernenie o osvedčených postupoch podľa haagskeho Dohovoru z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí

Časť III – Preventívne opatrenia

Časť IV – Výkon rozhodnutia

boli poskytnuté pre potreby Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže ; na webovom sídle MS SR nie sú zatiaľ publikované.

Aktivity zamerané na **mimoškolskú environmentálnu výchovu zabezpečuje** MŽP SR v zmysle **Koncepcie environmentálnej výchovy a vzdelávania** prijatej uznesením vlády SR č. 846/1197. Realizujú sa programy a projekty pre deti a mládež prostredníctvom priamo riadených organizácií rezortu životného prostredia, najmä SAŽP (Slovenská agentúra životného prostredia), ŠOP SR (Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky), ZOO Bojnice, SMOPAJ (Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva), SBM (Slovenské banské múzeum). Poskytovanie informácií je v súlade so zákonom č. 211/2000 o slobodnom prístupe k informáciám a v súlade so zákonom 205/2004 o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí.

Kancelária verejného ochrancu práv aj v roku 2013 pokračovala v **prevádzkovaní webovej stránky www.detskyombudsman.sk**.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Výbor pre deti a mládež a MZVEZ SR na svojich webových sídlach naďalej pravidelne aktualizujú informácie týkajúce sa Dohovoru a jeho opčných protokolov a výkladových stanovísk (*General comments*) Výboru OSN pre práva dieťaťa. Podporne pri tom využívajú zdroje sprostredkované jednotlivými rezortmi:

MZ SR k širšej dostupnosti informácií o Dohovore zabezpečilo **preklad Všeobecného komentára č. 15** (2013) Právo dieťaťa na dosiahnutie najvyššej možnej úrovne zdravotného stavu (článok 24)⁵³ do slovenského jazyka.

MS SR zadalo koncom roka 2014 objednávku na úradný **preklad Všeobecného komentára č. 10** (2007) Práva detí v súdnom konaní, do slovenského jazyka s termínom realizácie prekladu začiatkom roka 2015.

MŠVVŠ SR aj v roku 2014 finančne podporilo **aktualizáciu webovej stránky www.bezpre.sk**, ktorá je sprevádzkovaná od roku 2011 Metodicko-pedagogickým centrom – Regionálnym pracoviskom v Prešove. V roku 2014 boli v sekcii „Ochrana detí“ uverejnené nové informácie v časti Legislatíva, ako aj časti Metodické materiály. Boli uverejnené **preklady** všeobecných komentárov k Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré dala preložiť sekcia regionálneho školstva MŠVVaŠ SR v roku 2014 - **Všeobecný komentár č. 1** (2001) ČLÁNOK 29 odsek 1: Ciele výchovy, **Všeobecný komentár č. 4** (2003) Zdravie a rozvoj adolescentov v kontexte Dohovoru o právach dieťaťa.

Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch (MPSVR SR) v spolupráci s dobrovoľníkmi pripravilo **preklady Dohovoru o právach dieťaťa v jazyku priateľskom k deťom do rómskeho, maďarského a rusínskeho jazyka**⁵⁴. Zabezpečilo tiež **preklad Všeobecného komentára č. 7** (2005) implementácia práv dieťaťa v útlom veku.

Sekretariát Výboru pre deti a mládež rozšíril okruh všeobecných komentárov preložených do slovenského jazyka o **Všeobecný komentár č. 17** (2013) o práve dieťaťa na oddych, voľný čas, hru, rekreačné aktivity, kultúrny život a umenie.

V rámci dotačnej schémy MZVEZ SR *Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2014* bol **podporený projekt Slovenského výboru pre UNICEF vo výške 48 375 €**, ktorého hlavným zámerom bolo posilnenie postavenia dieťaťa. Čiastkový cieľ projektu pozostával zo zefektívnenia pomoci poskytovanej deťom a mladým ľuďom **otvorením dialógu o sporných témach** v rámci rozvoja dieťaťa, tak aby bola odborná verejnosť motivovaná uvažovať v možnostiach v porozumení, používaní a prepojení Dohovoru o právach dieťaťa a národnej legislatívy zabezpečujúcej ochranu práv dieťaťa.

Informácie o Dohovore a jeho opčnom protokole týkajúcom sa zákazu účasti detí v ozbrojenom konflikte sprístupňuje rezort obrany príslušníkom ozbrojených síl SR a zamestnancom rezortu ministerstva obrany, nie deťom. Ako **gestor Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch sa rezort** aktívne zúčastnil na obhajobe Východiskovej správy Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch pred Výborom OSN pre práva detí,

⁵³ <http://www.health.gov.sk/Clanok?dohovor-o-pravach-dietata-zdravie>

⁵⁴ <http://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/narodne-koordinacne-stredisko-riesenie-problematiky-nasilia-detoch/>

vypracoval podklady pre Návrh Konsolidovanej tretej, štvrtej a piatej periodickej správy Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa. Na MO SR bol spracovaný článok **Ľudské práva a práva detí v prípade ozbrojeného konfliktu** pre časopis Vojenská osвета, ktorého prílohu tvorí text Opčného protokolu.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je gestorom Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa, o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii, ktorý nadobudol pre Slovenskú republiku platnosť 25. júla 2004. Slovenská republika predkladá Výboru OSN pre práva dieťaťa Východiskovú správu k uvedenému protokolu s podrobnými informáciami o opatreniach prijatých na implementáciu jeho ustanovení, na základe ktorej následne Výbor OSN prijíma záverečné odporúčania. Na základe informácií od príslušných útvarov, uvedených v poslednom stanovisku SR k odporúčaniam Výboru z roku 2013, v súvislosti so šírením a zvyšovaním informovanosti a školeniami, je v rámci pôsobnosti MV SR predmetná **úloha vykonávaná v celoslovenskom aj regionálnom rozmere projektmi, aktivitami, či prednáškami realizovanými pre deti** (materských škôl, základných škôl, či stredných škôl) napríklad útvarmi prezídia Policajného zboru (vyhodnotenie úlohy 7.22.). Pri zabezpečovaní realizácie **informačných kampaní a školení** plní úlohy aj odbor prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra alebo Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR. Problematiky upravené v opčnom protokole sú obsiahnuté v tematických plánoch viacerých predmetov v rámci **výučby na Akadémii Policajného zboru**.

Organizovanie školení a odborných seminárov ako jednu z foriem získania aktuálnej informácii z danej oblasti využíva aj NSK. V roku 2014 NSK zorganizoval seminár „Obchodovanie s ľuďmi“. Odborný seminár projektu organizoval odbor vzdelávania a kultúry ÚNSK s finančnou podporou Rady vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality. Projekt bol zameraný na elimináciu prípadov obchodovania s ľuďmi, na zvyšovanie povedomia o závažnosti a negatívnych dôsledkoch násillia páchaného na ľuďoch a na propagáciu nulovej tolerancie voči tomuto druhu násillia. Jedným z hlavných cieľov bolo aj získanie informácií, dostupných liniek a kontaktov v danej oblasti. Pre žiakov prvých ročníkov Strednej zdravotníckej školy v Nových Zámkoch zorganizovalo 30. apríla 2014 Regionálne osvetové stredisko v Nových Zámkoch školiace podujatie v spolupráci s odborníkmi Slovenského národného strediska pre ľudské práva v Bratislave. Stredné školy pri získavaní právnych informácií najčastejšie využívajú **dostupný automatizovaný systém právnych informácií JASPI (určený pre verejnosť) a EPI portál**.

2.11. Zvýšenie informovania detí o ich právach

Spôsob plnenia: Informačné materiály v jazyku detí (vrátane jazykov národnostných menšín) o možnostiach oznámenia porušovania práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MZVEZ SR, MV SR, MK SR

Indikátor: informačné letáky v jazyku detí (vrátane jazykov národnostných menšín)

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V roku 2013 MZVEZ SR vyhlásilo v spolupráci s IUVENTOU – Slovenským inštitútom mládeže, MPSVR SR, MŠVVŠ SR a SV pre UNICEF **1. ročník výtvarno-literárnej súťaže „Ľudské práva očami detí“**, hlavným cieľom ktorej bolo podporiť záujem žiakov o ľudské práva, princíp nediskriminácie, rovnaké zaobchádzanie a kreatívnu formou napomôcť pri formovaní ich postojov založených na princípoch ľudskej dôstojnosti, rovnosti a rešpekte voči druhým. V rámci súťaže boli organizované výchovno-vzdelávacie aktivity - hodiny s JUNIOR Ambasadormi a Živými knihami a to na 4 vybraných školách (Banská Bystrica, Nové Mesto nad Váhom, Bratislava). V rámci interaktívnych hodín boli deťom a školám distribuované propagačné materiály o právach detí. Ďalšie informačné materiály boli distribuované na Dni otvorených dverí organizovanom MZVEZ SR v máji 2013 a slávnostnom odovzdávaní cien víťazom súťaže 13. septembra 2013. MZVEZ SR plánuje v aktivitách pokračovať v roku 2014.

MV SR **prostredníctvom projektov podporovaných Radou vlády SR pre prevenciu kriminality**, ako aj **spoluprácou v rámci projektov Európskej komisie** zabezpečuje realizáciu informačných kampaní a školení, organizovaním voľnočasových aktivít pre deti a mládež, ako aj spoluprácu so školami a mimovládny

organizáciami, ktoré sa venujú prevencii kriminality rôzneho druhu. Príkladom cielených opatrení zameraných proti vykorisťovaniu prostredníctvom internetu, sú napr. **kampane www.beznenavisti.sk**, pri ktorých implementácii spolupracujú mimovládne organizácie. Prostredníctvom **Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality** KMV pripravilo MV SR v rámci projektu Európskej komisie aj **informačné kampane: „Bez informácií sa stávaš otrokom“** – o problematike obchodovania s ľuďmi a o miestach, kde hľadať pomoc, **„Viete, čo robí teraz vaše dieťa?“** – zameraná na dieťa a rodičov, a **„Kampaň o právach cudzincov“**.

Verejná ochrankyňa práv aj v roku 2013 pokračovala vo výchove a informovaní detí nielen o ich právach ustanovených Dohovorom, ale aj o ich povinnostiach, ktoré právny poriadok ustanovuje. Za týmto účelom sa zúčastňovala odborných stretnutí, odborných debát a rôznych iných podujatí. Kancelária verejného ochrancu práv aj v roku 2013 pokračovala v prevádzkovaní **webovej stránky www.detskyombudsman.sk**, ktorá prístupnou formou vysvetľuje pôsobnosť verejnej ochrankyne práv, Dohovor o právach dieťaťa, poskytuje kontakty na organizácie, ktoré pomáhajú deťom a informuje o aktivitách verejnej ochrankyne práv, ktoré sa týkajú detí a mládeže. Stránka poskytuje deťom možnosť anonymne poslať otázku alebo opísať svoj problém. Odpoveď, prípadne radu od právnikov Kancelárie verejného ochrancu práv, aj od iných odborníkov im Kancelária zasiela priamo na ich e-mailovú adresu, ktorú uvedú vo formulári.

Stránka obsahuje niekoľko desiatok najčastejšie sa opakujúcich otázok, s ktorými sa deti na verejnú ochrankyňu práv najčastejšie obracajú a odpovede na ne sú zverejnené v rubrike „Naše rady“. Tieto otázky a odpovede sú rozdelené do štyroch základných kategórií: Ty a rodina, Ty a škola, Ty, spoločnosť a štát a Ty a ďalšie problémy, ktoré sú ďalej delené do viacerých pod kategórií. Verejnej ochrankyni práv **bolo v roku 2013 prostredníctvom stránky www.detskyombudsman.sk doručených viac ako 800 otázok od detí.**

Ak deti bližšie zaujima pôsobnosť verejnej ochrankyne práv, či majú otázky súvisiace so základnými právami a ich ochranou, ktoré by sa chceli opýtať priamo verejnej ochrankyne práv alebo by ju chceli pozvať na besedu do svojej školy, stránka ich informuje o možnosti zúčastniť sa videokonferencie (napr. cez Skype alebo Google+). **Najčastejšie problémy a otázky, s ktorými sa deti na verejnú ochrankyňu práv obracali, sa týkali vzťahov v rodine, problematiky výživného, stretávania sa s tým rodičom, ktorému dieťa nebolo zverené do starostlivosti po rozvoze, informácii o tom, aké sú ich práva a povinnosti v škole, ako napr. riešiť konflikty s učiteľmi, so spolužiakmi, ale aj napr. dokedy sa môžu zdržiavať večer mimo domova, kedy sa môžu osamostatniť od rodičov a aká sociálna pomoc sa ich týka.**

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

MZVEZ SR nadviazalo na uvedenú aktivitu aj v roku 2014 (pozn.: výtvarno-literárna súťaž „Ľudské práva očami detí“). Pre 2. ročník bola zvolená **téma Máme právo na názor**. Do súťaže sa zapojilo 368 základných škôl vrátane osemročných gymnázií, ktoré zaslali 721 výtvarných a 398 literárnych prác. Školy, ktorých žiaci sa umiestnili na prvom mieste v oboch kategóriách získali interaktívnu tabuľu. Žiaci umiestení na 1-3. mieste v oboch kategóriách získali vecné ceny. V rámci súťaže boli aj v roku 2014 organizované výchovno-vzdelávacie aktivity (interaktívne hodiny s JuniorAmbasádormi UNICEFu, a so Živými knižnicami), ktoré sa uskutočnili na 6 vybraných školách (2 školy v Prešove, Bratislave, Ľuboticiach, Ždani, Belá-Dulice). V rámci uvedených aktivít, ako aj na slávnostnom vyhlásení výsledkov, ktoré sa uskutočnilo v priestoroch Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, boli taktiež distribuované informačné a propagačné materiály týkajúce sa oblasti práv dieťaťa.

Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR (ďalej len „IC MV SR“) v rámci predchádzajúceho projektu Európskej komisie aj v roku 2014 **pokračovalo v informačných kampaniach: „Bez informácií sa stávaš otrokom“** – o problematike obchodovania s ľuďmi a o miestach, kde hľadať pomoc, **„Viete, čo robí teraz vaše dieťa?“** – zameraná na dieťa a rodičov. V spolupráci s MŠVVŠ SR bola zabezpečená distribúcia informatívneho a poučného letáku pre učiteľov etiky/nauky o spoločnosti a pre žiakov stredných škôl⁵⁵.

V rámci Policajného zboru zabezpečujú policajti vykonávajúci preventívne aktivity materiály a letáky potrebné k realizácii celoslovenských **preventívnych programov** (viď vyhodnotenie úlohy 7.22). Predmetné materiály

⁵⁵ <http://www.minedu.sk/projekt-na-ochranu-ziakov-pred-zneuzitim-sa-dostava-do-skol/>

obsahujú aj informácie o možnostiach oznámenia porušovania práv dieťaťa. Sú spracované adresne, s ohľadom na konkrétnu vekovú skupinu detí, pre ktorú je daný projekt určený.

Informácie z Dohovoru o právach dieťaťa sú jednou z hlavných tém Klubu svojpomoci a vzájomnej pomoci pod vedením sociálnych pracovníkov a psychológov v krízových strediskách Prešovského samosprávneho kraja. Deti si samy volia témy podľa záujmu, požiadaviek a problémov, ktoré ich trápia a s ktorými sa vo svojom živote stretávajú. V krízovom stredisku je na dostupnom mieste umiestnená uzamykateľná schránka „Podnety a návrhy pre prokurátora“, kde si mal. deti môžu uplatniť právo podávať žiadosti, sťažnosti alebo podnety určené prokurátorovi. Schránka je zabezpečená tak, aby ju nemohla otvoriť nepovolaná osoba. Interné smernice ako Domáci poriadok i Etický kódex je spracovaný v súlade s rešpektovaním Dohovoru o právach, Deklaráciou práv dieťaťa i Memoranda dieťaťa.

NSK prostredníctvom projektu podporovaného Radou vlády SR pre prevenciu kriminality „Obchodovanie s ľuďmi“ bolo vyškolených 62 koordinátorov stredných škôl pre prevenciu sociálno-patologických javov, ktorým bolo odporúčané informácie posunúť ďalej žiakom, rodičom, širokej verejnosti prostredníctvom webových portálov i zamestnancom škôl. V roku 2014 bol vypracovaný a zaslaný na schválenie Radou vlády SR pre prevenciu kriminality nový projekt na r. 2015 „Prevencia šikanovania na stredných školách“.

2.12. Posilnenie adekvátneho a systematického odborného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi (vzdelávanie o právach detí, vrátane aktivít smerujúcich k najviac zraniteľným skupinám)

Spôsob plnenia: Zahrnúť vo všetkých systémoch prehlbovania kvalifikácie a celoživotného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi, (najmä učiteľov, sociálnych pracovníkov a pracovníkov v inštitúciách starostlivosti o deti a v špeciálnych výchovných zariadeniach, zdravotníckych pracovníkov, vrátane psychológov, zákonodarcov, sudcov, prokurátorov, advokátov, ochrancov verejného poriadku, štátnych zamestnancov, predstaviteľov miestnej správy) náuku o podstate Dohovoru a správnom pochopení jeho princípov s prihliadnutím na výklad najlepšieho záujmu dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, GP SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež, územná samospráva, MVO, profesné združenia

Indikátor: počet preškolených odborníkov; počet a rôznorodosť zrealizovaných tréningov a seminárov, webinárov, materiálov pre profesionálov; počet fakúlt, kde je podstata Dohovoru a výklad jeho princípov súčasťou povinných predmetov; počet ponúkaných akreditovaných školení pre učiteľov; počet vyškolených pedagógov

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V záujme skvalitnenia obsahu práce a vnútorných procesov v detských domovoch boli v súlade so znením hlavných úloh **Koncepcie DI** vytvorené podmienky pre systematické vzdelávanie zamestnancov a prehlbovanie ich odbornosti a kvalifikovanosti. Uvedené úlohy sú zabezpečované najmä **internou metodickou a vzdelávacou činnosťou Ústredia PSVaR**, v rámci ktorej bolo v roku 2013 zrealizovaných 7 krajských metodických stretnutí pre sociálnych pracovníkov DeD, 22 krajských metodických dní pre psychológov, 14 pre špeciálnych a liečebných pedagógov, 8 pre profesionálnych rodičov a 6 pre odborných zamestnancov centier podpory profesionálnych rodičov a 6 seminárov pre riaditeľov detských domovov. Obsah uvedených metodicko-vzdelávacích podujatí bol o. i. zameraný na uplatňovanie základných princípov Dohovoru o právach dieťaťa. V súlade s definovaním a monitorovaním štandardov činnosti DeD je napĺňanie najlepšieho záujmu dieťaťa, ako i uplatňovanie princípov Dohovoru samostatne sledovanou a rozvíjanou oblasťou, pričom zamestnanci Ústredia PSVaR zrealizovali celkovo 65 metodických stretnutí k Štandardom práce v detských domovoch. Vzdelávanie všetkých zamestnancov DeD v uvedenej oblasti bude v nasledujúcom období podporené nielen vlastnou metodickou činnosťou Ústredia PSVaR, ale i aktivitami **Národného programu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti**.

Ústredie PSVR boli poskytované **informácie o právach detí, vrátane aktivít smerujúcich k najviac zraniteľným skupinám na pracovných stretnutiach** k téme Plánovanie sociálnej práce pri výkone opatrení SPODaSK (cca 238 účastníkov), k téme Zapájanie akreditovaných subjektov do výkonu opatrení SPODaSK (cca 99 účastníkov),

k téme Sprostredkovanie náhradnej rodinnej starostlivosti (cca 16 účastníkov), k téme Zisťovanie názoru dieťaťa (cca 70 účastníkov), k téme Výkon opatrení SPODaSK rodinnými asistentmi (cca 138 účastníkov), k téme Výkon opatrení pre deti s problémovým správaním a poruchami správania (cca 30 účastníkov), k téme Spolupráca detských domovov a úradov PSVR (cca 25 účastníkov), k téme Vzťahová väzba (46 účastníkov), k téme Extrémizmus (46 účastníkov), Metodické dni na úradoch PSVR (cca 152 účastníkov).

MPC v SR pokračovali vo vzdelávaní akreditovaných programov z predchádzajúceho obdobia, ku ktorým v roku 2013 pribudlo **7 nových vzdelávacích programov**. Pracoviská MPC odvzdelávali k téme **hrozba zneužívania detí a žiakov prostredníctvom sociálnych sietí 304** pedagogických zamestnancov, k téme **hrozba drogových závislostí 558** pedagogických zamestnancov, a k téme **ľudské a detské práva, pornografia, extrémizmus, rasová neznášanlivosť a xenofóbia spolu 629** pedagogických zamestnancov.

Policaisti oddelenia komunikácie a prevencie kancelárie prezidenta PZ, policaisti oddelení komunikácie a prevencie krajských riaditeľstiev PZ a referenti vnútorných odborov okresných riaditeľstiev PZ zaradení na úseku prevencie sa za účelom adekvátneho a systematického odborného vzdelávania zúčastňovali na **školeniach, seminároch, konferenciách a inštruktážno-metodických zamestnaniach organizovaných útvarmi Prezídia PZ, krajskými riaditeľstvami PZ, ako aj rôznymi občianskymi združeniami a inými inštitúciami**. Predmetné zamestnania boli zamerané na získavanie a aplikáciu najnovších teoretických a praktických poznatkov v oblasti riešenia sociálno-patologických javov. Oblasti vzdelávania policaistov boli orientované najmä na problematiku bezpečného správania ako sa nestáť obeťou trestnej činnosti, problematiku omamných a psychotropných látok, drogovej závislosti detí a mládeže, problematiku súvisiacu s využívaním nových informačných technológií (počítačová kriminalita, zásady bezpečného používania internetu a zásady bezpečnej elektronickej komunikácie), problematiku obchodovania s ľuďmi, problematiku práce s rómskym etnikom a práce v rómskych komunitách.

Vzdelávanie v oblasti práv dieťaťa, ochrany dieťaťa a komunikácie je implementované aj **v rámci vybraných minimálnych štandardov ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov**. Oblasť **včasnej identifikácie maloletých obetí trestných činov** bola doplnená do obsahu teoretických vedomostí minimálnych štandardov ďalšieho vzdelávania určených pre zdravotníckych pracovníkov, ktorí prichádzajú pri výkone svojho povolania do kontaktu s deťmi v zdravotníckych povolaniach lekár – (pediatra, detská chirurgia a gynekológia a pôrodnictvo), sestra – (ošetrovateľská starostlivosť v pediatrii), pôrodná asistentka – (pôrodná asistancia a starostlivosť o ženu v rodine a komunite) a psychológ – (klinická psychológia, poradenská psychológia)⁵⁶.

Plnenie vzdelávacích úloh rezortu spravodlivosti zabezpečuje Justičná akadémia, ktorá je zriadená zákonom č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako vzdelávacia inštitúcia s celoštátnou pôsobnosťou pre rezort Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Pri vykonávaní svojej činnosti sa riadi **Štatútom Justičnej akadémie**, ktorý podrobnejšie vymedzuje jej úlohy, upravuje jej činnosť, vnútornú organizáciu a vzťahy navonok. Justičná akadémia v zmysle citovaného zákona zabezpečuje, organizuje a vykonáva vzdelávanie sudcov, prokurátorov, právnych čakatelov prokuratúry, justičných čakatelov a súdnych úradníkov. **Účasť na vzdelávacích aktivitách pre sudcov a prokurátorov je dobrovoľná**. Nezávislosť vzdelávacej inštitúcie je jednou zo základných garancií nezávislosti súdnictva. Pri vypracúvaní študijných ročných plánov vzdelávania sa jednotlivé katedry práva riadia návrhmi lektorov katedier na pravidelných stretnutiach, návrhmi Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, námietmi súdov, návrhmi jednotlivých účastníkov seminárov (formou anonymných dotazníkov) ako aj v legislatívnom procese aktuálne vykonávanými novelizačnými zmenami. V roku 2013 zorganizovala Justičná akadémia **viaceré odborné semináre**⁵⁷:

⁵⁶ Programy sú uverejnené vo Výnose Ministerstva zdravotníctva SR z 18. novembra 2013 č. č. S08305-OL-2013, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky zo 17. septembra 2010 č. 12422/2010-OL, ktorým sa ustanovujú minimálne štandardy pre špecializačné študijné programy, minimálne štandardy pre certifikačné študijné programy a minimálne štandardy pre študijné programy sústavného vzdelávania a ich štruktúra v znení neskorších predpisov

⁵⁷ „Obete trestných činov, násilie na ženách, deťoch a ostatných objektoch trestných činov“ v termíne 07.-08.03. 2013 v Omšeni, celkovo 32 účastníkov; „Európske rodinné právo“ v termíne 29.-30.04.2013 v Omšeni, celkovo 46 účastníkov; tri regionálne podujatia s názvom „Rozvod (výška výživného, posudzovanie príjmov rodičov "podnikateľov", nariadenie 4/2009 o výživovacej povinnosti, BSM)“ v termínoch 11.09.2013 v Košiciach - 33 účastníkov, 09.10.2013 v Banskej Bystrici - 59 účastníkov, 30.10.2013 v Pezinku - 55 účastníkov; „Aktuálna rozhodovacia činnosť špecializovaných rodinných senátov“ v termíne 02.-03.12.2013 v Omšeni, celkovo 31 účastníkov. V rámci schváleného študijného plánu na rok 2014 sa uskutočnia nasledovné podujatia: pod gesciou katedry európskeho práva podujatie s názvom „Európske rodinné právo (právomoc, uznávanie a výkon rozhodnutí v manželských a rodičovských veciach a vo veciach výživného, rozhodné právo, rozhodovacia činnosť SD EÚ)“ v Omšeni, pod gesciou katedry súkromného práva podujatie s názvom „Aktuálna rozhodovacia činnosť

Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže zorganizovalo **v marci roku 2013 v Liečebno-rehabilitačnom stredisku zboru v Omšeni celoslovenskú poradu**. Jedným z bodov programu danej porady bola aj príprava návrhu Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017 najmä vo vzťahu k vecnej pôsobnosti Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Odbor rozvoja rezortných ľudských zdrojov na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky v spolupráci so zástupcami Spoločnosti priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar a za účasti zástupcov rôznych profesijných skupín ako aj sudcov vybavujúcich agendu maloletých detí, každoročne organizuje **pracovné stretnutie venované oblasti rodinného práva**. Osobitným prínosom stretnutí je možnosť výmeny pohľadov nielen medzi sudcami, ale zároveň so zástupcami orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V rámci spolupráce všetkých ústredných orgánov štátnej správy na tvorbe návrhu Národného akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2010 – 2013 sa odbor rozvoja rezortných ľudských zdrojov zúčastňoval na spoločných stretnutiach zameraných okrem iného i na legislatívne zmeny v zákone rodine týkajúce sa starostlivosti o maloletých.

MZVEZ SR zabezpečuje plnenie úlohy prostredníctvom podpory projektov v rámci dotačnej schémy Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd.

MDVRR SR v zmysle schváleného **Plánu vzdelávania zamestnancov na rok 2013** zabezpečilo v rámci profesijného vzdelávania pre 3 štátnych zamestnancov z oddelenia bezpečnosti cestnej premávky nasledovné **vzdelávacie aktivity v oblasti problematiky bezpečnosti cestnej premávky pre prácu s deťmi a pre deti**: workshop znalcov z odboru cestná doprava, medzinárodná konferencia „Skúšanie a homologizácia motorových vozidiel v medzinárodných súvislostiach“ a kongres „Linka tiesňového volania“.

MO SR **nedisponuje profesijnými skupinami, ktoré pracujú pre deti a s deťmi**, avšak v rámci vzdelávania profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu bol v decembri 2013 spracovaný článok pre časopis Vojenská osveta, ktorého predmetom je problematika ľudských práv a práv detí v prípade ozbrojeného konfliktu, ktorého súčasťou je o. i. aj príloha s úplným znením textu Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch. **Text článku bude tvoriť základ pre spoločensko-vedné semináre v rámci vzdelávania realizovaného v rezorte ministerstva obrany v roku 2014.**

Odborná príprava a skúšky na získanie osobitných kvalifikačných predpokladov v zmysle Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 462/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie, bolo celkovo preškolených 111 zamestnancov, ktorí získali osvedčenie.

Na všetkých stupňoch prokuratúry na Slovensku bol v roku 2013 podľa odborných predpokladov a životných skúseností určený prokurátor pre trestnú činnosť na úseku ochrany rodiny a mládeže. Jeho povinnosťou je individuálne sa vzdelávať na určenom úseku a súčasne sa zúčastňovať všetkých vzdelávacích aktivít organizovaných Justičnou akadémiou Slovenskej republiky alebo Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, resp. krajskou prokuratúrou. Vzdelávanie prokurátorov vykonávané Justičnou akadémiou prebieha na základe schválenej **Koncepcie vzdelávania Justičnej akadémie** a dotýka sa aj sudcov a justičných čakatelov. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky každoročne usporiada **vnútrorezortné semináre** zamerané na aktuálne problémy v prokurátorskej praxi týkajúcej sa ochrany rodiny a mládeže. Naposledy v dňoch 18. až 19. novembra 2013 sa uskutočnila **porada prokurátorov špecialistov k aplikačným problémom na úseku trestnej činnosti mladistvých a násilia na ženách a deťoch v rodinách.**

V rámci prieskumu dodržiavania základných práv a slobôd maloletých detí umiestnených v reedukačných centrách v Slovenskej republike, ktorý verejná ochrankyňa práv v roku 2013 uskutočnila, bolo pri rozhovoroch so zamestnancami zisťované, či absolvovali nejaké odborné školenia v súvislosti s motivovaním detí, ich výchovou, so zvládaním agresivity detí a pod. Z rozhovorov **väčšinou vyplynulo, že zamestnanci žiadne takéto školenia neabsolvovali.** Pokiaľ áno, tak išlo len o interné školenia, ktoré si v rámci svojich možností organizovali samotné zariadenia. **Väčšina zo zamestnancov by však privítala možnosť systematického vzdelávania v tejto oblasti, napr. formou pravidelných školení, seminárov, diskusií a pod.**

špecializovaných rodinných senátov“ v Omšeni, tri regionálne podujatia s názvom „Psychológia výsluchu dieťaťa“, pod gesciou katedry verejného podujatie s názvom „Obete trestných činov, násilie na ženách, deťoch a ostatných objektoch trestných činov“ v Omšeni

V záujme kvalitného a odborného prístupu k práci s deťmi sú samosprávy pripravené prehlbovať si kvalifikáciu v rámci celoživotného vzdelávania, preto podporujú **zahrnutie do vzdelávacích aktivít o právach detí aj pracovníkov samospráv.**

Schválený **projekt NSK „Obchodovanie s ľuďmi“** preškolí a prehĺbi kvalifikáciu učiteľov, koordinátorov sociálno-patologických javov na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK. Jeho súčasťou sú aj informácie Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii. Projekt bol prijatý v decembri 2013.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Okrem rôznych tematických odborných podujatí možno za významné považovať **zahájenie systematického pôsobenia Fóra riaditeľov a zamestnancov DeD v spolupráci so zúčastnenými subjektmi v rámci celoživotného vzdelávania.** V roku 2014 boli na základe identifikovaných potrieb cez odborné sekcie fóra zorganizované vzdelávacie podujatia v oblasti - Sociálna práca (2 vzdelávacie aktivity pre všetkých sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce v DeD); Vychovávateľstvo (1 vzdelávacia aktivita); Psychologická činnosť (1 vzdelávacia aktivita).

V oblasti psychologickéj činnosti, špeciálnej a liečebnej pedagogiky boli organizované metodické stretnutia so psychológmi, s liečebnými a špeciálnymi pedagógmi, ktoré boli tematicky zamerané na prácu psychológa v DeD, postavenie psychológa v odbornom tíme a vo výchove, potreba spolupráce, postupy práce s dieťaťom pri premiestňovaní, pri odhalení traumy, potreba psychoterapie, kresba ako nástroj komunikácie, diagnostiky a liečby, bálintovské skupiny, výmena informácií a skúseností medzi psychológmi, na etiológiu, diagnostiku, korekciu a terapiu porúch správania, vymedzenie kompetencií špeciálnych a liečebných pedagógov, špeciálno-pedagogickú diagnostiku, akreditované vzdelávacie podujatia, diagnostiku a korekciu porúch učenia. **Spolu bolo zorganizovaných 24 krajských a celoslovenských metodických stretnutí.**

V oblasti výkonu profesionálneho rodičovstva v každom kraji prebiehali stretnutia s odbornými pracovníkmi (psychológmi, sociálnymi pracovníkmi, liečebnými a špeciálnymi pedagógmi) na témy prijímanie profesionálnych rodičov, umiestňovanie detí do profesionálnych rodín, profesionálna etika pri návšteve profesionálnej rodiny, záznamy z návštev v profesionálnych rodinách, kazuistiky a supervízia poradenstva pre profesionálne rodiny. **Spolu bolo zorganizovaných 5 krajských metodických stretnutí a 2 celoslovenské metodické stretnutia** (mapovanie psychiatrickej starostlivosti v detských domovoch, fungovanie špecializovaných, zbieranie a vyhodnocovanie údajov, zloženie skupín a poskytovanie kvalifikovanej starostlivosti, sledovanie prípadov, ktoré boli spracované a prezentované ako kazuistiky, posudzovanie prípadov premiestnenia detí, resp. hospitalizácie, starostlivosť o deti napr. špecifiká práce s týraným a zneužívaným dieťaťom, príprava detí na náhradnú rodinnú starostlivosť a posúdenie interakcií.

Za účelom zvyšovania profesionality práce zamestnancov, verifikácie správnosti postupov sa v zariadeniach pre deti vykonáva **supervízia** /skupinová alebo individuálna podľa aktuálnej potreby/. Cieľom supervízie je zvýšiť kompetencie pracovníkov pri vykonávaní svojej profesie, rozvíjať zručnosti zamestnancov pri koordinovaní práce s dieťaťom, či pri výkone svojej profesie, poskytnúť informácie o nových trendoch v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a predstaviť možnosti podpory pri výkone svojej profesie, predchádzať syndrómu vyhorenia.

Zamestnanci v zariadeniach v pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja sa zúčastnili **pracovného stretnutia v aktívnej spolupráci Ústredia PSVaR, zástupcov detských domovov a krízových stredísk**, odborného semináru v rámci Stretnutia detí a zamestnancov krízových stredísk Úradu Prešovského samosprávneho kraja – „Nájdí nových priateľov“ na tému Bourn out syndróm pri výkone svojej profesie, ako aj akreditovaného vzdelávania /100 hodín/ - Štandardizácia kvality v sociálnych službách.

V júni v spolupráci s krízovými strediskami PSK zorganizoval jednodňový **pracovný workshop** pod názvom „Individuálne plánovanie v krízovom stredisku“ s cieľom:

- zdefinovať individuálne plánovanie a individuálny plán pre maloleté deti, ktoré sú umiestnené v krízovom stredisku na základe uznesenia súdu o vydaní predbežného alebo výchovného opatrenia,

- podnietiť spoluprácu medzi krízovými strediskami, Ústredie PSVaR Oddelením SPODaSK, detskými domovmi, školami, lekármi a súdmi.

NSK 8. decembra 2014 zorganizoval **školenie 62 koordinátorov prevencie kriminality a sociálno-patologických javov na stredných školách** na tému „Obchodovanie s ľuďmi“. Odborný seminár projektu organizoval odbor vzdelávania a kultúry Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja s finančnou podporou Rady vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality. Projekt bol zameraný na elimináciu prípadov obchodovania s ľuďmi, na zvyšovanie povedomia o závažnosti a negatívnych dôsledkoch násilia páchaného na ľuďoch a na propagáciu nulovej tolerancie voči tomuto druhu násilia. Jedným z hlavných cieľov bolo aj získanie informácií, dostupných liniek a kontaktov v danej oblasti. V roku 2014 bol vypracovaný a zaslaný na schválenie Radou vlády SR pre prevenciu kriminality nový projekt na r. 2015 „Prevencia šikanovania na stredných školách“, určený pre **koordinátorov prevencie kriminality a sociálno-patologických javov na stredných školách**.

Metodicko-pedagogické centrum (ďalej len „MPC“) ako priamoriadená organizácia MŠVVaŠ SR v rámci svojej pôsobnosti vzdeláva pedagogických zamestnancov (ďalej len „PZ“) a odborných zamestnancov (ďalej len „OZ“) - realizuje kontinuálne vzdelávanie, realizuje atestácie, vydavateľskú a publikačnú činnosť, semináre, konferencie, odborné prednášky, workshopy a výskumnú činnosť. MPC realizuje vzdelávania v akreditovaných vzdelávacích programoch - aktualizácie, inovačné programy (ďalej len „AVP“) prostredníctvom svojich pracovísk. V rámci národného projektu **Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov** (ďalej len „NP PKR“) má MPC k 10. septembru 2014 akreditovaných (od roku 2010 do 2014) **543 vzdelávacích programov**.

MPC v rámci svojej činnosti a prostredníctvom vzdelávaní v AVP šíri povedomie o nasledovnej problematike, ktorá súvisí s plnením úloh Národného akčného plánu pre deti:

1) Ľudské a občianske práva, Dohovor o právach dieťaťa, Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a rozvoji životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím a iné

Povedomie o problematike MPC diseminuje prostredníctvom obsahov AVP orientovaných na občiansku náuku a etickú výchovu. MPC vzdeláva v AVP obsahovo zameraných na dodržiavanie ľudských práv, občianske práva, práva dieťaťa, spoločenské a občianske kompetencie a vytváranie vedomia antidiskriminácie, rôznorodosti, rovného zaobchádzania. K danej problematike má MPC akreditovaných 16 vzdelávacích programov, v roku 2014 prebehlo vzdelávanie v 4 AVP - Etická výchova pre primárne vzdelávanie; Ľudské práva v edukačnom procese; Výchova k ľudským právam v školách; Osobnostný a sociálny rozvoj ako prierezová téma v edukačnom procese. Počet účastníkov týchto programov je za rok 2014 spolu 1305 a počet absolventov 1239. V roku 2014 boli na danú problematiku akreditované ďalšie VP a to Ľudské práva a ich zážitková implementácia na prvom stupni základnej školy; Formovanie právneho vedomia vychovávateľov. Vzdelávania v týchto programoch sú v procese prípravy.

Súčasťou propagácie problematiky sú aj informačné aktivity, odborné prednášky, odborné semináre, ktoré MPC realizuje v spolupráci so školami alebo školskými zariadeniami. V nadväznosti na jednotlivé štúdie podporujú myšlienku práv osôb so zdravotným postihnutím, aj učebné texty k jednotlivým AVP.

2) Rozvoj a integrácia detí so špeciálnymi vzdelávacími potrebami a zdravotným postihnutím

Témy zamerané na práva osôb so zdravotným postihnutím sú súčasťou všetkých aktualizáčných a inovačných AVP realizovaných cez NP PKR zameraných na integráciu detí a žiakov v bežnej škole určených pre PZ a OZ, sú súčasťou špecializačného vzdelávania pre výchovných poradcov, kvalifikačných programov Špeciálna pedagogika pre vychovávateľov a pedagogických asistentov v špeciálnych školách a špeciálnych výchovných zariadeniach a Kvalifikačné vzdelávanie pre vychovávateľov a pedagogických asistentov v školách a školských zariadeniach.

K danej problematike má MPC akreditovaných 22 VP, v rámci kontinuálneho vzdelávania v NP PKR realizovalo v roku 2014 vzdelávania v 10 AVP - Školská integrácia; Výchovný poradca; Integrácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v bežnej škole; Tvorba individuálnych výchovno-vzdelávacích programov pre žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami; Integrácia - podmienky, východiská, základné procesy; Dieťa a žiak s autizmom v pedagogickej praxi; Metodika tvorby individuálnych výchovno-vzdelávacích

programov pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v primárnom a sekundárnom vzdelávaní; Komunikácia so žiakmi s poruchami sluchu; Odborní zamestnanci a edukácia detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením; Dramatoterapia v edukácii žiakov so špeciálnymi potrebami. Počet účastníkov AVP zameraných na danú problematiku je za rok 2014 spolu 721 a počet absolventov 539.

3) Sociálna inklúzia a marginalizované rómske komunity

MPC naplňa rámec podpory profesijného rozvoja a kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ škôl a školských zariadení pri práci so žiakmi z marginalizovaných rómskych komunít a v súčasnosti realizuje tri národné projekty špecificky zamerané na marginalizované rómske komunity, realizované v rámci OP Vzdelávanie a spolufinancované z ESF, a to: NP Vzdelávanie pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít (NP MRK), NP Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy (MRK II) a projekt inkluzívnej edukácie (PRINED). Filozofiou projektov je začlenenie čo najvyššieho počtu detí z marginalizovaných rómskych komunít do materských škôl, cez aktívnu osvetu rodičov a snahu zlepšiť ich pripravenosť pre vstup na primárny stupeň vzdelávania, úspešné ukončenie základného vzdelania a vytvorenie lepších šancí pre žiakov z marginalizovaných rómskych komunít na zručností potrebné na trhu práce. Rozvoj komunikačných kompetencií a podpora ovládania štátneho jazyka a jeho používanie je prioritou nevyhnutnou na integráciu marginalizovaných rómskej komunity do majoritnej spoločnosti a ich úspešné zaškolenie a následne aj úspešnosť na pracovnom trhu. Z tohto dôvodu MPC kladie na danú problematiku veľký dôraz aj v rámci týchto národných projektov. V rámci NP MRK sa vytvorili a realizujú dva vzdelávacie programy k problematike čitateľskej gramotnosti: V AVP Rozvíjaním komunikačných zručností k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít (2/2013-9/2014, inovačné) bolo odovzdelávaných 1178 účastníkov. Počet absolventov 749 a otvorilo sa 62 skupín. AVP Aktuálne prístupy a inovácie výučby žiakov z marginalizovaných rómskych komunít (aktualizačné), bolo odovzdelávaných 206 účastníkov, počet absolventov 179 a otvorilo sa 10 skupín. V rámci aktivít týchto projektov je okrem spomenutých aktivít a činností podporovaný celodenný výchovný systém, zvyšovanie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov podieľajúcich sa na edukácii detí a žiakov pochádzajúcich z MRK a podpora vytvárania pozícií pedagogických asistentov učiteľa.

4) Sociálne začlenené a inklúzia

MPC vzdelávalo v roku 2014 v danej problematike v 6 AVP - Multikultúrna spoločnosť v Nemecku; Kto žije s nami - vzdelávanie k chápaniu inakosti v predmete nemecký jazyk; Efektívna integrácia v primárnom a sekundárnom vzdelávaní; Multikultúrna výchova na I. stupni ZŠ; Integrácia - podmienky, východiská, základné procesy; Školská integrácia. Počet účastníkov zameraných na danú problematiku je za rok 2014 spolu 1110 a počet absolventov 1087.

5) Integrácia a vzdelávanie detí cudzincov

MPC má v súčasnosti v ponuke vzdelávacie programy pre PZ a OZ zamerané na výučbu slovenského jazyka ako cudzieho jazyka, ktoré sú určené pre vybrané národnostné menšiny na Slovensku, a to maďarskú, ukrajinskú a rómsku. Hlavným cieľom týchto programov je rozšíriť a aktualizovať profesijné kompetencie učiteľov potrebné na riadenie vyučovacieho procesu, v rámci ktorého rozvíjajú a skvalitňujú komunikačné a jazykové kompetencie žiakov v slovenskom jazyku pre tieto národnostné menšiny a v prípade rómskej národnosti uľahčiť integráciu marginalizovaných skupín. Od roku 2014 má MPC akreditovaný jeden AVP špecificky zameraný na výučbu slovenského jazyka ako cudzieho jazyka, a to Implementácia štátneho jazyka pre deti cudzincov do edukačného procesu základnej a strednej školy, aktualizačné vzdelávanie v tomto programe sa len rozbieha.

6) Rozvoj čitateľskej gramotnosti

Rozvoj čitateľskej gramotnosti považuje MPC za jednu z dôležitých priorít a problematiku implementuje prostredníctvom vzdelávania v rôznych AVP, ktoré sú zamerané na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti vo všetkých predmetoch a programoch zameraných na rozvoj jazykových kompetencií a cudzích jazykoch. Táto priorita sa tiež naplňa v rámci iných aktivít, a to v oblasti výskumnej, osvetovej, oblasti propagácie a prezentácie odbornej a laickej verejnosti a oblasti tvorby didaktických a metodických materiálov.

7) Prevencia sociálno-patologických javov

Na **prevenciu sociálno-patologických javov** je zameraných **13 AVP** - Koordinátor drogovej prevencie; Výhovný poradca; Cesta k emocionálnej zrelosti cez porozumenie sebe samému a cez skvalitnenie kľúčových kompetencií; Osobnostný a sociálny rozvoj - prierezová téma na školách; Osobnostný a sociálny rozvoj ako prierezová téma v edukačnom procese; Poradenské zručnosti pre prácu s adolescentmi; Program efektívnej drogovej prevencie v školách a v školských zariadeniach; Intervenčné stratégie a techniky riešenia výchovných problémov; Inovácie vo využívaní Programu rozvoja osobnosti žiaka so zameraním na drogovú prevenciu; Program rozvoja osobnosti žiaka so zameraním na drogovú prevenciu; Koordinátor prevencie závislostí a sociálno-patologických javov; Aktuálne problémy v prevencii sociálno-patologických javov; Prevencia syndrómu CAN (syndróm týraného, zneužívaného a zanedbávaného dieťaťa) v materskej škole a na prvom stupni základnej školy. V roku 2014 bolo 583 účastníkov a 362 absolventov týchto programov.

Parciálne sa problematike prevencie závislostí venuje 1 AVP Inovačné vzdelávanie vychovávateľov školských výchovno-vzdelávacích zariadení, za rok 2014 bol počet účastníkov tohto AVP 132, počet absolventov 119. Problematika drogovej prevencie a poradenstvu sa venovalo MPC v 12 AVP, za rok 2014 bolo spolu v predmetných programoch odzvedávaných 560 účastníkov a absolventov 519. Podpore mediálnej gramotnosti sa venujú 4 AVP, do roku 2014 evidujeme 221 účastníkov vzdelávania a 433 absolventov.

MPC má zastúpenie v poradnom orgáne **eSlovensko**. S cieľom podpory mediálnej výchovy v ranom veku – v predprimárnom vzdelávaní s dôrazom na internetovú gramotnosť a prevenciu MPC v spolupráci s eSlovensko o.z. realizovalo v roku 2013 a 2014 vzdelávacie aktivity – pre viac než 800 učiteliek materských škôl, v mestách po celom Slovensku (Nitra, Košice, Štúrovo, Banská Bystrica a Žilina). Z iniciatívy eSlovensko o.z. ako súčasť projektu *Zodpovedne.sk* vznikol aj animovaný seriál a internetový portál, ktorého súčasťou sú aktivity v oblasti ochrany detí v rámci projektu *OVCE.sk*. Cieľom 24-dielneho animovaného seriálu je šírenie osvetu o rizikách internetu, mobilov a nových technológií. Projekt *OVCE.sk* vznikol v roku 2008. Animovaný seriál *OVCE* je k dispozícii aj s audiotextovými komentármi pre slabozrakých a titulkami pre nepočujúcich.

8) Redukcia nezamestnanosti mládeže tzv. NEET

MPC v roku 2014 realizovalo vzdelávania spolu v 4 AVP zameraných na zdokonaľovanie kompetencií PZ a OZ, ktoré súvisia s problematikou tzv. NEET⁵⁸ - Príprava žiakov na trh práce - kariérové poradenstvo v školách a školských zariadeniach; Kariérový poradca – učiteľ; Kariérový poradca; Rozvoj kompetencií učiteľov základných škôl integrovať spotrebiteľské vzdelávanie do edukačného procesu. Počet účastníkov týchto AVP je za rok 2014 spolu 102 a počet absolventov 80. Od roku 2014 má akreditovaný ďalší AVP, v ktorom je vzdelávanie v procese prípravy, a to Trhová ekonomika vyžaduje vzdelaného spotrebiteľa.

9) Prevencia nezdravého životného štýlu

Danej problematike sa venujú 2 inovačné AVP, a to Zdravý životný štýl ako výsledok zážitkového umenia a Inovačné vzdelávanie vychovávateľov školských výchovno-vzdelávacích zariadení. Za rok 2014 bolo spolu účastníkov 194 a absolventov 164.

Súvisiace národné projekty:

PRINED

Národný projekt, zameraný na podporu inkluzívneho prostredia v MŠ a ZŠ sa zameriava na zabezpečenie predchádzania nesprávneho zaradovania žiakov do systému špeciálneho školstva.

NP PKR

V roku 2014 bolo v rámci *národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov (ďalej „NP PKR“)* akreditovaných 5 AVP zameraných na podporu čitateľskej gramotnosti - Prehlbovanie kompetencií učiteľov v oblasti čitateľskej gramotnosti výberom textov; Online jazykové vzdelávanie pre učiteľov anglického jazyka programom Cambridge English Teacher, Využitie IKT na hodinách ruského jazyka, Konceptia a implementácia viacjazyčných prístupov do vyučovania románskych jazykov, Rozvoj kompetencií učiteľov

⁵⁸ mladí ľudia, ktorí nemajú zamestnanie, nevzdelávajú sa a nezúčastňujú sa na odbornej príprave („Not in Education, Employment, or Training“)

nemeckého jazyka programom PASCH-net DSD GOLD - Nemecký jazykový diplom I. - vzdelávanie v týchto programoch ešte neprebehlo.

NP MAT

V rámci *národného projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť celoživotného vzdelávania (ďalej „NP MAT“)* bol v roku 2013 akreditovaný k predmetnej problematike jeden AVP Rozvíjanie predčitateľskej gramotnosti v materskej škole. Od akreditácie VP bolo v predmetnom programe spolu odovzdelávaných 1292 PZ z materských škôl v SR a 639 PZ z BA. O uvedený program je stály záujem a v súčasnosti je aktuálne prihlásených 541 PZ.

NP MRK

V rámci *národného projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít (ďalej „NP MRK“)*, sa vytvorili a realizujú dva vzdelávacie programy k problematike čitateľskej gramotnosti: Rozvíjaním komunikačných zručností k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít, v programe je otvorených 69 skupín a Aktuálne prístupy a inovácie výučby žiakov z marginalizovaných rómskych komunít.

NP AMV

V rámci *národného projektu Aktivizujúce metódy vo výchove (ďalej len „NP AMV“)* sa MPC zameriava na skvalitnenie vzdelávania PZ a OZ v oblasti výchovy. Špecializuje sa pritom na profesionálne zvládnutie využívania aktivizujúcich metód vo výchove nielen v reálnom prostredí, ale i v spojení s novými informačnými technológiami. Účastníci vzdelávania, pracujúci v oblasti výchovy si posilnia kompetencie v implementácii aktivizujúcich metód do praxe tak, aby ich dokázali využívať v prospech formovania základných hodnôt detí a mládeže, posilnenia mediálnej gramotnosti a znižovania výchovných problémov. V rámci projektu vznikajú interaktívne digitálne pomôcky, ktoré sú aj špecificky pripravené pre deti so zdravotnými postihnutiami, ale sú aj obsahovo zamerané na kritické témy ako sú pornografia, oblasti sociálnej prevencii, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus, pornografia na internete) a problematikou súvisiacou s redukciami nezamestnanosti mládeže tzv. NEET.

Publikačná činnosť MPC:

MPC v rámci NP PKR vydalo s uvedenou problematikou **6 učebných zdrojov** zameraných na informačnú bezpečnosť v škole, prevenciu sociálno-patologických javov a prevenciu online rizikového správania. V roku 2014 MPC publikovalo dve čísla odborného-metodického časopisu pre školy a školské zariadenia Pedagogické rozhľady. číslo 1/2014 bolo zamerané na problematiku PISA gramotností a číslo 2/2014 bolo tematicky zamerané na problematiku čitateľskej gramotnosti a 5 odborných článkov bolo zameraných na čitateľskú gramotnosť.

IC MV SR vykonalo v priebehu roka 2014 **školenia** v stredisku MV SR - Smrekovec Donovaly, ako aj v zariadení Signál Piešťany, so zameraním na cieľové skupiny pracovníkov centier voľného času, zástupcov rímskokatolíckej cirkvi, pastoračných centier, Slovenskej katolíckej charity, Informačných centier mladých (ICM), zástupcov obcí, mestských úradov/polície, terénnych sociálnych pracovníkov, príslušníkov Policajného zboru zaradených na prácu s rómskymi komunitami ako aj Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP PPZ. Školenia prebiehali od februára do júna 2014 a cieľom bolo orientovať sa na subjekty pracujúce s rómskymi komunitami. Účelom bolo prehĺbiť poznatky v rámci problematiky obchodovania s ľuďmi a rozvíjať referenčný mechanizmus tak, aby sa obetiam obchodovania s ľuďmi poskytla adekvátne pomoc a uľahčilo sa odhaľovanie trestného činu obchodovania s ľuďmi. Práve z tohto dôvodu boli medzi účastníkmi referenti špecialisti pre prácu s rómskymi komunitami, terénni sociálni pracovníci, zamestnanci úradov práce sociálnych vecí a rodiny a inšpektorátov práce a mimovládne organizácie. Pracovníci IC MV SR ako aj pracovníci odboru prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra MV SR poskytli účastníkom školení rozšírené poznatky v oblasti obchodovania s ľuďmi, rovnako ako aj možnosť zapojenia sa do referenčného mechanizmu tak, aby sa obetiam obchodovania s ľuďmi poskytla adekvátne pomoc a uľahčilo sa odhaľovanie tohto trestného činu. Vzhľadom k aktuálnosti tejto témy sa v júni 2014 školenia zúčastnili aj regionálni pracovníci Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity.

Problematika **ochrany práv dieťaťa v prípade ozbrojeného konfliktu** bola predmetom spoločensko-vedných seminárov na všetkých úrovniach ďalšieho vzdelávania profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu, od najnižšej po najvyššiu. Navyše, uskutočnili sa prednášky na túto tému v rámci každoročného **školenia právnej služby rezortu** ministerstva obrany. V spolupráci MV SR a MO SR sa problematika obchodovania s ľuďmi zaradila do pravidelného cyklu prípravy príslušníkov ozbrojených síl vysielaných na **misie do zahraničia**. Pilotné školenia prebehli v mesiacoch september, október a december 2014.

V súčasnosti prebiehajú rokovania so zástupcami Justičnej akadémie SR ohľadom zakomponovania rozšírenia poznatkov sudcov a prokurátorov aj v oblasti obchodovania s ľuďmi aj za účelom zvýšenia citlivosti v prípadoch obchodovania s ľuďmi.

Problematika obchodovania s ľuďmi tvorí aj integrálnu súčasť prípravy konzulárnych pracovníkov pred ich vyslaním do zahraničia. Preškolenie k obchodovaniu s ľuďmi prebieha v pravidelných polročných intervaloch. V rámci predvýjazdovej prípravy konzulov v spolupráci s IOM a MZVEZ SR IC MV SR 23. apríla 2014 preškolilo 12 osôb a 9. decembra 2014 ďalších 12 osôb.

V súčasnosti prebiehajú rokovania so zástupcami Justičnej akadémie SR ohľadom zakomponovania rozšírenia poznatkov sudcov a prokurátorov aj v oblasti obchodovania s ľuďmi aj za účelom zvýšenia citlivosti v prípadoch obchodovania s ľuďmi. **Justičná akadémia realizovala v roku 2014 vzdelávacie aktivity v oblasti rodinného práva** na nasledujúcich seminároch: Európske rodinné právo (právomoc, uznávanie a výkon rozhodnutí v manželských a rodičovských veciach, vo veciach výživného a iné); Aktuálna rozhodovacia činnosť špecializovaných rodinných senátov; Psychológia výsluchu dieťaťa; Obete trestných činov, násilie na ženách, deťoch a ostatných objektoch trestných činov.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky usporiadala v dňoch 26.-28. októbra 2014 **II. ročník workshopu S„Ochrana ľudských práv v prípravnom konaní“** zameraný okrem iného aj na ochranu práv dieťaťa v prípravnom konaní, ako aj konaní pred súdom, najmä pokiaľ ide o ochranu rodinného života, výsluchy maloletých a znalecké dokazovanie. Workshopu sa zúčastnila so svojou prezentáciou aj predsedníčka Ústavného súdu Slovenskej republiky, sudca Súdneho dvora Európskej únie, I. viceprezident Policajného zboru Slovenskej republiky a zástupcovia zahraničných justičných orgánov. Okrem toho dňa 3. decembra 2014 usporiadala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v Starej Lesnej **pracovnú poradu prokurátorov – špecialistov na trestnú činnosť mladistvých a maloletých, trestné činy spáchané na deťoch a násilie v rodinách** k aplikačným problémom na úseku trestnej činnosti mladistvých a násillia na deťoch, ženách a v rodinách. Porady sa zúčastnili aj znalci z odboru psychiatria a psychológia a pracovníčky Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny.

Zamestnanci MÚ MV SR sa v mesiaci máj 2014 zúčastnili **rokovania expertov k problematike vzdelávania profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi**. Rokovania na MPSVR SR sa zúčastnili aj zástupcovia MPSVR SR, MV SR, MZ SR a mimovládnych organizácií. Cieľom rokovania bolo aj hľadanie riešení v prípadoch, keď sa na území Slovenskej republiky ocitnú MBS predškolského veku.

Pod záštitou ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR a gesciou Národnej konferencie Európskej migračnej siete (EMN), IOM sa 10. decembra 2014 uskutočnila v Bratislave **konferencia na tému „Ochrana a starostlivosť o deti bez sprievodu“**. Okrem účastníkov MÚ MV SR a rozličných slovenských štátnych inštitúcií a tretieho sektora sa podujatia zúčastnil aj zástupca UNHCR z Maďarska, Agentúry pre deti a rodinu z Írska a zástupcovia zariadení pre deti z Českej republiky. Program konferencie sa týkal problematiky MBS vo svete a v EÚ. Ďalšie príspevky sa týkali skúseností z tejto problematiky v Českej republike, Írsku, Rakúsku ako aj politiky, súčasného stavu a plánovaných zmien v oblasti vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany maloletých bez sprievodu v SR. Konferencie sa zúčastnilo 7 zamestnancov MÚ MV SR.

Odbor poriadkovej polície prezídia Policajného zboru roku 2014 v spolupráci so Strednou odbornou školou Policajného zboru Košice organizačne zabezpečoval **kurz „Objasňovanie a prejednávanie priestupkov“** pre policajtov služby poriadkovej polície Policajného zboru zaradených na funkciách zodpovedných za úsek odhaľovania, objasňovania, oznamovania a prejednávanie priestupkov, súčasťou ktorých bola aj časť objasňovania a prejednávanie priestupkov spáchaných maloletými alebo mladistvými osobami. Účastníci kurzu boli v tejto časti oboznámení so zvláštnosťami a osobitosťami objasňovania a prejednávanie priestupkov spáchaných týmito osobami. Kurz absolvovalo 176 policajtov zodpovedných za úsek objasňovania priestupkov na základných útvaroch služby poriadkovej polície Policajného zboru.

Vzdelávanie v oblasti práv dieťaťa sa vykonáva **v rozsahu teoretických vedomostí minimálnych štandardov** pre špecializačné študijné programy v zdravotníckom povolani lekárov v špecializačných odboroch pediatria, detská chirurgia, gynekológia a pôrodnictvo. V zdravotníckych povolaniach sestry a pôrodná asistentka v minimálnych štandardoch špecializačných študijných programov špecializačných odborov ošetrovateľská starostlivosť v pediatrii, pôrodná asistancia a starostlivosť o ženu v rodine a komunite. V zdravotníckom povolani psychológov v minimálnych štandardoch pre špecializačné študijné programy špecializačných odborov klinická psychológia a poradenská psychológia⁵⁹.

MDVRR SR v zmysle schváleného Plánu vzdelávania zamestnancov na rok 2014 zabezpečilo v rámci profesijného vzdelávania vzdelávacie aktivity pre 3 štátnych zamestnancov z oddelenia bezpečnosti cestnej premávky. Vedúci oddelenia bezpečnosti cestnej premávky vykonával v roku 2014 prednáškovú činnosť v oblasti problematiky bezpečnosti cestnej premávky.

Aktivity zamerané na mimoškolskú environmentálnu výchovu zabezpečuje MŽP SR v zmysle Konceptie environmentálnej výchovy a vzdelávania prijatej uznesením vlády SR č. 846/1197 - realizujú sa programy a projekty pre deti a mládež prostredníctvom priamo riadených organizácií rezortu životného prostredia, najmä SAŽP (Slovenská agentúra životného prostredia), ŠOP SR (Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky), ZOO Bojnice, SMOPAJ (Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva), SBM (Slovenské banské múzeum).

*2.13. Vzdelávanie sudcov, prokurátorov, právnych čakaťelov prokuratúry, justičných čakaťelov a súdnych úradníkov pracujúcich s agendou detí

Spôsob plnenia: Odborné semináre ohľadne právnej úpravy týkajúcej sa detí a jej aplikácie v praxi

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/JA

Spolupracujúce subjekty: pedagogický zboru JA (incl. externí členovia pedagogického zboru JA schválení radou JA)

Indikátor: realizácia odborných seminárov podľa študijných ročných plánov vzdelávania

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

podrobne v odpočte k úlohe 2.12

Odpočet plnenia za rok 2014 – úloha zlúčená s 2.12:

Vzhľadom k tomu, že úloha 2.12 v sebe zahŕňa aj profesijnú skupinu podľa 2.13, navrhuje sa zlúčenie oboch úloh - plnenie úlohy 2.13 bude v ďalšom období odpočítované spoločne s úlohou 2.12.

*2.14. Zabezpečenie garancií rešpektovania práv dieťaťa v podnikateľskom sektore

Spôsob plnenia: Príprava návrhu opatrení reflektujúcich na prijatie Všeobecného komentára Výboru OSN o vplyve podnikateľského sektora na práva dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Indikátor: návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2017 a nasl.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Výbor pre deti a mládež v sledovanom období z úrovne sekretariátu zabezpečil preklad Všeobecného komentára č. 16 (správne: o záväzkoch štátu týkajúcich sa vplyvu podnikateľského sektora na práva dieťaťa) do slovenského jazyka, neinicioval však prípravu návrhu súvisiacich opatrení. Vzhľadom na očakávanú

⁵⁹ Uvedené minimálne štandardy sú uverejnené vo Výnose Ministerstva zdravotníctva SR z č. 12422/2010-OL, ktorým sa ustanovujú minimálne štandardy pre špecializačné študijné programy, minimálne štandardy pre certifikačné študijné programy a minimálne štandardy pre študijné programy sústavného vzdelávania a ich štruktúra v znení neskorších predpisov

rekonštrukciu Výboru pre deti a mládež v priebehu roka 2015, sa navrhuje posun termínu realizácie úlohy do obdobia jej ukončenia a stabilizácie personálneho obsadenia výboru.

2.15. Ratifikácia Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Spôsob plnenia: Zriadenie pracovnej skupiny pre posúdenie opatrení potrebných na zabezpečenie vykonávania a prípravu ratifikácie Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MZVEZ SR

Spolupracujúce subjekty: MO SR, MV SR, MS SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, Výbor pre deti a mládež

Indikátor: návrh na ratifikáciu Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená:

Slovenská republika ratifikovala v roku 2013 Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení. Vláda SR vyslovila súhlas s ratifikáciou uznesením č. 443/2013 a ratifikačná listina bola uložená u depozitára dohovoru, generálneho tajomníka OSN 3. decembra 2013. Opčný protokol je prvou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach, pri príprave ktorej Slovensko zohralo úlohu lídra i koordinátora procesu prípravy. Opčný protokol prináša so sebou ďalšie posilnenie záruk ochrany práv dieťaťa. Zakladá mechanizmus oznámení (sťažností), vďaka ktorému sa bude možné v prípadoch porušenia práv vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa alebo jeho substantívnych opčných protokolov o účasti detí v ozbrojených konfliktoch a o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii obrátiť na Výbor pre práva dieťaťa. Opčný protokol zavádza aj dve dobrovoľné procedúry, a to mechanizmus medzištátnych oznámení a vyšetrovaciu procedúru. Slovenská republika pri ratifikácii obe procedúry akceptovala.

Aktualizácia za rok 2014:

Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení nadobudol platnosť dňa 14. apríla 2014⁶⁰. Pri podpise opčného protokolu dňa 28. februára 2012 v Ženeve Slovenská republika urobila vyhlásenie, v zmysle ktorého uznáva príslušnosť Výboru OSN pre práva dieťaťa prijať a posúdiť oznámenia podľa článku 12 ods. 1 opčného protokolu.

*2.16. Implementácia Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

Spôsob plnenia: Rozpracovanie návrhu opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MŠVVŠ SR, MPSVR SR, MK SR, MZ SR, MZVEZ SR, ŠÚ SR, GP SR, SNSĽP, územná samospráva, MVO

Indikátor: návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2014 a nasl.

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky pripravuje materiál s predbežným názvom „**Informácia o prerokovaní východiskovej správy Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii a návrh zodpovedných subjektov za realizáciu odporúčaní Výboru pre práva dieťaťa**“, ktorý bude predložený na rokovanie vlády v I. štvrtroku 2014.

⁶⁰ Pozri Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 91/2014 Z.z.

K odporúčaniu Výboru OSN pre práva dieťaťa č. 35 ohľadne trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predložilo aktuálne do medzirezortného pripomienkového konania **návrh zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov**⁶¹. Účinnosť zákona je navrhovaná na 1. január 2015. Materiál je zverejnený na Portáli právnych predpisov. Súčasne na problematiku reaguje novela Trestného poriadku vykonaná zákonom č. 204/2013 Z. z. s účinnosťou od 1. augusta 2013 (najmä § 125 ods. 4, § 135 ods. 1, 3, 4, §215 písm. d/).

Na implementácii Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii z 28. januára 2013 participuje aj Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Pre bližšiu analýzu súčasného stavu trestnej činnosti v tejto oblasti aktuálne pripravuje **Zhodnotenie poznatkov o praxi prokurátorov pri trestnom stíhaní páchatel'ov pre výrobu, rozširovanie a prechovávanie detskej pornografie**.

Odpočet plnenia za rok 2014 - splnená:

MV SR ako gestor Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii v nadväznosti na doručené záverečné pripomienky Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe k uvedenému opčnému protokolu, spracovalo v súčinnosti s inými príslušnými rezortmi ku každému odporúčaniu informáciu o jeho súčasnej implementácii, resp. o opatreniach, ktoré sa plánujú prijať na účely jeho implementácie. Uvedený materiál bol **schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 443 z 10. septembra 2014** k *Správe o posudzovaní východiskovej správy SR k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii a návrh zodpovedných subjektov za realizáciu odporúčaní Výboru pre práva dieťaťa*. Uznesenie vlády SR zároveň ukladá rezortu vnútra, rezortu zahraničných vecí a európskych záležitostí, rezortu spravodlivosti, rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny, rezortu školstva, vedy, výskumu a športu, rezortu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, rezortu zdravotníctva, splnomocnencovi vlády SR pre rómske komunity a splnomocnencovi vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti plniť úlohy zodpovedného subjektu realizácie odporúčaní Výboru pre práva dieťaťa a vyhodnotiť plnenie jednotlivých odporúčaní pred prerokovaním Konsolidovanej tretej, štvrtej a piatej periodickej správy SR o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa. Vláda SR svojím uznesením č. 443 z 10. septembra 2014 nezaviazala Ministerstvo kultúry SR k plneniu úloh zodpovedného subjektu realizácie odporúčaní Výboru pre práva dieťaťa. Vzhľadom k tomu, že Ministerstvo kultúry SR nie je zodpovedným subjektom pre žiadne odporúčanie Výboru pre práva dieťaťa, neplánuje rozpracovanie návrhu opatrení v zmysle týchto odporúčaní.

MŠVVŠ SR vo svojich Pedagogicko - organizačných pokynoch na školský rok 2014/2015 **zapracoval odporúčania v oblasti problematiky prevencie násillia na deťoch** do časti 1. Všeobecné informácie a pokyny, 1.6.10. Ľudské a detské práva, ako aj do časti 1.6.9. Zdravý životný štýl a do časti 1.6.11. Bezpečnosť a prevencia, kde sa odporúča

- priebežne monitorovať správanie sa detí a jeho zmeny a v prípadoch podozrenia na porušovanie ich zdravého osobnostného vývinu zabezpečiť ich ochranu a bezodkladne riešiť vzniknutý problém v súčinnosti s vedením školy a zákonnými zástupcami dieťaťa. Odporúčame aj spoluprácu so školským psychológom, odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, podľa potreby aj s príslušným pediatrom, sociálnym kurátorom či policajtom.
- V súlade s Opčným protokolom k Dohovoru o právach dieťaťa, o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii a v súlade so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. 12. 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii sa odporúča venovať zvýšenú pozornosť opatreniam na ochranu detí a žiakov pred všetkými formami fyzického alebo psychického násillia, poškozovania alebo zneužívania, zanedbávania alebo nedbalého zaobchádzania, týrania alebo vykorisťovania vrátane sexuálneho zneužívania a detskej pornografie.

Vo vzťahu k odporúčaniu Výboru OSN pre práva dieťaťa č. 35 ohľadne trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb vláda Slovenskej republiky prerušila dňa 20. augusta 2014 rokovanie o návrhu zákona o

⁶¹ <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialWorkflow.aspx?instEID=1&matEID=6921&langEID=1>.

trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov⁶². **Materiál je aktuálne naďalej v štádiu návrhu zákona, ktorý sa nachádza v legislatívnom procese.**

Na implementácii Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii z 28. januára 2013 participuje aj Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Z dôvodu veľkého rozsahu preskúmaných spisov a náročnosti ich spracovania **dosiaľ nebolo vypracované Zhodnotenie poznatkov o praxi prokurátorov pri trestnom stíhaní páchatel'ov pre výrobu, rozširovanie a prechovávanie detskej pornografie.**

*2.17. Implementácia Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch

Spôsob plnenia: Rozpracovanie návrhu opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MO SR

Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MV SR, MS SR, MPSVR SR, MZVEZ SR, SNSĽP, územná samospráva, MVO

Indikátor: návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2014 a nasl.

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V nadväznosti na správu o zhodnotení Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch, pripravil rezort obrany v spolupráci s MV SR, MS SR, MPSVR SR, MZVaEZ SR, MZ SR, MŠVVaŠ SR, SNSĽP, SČK, VOP **Návrh opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch**, ktorý bol predmetom viacerých konzultácií so zainteresovanými zložkami v úsilí nájsť dohodu v otázke zodpovedných a spolupracujúcich subjektov pri realizácii opatrení. Predloženie návrhu opatrení na rokovanie vlády Slovenskej republiky sa očakáva v I. štvrtroku 2014.

Odpočet plnenia za rok 2014 - splnená:

V nadväznosti na záverečné odporúčania Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch predložil minister obrany na rokovanie vlády SR **Správu o posudzovaní Východiskovej správy Slovenskej republiky k Opčnému protokolu o účasti detí v ozbrojených konfliktoch pred Výborom OSN pre práva dieťaťa a návrh subjektov zodpovedných za realizáciu odporúčaní obsiahnutých v Záverečnom stanovisku Výboru OSN pre práva dieťaťa**. Materiál vláda schválila dňa 21. mája 2014 uznesením č. 248/2014 a uložila ministrom vnútra, ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí, ministrom spravodlivosti, ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny, ministrom školstva, vedy, výskumu a športu, ministerke zdravotníctva a ministrom obrany plniť úlohy subjektu zodpovedného za realizáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa.

⁶² <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23760>

3. Občianske práva a slobody

Strategický cieľ: Prijat' a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí týkajúcich sa realizácie občianskych práv a slobôd

Čiastkové ciele:

3.1. Zlepšenie interkulturálneho dialógu a tolerancie. Poskytnutie garancií dieťaťu patriacemu k menšinovej náboženskej skupine právo spoločne s príslušníkmi svojej skupiny používať vlastnú kultúru, vyznávať a praktikovať svoje vlastné náboženstvo

Spôsob plnenia: Realizácia systematických vzdelávacích aktivít pre pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností s dôrazom na práva detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: cirkvi a náboženské spoločnosti

Indikátor: počet vzdelávacích aktivít za rok, počet účastníkov/účastníčok za rok

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

MK SR realizovalo **vzdelávacie semináre pre cirkvi a náboženské spoločnosti**, v rámci ktorých bolo vyškolených cca 150 účastníkov. V rámci systematického a celoživotného vzdelávania pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností sa pracovníčka cirkevného odboru zúčastnila **Všeobecnej pastorálnej konferencie**, ktorú zvolal generálny biskup Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania Miloš Klátik (22. 4. 2013, Zvolen). Vo svojej prednáške sa venovala problematike **náboženského extrémizmu na Slovensku** (definovanie a objasnenie pojmov, formy náboženského extrémizmu, právne aspekty náboženského extrémizmu, alternatívne formy vzdelávania s dôrazom na práva dieťaťa). Cirkevný odbor MK SR sa aktívne zapojil do **projektu „Prevencia xenofóbie a antisemitizmu v prostredí cirkví“**, ktorý spracúva existujúce poznatky z oblasti teológie, sociológie, psychológie a pedagogiky a formou publikačných výstupov a popularizačných prednášok v relevantnom prostredí rieši popísaný problém.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Ministerstvo kultúry SR **pokračovalo v realizácii vzdelávacích seminárov pre cirkvi a náboženské spoločnosti**. V rámci systematického a celoživotného vzdelávania pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností, sa pracovníci cirkevného odboru zúčastnili 23. septembra 2014 odborného seminára na tému *Tradičná a netradičná religiozita na Slovensku*, ktorý organizovalo Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka v spolupráci s Ministerstvom kultúry SR. Seminár sa vo svojej odbornej časti, formou jednotlivých príspevkov venoval **problematike tradičnej a netradičnej religiozity** v súčasnej spoločnosti, postavení a spoločenskom, sociálnom a kultúrnom rozmere cirkví. Cieľom seminára bolo predstaviť jednotlivým stranám svoje postoje, názory a návrhy k danej téme, **aby sa pre prípadné budúce riešenie tejto problematiky vytvorila platforma**, z ktorej sa môže vychádzať, prípadne na ktorej sa dá stavať. Zúčastnení experti priblížili historické, ekonomické, religiózno-demografické, spoločenské, politické a ďalšie súvislosti súčasného náboženského vývoja.

Národné osvetové centrum zorganizovalo v spolupráci s Ministerstvom kultúry SR **edukačné podujatia k prevencii sociálno-patologických javov** – sprievodné podujatia k projektu Prečo som na svete rád/rada pre riadiacich a metodických pracovníkov regionálnych osvetových a kultúrnych stredísk a zástupcov cirkví a náboženských spoločností. Pracovná porada bola zameraná na významný aspekt všetkých pomáhajúcich profesií, ktorým sú vybrané aspekty psychológie zdravia.

3.2. Prehodnotiť, či platná právna úprava zabezpečuje dostatočnú ochranu detí pred negatívnym vplyvom náboženských skupín

Spôsob plnenia: Úprava v článku 4 základných zásad zákona č. 36/2005 Z. z. v súvislosti s problematikou nebezpečných náboženských skupín

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: sudcovia venujúci sa agende PaNC, MK SR

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave v spolupráci s MS SR zorganizovala v novembri 2013 **medzinárodnú vedeckú konferenciu zameranú na problematiku slobody náboženského vyznania a praktizovania náboženskej viery rodičov v súvislosti s výchovou ich detí, ako aj v súvislosti s náboženskou výchovou a vzdelávaním vo verejných školách.** Z konferencie bude publikovaný zborník, ktorý môže slúžiť pre zúčastnené profesie ako podklad pre riešenie otázok ochrany záujmov detí.

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená:

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predložilo 17. decembra 2014 do medzirezortného pripomienkového konania⁶³ návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Pri tvorbe predmetného návrhu novely pracovná skupina analyzovala okrem iného aj otázku ochrany detí pred negatívnym vplyvom náboženských skupín, ako aj platnú právnu úpravu v článku 4 základných zásad zákona č. 36/2005 Z. z. . Po rozbere tejto problematiky dospela pracovná skupina k záveru, že nepovažovala za vhodné v návrhu novely zákona o rodine explicitným kogentným spôsobom upraviť danú problematiku. Treba dodať, že v článku 4 základných zásad bola vykonaná zmena v inom kontexte, konkrétne sa navrhuje pripojiť na konci nová veta: „Rodičovské práva a povinnosti patria obom rodičom.“ Novou zásadou sa utvrdzuje skutočnosť, že obaja nositelia rodičovských práv a povinností sú rovnocenní. Ustanovením sa má deklarovat princíp, ktorý je už vyjadrený vo viacerých ustanoveniach normatívnej časti zákona o rodine (napr. § 28 ods. 2, § 31 ods. 2, § 35). Zároveň bolo do výpočtu základných zásad navrhnuté doplnenie nového článku 5 (porov. odpočet k úlohe 2.1.).

*3.3. Zabezpečenie prístupu dieťaťa k informáciám z rôznych kultúrnych, národných a medzinárodných zdrojov a tvorba zodpovedajúcich zásad ochrany dieťaťa pred informáciami a materiálmi škodlivými pre jeho blaho

Spôsob plnenia: Vytvorenie medzirezortnej pracovnej skupiny (MPS) o zástupcov MK SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MS SR a MV SR, ktorá by efektívne kooperovala pri riešení problémov a systémovo zjednotila metodologické materiály týkajúce sa náboženských otázok so zameraním na práva detí v kompetencii jednotlivých rezortov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MV SR, MS SR

Indikátor: počet zasadnutí MPS za rok

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Pracovná skupina v roku 2013 nebola vytvorená – jej sformovanie a prvé stretnutie je naplánované na začiatok roka 2014.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Pracovná skupina bola vytvorená zo zástupcov MK SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MV SR, MS SR. V roku 2014 sa uskutočnili dve zasadnutia (29. mája 2014 a 9. decembra 2014). Pracovná skupina sa zaoberala

⁶³ <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialHome.aspx?instEID=1&matEID=7897&langEID=1>

materiálmi legislatívneho a nelegislatívneho charakteru, ktoré sa týkajú náboženských otázok so zameraním na práva detí v kompetencii jednotlivých rezortov. Skupina začala pracovať na **manuáli o nebezpečných skupinách**, ktorý by bol určený všetkým zainteresovaným rezortom a ktorý by informoval o možných rizikách nevhodného ovplyvňovania detí a mládeže náboženskými skupinami. Členovia pracovnej skupiny sa zhodli na potrebe zorganizovať okrúhly stôl o ochrane detí pred ohrozením vyplývajúcim z členstva v niektorých náboženských skupinách a tiež zvažovali potrebu vzdelávacích seminárov pre jednotlivé rezorty k danej problematike.

4. Rodinné prostredie, náhradná starostlivosť a sociálne zabezpečenie

Strategický cieľ: Kvalitatívne zlepšiť a zefektívniť opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho, a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa dohovoru utváraním optimálnych podmienok pre výchovu a všestranný vývin dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí, ak nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine, vrátane monitorovania situácie práv dieťaťa v rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí, v zariadeniach a širšom sociálnom prostredí.

Čiastkové ciele:

*4.1. Skvalitniť vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom prostredí na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií

Spôsob plnenia: Zapojenie akreditovaných subjektov do sociálnych a výchovných programov a programov na úpravu rodinného prostredia na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií, zapojenie akreditovaných subjektov do programov za účelom úpravy rodinných pomerov v rodine ak je dieťa vyňaté z rodinného prostredia.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: do 28. februára v bežnom roku

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/ Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: akreditované subjekty

Indikátor: Počet zapojených rodín/detí/rodičov do sociálnych programov a výchovných programov, počet zapojených rodín do úpravy rodinného prostredia

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Úrady PSVR môžu do výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zapájať akreditované subjekty (ďalej „priority“). Úrady PSVR si výkon týchto opatrení objednávajú u akreditovaných subjektov, pričom vychádzajú z regionálnych potrieb. Zapájanie akreditovaných subjektov je prínosom pre prácu s klientom v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately hlavne v možnosti vykonávať opatrenia akreditovaným subjektom v prípadoch, kedy úrad PSVR nemôže z časových, resp. personálnych dôvodov realizovať. **Priority majú celoslovenské pokrytie, realizujú sa v územnej pôsobnosti každého úradu PSVR.** Osobitne významný je výkon opatrení, ktoré smerujú k predchádzaniu vyňatia dieťaťa z jeho prirodzeného rodinného prostredia, resp. k návratu dieťaťa zo zariadenia na výkon rozhodnutia súdu do prirodzeného rodinného prostredia po úprave rodinných pomerov. V záujme posilnenia rodičovskej zodpovednosti pri sústavnej a dôslednej starostlivosti rodičov o deti môžu úrady PSVR zapájať do priorít aj rodičov detí, resp. osoby, ktoré sa o dieťa starajú. Akreditované subjekty boli v roku 2013 prostredníctvom úradov PSVR zapojené do 46 sociálnych a výchovných programov a programov na úpravu rodinného prostredia na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií. Za účelom úpravy rodinných pomerov v rodine, ak je dieťa vyňaté z rodinného prostredia bolo zrealizovaných 21 programov, do ktorých boli zapojené akreditované subjekty⁶⁴.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Akreditované subjekty boli v rámci priorít v roku 2014 zapojené do 38 sociálnych a výchovných programov a programov na úpravu rodinného prostredia na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií so zapojením akreditovaných subjektov. Na účely výkonu výchovných opatrení bolo schválených 8 programov so zapojením akreditovaných subjektov. Počet zapojených rodín/detí/rodičov do uvedených programov bude známy po spracovaní štatistických ukazovateľov, t.j. po 28.2.2015

NSK zo svojho rozpočtu podporil dva projekty zamerané na prevenciu sociálnopatologických javov, na podporu plnenia rodičovských práv a povinností, na plnenie funkcií rodiny, na utváranie a upevňovanie vzťahov medzi manželmi a medzi rodičmi a deťmi.

Prvý projekt akreditovaného subjektu „Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar“ pod názvom „Sociálny program s obyvateľmi Nitrianskeho samosprávneho kraja“ mal tri hlavné ciele:

⁶⁴ počet zapojených rodín/detí/rodičov do uvedených programov bude známy po spracovaní štatistických ukazovateľov, t.j. po 28.2.2014

1. Pomoc a podpora rodinám a deťom, ktoré sa ocitli v krízovej situácii pri zachovaní stability a sociálnej kvality manželských a rodičovských vzťahov
2. Pomoc a podpora mladým dospelým po odchode z náhradnej starostlivosti pre osamostatnení, začlenení sa do bežného života
3. Eliminácia a prevencia sociálnopatologických javov u detí a žiakov

Do projektu bolo zapojených celkovo 191 účastníkov, z toho: 12 rodín v kríze s 21 deťmi, 3 mladí dospelí po odchode z detského domova a 167 detí sa zúčastnilo prednášok na témy zamerané na prevenciu sociálnopatologických javov.

Druhý projekt pod názvom „*Fungujúcu rodinu nikto a nič nenahradí*“ realizovala Obec Dvory nad Žitavou. Projekt bol zameraný na naplnenie cieľov:

1. Predchádzanie sociálno-patologickým javom v sledovaných rodinách ako je zanedbávanie starostlivosti o deti, záškoláctvo, vandalizmus
2. Obnova a zabezpečenie fungovania základných funkcií a vzťahov v rodine a eliminácia vzniku krízových situácií v rodinách v rozvodovom konaní, po rozvode, v rodinách s jedným rodičom
3. Prevencia finančnej negramotnosti

Do projektu sa zapojilo 16 rodín s 37 deťmi, 140 obyvateľov obce.

4.2. Navrhnuť a zaviesť systém sledovania a vyhodnocovania kvality a efektivity (vrátane katamnézy) vykonávaných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom a náhradnom rodinnom prostredí.

Spôsob plnenia: Vytvoriť pracovnú skupinu za účelom splnenia navrhovaného cieľa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: začiatok 2014 - koniec 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, Asociácia krízových stredísk, Asociácia resocializačných stredísk, Združenie zástupcov neštátnych detských domovov, OZ Úsmev ako dar, OZ Návrat, iné MVO

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V roku 2014 bola vytvorená pracovná skupina zástupcov všetkých zodpovedných a spolupracujúcich subjektov, ktorej úlohou je navrhnuť legislatívne zmeny za účelom splnenia navrhovaného cieľa.

4.3. Zlepšiť evidenciu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (zariadení, sociálnych a v výchovných programov a pod.) vykonávaných územnou samosprávou

Spôsob plnenia: Navrhnuť a zaviesť evidenciu výkonu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávaných územnou samosprávou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2015

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: legislatívna úprava

*4.4. Venovanie patričnej pozornosti, zodpovedajúcej veku a úrovni, názorom detí umiestneným na základe rozhodnutia súdu do detského domova, špeciálneho výchovného zariadenia, krízového strediska, resocializačného strediska

Spôsob plnenia: Sledovať a vyhodnocovať aktívne zapojenie umiestneného dieťaťa v zariadení na výkon rozhodnutia súdu do všetkých aktivít, ktoré sa ho týkajú, vrátane spolurozhodovania o sebe, aktivitách a zámeroch zariadenia, profesionálnej rodiny

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, *detské domovy*, zariadenia na výkon rozhodnutia súdu

Indikátor: počet zapojených detí

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V súlade so znením úloh **Koncepcie deinštitucionalizácie** (ďalej len „DI“), je venovaná zvýšená pozornosť zapojeniu detí do procesu rozhodovania, najmä v smere spolurozhodovania o sebe, aktivitách a zámeroch profesionálnej rodiny, samostatnej skupiny aj celého detského domova. V súlade s definovaním a monitorovaním štandardov činnosti DeD **je spolurozhodovanie dieťaťa o svojom živote samostatne sledovanou oblasťou**, pričom dieťa, v závislosti od veku a mentálnych schopností, môže vyjadriť svoj názor pri rozhodovaní o bežných udalostiach v DeD. Jeho názor je braný do úvahy s plnou vážnosťou. Dieťa spolurozhoduje o svojich voľnočasových aktivitách, diani na skupine, nákupe osobných vecí. Zúčastňuje sa na tvorbe pravidiel. Dieťa je zapájané do tvorby a vyhodnocovania výchovného plánu. Dieťa dostáva priestor na diskusiu o opatreniach, ktoré sa ho týkajú. Dieťa taktiež vyjadruje svoj názor pri plánovaní svojej budúcnosti (napr. pri výbere povolania, pláne osamostatňovania). DeD zisťuje názor dieťaťa pri náhradnej rodinnej starostlivosti, vypracovávaní Individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa, výchovného plánu, výbere povolania, školy a pod. Názor dieťaťa je zohľadňovaný v závislosti od jeho veku a mentálnych schopností. DeD akceptuje návrh mladého dospelého o forme výplaty príspevku na uľahčenie osamostatnenia sa a ďalšom zotrvaní v DeD po ukončení ústavnej starostlivosti.

Prieskumom dodržiavania základných práv a slobôd maloletých detí umiestnených v reedukačných centrách v Slovenskej republike, ktorý verejná ochrankyňa práv v roku 2013 uskutočnila, bolo zistené, že len v niektorých zariadeniach majú deti dostatok informácií o záležitostiach, ktoré sa ich priamo týkajú. Vo viacerých zariadeniach deti uvádzali, že nemajú informácie, ktoré sa ich týkajú priamo, a že by ich chceli mať. Chceli by, aby im boli tieto informácie poskytované zo strany reedukačného centra, prípadne zo strany iných orgánov verejnej správy, ktoré o nich rozhodujú. Deti uvádzali, že nemajú žiadny, prípadne len veľmi zriedkavý, kontakt so sociálnymi kurátormi. Nevedeli a nerozumeli tomu, čo znamenajú niektoré výchovné, prípadne ochranné opatrenia, ktoré sa ich priamo týkajú, kedy a za akým účelom im môžu byť uložené, kedy a ako o nich rozhodol súd, nevedeli ani o obsahu správ, ktoré sú o nich na súde predkladané.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Nadalej je v súlade so znením úloh Koncepcie DI venovaná patričná pozornosť aktívnemu zapojeniu detí umiestnených v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu do aktivít, ktoré sa ich týkajú. **Samostatne sledovanou oblasťou je spolurozhodovanie dieťaťa o sebe**, prihliada sa na názor dieťaťa vo veciach, ktoré sa ho týkajú a to s prihliadnutím na vek dieťaťa a jeho rozumovú vyspelosť. Dieťa umiestnené v zariadení na výkon rozhodnutia súdu má právo vyjadriť svoj názor pri rozhodovaní o bežných veciach v DeD. Dieťa je zapájané do spolurozhodovania o aktivitách v DeD. Dieťa je aktívne zapájané do tvorby a vyhodnocovania výchovného plánu. Dieťa má právo sa vyjadrovať k plánovaniu svojej budúcnosti, výbere povolania, školy, dôležitý je názor dieťaťa pri náhradnej rodinnej starostlivosti.

Maloleté deti umiestnené v krízovom stredisku resp. iných zariadeniach Prešovského samosprávneho kraja na základe rozhodnutia súdu o výchovnom alebo predbežnom opatrení sú aktívne zapájané do všetkých aktivít, ktoré sa realizujú v rámci záujmovej činnosti. Deti v závislosti od veku a mentálnych schopností **sa môžu vyjadriť a spolurozhodovať** o svojich voľno časových aktivitách, tvorbe jedálneho lístka, hospodárení s vreckovým, nákupom osobného ošatenia. Podieľajú sa na tvorbe a realizovaní cieľov individuálneho plánovania.

4.5. Zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí, ktoré žijú v špeciálnych výchovných zariadeniach (diagnostických a reedukačných centrách a v liečebno-výchovných sanatóriách)

Spôsob plnenia: Výkon nezávislého monitoringu zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a prijímanie opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR, Štátna školská inšpekcia

Spoluzodpovední gestori: zriaďovatelia

Spolupracujúce subjekty: Kontrola - Štátna školská inšpekcia, Monitoring z hľadiska dodržiavania detských a ľudských práv - Štátna školská inšpekcia, SNSLP

Indikátor: Počet vykonaných nezávislých monitoringov zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a počet prijatých opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Štátna školská inšpekcia naplánovala na školský rok 2013/2014 **tematické inšpekcie** s cieľom zistiť stav výchovy a vzdelávania, dodržiavania detských a ľudských práv v špeciálnych výchovných zariadeniach (ŠVZ) – v reedukačnom centre (RC), diagnostickom centre (DC) a v liečebno-výchovnom sanatóriu (LVS). Inšpekcie sa zameriavajú na zlepšenie kvality života detí, výchovu a vzdelávanie, zaobchádzanie a starostlivosť. Termín realizácie inšpekcí je 16. 09. 2013 – 14. 03. 2014, správa z inšpekčných zistení za SR bude vypracovaná do 30. mája 2014. Tematické inšpekcie sú plánované v 25 ŠVZ (23 štátnych, 1 súkromnom, 1 cirkevnom). V roku 2013 bolo uskutočnených 16 inšpekcí, čo predstavuje 64 % z plánovaných inšpekcí (5 v RC, 5 v DC, 6 v LVS). Podľa doterajších zistení **v ŠVZ sú vytvorené dobré podmienky na dodržiavanie detských a ľudských práv, nedostatky sa vyskytli najmä v dokumentácii.**

V súvislosti s preskúmaním podnetu maloletého, ktorý adresoval verejnej ochrankyni práv prostredníctvom portálu www.detskyombudsman.sk, uskutočnila verejná ochrankyňa práv prieskum dodržiavania základných práv a slobôd maloletých detí umiestnených v dotknutom reedukačnom centre, závery ktorého zhrnula vo svojej správe⁶⁵. Na základe týchto zistení, ako aj ďalších informácií týkajúcich sa činnosti predmetného reedukačného centra, sa verejná ochrankyňa práv rozhodla, že jednou z priorít, ktoré si stanovila na rok 2013, bude aj preskúmanie dodržiavania základných práv a slobôd maloletých detí umiestnených v reedukačných centrách v Slovenskej republike. Závery prieskumov v reedukačných centrách, **budú zhrnuté v správe verejnej ochrankyne práv, v ktorej komplexne zhodnotí stav fungovania reedukačných centier v Slovenskej republike.**

SNSLP nebolo v roku 2013 požiadané o spoluprácu v danej oblasti, nevykonalo žiadny monitoring zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a počet prijatých opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich. V ďalších rokoch SNSLP plánuje zvýšiť aktivity v danej oblasti.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Inšpekcie sa uskutočnili v 24 špeciálnych výchovných zariadeniach (ŠVZ) s výchovným/vyučovacím jazykom slovenským, čo predstavuje 92 % všetkých ŠVZ v SR. Zameriavali sa na zlepšenie kvality života detí, výchovu a vzdelávanie, zaobchádzanie a starostlivosť. Celoročnú prevádzku mali 4 zariadenia, nepretržitú 18, internát malo 22 zariadení. Reedukačných centier (RC) bolo 13, z toho otvorený režim mali 2 RC, ochranný režim 2, deťom vyžadujúcim zvýšenú starostlivosť slúžilo 1, cirkevné RC zriadili pre maloleté matky s deťmi. Diagnostické centrá (DC) boli 4, liečebno-výchovných sanatórií (LVS) bolo 7 (z toho 1 súkromné). **Ku dňu inšpekcie bolo v zariadeniach evidovaných spolu 920 detí vo veku 7 až 18 (19) rokov - do ukončenia povinnej školskej dochádzky alebo prípravy na povolanie.**

Najčastejším dôvodom prijatia detí v ŠVZ bolo rozhodnutie súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, na druhom mieste žiadosť zákonného zástupcu. Kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov dosahovala 76 %, odborných zamestnancov 95 %, niekoľko zamestnancov nespĺňalo požadované predpoklady na vykonávanie funkcie vedúceho pedagogického zamestnanca.

⁶⁵ <http://www.vop.gov.sk/files/Reedukacne%20centrum%20Hlohovec%20sprava%20VOP.pdf>

Vzdelávanie žiakov v ŠVZ sa uskutočňovalo v ZŠ, ŠZŠ, OU alebo v SOŠ (boli organizačnou zložkou spojenej školy alebo triedy boli súčasťou zariadenia), v kvalifikačných kurzoch alebo mimo zariadenia. Žiaci nezaraďení do školy pod vedením majstrov odbornej výchovy vykonávali práce v zariadení aj mimo neho. Vzdelávanie sa realizovalo prostredníctvom školského vzdelávacieho programu - ŠkVP vypracovaných vo všetkých ŠVZ, v ktorých bola zriadená škola alebo školské triedy, väčšinou s nedostatkami. V LVS mali všetky deti vytvorený Individuálny vzdelávací program - IVVP. Výchova sa uskutočňovala podľa školských výchovných programov, nedostatky sa vyskytli ojedinele. Reedukáciu detí v RC a DC usmerňovali Individuálne reedukačné programy - IRP vychádzajúce vo väčšine zariadení z psychologickú a špeciálnopedagogickú diagnózu, pravidelne vyhodnocované a upravované podľa aktuálnych potrieb detí. Reedukáciu významne ovplyvňovali intervencie psychológov a liečebných pedagógov. Odstraňovanie, zmierňovanie vývinových porúch učenia, porúch aktivity a pozornosti v LVS sa realizovalo počas vyučovania aj prostredníctvom intervencií psychológa a liečebného pedagóga.

Dodržiavanie detských a ľudských práv upravoval školský poriadok. Zapracované výchovné opatrenia mali väčšinou motivujúci charakter. Prevýchove a terapii pomáhali komunitné stretnutia a bodovací systém založený ojedinele len na pozitívnom hodnotení, v ostatných ŠVZ na hodnotení pozitívnom aj negatívnom. Väčšine nechýbala rada školy/školského zariadenia, žiacka školská rada pracovala v polovici ŠVZ. **Školskí inšpektori uskutočnili rozhovor s 242 náhodne vybranými deťmi.** Prevládali kladné vyjadrenia, **porušovanie detských a ľudských práv sa neprejavilo**, časť detí naznačovala šikanovanie v minulosti, v súčasnosti slovné potýčky hneď riešené pedagógmi. Z vlastnej iniciatívy uskutočnili riaditelia rozličné opatrenia na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania.

Vo všetkých zariadeniach sa uskutočňovala záujmová činnosť, vo väčšine krúžková, organizovali sa súťaže, olympiády a turnaje, pripravili aktivity spoločenského, kultúrneho, tvorivého, športového a rekreačného charakteru. Polovica zariadení vydávala vlastný časopis. V časti z nich usporiadali činnosti spolu s rodičmi i súrodencami, ako aj výmenné pobyty s inými zariadeniami. Spoluprácu s rodičmi obmedzovala vzdialenosť zariadení, ich celoslovenská pôsobnosť.

Priestorové a materiálno-technické podmienky v jednotlivých zariadeniach boli odlišné. Vonkajšie priestory hodnotili riaditelia prevažne ako priemerné až dobré, vnútorné priestory a zariadenie miestností ako dobré, umožňovali dosahovať stanovené ciele. Vybavenie pomôckami na vyučovanie, výchovnú a záujmovú činnosť, informačno-komunikačnými technológiami pre deti, audio a videokazetami, počítačovými programami, tiež vybavenie dielní strojmi a nástrojmi bolo prevažne dobré. Vybavenie telocviční a priestorov na šport bolo priemerné až dobré, vybavenie literatúrou pre deti a mládež prevažne priemerné. Niektoré budovy vyžadovali rekonštrukciu alebo opravy, chýbala telocvičňa, klubová miestnosť, vybavenie pomôckami, športovými potrebami, strojmi a nástrojmi bolo nedostatočné.

Každé diagnostické centrum malo karanténnu miestnosť, každé reedukačné centrum (okrem 1) ochrannú miestnosť, niektoré aj dve. Väčšinou spĺňali stanovené požiadavky. Pri pobyte v miestnosti poskytli zamestnanci dieťaťu materiál na písanie, čítanie a kreslenie, písomné záznamy o dôvodoch a priebehu pobytu detí viedli dôkladne. **Uvádzané miestnosti využívalo len 64 % zariadení.**

Osobné vybavenie detí umiestnených do zariadenia na základe rozhodnutia súdu bolo primerané, udržiavané, evidované na osobných kartách. Vhodné podmienky na poskytovanie zdravotnej starostlivosti vytvárali skoro všetky zariadenia. Základnú zdravotnú starostlivosť poskytovali deťom zdravotné sestry, lekársku starostlivosť lekári zamestnaní na čiastočný úväzok alebo zmluvní lekári.

Ďalším zistením bola naliehavosť zriadenia zariadenia s prísny ochranným režimom v SR, **reedukačným centrom chýbala dôkladná diagnostika dieťaťa v DC.** Ukázalo sa, že **vysoký počet detí v zariadeniach bol od narodenia až do dospelosti vychovávaný len v detských domovoch a špeciálnych výchovných zariadeniach, nepoznali rodinnú výchovu.** Ojedinele sa zistilo nedodržiavanie zákonného postupu pri postupe žiakov do vyššieho ročníka a prijímaní do strednej školy, diagnostické vyšetrenia detí so zdravotným znevýhodnením neboli kompletné. Dve zariadenia monitorovali priestory prostredníctvom kamerového systému.

Štátna školská inšpekcia uplatnila vo vzťahu ku kontrolovaným subjektom podľa závažností zistených porušení všeobecne záväzných právnych predpisov a interných predpisov **odporúčania** (Riaditeľom špeciálnych výchovných zariadení; Zriaďovateľom / Odborom školstva okresných úradov v sídle kraja; Výskumnému ústavu detskej psychológie a patopsychológie; Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR), **uložila opatrenia alebo uložila povinnosť kontrolovaným zariadeniam prijať opatrenia na odstránenie nedostatkov v stanovených termínoch.** Opatrenia smerovali najmä k ŠkVP a jeho súčasti (učebné plány, učebné osnovy), školskému výchovnému programu a školskému poriadku, k prijímaniu žiakov do strednej školy, postupu do vyššieho ročníka a k diagnostickým vyšetreniam detí. V oblasti podmienok sa opatrenia týkali predovšetkým splnenia požadovaných predpokladov na vykonávanie funkcie vedúceho pedagogického zamestnanca, kvalifikovanosti pedagogických zamestnancov, ustanovenia výchovného poradcu, zabezpečenia pedagogického asistenta na vytvorenie bezpečných podmienok a ochrany detí najmä v popoludňajších hodinách, ako aj skvalitnenia priestorových a materiálno-technických podmienok, zariadenia, úpravy a vybavenia ochrannej/karanténnej miestnosti. Vo výchovno-vzdelávacej a odbornej činnosti smerovali opatrenia hlavne k IRP, záujmovým útvarom, bodovému systému a odbornej činnosti psychológa (viac sa zameriť na individuálnu a skupinovú terapiu detí, viesť o činnosti záznamy, zabezpečiť pravidelnú spätnú väzbu pedagogickým zamestnancom).

V Domove sociálnych služieb pre deti a dospelých Rohov (DSSpDD Rohov, Trnavský samosprávny kraj) je od roku 1997 elokovaná trieda Základnej špeciálnej školy v Senici, čím je zabezpečené vzdelávanie klientok DSSpDD Rohov, absolvujú základné vzdelanie a stredné vzdelanie v Praktickej škole, ktorá je tak isto priamo v DSSpDD Rohov. V tomto roku dochádzajú do DSSpDD Rohov dve špeciálne pedagogičky zo ZŠŠ a asistentka učiteľky.

Verejná ochrankyňa práv v roku 2014 zverejnila avizovanú **Súhrnnú správu o prieskume dodržiavania základných práv a slobôd maloletých detí umiestnených v reedukačných centrách v Slovenskej republike**⁶⁶.

4.6. Podpora sociálnej inklúzie detí (podpory vzdelávania a starostlivosti v detstve)

Spôsob plnenia: Zavedenie príspevku na podporu výchovy a všestranného rozvoja dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením novou legislatívnou úpravou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: predškolské a školské zariadenia, úrady PSVR

Indikátor: počet detí, pre ktoré sa priznal nárok na príspevok

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Poskytovanie príspevku na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťa ohrozeného sociálnym vylúčením bolo **zavedené zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol **účinnosť od 1. januára 2014**. V prípade splnenia zákonných podmienok nároku bude rodinám, ktorým je poskytovaná pomoc v hmotnej núdzi a zabezpečujú starostlivosť o nezaopatrované deti, ktoré riadne plnia povinnú školskú dochádzku, patriť príspevok na nezaopatrované dieťa. Výška príspevku je 17,20 eura mesačne⁶⁷.

Vo vzťahu k právnym predpisom v oblasti **štátnych sociálnych dávok, ktoré sa priamo podieľajú na podporovaní edukácie detí** pozri správu o plnení úlohy 2.1.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Výška príspevku na nezaopatrované dieťa sa v priebehu roka 2014 nezmenila. Údaje o počte poskytnutých príspevkov budú dostupné po 28. februári 2015.

⁶⁶ <http://www.vop.gov.sk/files/Sprava%20VOP%20-%20RC.pdf>

⁶⁷ počet detí, pre ktoré sa priznal nárok na príspevok bude známy po spracovaní štatistických ukazovateľov, t.j. po 28.2.2014

4.7. Umožniť rodičom detí ohrozených sociálnym vylúčením zotrvať na trhu práce a nevyvíjať deti z prirodzeného rodinného prostredia.

Spôsob plnenia: Rozvoj domovov sociálnych služieb a špecializovaných zariadení s ambulantnou formou poskytovanej sociálnej služby a denných stacionárov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, neverejní poskytovatelia

Indikátor: počet novo registrovaných zariadení, resp. foriem tejto sociálnej služby; výška finančných prostriedkov poskytnutých z dotácie MPSVR SR na nákup špeciálne upraveného motorového vozidla s dvíhacou plošinou na účely poskytovania prepravnej služby a počet subjektov, ktorým bola na tento účel pridelená dotácia

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Novela zákona o sociálnych službách (zákon č. 485/2013 Z. z.) ustanovuje, že od 1. januára 2014 fyzickým osobám do 18 rokov veku (deti a mládež) bude možné poskytovať sociálnu službu v domove sociálnych služieb len týždennou a ambulantnou formou.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky poskytlo v roku 2013 dotáciu v zmysle zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení zákona č. 393/2012 Z. z. na podporu a rozvoj terénnej formy sociálnej služby (prepravná služba) piatim subjektom v celkovej výške 109 000 €.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Novela zákona o sociálnych službách (zákon č.485/2013 Z. z.) ustanovuje, že od 1. januára 2014 je fyzickým osobám do 18 rokov veku (deti a mládež) možné začať poskytovať sociálnu službu v domove sociálnych služieb len týždennou a ambulantnou formou. Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb bolo v roku 2014 novo registrovaných - 3 domovy sociálnych služieb podľa §38 s celkovou kapacitou 16 osôb; 1 špecializované zariadenie podľa §39 s kapacitou 2 osoby; 64 denných stacionárov podľa §40 s celkovou kapacitou 1499 osôb. Z rozpočtových prostriedkov MPSVR SR bolo v roku 2014 podporených 9 subjektov , z toho bolo 7 neverejných (celková výška dotácie 190 700 eur) a 2 verejní (celková výška dotácie 43 000 eur).

Oddelenie sociálnych služieb Úradu BBSK poskytovalo služby v roku 2014 deťom a mládeži prostredníctvom niektorých svojich zariadení sociálnych služieb, a to v domovoch sociálnych služieb s ambulantnou formou, v rámci ktorých má vyčlenenú kapacitu 146 miest a v špecializovaných zariadeniach s ambulantnou formou s kapacitou 9 miest. V zariadeniach mimo zriaďovateľskej pôsobnosti Banskobystrického samosprávneho kraja je v domovoch sociálnych služieb s ambulantnou formou poskytovaná sociálna služba s kapacitou 68 miest a v domovoch sociálnych služieb zriadených obcou je poskytovaná ambulantná forma s kapacitou 2 miesta. V roku 2014 neverejný poskytovateľ denného stacionára v Banskej Štiavnici zvýšil kapacitu z 12 na 16 miest. V prípade zvýšeného dopytu občanov po ambulantnej forme sociálnych služieb, Banskobystrického samosprávneho kraja vyčlení z existujúcich kapacít zariadení potrebné miesta.

V roku 2014 KSK financoval celkom 11 domovov sociálnych služieb s ambulantnou formou poskytovanej sociálnej služby a 4 domovy sociálnych služieb s pobytovou týždennou formou poskytovanej sociálnej služby Zároveň KSK financoval 7 rehabilitačných stredísk s ambulantnou formou s celkovou kapacitou 111 miest.

TSK má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti 4 domovy sociálnych služieb pre deti a mládež: Domov sociálnych služieb – Púchov – Nosice, Centrum sociálnych služieb – DEMY, Domov sociálnych služieb – Adamovské Kochanovce a Centrum sociálnych služieb – DOMINO, v ktorom sa poskytuje sociálna služba aj v krízovom stredisku. Menované zariadenia sociálnych služieb zabezpečujú poskytovanie sociálnej služby deťom so zdravotným postihnutím a vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, pričom TSK sa v čo najväčšej miere snaží vychádzať rodičom detí v ústrety a pomáha im pri zosúladiení ich pracovného a rodinného života. V rámci krízového strediska je zabezpečená dostupnosť a prístup k poradenstvu pre rodičov v prípade potreby pre zosúladienie pracovného a rodinného života s cieľom účinného plnenia rodičovských úloh. S rodinou ako celkom, ale aj jednotlivito s jej členmi pracuje personál krízového strediska – špeciálny

pedagóg, vychovávateľka, sociálna pracovníčka v časovom období, resp. termínoch, ktoré sú individuálne prispôsobené rodine a jej členom vzhľadom na ich pracovné vyťaženie. Rodinným príslušníkom sa poskytuje poradenstvo ambulantnou formou priamo v zariadení.

Odbor sociálnych vecí Úradu NSK zorganizoval **1. stretnutie dobrovoľníkov**. Dňa 5. novembra 2014 sa pracovníci odboru sociálnych vecí stretli s aktívnymi a tiež začínajúcimi dobrovoľníkmi, ktorí pôsobia alebo chcú pôsobiť v zariadeniach sociálnych služieb.

ZMOS spolupracuje na plnení predmetnej úlohy na základe výziev a iniciatív zodpovedného gestora. V rámci poradenskej a konzultačnej činnosti či prostredníctvom realizácie rôznych projektov a aktivít posilňuje orientáciu obcí v súlade s kľúčovými dokumentmi DI na také formy poskytovania sociálnych služieb, ktoré sú svojou povahou schopné flexibilne reagovať na individuálne potreby dieťaťa a jeho rodinné prostredie v súlade s možnosťami miestnej územnej samosprávy a schopnosťou zabezpečovať primárne úlohy a povinnosti miestnej územnej samosprávy.

*4.8. Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti

<p>Spôsob plnenia:</p> <ol style="list-style-type: none">Vytvorenie nového inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodinyVytvorenie príručky o syndróme CANZavedenie systému odbornej podpory náhradných rodín<ol style="list-style-type: none">Adaptačný program pre nové náhradné rodiny (individuálne poradenstvo a vzdelávanie náhradných rodičov)Program odbornej podpory náhradných rodín (individuálne poradenstvo a vzdelávanie náhradných rodičov)Zapojenie rodinných asistentov do výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kuratelyKomplexná podpora profesionálnych rodínZvyšovanie odbornosti a prehlbovanie zručností zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a detských domovov
<p>Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne; 5. a 6. – 2014-2015 (v rámci harmonogramu Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti)</p> <p>Zodpovedný gestor: MPSVR SR</p> <p>Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR</p> <p>Spolupracujúce subjekty: úrady PSVR, územná samospráva, <i>detské domovy</i>, akreditované subjekty, Asociácia krízových stredísk (aktivita 2)</p> <p>Indikátor:</p> <ol style="list-style-type: none">Nový inovatívny model manažmentu sanácie rodinyNa prax orientovaná príručka, ktorá bude obsahovať informácie k rozpoznávaniu jednotlivých foriem syndrómu CAN, ich príznakom a následkom, k včasnej intervencii vrátane diagnostiky a indikácii špecializovanej účinnej pomoci a ochrany dieťaťa v rámci interdisciplinárnych kompetenciíPočet osôb (náhradných rodičov), ktorí sa zúčastnia Adaptačného programu pre nové náhradné rodiny a Programu odbornej podpory náhradných rodínPersonálna podpora oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately<i>Vytvorenie 23 Centier podpory PR so 46 pracovnými miestami; Zvýšenie počtu profesionálnych rodičov</i><i>Počet osôb vyškolených v Národnom projekte Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti</i>

Odpočet plnenia za rok 2013 – ad 1. splnená, ad 2. splnená, ad 3.plní sa, ad 4. splnená :

Všetky aktivity z uvedenej úlohy sa realizujú **v rámci Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti**.

1. Nový inovatívny model manažmentu sanácie rodiny bol vytvorený a boli s ním oboznámené všetky úrady PSVaR. Na tvorbe Inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodiny spolupracovali vybrané expertky z oblasti sanácie rodiny⁶⁸, zamestnanci odboru SPODaSK Ústredia PSVaR a zamestnanci oddelenia SPODaSK Úradov PSVaR. **Tvorba Inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodiny prebiehala paralelne s prípravou podmienok**

⁶⁸ PhDr. Eva Litavská (Miesto pod slnkom, n.o.), Mgr. Alena Molčanová (OZ Návrat) a Mgr. Lenka Dvornáková (OZ Návrat)

na zaradenie novej pracovnej pozície na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny do systému sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately – rodinných asistentov. Osobitne dôležitá bola príprava pracovnej náplne novoprijatých zamestnancov na podporu sociálnej práce s rodinou.

2. Na tvorbe **Príručky o syndróme CAN orientovanej na prax** sa podieľal **interdisciplinárny tím 6 expertov**⁶⁹. Príručka je prioritne určená pre sociálnych pracovníkov a iných odborných pracovníkov rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny. Príručka je predložená na Ústredí PSVaR, prebieha rezortné pripomienkové konanie, úradom PSVaR zatiaľ nie je k dispozícii.

3. Program odbornej podpory náhradných rodín je **v procese prípravy zmlúv**. V rámci adaptačného programu pre nové náhradné rodiny sa plánuje zapojiť 786 náhradných rodín a v rámci programu odbornej podpory náhradných rodín sa plánuje zapojiť 1685 náhradných rodín. **Zavedenie systému bude prebiehať v rokoch 2014 – 2015**.

4. K 1. júlu 2013 bolo na všetkých úradoch PSVaR (46), oddeleniach SPODaSK vytvorených **92 nových pracovných miest** (každý úrad – 2 pracovné miesta), na ktoré boli na základe výberových konaní prijatí **rodinní asistenti**. Pozície rodinných asistentov sú obsadené na všetkých úradoch PSVaR. Činnosť rodinných asistentov je zo strany koordinátorov NP DEI priebežne monitorovaná, bolo zrealizovaných 9 pracovných stretnutí s rodinnými asistentmi a vedúcimi oddelení SPODaSK 46 úradov PSVaR. Technické vybavenie rodinných asistentov je v stave zabezpečenia IT techniky prostredníctvom centrálného verejného obstarávania.

Odpočet a aktualizácia za rok 2014 - ad 3. – plní sa, ad 5. – splnená, ad 6. – plní sa

1. Model manažmentu sanácie rodiny je **aktívne využívaný** v rámci všetkých úradov PSVaR. Metodické postupy používajú vo svojej práci aj detské domovy. S cieľom sprístupniť Model manažmentu sanácie rodiny samospráve, neziskovým organizáciám a širokej verejnosti bol model zverejnený na web stránke Ústredia PSVaR⁷⁰.

2. **Príručka o syndróme CAN prešla rezortným pripomienkovým konaním a je k dispozícii úradom PSVR**. Príručka o syndróme CAN je zverejnená na stránke Ústredia PSVR⁷¹ aj pre odbornú verejnosť, najmä samosprávu, akreditované subjekty, zariadenia na výkon rozhodnutia súdu a pod. Prezentácia a oboznámenie sa s praktickým využitím pre úrady PSVR bolo zrealizované v decembri 2014.

3. V rámci aktivít Národného projektu zameraného na podporu DI, v časti výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v náhradnom rodinnom prostredí, je aktivita Zavedenie systému odbornej podpory náhradných rodín rozdelená do dvoch častí

- Adaptačný program pre nové náhradné rodiny
- Program odbornej podpory náhradných rodín

V súčasnosti je odborná pomoc ponúkaná 2 327 náhradným rodičom. Podpora náhradným rodičom prebieha vo forme poradenstva, sprevádzania a vzdelávania v Košickom, Prešovskom, Banskobystrickom, Nitrianskom, Trenčianskom Trnavskom, Žilinskom a Bratislavskom samosprávnom kraji.

Súčasťou plánovaných aktivít je aj Podaktivita 2.B. Vytvorenie a overenie **postupu podpory pestúnskej starostlivosti pre ťažko umiestniteľné deti**. Vytvoreniu postupu podpory PS pre ťažko umiestniteľné deti a overeniu postupu podpory pestúnskej pre ťažko umiestniteľné deti predchádza zrealizovanie výskumu v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti so zameraním na pestúnsku starostlivosť pre ťažko umiestniteľné deti (2.B.1). Výskumná časť bola ukončená v decembri 2014.

4. **Činnosť rodinných asistentov je pravidelne monitorovaná a vyhodnocovaná** - za obdobie od 01/2014 do 12/2014 vykonali rodinní asistenti v prospech dieťaťa a jeho rodiny 40 086 intervencií. V 3.štvrtroku r. 2014 bola činnosť rodinných asistentov vykonávaná v 2 628 rodinách a počet detí, ktoré sa aj ich intervenciou podarilo udržať v rodinnom prostredí (predišť umiestneniu detí do zariadení na výkon rozhodnutia súdu) je za rovnaké obdobie 1 485. V 4Q činnosti sa podarilo rodinným asistentom ich **intervenciou udržať v rodinnom prostredí** 1 506 detí, ktorým reálne hrozilo vyňatie z rodinného prostredia.

⁶⁹ z oblasti sociálnej práce PhDr. Denisa Vargová (Centrum Slniečko, n.o.), zdravotníctva MUDr. Marián Fedor; psychológie Mgr. Jana Švecová (OZ Náruč – Pomoc deťom v kríze); školstva Mgr. Mariana Kováčová (Centrum Slniečko, n.o.); orgánov činných v trestnom konaní JUDr. Sylvia Gancárová (OZ Náruč – Pomoc deťom v kríze). Za koordinátora odborného tímu na akademickej úrovni bola vybraná Doc. PhDr. Eva Mydlíková

⁷⁰ http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/SPODaSK/Inovativny_model_manazmentu_sanacie_rodiny.pdf

⁷¹ http://www.upsvar.sk/buxus/docs/SSVaR/SPODaSK/Prirucka_CAN_NP_DEI.pdf

5. V rámci realizácie Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti (NP DEI), boli splnené aktivity:

- 4A **Vytvorenie Centier podpory profesionálnych rodičov** - bolo vytvorených 23 Centier podpory profesionálnych rodičov (ďalej iba CPPR) pri 23 DeD v rámci celej SR a do pracovného pomeru bolo prijatých 23 psychológov a 23 sociálnych pracovníkov do CPPR.
- 4B **Materiálne zabezpečenie Centier podpory profesionálnych rodičov** – bolo dodaných 46 notebookov pre 46 novoprijatých zamestnancov 23 CPPR v 23 DeD v rámci celej SR.
- 4C **Procesný audit zavádzanie Centier podpory profesionálnych rodičov** – procesný audit prebehol v roku 2014, výstupom je záverečná správa z procesného auditu spolu odporúčaniami pre prax.
- 4D **Výskum udržateľnosti systému profesionálneho rodičovstva a podpora Centier podpory profesionálnych rodičov** – výskum prebehol v roku 2014, výstupom je záverečná správa z výskumu spolu s odporúčaniami pre prax.

6. Zvyšovanie odbornosti a prehlbovanie zručností zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a detských domovov prebieha v rámci Podaktivity 1B *Vzdelávanie zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vrátane referátov poradensko-psychologických služieb*:

- 1.B.1 Sociálna diagnostika
- 1.B.2 Plánovanie sociálnej práce s rodinou dieťaťa, tímová spolupráca, sieťovanie
- 1.B.3 Zisťovanie názoru dieťaťa

Vyššie uvedené vzdelávacie aktivity (spolu s aktivitami 3A Medzinárodný workshop, 3C Workshopy k vytváraniu plánov k DEI pre jednotlivé detské domovy, 3D Workshop – manažment zmeny v DeD, 6A Individuálne plánovanie pri tímovej spolupráci a komunikačné zručnosti) sú súčasťou nadlimitnej zákazky s názvom „*Ďalšie odborné vzdelávanie a workshopy*“. Súťažné podklady pred vyhlásením verejného obstarávania prešli kontrolou na RO ESF pred vyhlásením VO. Dňa 8. decembra 2014 bolo vo Vestníku VO SR zverejnené predbežné oznámenie o vyhlásení VO⁷². **Predpokladaný začiatok realizácie aktivít je naplánovaný na 2.Q roka 2015.**

- 1.B.4 Manažérske zručnosti

Cieľom vzdelávania je **posilniť manažérske zručnosti vedúcich oddelení SPODaSK** a to z dôvodu zvýšenia náročnosti na manažérske kompetencie po prijatí nových zamestnancov - 92 rodinných asistentov v rámci NP DEI a 144 nových zamestnancov v rámci ďalšieho NP Pilotná podpora zvyšovania efektivity poskytovania dávok a výkonu opatení SPODaSK v rodinnom prostredí. **Vzdelávanie bolo zrealizované** v dňoch od 24. novembra 2014 do 3. decembra 2014.

V rámci realizácie Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti (NP DEI), boli splnené aktivity:

- 5A4 Manažérske zručnosti – vzdelávacia aktivita pre 23 koordinátorov 23 CPPR v 23 DeD
- 5A5 Poradenské a terapeutické zručnosti pri práci s rodinou – vzdelávacia aktivita pre 30 psychológov 23 CPPR v 23 DeD
- 5A6 Terénna práca s profesionálnou rodinou – vzdelávacia aktivita pre 25 sociálnych pracovníkov 23 CPPR v 23 DeD

⁷² <https://www.uvo.gov.sk/evestnik/-/vestnik/276860>

4.9. Vypracovanie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím

Spôsob plnenia: Spracovanie návrhu Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím na rokovanie vlády Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 12/2013 a priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: MPSVR SR, MS SR, MV SR, MZVEZ SR, MZ SR, MŠVVŠ SR, Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, akreditované subjekty

Indikátor: každoročne vyhodnocovať plnenie úloh vyplývajúcich zo stratégie

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená:

Čiastkový cieľ úlohy 4. 9. „Vypracovanie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím“ bol splnený predložením **Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím** na rokovanie vlády Slovenskej republiky, ktorá materiál schválila svojím uznesením **č. 24/2014 z 15. januára 2014**, a na základe ktorého bude stratégia priebežne vyhodnocovaná. Z uvedeného dôvodu nebude stratégia v nasledujúcich rokoch v rámci Národného akčného plánu pre deti odpočítovaná tak, ako to predpokladal pôvodne stanovený časový harmonogram a indikátor plnenia (šlo by o duplicitu).

Základným zámerom Národnej stratégie je dosiahnutie kvalitatívnej zmeny vo vnímaní a riešení násilia páchaného na deťoch dôsledným prepojením a zintegrovaním čiastkových politík do efektívneho a funkčného mechanizmu pre komplexné a systematické riešenia násilia páchaného na deťoch. Návrh Národnej stratégie vychádza zo Všeobecného komentára Výboru OSN pre práva dieťaťa č. 13 (2011) a z Politického usmernenia Rady Európy pre integrované národné stratégie na ochranu detí pred násilím. Všeobecné zásady usmernenia (ochrana pred násilím, právo na život a maximálnu možnosť prežitia a rozvoja, nediskriminácia, rodová rovnosť, účasť detí, povinnosti štátu, povinnosti a účasť ďalších zainteresovaných strán, najlepšie záujmy dieťaťa) a operatívne zásady zdôrazňujúce viacrozmerný charakter násilia, integrovaný prístup, medzisektorovú spoluprácu, multilaterálny prístup, boli premietnuté do návrhu Národnej stratégie. Národná stratégia definuje strategické ciele v oblasti ochrany detí pred násilím na národnej úrovni tak, aby sa výsledný efekt prejavil na miestnej úrovni.

4.10. Skvalitniť výkon krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových situáciách dieťaťa a rodiny

Spôsob plnenia: Vytvoriť pracovnú skupinu na prípravu metodiky vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových situáciách, vytvoriť a zaviesť metodiku vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových strediskách a na orgánoch sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2015

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR, územná samospráva, Asociácia krízových stredísk, akreditované subjekty

Indikátor: zavedená metodika

*4.11. Zvýšenie dostupnosti sociálnych služieb pre obeť domáceho násilia

Spôsob plnenia: Zabezpečenie vhodných podmienok pre poskytovanie sociálnych služieb pre obeť domáceho násilia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: *neverejní poskytovatelia sociálnych služieb*, územná samospráva, MVO

Indikátor: počet existujúcich zariadení pomáhajúcich obetiam domáceho násilia (poradenské a ubytovacie služby); počet obetí, ktorým bola poskytnutá poradenská pomoc; počet obetí, ktorým bola poskytnutá pomoc formou núdzového ubytovania

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Vláda SR schválila uznesením č. 730/2013 zo dňa 18. decembra 2013 **Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 - 2019**, ktorý definuje systémový prístup a koordinované zabezpečenie pomoci ženám zažívajúcim násilie, ako aj opatrenia a odporúčania vo vzťahu k deťom.

V roku 2013 Banskobystrický samosprávny kraj (ďalej len „BSK“) realizoval **Sociálny program Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie**. Cieľom sociálneho programu je prevencia a eliminácia násilia páchaného na ženách tak, aby obeť nemuseli čeliť porušovaniu ich základných ľudských práv a mohli žiť svoj život bezpečne, slobodne, dôstojne a bez akéhokoľvek ohrozenia. Do sociálneho programu sa zapojili v roku 2013 dve občianske združenia: DOMOV – DÚHA a Slovenský výbor pre UNICEF, ktoré pracovali so 14-mi rodinami (23 dospelých a 30 detí). BSK ako jediný z ôsmich samosprávnych krajov na Slovensku sa rozhodol naplňať uznesenie vlády SR zo dňa 17. júna 2009, ktorým vláda SR odporučila predsedom samosprávnych krajov spolupracovať pri realizácii **Regionálneho akčného plánu** (ďalej len „RAP“) zameraného na problematiku násilia páchaného na ženách.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Dňa 1. januára 2014 nadobudla účinnosť novela (zákon č. 485/2013 Z. z.) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), ktorá zaviedla celý nový okruh (samostatná skupina) sociálnych služieb, ktoré majú spoločný cieľ a charakter, a tým je poskytnutie krízovej intervencie. Obsahom **sociálnych služieb krízovej intervencie** sú nepriaznivé sociálne situácie, pre ktoré sú služby krízovej intervencie určené. Poskytujú sa aj fyzickej osobe, ktorá je ohrozená správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb.

Zariadenie núdzového bývania sa od 1. januára 2014 výlučne venuje poskytovaniu pomoci fyzickej osobe, na ktorej je páchané domáce násilie alebo rodovo podmienené násilie, alebo ktorá je obeťou trestného činu, alebo obeťou obchodovania s ľuďmi, alebo fyzickej osobe, ktorá je uvedenými situáciami ohrozená. Naďalej sa zachováva utajenie miesta poskytovania sociálnej služby a anonymita klientov, ale nielen z dôvodu ohrozenia ich života a zdravia, ale aj vzhľadom na ochranu ich súkromia a rodinného života. V zariadení núdzového bývania sa poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, utvárajú podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, záujmovú činnosť.

Fyzickej osobe, ktorá je obeťou násilia môže byť poskytnutá v zmysle § 53 zákona o sociálnych službách aj **krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií** (telefón, fax, internet).

Na základe údajov Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb bolo v roku 2014 novo registrovaných:

- 48 zariadení núdzového bývania podľa §29 s celkovou kapacitou 720 osôb
- 1 sociálna služba krízovej pomoci poskytovanej prostredníctvom telekomunikačných technológií podľa §53

ZMOS spolupracuje na plnení predmetnej úlohy na základe výziev a iniciatív zodpovedného gestora. V rámci svojej poradenskej činnosti, tam kde je to možné, odkazuje pri využívaní disponibilných priestorov aj na možnosť využitia týchto priestorov na poskytovanie služieb pre obeť domáceho násilia, či už v mene príslušnej samosprávy, alebo prostredníctvom iného poskytovateľa príslušných služieb.

V zriaďovateľskej pôsobnosti Banskobystrického samosprávneho kraja, v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Banská Bystrica ako aj v zriaďovateľskej pôsobnosti neverejných poskytovateľov sa poskytovala sociálna služba v **8 zariadeniach núdzového bývania** s celkovou kapacitou 127 miest. Jedno zariadenie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta a jedno zariadenie v pôsobnosti neverejného poskytovateľa v rámci potreby v danom regióne a v rámci zabezpečenia adresnosti poskytovania sociálnych služieb zmenilo poskytovanie sociálnej služby v zariadení núdzového bývania na iný druh sociálnej služby, takže v roku 2014 došlo k zníženiu tohto typu sociálnej služby z 8 zariadení na 6 zariadení núdzového bývania s celkovou kapacitou 91 miest. V roku 2014 bolo do financovania zahrnutých 5 akreditovaných subjektov, pre ktoré bolo z rozpočtu Banskobystrického samosprávneho kraja vyčlenené 122 504 Eur a pre zariadenie v zriaďovateľskej pôsobnosti Banskobystrického

samosprávneho kraja suma vo výške 22 336 Eur. Verejní poskytovatelia (mestá) dostávajú finančný príspevok na financovanie sociálnej služby priamo z MPSVR SR – na jedného klienta v zariadení núdzového bývania vo výške 150 Eur mesačne. Uvedené inštitúcie poskytli v roku 2014 poradenskú pomoc 274 obetiam a 155 obetiam bola poskytnutá sociálna služba v zariadení núdzového bývania.

Banskobystrický samosprávny kraj aj v roku 2014 realizoval **Sociálny program Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie**, do ktorého sa zapojili v roku 2014 tri občianske združenia: DOMOV – DÚHA, Slovenský výbor pre UNICEF a Aliancia žien Slovenska. Zameraním projektu občianskeho združenia DOMOV-DÚHA je rozšírenie ponúkanej pomoci v krízovom stredisku o ambulantnú formu pomoci zameranú na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách a deťoch. Počas obdobia od 1. januára 2014 do 31. decembra 2014 občianske združenie pracovalo s 80 klientmi. Zameraním projektu občianskeho združenia Slovenský výbor pre UNICEF bolo prostredníctvom odborných intervencií (psychologických, sociálnych, právnych) vytvoriť bezpečný priestor na pomoc ženám (ich rodinám - deťom), na ktorých je páchané násilie, alebo sú ohrozené páchaním násillia a znižovať negatívne dopady násillia páchaného na ženách a sekundárnych obetiach (deťoch). Počas obdobia od 1. januára 2014 do 31. decembra 2014 občianske združenie pracovalo s 19 rodinami (29 dospelých a 36 detí). Zameraním projektu občianskeho združenia Aliancia žien Slovenska bola práca s páchatelmi násillia a práca s ohrozenými členmi rodiny formou skupinových programov. Cieľom projektu bolo uviesť do praxe a systému akreditovaný program pre páchatelov násillia. Na základe žiadosti občianskeho združenia Aliancia žien Slovenska o odklad plnenia projektu vzhľadom na prebiehajúce rokovania s Ministerstvom spravodlivosti SR bol finančný príspevok z rozpočtu Banskobystrický samosprávny kraj na realizáciu projektu vyplatený len za 1Q. roku 2014. Finančný príspevok v roku 2014 bol subjektom zaradeným do Sociálneho programu Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie, poskytnutý v týchto sumách: občianskemu združeniu DOMOV - DÚHA 11 066,00 € na rok, občianskemu združeniu Slovenský výbor pre UNICEF 11 066,00 € na rok, občianskemu združeniu Aliancia žien Slovenska 2 766, 50 € za I. Q. roku 2014. V záujme Banskobystrický samosprávny kraj je aj v budúcnosti realizovať Sociálny program Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie a finančne podporovať neštátne subjekty, ktoré sa venujú problematike násillia páchaného na ženách (a sekundárnych obetiach – deťoch).

V roku 2014 financoval KSK 4 zariadenia núdzového bývania a 4 špecializovaných poradcov pomáhajúcich obetiam domáceho násillia. V zariadeniach núdzového bývania s celkovou kapacitou 125 miest financoval KSK 38 miest s poskytnutím finančného príspevku vo výške 126 692,02 EUR. Pomoc obetiam domáceho násillia poskytovali v roku 2014 v rámci kraja aj 4 špecializovaní poradcovia – Fenestra, o.z. a Pomoc v rodine, o.z.. KSK poskytol na týchto poradcov finančný príspevok vo výške 50034,00 EUR.

TSK finančne podporuje neverejného poskytovateľa Orchidea, n. o., ktorý poskytuje sociálnu službu v krízovom stredisku má zazmluvnených 13 miest) a v útulku (zazmluvnené 4 miesta). V zariadení sú realizované komunitné sedenia pod vedením odborného pracovníka, ktoré sú zamerané na psychohygienu, základné potreby, emócie, starosti a ich riešenia, sebahodnotenia a hodnotenia iných, výchovné postupy pri zvládaní starostlivosti o deti a pod. V zariadení je nepretržitá prevádzka a starostlivosť je zabezpečovaná sociálnymi pracovníčkami, psychológom, vychovateľkami a sociálnym pedagógom. Sociálnu službu skvalitňuje pravidelná spolupráca s oddeleniami sociálnoprávnej ochrany a kurately Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a Okresných súdov. Deti v zariadení si osvojujú absentujúce základné návyky, prehľbujú zručnosti, vedomosti, učia ich k zodpovednosti, citu, taktu a samostatnosti aj v základných sebaobslužných činnostiach. Podnecujú ich kreativitu, osobnostnú rásť i záujmové činnosti najmä maloletých detí.

Medzi základné strategické princípy ŽSK pre prevenciu a elimináciu násillia páchaného na obetiach domáceho násillia patrí:

- *Dostupnosť* – pomoc a podpora musí byť dostupná pre všetky ženy, ktoré ju potrebujú, všetky poskytované služby sú bezplatné a dostupné nonstop, neobmedzená dĺžka poskytovania služieb, rýchla a nebyrokratická pomoc.
- *Bezpečie* – utajená adresa, dôvernosť informácií, bezpečie klientov a ich detí je prioritné.
- *Kvalita* – krízová intervencia, sociálnoprávne poradenstvo, sociálna asistancia, psychologické poradenstvo, ekonomické/finančné poradenstvo, právna pomoc vrátane advokátskeho zastupovania, individuálna a skupinová terapia (so zameraním na odstraňovanie dôsledkov násillia na psychike a sociálnom živote klientky a jej detí).

ŽSK má k 31.12.2014 vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti 3 zariadenia núdzového bývania a 3 krízové strediská, čím pokrýva regióny Orava, Horné Považie a Liptov. Špecializované sociálne poradenstvo sa v ŽSK donedávna poskytovalo v rámci dvoch zariadení, a to v Dolnom Kubíne a v Liptovskom Mikuláši. Obe sú primárne zamerané na pomoc týraným a zneužívaným ženám s deťmi. V rámci skvalitnenia služieb pre cieľovú skupinu obetí domáceho násillia, ku koncu roka 2014 ŽSK zriadil osem nových centier sociálneho poradenstva, umiestnených pri zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, ktoré sú zamerané nielen na pomoc vyššie uvedenej cieľovej skupiny, ale aj na pomoc občanom i rodinám s deťmi, ktorí sa ocitli v rôznych krízových, či sociálne negatívnych situáciách. Sieť poradenských centier v súčasnosti pokrýva väčšinu regiónov ŽSK (okrem regiónu Turiec) a jedným z jej hlavných cieľov je poskytnúť odbornú pomoc (preventívna činnosť) a poradenstvo občanom v rámci daného regiónu a podľa potreby aj odporučiť a sprostredkovať im ďalšiu odbornú pomoc. Od roku 2014 sa v týchto poradenských centrách poskytuje poradenstvo aj pre cieľovú skupinu seniorov, ktorí doma často zažívajú nevhodné správanie, fyzické a psychické týranie, či zanedbávanie. Počas roka 2014 bola poskytnutá poradenská pomoc prostredníctvom zariadení sociálnych služieb ŽSK alebo neverejných poskytovateľov každej jednej obeti domáceho násillia, ktorá kontaktovala či už poradenské centrum alebo priamo zariadenie núdzového bývania. Konkrétnu presnú evidenciu obetí domáceho násillia si vedú poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia vykonávajúci opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately priamo v zariadeniach.

4.12. Zvyšovať odbornú úroveň a inovatívne postupy poskytovania psychologickkej pomoci dieťaťu a jeho rodičom, v záujme predchádzania rozpadu rodiny, odlúčenia dieťaťa od rodičov a v záujme predchádzania nepriaznivým dopadom rozvodu najmä na dieťa, podporovať pracovné a personálne podmienky poskytovania poradensko-psychologickej pomoci rodine v rámci štátnej inštitúcie - úradu PSVR (v súlade s rodinnou politikou štátu.

Spôsob plnenia: Poskytovanie efektívnej a špecializovanej poradensko-psychologickej pomoci prostredníctvom RPPS rodičom a dieťaťu vrátane preventívneho programu odbornej pomoci rodine v rozvode (podľa vybraných štatistických ukazovateľov) so zameraním na prácu osobitne s deťmi a s dospelými.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne⁷³

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/ Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestor: Úrady PSVR

Indikátor: kvantitatívne a kvalitatívne vyhodnotenie činnosti RPPS; dodržiavanie internej normy Ústredia PSVR č. 062/2012 – Štandardy odborných činností poradensko-psychologických služieb v rámci oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, metodických odporúčaní odboru PPS v problematike rozvodu a porozvodovej starostlivosti o deti a i.; pripravený a realizovaný program odbornej pomoci rodine v rozvode

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V rámci skvalitňovania poradensko- psychologických služieb RPPS odbor PPS Ústredia PSVaR v priebehu roka 2013 realizoval **metodické návštevy a kontrolné výjazdy na pracoviská RPPS**, ktorých zámerom okrem iného bolo overovanie dodržiavania internej normy č. 62/2012 - Štandardy odborných činností poradensko-psychologických služieb v rámci oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, a metodických odporúčaní odboru PPS Ústredia PSVaR najmä v problematike rozvodu a porozvodovej starostlivosti o deti nakoľko **požiadavky na spoluprácu psychológov RPPS zo strany kolíznych opatrovníkov ale aj okresných súdov vo veci porozvodovej starostlivosti rodičov o deti majú rastúcu tendenciu oproti minulým rokom.**

Dodržiavanie uvedenej internej normy a metodických odporúčaní pre RPPS odbor PPS Ústredia PSVaR kvalitatívne vyhodnocoval okrem iného prostredníctvom metodických návštev RPPS počte 16 a vykonaných kontrol odbornej činnosti 5 RPPS v súlade s plánom kontrol odboru PPS na rok 2013. Taktiež v záujme skvalitňovania odborných kompetencií psychológov RPPS Odbor PPS zabezpečoval v priebehu roka 2013 pravidelne 1x mesačne regionálne metodické dni pre RPPS - pre kraje Bratislava a Trenčín, Nitra a Trnavu, Žilinu a B. Bystricu a pre Prešov a Košice. Metodické dni svojím obsahom boli prioritne zamerané na skupinovú supervíziu prípadov, rozbor poradensko-psychologických postupov v zmysle internej normy č. 62/2012 a metodických odporúčaní.

⁷³ štatistické údaje sú dostupné až v období po 30. januári každoročne

V roku 2013 odbor PPS Ústredia PSVaR v spolupráci s Katedrou sociálnej práce Pedagogickej fakulty UK vypracoval **poradenský program pre rodičov: Rodičia a rozvod pre potreby RPPS úradov PSVaR**. Tento program pre rozvádžajúcich/rozchádzajúcich sa rodičov je pripravený ako štandardizovaný formát poradenského programu, primárne vzdelávacieho typu, ktorý môže viesť odborníkov, najmä psychologov v procese prípravy rodičov na spolupracujúce rodičovstvo po rozvode/rozchode. Je založený na predpoklade, že zvládnutie procesu rozvodu/rozchodu rodičmi a vyrovnanie sa s touto závažnou životnou zmenou je dôležitým predpokladom zvládania rozvodu/rozchodu deťmi.

V roku 2013 RPPS **poskytli v rámci rozvodovej a porozvodovej problematiky poradensko-psychologickú pomoc vo vyše 2500 prípadoch rodín s celkovým, s počtom klientov 5880, v cca 600 prípadoch psychologovia RPPS uskutočnili rozhovor s dieťaťom so zámerom zistiť názor dieťaťa v súvislosti s porozvodovou starostlivosťou rodičov o dieťa.**

Od roku 2009 realizuje Banskobystrický samosprávny kraj projekt **Sociálny program na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii - Centrum pre rodiny v kríze**. Základným cieľom Centra pre rodiny v kríze je poskytnúť komplexnú, administratívne nenáročnú a bezplatnú pomoc členom rodiny, ktorá sa ocitla v ťažkej životnej situácii. Centrum sprevádza rodinu od náhleho vzniku akútnej krízovej situácie až do vyriešenia a zaradenia späť do bežného života. Poskytuje komplexné sociálne a psychologické poradenstvo celej rodine (resp. tým členom, ktorí prejavia záujem). Komplexnosť služieb ocenia najmä tí, ktorých situácia je komplikovaná a týka sa buď viacerých členov rodiny alebo viacerých problémov a nevedia inde nájsť potrebnú pomoc.

Občianske združenie Detský fond Slovenskej republiky pracuje s cieľovou skupinou rodina s deťmi s poruchami správania a s poruchami ADHD a ADD. Občianske združenie vedie pravidelné detské skupiny, rodičovské skupiny, organizuje spoločné pobyty pre rodiny s deťmi a poskytuje individuálne poradenstvo pre rodičov, deti a celé rodiny. V roku 2013 poskytlo pomoc 52 rodinám (s celkovým počtom členov týchto rodín 93).

Občianske združenie Asociácia supervízorov a sociálnych poradcov pracuje s cieľovou skupinou, v ktorej rodič/dieťa je pred/vo/po výkone trestu. Občianske združenie vykonáva terénnu sociálnu prácu, komunikuje s ľuďmi vo výkone trestu a po výkone trestu odňatia slobody, pričom súčasne pracuje aj s rodinnými príslušníkmi. V roku 2013 poskytlo pomoc 15 rodinám (s celkovým počtom členov týchto rodín 45).

Občianske združenie Pomoc ohrozeným deťom pracuje s cieľovou skupinou rodina s deťmi pred rozvodom, počas rozvodu a po rozvode. Pomáha zvládať rodičom aj deťom náročné obdobie, riešiť vzniknuté problémy, so vzájomnou komunikáciou, rodičom pomáha dohodnúť sa v starostlivosti o deti, poskytuje administratívnu a sociálno-právnu pomoc. V roku 2013 poskytlo pomoc 94 rodinám (s celkovým počtom členov týchto rodín 116).

Koordinátorka Centra pre rodiny v kríze v rámci svojej činnosti poskytla pomoc v období realizácie programu v roku 2013 (január - december) spolu 63 klientom. Počas roka 2013 Centrum pomohlo približne 224 rodinám.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Na základe realizovaných metodických návštev a kontrol v roku 2014 na pracoviskách RPPS v celkovom počte 20 a individuálnych metodických konzultácií je potrebné uviesť rezervy v podmienkach pre prácu referátov PPS. **Personálne a materiálne podmienky pre výkon psychologických činností na RPPS nezodpovedajú náročnosti plnených úloh.** Na zabezpečovanie odborného a profesionálneho rastu odbor PPS Ústredia PSVaR realizoval v priebehu roka 2014 pravidelne **raz mesačne regionálne metodické dni** pre RPPS pre 8 krajov. Metodické dni boli svojím obsahom prioritne zamerané na skupinovú supervíziu prípadov, rozbor poradensko-psychologických postupov a riešenie aktuálnych odborných problémov. Na zabezpečenie kvalifikovanej odbornej a profesionálnej základne odbor PPS Ústredia realizoval v rokoch 2012 -2014 **vzdelávanie novoprijatých psychologov** RPPS úradov Poradenská propedeutika v počte 200 výukových a tréningových hodín. V roku 2014 odbor PPS Ústredia PSVaR v spolupráci s Katedrou sociálnej práce Pedagogickej fakulty UK **odovzdal do praxe poradenský program pre rodičov: Rodičia a rozvod pre potreby RPPS úradov PSVaR**. Tento program pre rozvádžajúcich / rozchádzajúcich sa rodičov je založený na predpoklade, že zvládnutie procesu rozvodu/rozchodu rodičmi a vyrovnanie sa s touto závažnou životnou zmenou je základným predpokladom

zvládnutia rozvodu/rozchodu deťmi. Aktuálne kvantitatívne údaje za rok 2014 budú dostupné v neskoršom období roka 2015.

V roku 2014 boli do Sociálneho programu BBSK na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii - **Centrum pre rodiny v kríze**, zapojené neštátne subjekty. Občianske združenie Detský fond Slovenskej republiky počas sledovaného obdobia poskytli pomoc 45 rodinám (s celkovým počtom členov týchto rodín 98), občianske združenie Asociácia supervízorov a sociálnych poradcov počas sledovaného obdobia poskytlo pomoc 20 rodinám (s celkovým počtom členov týchto rodín 61) a občianske združenie Pomoc ohrozeným deťom počas sledovaného obdobia poskytlo pomoc 63 rodinám (s celkovým počtom členov týchto rodín 77). Koordinátorka Centra pre rodiny v kríze v rámci svojej koordinačnej činnosti poskytla pomoc v období realizácie programu v roku 2014 (január - december) spolu 63 klientom/rodinám (klient = rodina). Počas roka 2014 Centrum pomohlo spolu cca 191 rodinám. Finančný príspevok v roku 2014 bol každému subjektu zaradenému do Sociálneho programu na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii - Centrum pre rodiny v kríze, z rozpočtu BBSK vyplatený v sume 15 000,00 € na rok pre každý subjekt osobitne. V záujme BBSK je aj v budúcnosti realizovať Sociálny program na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii - Centrum pre rodiny v kríze a finančne podporovať neštátne subjekty, ktoré ho realizujú.

4.13. Zmierniť dôsledky nepriaznivého často až patologického dopadu na psycho-sociálny vývin detí v problémových, neúplných a rozpadnutých rodinách realizovaním preventívno-výchovných aktivít psychológmi RPPS ÚPSVaR pre deti a mládež zameraných na témy - zdravé rodinné vzťahy, manželstvo a rodičovstvo, a prevenciu a ochranu detí pred rôznymi formami násillia, zneužívania vrátane sexuálneho zneužívania

Spôsob plnenia: Vytvorenie podmienok (priestorových, časových, materiálnych a personálnych) pre realizáciu preventívno-výchovných aktivít zameraných na zodpovedné rodičovstvo a partnerské vzťahy a prevenciu voči zlému zaobchádzaniu - zanedbávaniu, zneužívaniu detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne⁷⁴

Zodpovedný gestor: MPSVR/Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: podľa personálnych možností jednotlivých RPPS a po dohode so zástupcami cieľových skupín PVA (ZŠ, SŠ a pod)

Indikátor: Kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele vo vyhodnotení činnosti RPPS - PVA

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Počet preventívno-výchovných aktivít (PVA) realizovaných psychológmi a odbornými poradcami RPPS úradov PSVaR má oproti minulým rokom naďalej klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2012 RPPS uskutočnili 190 rôznych preventívno -výchovných aktivít prioritne pre žiakov SŠ a ZŠ, v roku 2013 to bolo už len 50 PVA , pre celkove 1 371 účastníkov, z toho pre 1 190 z radov detí a mládeže a pre 181 dospelých. Témy PVA boli zamerané na – zdravý životný štýl a psychohygienu, prevenciu drogových a iných závislostí, zdravé sociálne a rodinné vzťahy, manželstvo a rodičovstvo, fenomén šikanovania a i. **Dôvodom poklesu PVA v štatistických ukazovateľoch je pretrvávajúce nedostatočné personálne vybavenie RPPS, väčšina RPPS zo 46 má iba jedného psychológa.** Viaceré RPPS, ktoré v roku 2012 realizovali PVA, v roku 2013 ich už z časových a kapacitných dôvodov nemohli realizovať, pričom **školy ale aj iné inštitúcie majú záujem o PVA zo strany RPPS úradov PSVaR pre svojich žiakov a študentov.**

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Počet preventívno-výchovných aktivít (PVA) realizovaných psychológmi a odbornými poradcami RPPS úradov PSVaR má naďalej klesajúcu tendenciu vzhľadom na pôsobnosť úradov a primárne zameranie RPPS, ktoré sa viaže na odbornú, poradensko-psychologickú prácu v rámci opatrení SPODaSK. Na RPPS úradov so sídlom v krajskom meste s výnimkou RPPS Trnava pôsobia naďalej zamestnanci aj na pozícii odborného poradcu pre oblasť drogových závislostí. Títo zamestnanci sa najmä z kapacitných dôvodov prioritne nevenujú preventívno-výchovným aktivitám, ale poradensko-psychologickej práci s jednotlivcami a rodinami, ktoré sú ohrozené závislosťou a inými sociálno-patologickými javmi. Odhadované kvantitatívne ukazovatele v PVA za rok 2014

⁷⁴ štatistické údaje sú dostupné až po 28. februári

kopírujú ich počet v roku 2013. Preventívno-výchovným aktivitám zameraným na zodpovedné rodičovstvo a partnerské vzťahy a prevenciu voči zlému zaobchádzaniu - zanedbávaniu, zneužívaniu detí sa venujú aj organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti jednotlivých samosprávnych krajov. Ako príklad možno v tejto súvislosti uviesť:

V správach o výchovno-vzdelávacej činnosti sa každoročne vyhodnocuje na všetkých školách v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK (počet škôl 43) **výchova k manželstvu a rodičovstvu**, ktorá sa realizuje vo vyučovaní viacerých predmetov, napr. etická výchova, náboženská výchova, biológia, náuka o spoločnosti a pod. Aktivity podporujúce splnenie cieľov výchovy k manželstvu a rodičovstvu sa realizujú aj formou krúžkov, besedami s odborníkmi z praxe - psychológmi, realizovaním projektov, zapájaním sa do súťaží napr. Stredoškolská odborná činnosť na témy z oblasti reprodukčného zdravia. TSK zabezpečil realizáciu 4 prednášok na témy „Čo znamená sexualita, čo je to ľúbiť, slušné správanie“, „Sexualita mentálne postihnutých, odlišnosti pohlaví“, „Hygiena, starostlivosť o telo a oblečenie“, „Ako povedať NIE“. V Domove sociálnych služieb pre deti a dospelých Šoporňa – Štrkovec realizoval vzdelávanie v oblasti **sexuálnej výchovy mentálne postihnutých**. Od začiatku roka 2014 sa krízové stredisko v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK aktívne podieľalo na tvorbe preventívno-výchovných aktivít, ktoré sa realizovali priamo v priestoroch krízového strediska. Tieto preventívno-výchovné aktivity boli zamerané na elimináciu alebo redukciu sociálno-patologických javov vyskytujúcich sa u klientov: rôzne formy násilia, zneužívania a zanedbávania, šikana /kyberšikana/, drogové a iné závislosti, poruchy v rámci príjmu potravín, predčasná sexualita, krádeže, záškoláctvo, hodnotový systém a životný štýl. V tomto smere krízové stredisko úzko spolupracuje s preventistami PZ SR a s externými psychológmi zaoberajúcimi sa danou problematikou. Poznatky a výstupy z jednotlivých preventívno-výchovných aktivít boli následne prezentované počas prednášok, ktoré sa pravidelne uskutočňovali v KS za účelom dialógov a diskusií so študentmi rôznych fakúlt. Pozitívom tejto hlbšej spolupráce sú meniace sa postoje študentov a stále sa zvyšujúci počet študentov absolvujúcich prax v danom zariadení, čo je pozitívom aj z pohľadu pomoci dobrovoľníkov a prepojenia teórie s praxou. **Odborná prax v krízovom stredisku** je poskytovaná v štyroch základných formách - exkurzie; odborná prax zameraná na prácu s jednotlivcom; Odborná prax zameraná na prácu so skupinou a komunitou; dobrovoľnícka prax.

*4.14. Zvyšovať odbornú úroveň poskytovaných psychologicko-poradenských služieb rodinám pred, počas a po rozvoде, rozchode partnerov.

Spôsob plnenia: Špecializované vzdelávanie psychológov a odborných poradcov RPPS a efektívne uplatňovanie nadobudnutých vedomostí a odborných zručností v rámci psychologickej pomoci a poradenstva rodine – manželom, rodičom detí a taktiež samotným deťom

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: *minimálne dve vzdelávacie aktivity*

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestor: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: Podľa jednotlivých vzdelávacích aktivít štátne a neštátne subjekty.

Indikátor: Hodnotenie vzdelávacích podujatí psychológmi RPPS a získaných zručností v práci s rodinou.

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V roku 2013 sa realizovali **dve vzdelávacie aktivity** – trojdňový Workshop tematickej skupiny „Poradensko-psychologická práca s párom, manželmi, partnermi, rodinou) so zreteľom na záujem dieťaťa v podmienkach ÚPSVaR“ - teória a prax, prípadové štúdie, (september, Školiace stredisko MPSVR SR v Poprade) a trojdňový workshop v rámci cyklu – Metódy práce s rodinou v rozvoде podľa modelu V. Satirovej – Model hnevu, v spolupráci s Inštitútom V. Satirovej v Bratislave, v priestoroch Ústredia PSVaR (september)

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V roku 2014 OPPS Ústredia zabezpečil pre psychológov a odborných poradcov RPPS úradov práce tieto vzdelávacie aktivity 1. **Poradenská propedeutika IV a Poradenská propedeutika V** určené pre začínajúcich psychológov a odborných poradcov na RPPS UPSVR; 2. **pracovný workshop pre psychológov a odborných poradcov RPPS UPSVR** „Poradensko-psychologická práca s párom v rozvoде/rozchode rodičov dieťaťa so zreteľom na porozvodovú starostlivosť s ohľadom na najlepší záujem dieťaťa“; 3. **odborné semináre pre psychológov RPPS** pod lektorským vedením Samuela Schurera pod názvom „Poradenstvo pre rozvádžajúcich sa rodičov“ a „Štruktúra a procesy v poradenstve“; 4. **štruktúrované a ucelené „Vzdelávanie psychológov RPPS v**

psychodiagnostike dospelých“ pod vedením skúseného klinického psychológa a súdneho znalca PhDr. Kešického pre potreby diagnostiky žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť OPPS pre psychológov jednotlivých.

4.15. Príprava návrhov na zvyšovanie rodičovských zručností (tzv. podpora pozitívneho rodičovstva) v rámci preventívnych programov s následným prehodením zapracovania výsledných odporúčaní v rámci medziročných aktualizácii Národného akčného plánu pre deti

Spôsob plnenia: Vytvorenie skupiny odborníkov na tému pozitívne rodičovstvo, organizovanie okrúhlych stolov a užších stretnutí odborníkov na tému pozitívne rodičovstvo, vypracovanie odporúčaní pre prax

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Ústredie PSVR, Koalícia pre deti

Indikátor: počet odborných diskusií a podujatí s reálnymi výsledkami odporúčacieho charakteru

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V roku 2013 začalo Ústredie PSVaR realizovať *Národný projekt Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti (ďalej len „NPDEI“)* vďaka podpore Európskeho sociálneho fondu. Realizáciou NP DEI sa **od 1. júla 2013 vytvorilo 92 nových pracovných miest na úradoch PSVR, oddeleniach SPODaSK**, na ktoré boli prijatí zamestnanci s vysokoškolským vzdelaním v odbore sociálna práca na podporu sociálnej práce s rodinou - „**rodinní asistenti**“ (každý úrad PSVR má obsadené miesta 2 rodinných asistentov). Prijatiu rodinných asistentov na úrady PSVR predchádzalo vytvorenie pracovnej náplne, ktorá **je výsledkom nového inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodiny** vytvoreného v rámci aktivity 1A NP DEI. Cieľom intervencie v prirodzenom rodinnom prostredí, ktorej integrálnou súčasťou sa stali rodinní asistenti, je predchádzať vzniku krízových situácií v rodine, podporiť zdroje rodiny pri zabezpečovaní starostlivosti a výchovy detí a predchádzať vyňatiu dieťaťa z rodiny a jeho zvereniu do náhradnej starostlivosti, samozrejme za predpokladu, že je prirodzené rodinné prostredie pre dieťa vhodné a neohrozuje jeho zdravý fyzický, psychický a sociálny vývin. Činnosť rodinných asistentov od ich prijatia na dané pozície je z vecného hľadiska pravidelne monitorovaná. Úradom PSVR sa činnosťou rodinných asistentov vytvorili lepšie možnosti na vykonávanie opatrení SPODaSK v ohrozených rodinách s cieľom podpory a pomoci rodine v závislosti od miery ohrozenia dieťaťa.

V súvislosti s plnením Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím **je v procese tvorby koordinačný mechanizmus pre komunikáciu subjektov (orgány štátnej správy, samospráva, MVO, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti) na miestnej úrovni (strategický cieľ 1)**. Jeho úlohou je zefektívniť vzájomnú komunikáciu subjektov a tým posilniť koordináciu riešenia problematiky násilia na deťoch. Jednou z ťažiskových oblastí je práve koordinácia súvisiacej prevencie, ktorej úlohou je aj podpora zvyšovania rodičovských zručností.

4.16. Vyhodnotiť vývoj v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti

Spôsob plnenia: Výskumná úloha : Vývoj v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2015

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: IVPR

Indikátor: zrealizovaná výskumná úloha

4.17. Zlepšovať aplikačnú prax v oblasti ochrany práv detí v súdnych konaniach

Spôsob plnenia: Organizovať pravidelné pracovné stretnutia sudcov (P-agendy) a zástupcov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a subjektov pôsobiach v oblasti ochrany práv detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR

Spoluzodpovední gestori: MPSVR SR, Spoločnosť priateľov detí z detských domovov - Úsmev ako dar

Spolupracujúce subjekty: akreditované subjekty, profesijné združenia a iné reprezentatívne združenia

Indikátor: počet stretnutí

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V roku 2013 sa uskutočnili **dve pracovné stretnutia sudcov vybavujúcich agendu P** so zástupcami Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Spoločnosti priateľov detí a detských domovov Úsmev ako dar, právnických fakúlt, sekretariátu Výboru pre deti a mládež, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, úradov práce, detských domovov.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V roku 2014 sa v Inštitúte vzdelávania Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v Omšeni uskutočnili dve pracovné stretnutia so sudcami zaoberajúcimi sa agendou P so zástupcami Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Spoločnosti priateľov detí a detských domovov Úsmev ako dar, právnických fakúlt, sekretariátu Výboru pre deti a mládež, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, úradov práce, detských domovov. Ich cieľom bolo získať najmä ďalšie podnety na novelizáciu ohľadne problémov vyplývajúcich zo súdnej praxe a zároveň precizovať doteraz zhromaždené námety. Osobitne významné bolo 10. pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P v dňoch 24. – 25. novembra 2014, na ktorom vystúpil Dr. Jürgen Rudolph, advokát v meste Koblenz a bývalý sudca rodinného súdu Cochem, zakladateľ tzv. Cochemského modelu. Osobne predstavil sudcom **model interdisciplinárnej spolupráce profesií pracujúcich s konfliktom v rodine**. Predstavil ako zakladateľ **"Cochemskú prax"**, ktorá oddeľuje spor partnerov od dobra detí. Jürgen Rudolph sa spoločne s advokátmi, odborními starostlivosťou o dieťa a súdnymi znalcami zaslúžil hlavnou mierou o vypracovanie uvedeného postupu. Predstavuje, okrem iného, na príkladoch z praxe, že je možné aj v zdanlivo bezvýhodiskových situáciách nájsť riešenia, ktoré sú v záujme dobra detí a nakoniec aj ich rodičov. V čase, keď páry už nevyhnutne nezostávajú po celý život spolu, je potrebné, aby tieto zmeny zohľadňovali aj prax rodinného práva.

4.18. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi vrátane spružnenia viacerých mechanizmov a reagovať na ciele zakotvené vo vzťahu k ochrane rodiny v programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky

Spôsob plnenia: Predloženie návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, sudcovia venujúci sa agende PaNc

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2014 - splnená:

pozri odpočty k úlohe 2.1, 2.12, 3.2 a 4.21

*4.19. Zvýšiť ochranu detí posilnením všeobecného princípu najlepšieho záujmu dieťaťa v novej rodinnoprávnej úprave zaradenej do nového Občianskeho zákonníka

Spôsob plnenia: Pokračovanie v príprave rekodifikácie Občianskeho zákonníka

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: predloženie návrhu Občianskeho zákonníka do legislatívneho procesu *do konca roka 2015*

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka zriadená ministrom spravodlivosti zložená z expertov na vybrané právne oblasti

Indikátor: vypracovanie návrhu nového Občianskeho zákonníka

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V roku 2013 sa pokračovalo v príprave rekodifikácie Občianskeho zákonníka.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka pokračovala v príprave rekodifikácie Občianskeho zákonníka. Plánovaný termín predloženia návrhu nového Občianskeho zákonníka do legislatívneho procesu na konci roka 2015 zostáva zachovaný.

*4.20. Spružniť a zrýchliť súdne konania, odstrániť prietahy vrátane vecí starostlivosti súdu o maloletých. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi.

Spôsob plnenia: Pokračovanie v príprave rekodifikácie Občianskeho súdneho poriadku

Časový harmonogram/termín (s)plnenia:

predloženie do legislatívneho procesu návrhu Legislatívneho zámeru Občianskeho súdneho poriadku do konca roka 2013; predloženie návrhu paragrafového znenia návrhu nového Občianskeho súdneho poriadku do legislatívneho procesu v priebehu roka 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho súdneho poriadku zriadená ministrom spravodlivosti zložená z expertov na vybrané právne oblasti

Indikátor: vypracovanie Legislatívneho zámeru Občianskeho súdneho poriadku, vypracovanie návrhu nového Občianskeho súdneho poriadku

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky **predložilo v roku 2013 do legislatívneho procesu Legislatívny zámer rekodifikácie civilného práva procesného**. Vláda Slovenskej republiky schválila tento materiál dňa 5. júna 2013 uznesením č. 283. V zmysle bodu B. 1 tohto uznesenia rezort spravodlivosti predloží návrhy zákonov vypracovaných na základe schváleného legislatívneho zámeru na rokovanie vlády Slovenskej republiky do 30. septembra 2014. Cieľom pripravovanej úpravy je okrem iného aj **spružnenie mechanizmu súdnych konaní vrátane starostlivosti súdu o maloletých**. Na príprave jednotlivých častí pracujú osobitné subkomisie.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

MS SR pokračovalo v príprave rekodifikácie procesných kódexov. Návrhy zákonov Civilný sporový poriadok, Civilný mimosporový poriadok a Správny súdny poriadok boli dňa 27. novembra 2014 prerokované a schválené Legislatívnou radou vlády SR. Vláda SR schválila tieto kódexy na svojom rokovaní dňa 17. decembra 2014⁷⁵. Aktuálne boli návrhy týchto kódexov **predložené na rokovanie do Národnej rady SR** (parlamentné tlač 1333, 1334, 1335).

⁷⁵ Civilný sporový poriadok uznesením č. 651; Civilný mimosporový poriadok uznesením č. 650; Správny súdny poriadok uznesením č. 652

4.21. Zhromaždiť poznatky o problémoch súdnej praxe vo veciach starostlivosti súdu o maloletých a následne riešiť v kontexte pripravovanej novelizácie zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine

Spôsob plnenia: Pracovné stretnutie sudcov v Inštitúte vzdelávania v Omšeni s cieľom diskutovať podnety k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Inštitút vzdelávania v Omšeni, sudcovia venujúci sa agende PaNC

Indikátor: zorganizovanie pracovného stretnutia so sudcami v Inštitúte vzdelávania v Omšeni –zhromaždenie a zapracovanie podnetov k návrhu novely zákona o rodine

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená:

V roku 2013 sa uskutočnili **dve pracovné stretnutia sudcov vybavujúcich agendu P** so zástupcami Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Spoločnosti priateľov detí a detských domovov Úsmev ako dar, právnických fakúlt, sekretariátu Výboru pre deti a mládež, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, úradov práce, detských domovov.

Na pracovnom stretnutí boli vo všeobecnosti diskutované inštitúty novely zákona o rodine a to v tomto rozsahu:

- vymedzenie kritérií najlepšieho záujmu dieťaťa – inšpirácia v rakúskej právnej úprave účinnej od 1. 2. 2013,
- otázka zakotvenia právnej úpravy trvalého alebo prechodného vystaňovania sa dieťaťa do cudziny v kontexte medzinárodných únosov detí,
- striedavá osobná starostlivosť,
- zapieranie otcovstva určeného podľa I. domnienky,
- koncepcia výchovných opatrení; výchovné opatrenia voči trestne nezodpovedným deťom za ich protispoločenské správanie.

5. Základná zdravotná starostlivosť, zdravotné postihnutie a sociálna starostlivosť

Strategický cieľ: Prijat' a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí týkajúcich sa zdravia a zdravého vývoja

Čiastkové ciele:

5.1. Integrovať deti so zdravotným postihnutím do života spoločnosti

Spôsob plnenia: Rozvoj všetkých podporných nástrojov na účely integrácie detí so zdravotným postihnutím do spoločnosti, za účelom prístupu ku všetkým druhom služieb a bezbariérovej prepravy do inštitúcií, najmä vzdelávacích a kultúrnych

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, neverejní poskytovatelia

Indikátor: počet novo registrovanej prepravnej služby; počet detí, ktorým bol poskytnutý iný podporný nástroj

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

S cieľom podporiť sociálne začlenenie fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, vrátane detí s ťažkým zdravotným postihnutím, do spoločnosti štát poskytuje týmto osobám pomoc vo forme **peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia**. Ide o účelové opakované alebo jednorazové príspevky (14 druhov príspevkov), ktoré sú financované výlučne zo štátneho rozpočtu. V roku 2013 bola touto formou poskytovaná **pomoc priemerne 10 250 deťom mesačne** a dospelým osobám opatrovujúcim deti s ťažkým zdravotným postihnutím bol poskytnutý príspevok na opatrovanie priemerne v 5 436 prípadoch mesačne. Za účelom zabezpečenia prepravy bol poskytnutý peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla 607 deťom a 8 deťom peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla. Priemerne mesačne bol 38 deťom poskytovaný peňažný príspevok na prepravu a 4 779 deťom bol poskytovaný peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci s reprezentatívnymi organizáciami osôb so zdravotným postihnutím, ako aj a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy a orgánmi samosprávy pripravilo „**Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020**“, ktorý vychádza z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012-2016. Nový Národný program je tvorený ako otvorený dokument, obsahuje základné úlohy na obdobie rokov 2014 – 2020. Bol pripravovaný za účasti viacerých odborníkov z rôznych oblastí tak, aby bolo pokryté nielen široké spektrum jednotlivých oblastí, ale zároveň, aby bola zabezpečená aj prepojenosť a kompatibilita všetkých opatrení a úloh. Jednou z oblastí Národného programu je aj oblasť „Deti so zdravotným postihnutím“⁷⁶.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky poskytlo v roku 2013 dotáciu v zmysle zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení zákona č. 393/2012 Z. z. na **podporu a rozvoj terénnej formy sociálnej služby** (prepravná služba) piatim subjektom v celkovej výške 109 000 €. Účelom poskytnutej dotácie bol nákup špeciálne upraveného motorového vozidla pre občanov s ťažkým zdravotným postihnutím a nepriaznivým zdravotným stavom, teda aj deťom. Z týchto piatich subjektov boli traja neverejní poskytovatelia (2 neziskové organizácie, 1 občianske združenie) a dvaja verejní poskytovatelia (obec).

Vo všetkých zariadeniach sociálnych služieb ŽSK prebieha (v niektorých už aj prebehol) **proces postupného odstraňovania bariér, predovšetkým technických a priestorových** (bezbariérové vstupy do budov, odstraňovanie prahov, inštalovanie výťahov, zdvíhacích plošín a zariadení, schodolezov, rekonštrukcia sociálnych zariadení a pod.). V rámci **procesu transformácie a deinštitucionalizácie sociálnych služieb** sú vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb vytvárané podmienky pre znižovanie kapacity a zväčšovania

⁷⁶ vláda SR materiál schválila dňa 15. januára 2014 uznesením č. 25/2014

ubytovacej plochy izieb za účelom zvyšovania kvality poskytovaných služieb humanizáciou prostredia a vytváraním pocitu väčšieho súkromia (napr. DSS a SZ Slniečko Oščadnica). V rámci integrácie sú deti a mládež zo zariadení sociálnych služieb zapojení do rôznych projektov, v rámci jedného zariadenia sociálnych služieb bol vytvorený kadernícky salón, v ktorom vyučená klientka poskytuje svoje odborné zručnosti v prospech zariadenia, pre ostatných klientov. Klienti zariadenia sociálnych služieb sa pod odborným dohľadom taktiež spolupodieľajú na **označovaní cyklotrás, čo v rámci projektu predstavuje jednu z inovatívnejších foriem integrácie.**

Slovenská republika sa v roku 2013 zúčastnila na pôde Svetovej organizácie duševného vlastníctva rokovaní o uzavretí **Marakéšskej zmluvy o uľahčení prístupu k uverejneným dielam pre osoby, teda aj deti, nevidiace, zrakovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania**, ktorá zavádza medzinárodné pravidlá, pomocou ktorých sa má dosiahnuť, aby aj nevidiacim osobám, osobám so zrakovým postihnutím alebo s inou poruchou čítania bolo zaručené právo na informácie a právo na výskum a vzdelávanie prostredníctvom lepšieho prístupu k dielam a ich kópiám v prístupnom formáte, ako aj prostredníctvom podpory vzájomnej cezhraničnej výmeny diel a ich kópií v prístupných formátoch medzi zmluvnými stranami a oprávnenými právnickými osobami. Zmluva je otvorená na podpis rok po jej prijatí, t.j. do 28. júna 2014. V súčasnosti prebieha na pôde Európskej únie rokovanie o otázke prístúpenia k tejto medzinárodnej zmluve na úrovni Európskej únie, alebo jednotlivých členských štátov.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

MPSVR SR poskytlo v roku 2014 dotáciu v zmysle zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení zákona č. 393/2012 Z. z. na **podporu a rozvoj terénnej formy sociálnej služby (prepravná služba) ôsmim subjektom v celkovej výške 170 000 €.** Účelom poskytnutej dotácie bol nákup špeciálne upraveného motorového vozidla pre občanov s ťažkým zdravotným postihnutím a nepriaznivým zdravotným stavom, teda aj deťom. Z týchto ôsmich subjektov boli šiesti neverejní poskytovatelia (2 neziskové organizácie, 1 Slovenský červený kríž, 1 občianske združenie a 2 cirkevné organizácie) a dvaja verejní poskytovatelia (obec).

Štát naďalej poskytoval prostredníctvom úradov práce, sociálnych vecí a rodiny deťom s ťažkým zdravotným postihnutím a osobám vykonávajúcim ich opatrovanie **peňažné príspevky na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia** s cieľom podporiť sociálne začlenenie tejto skupiny detí. V roku 2014 **neprišlo k zásadným zmenám** v poskytovaní uvedenej formy pomoci.

S účinnosťou od 1. januára 2014 sa v zákone o sociálnych službách v rámci sociálnych služieb na podporu rodiny s deťmi ustanovil - zaviedol nový druh sociálnej služby, ktorou je **včasná intervencia pre dieťa so zdravotným postihnutím do sedem rokov veku a pre jeho rodinu**, nakoľko bez potrebnej pomoci môže dochádzať k ohrozeniu komplexného vývoja dieťaťa a súčasne k riziku sociálneho vylúčenia dieťaťa a jeho rodiny. V rámci tejto sociálnej služby sa poskytujú viaceré odborné činnosti, ako špecializované sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, rôzne preventívne aktivity a výkon stimulácie komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím rôznymi metódami a technikami zameranými na senzorické a motorické stimulácie. Cieľom týchto odborných činností je v súlade s holistickým prístupom zabezpečiť optimálny vývoj dieťaťa so zdravotným postihnutím. Službu včasnej intervencie možno poskytovať ambulantne alebo terénnou formou, napr. priamo v domácnosti, v ktorej žije dieťa so zdravotným postihnutím. Služba včasnej intervencie je sociálnou službou podľa zákona o sociálnych službách a môže ju poskytovať (tak ako aj iné druhy sociálnych služieb) verejný poskytovateľ sociálnej služby alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby za podmienok ustanovených zákonom o sociálnych službách. Poskytovanie služby včasnej intervencie zabezpečuje na základe pôsobnosti ustanovenej zákonom o sociálnych službách vyšší územný celok (§81 písm.f) zákona o sociálnych službách).

ZMOS spolupracuje na plnení predmetnej úlohy na základe výziev a iniciatív zodpovedného gestora. V roku 2014 realizoval už desiaty ročník **súťaže Oskar bez bariér**, ktorým sa usiluje podnietiť samosprávy k zodpovednému prístupu pri eliminácii architektonických, administratívnych či sociálnych bariér, a tak posilňovať inkluzivitu obcí vo vzťahu k obyvateľom ohrozených sociálnym vylúčením. Napriek nepriaznivej finančnej situácii možno konštatovať, že úsilie miestnych samospráv nemá stagnujúcu tendenciu. V rámci aktuálnych podmienok sa hľadajú aj nové - inovatívne či menej tradičné spôsoby a opatrenia, ktoré sú v prospech zraniteľných skupín. Aj v roku 2015 má ZMOS ambíciu vyhlásiť najlepšie predložené projekty v rámci večerného galaprogramu 26. snemu ZMOS.

(TSK) Z počtu 20 614 žiakov (EDUZBER 2013 – počet žiakov pre šk. rok 2013/2014) bolo 759 žiakov (3,68 %) so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Zo 759 integrovaných žiakov študujúcich na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK bolo najviac žiakov 667 (87,87 %) **s vývinovou poruchou učenia a s poruchou aktivity a pozornosti**, 86 žiakov (11,33 %) s telesným postihnutím, so sluchovým postihnutím a so zrakovým postihnutím a najmenej 6 žiakov (0,8 %) s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami bez mentálneho postihnutia. Integrovaným žiakom boli vytvorené vhodné podmienky na štúdium – v prípade potreby im bolo umožnené študovať podľa individuálnych študijných plánov. Špecifický prístup k deťom a žiakom so zdravotným znevýhodnením bol zabezpečený schválenými **vzdelávacími programami pre jednotlivé kategórie týchto žiakov**, ktoré sú súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu a **možnosti uplatňovania individuálneho prístupu** k vzdelávaniu žiakov so zdravotným postihnutím najmä znížením počtu v triedach pre týchto žiakov a zodpovedajúcim personálnym obsadením. TSK okrem zariadení pre deti a mládež, ktoré má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, **finančne podporuje aj neverejných poskytovateľov sociálnych služieb** – Denné centrum Frézia Partizánske, n. o., Orchidea, n. o., NOVÝ DOMOV n. o., Občianske združenie Čistá duša, AUTIS. Neziskové organizácie poskytujú pomoc a podporu rodinám s postihnutými deťmi s cieľom dosiahnutia čo najbežnejšieho spôsobu života takýchto rodín. Podporujú vývojovú úroveň dieťaťa aj v rodinnom prostredí, poskytujú kvalitné služby reagujúce na individuálne potreby klientov, odbornú a komplexnú starostlivosť, presadzovanie rovnosti práv všetkých bez zreteľa na vek, pohlavie, fyzický a duševný stav. Snahou činnosti zariadení je komplexná podpora telesného, sociálneho a duševného rastu v maximálnych intenciách reálneho postihnutia prostredníctvom celkového podporovaného rozvoja osobnosti, stimulácia zvyšovania miery samostatnosti, upevňovania a rozvoj sebaobslužných a hygienických návykov, stravovacích a stolovacích návykov. Súčasťou je záujmová a výchovno – vzdelávacia činnosť, kultúrna a rekreačno – rehabilitačná činnosť, voľnočasové aktivity v rámci miery adaptability klienta, podpora a tréning základného trívia.

(TTSK) Všetky aktivity realizované mimo Domova sociálnych služieb pre deti a dospelých Rohov (DSSpDD Rohov) v roku 2014 smerovali k integrovaniu klientok DSSpDD Rohov do spoločnosti. Klientky - deti sa aktívne zúčastňovali všetkých akcií, napr. Prezentačná výstava výtvarných prác klientov zariadení sociálnych služieb TTSK v Senici, Benefičný koncert klientov zariadení sociálnych služieb TTSK v Senici, Benefičný koncert v Šaštíne, vystúpenia na kultúrno-spoločenských akciách v spriatelенých zariadeniach sociálnych služieb, Dogfest v Rohove za účasti klientov zariadení sociálnych služieb TTSK, jednodňové výlety do Lednic (ČR) a do Šaštína - púť v sprievode kňaza, návštevy výstav, napr. „Senické zlaté jablčko“ v ZUŠ Senica, návšteva ZŠŠ v Senici a spoločný program so žiakmi, návšteva Okresnej knižnice v Senici, a pod. Na prepravu sa využívali autobusy, financované Občianskym združením Promethea, mestská hromadná doprava a prepravná služba ČK v Senici (s rampou pre vozíčkarky).

OZ Zelený dom Skalica pri Domove sociálnych služieb pre deti a dospelých v Skalici realizuje každoročne **projekt „Dielničky Zeleného domu“**, ktorého cieľom je pozitívne ovplyvniť fyzickú i psychickú kondíciu mentálne i fyzicky postihnutých detí, prispieť k ich všeobecnému rozhladu, upevniť ich vzájomné emocionálne väzby a obohatiť ich o nové pozitívne zážitky. Predovšetkým však projekt sleduje predstavenie života, práce a zručností klientov s mentálnym postihnutím zdravej populácii, sprostredkuje oboznámenie sa so základmi rôznych výtvarných techník a umožňuje vyskúšať si tie, s ktorými postihnutí ľudia pracujú. Prioritou je aktívne zapojenie detí, mládeže a verejnosti do tvorby a rozvíjanie ich tvorivosti, fantázie, zručnosti a sebayjadrenia. V priebehu roka 2014 boli v niekoľkých etapách prezentované rôzne druhy výtvarných a arteterapeutických techník na základných a stredných školách v Skalici a Senici, do projektu boli zapojení seniori z Mestského centra sociálnych služieb v Skalici – Štíboru. Tieto aktivity pomáhajú **spájať svet zdravých detí i seniorov a postihnutých osôb**, a tiež odstraňovať predsudky a bariéry, ktoré ešte stále v spoločnosti existujú. Ďalšou z aktivít bolo aj stretnutie hendikepovanej mládeže počas podujatia Tradičné umelecké remeslá v Skalici, kde spoločne s profesionálnymi umeleckými remeselníkmi boli verejnosti prezentované schopnosti a umelecké vyjadrenie postihnutých osôb. V decembri 2014 sa v rámci projektu uskutočnili **Vianočné dielničky**. Spolupracujúce subjekty - zariadenia sociálnych služieb Trnavského samosprávneho kraja, Zelený dům Pohody Hodonín, n.o., Centrum Kociánka Brno, materské, základné školy v Skalici, stredné školy v Skalici, Holíči a Senici. Spoluzodpovedným gestorom je OZ Tradičné ľudové umelecké remeslá. Podľa spätnej väzby od pedagógov zapojených škôl tieto aktivity **inšpirovali deti k praktizovaniu osvojených umeleckých techník aj v domácom prostredí, u študentov stredných škôl stúpol záujem o dobrovoľnícku činnosť a o spoločné odborné i voľnočasové aktivity**.

Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých v Skalici sa v roku 2014 zapojil do **medzinárodného projektu INTEGRA - podprogram Grundtvig (Učiace sa partnerstvá)**, ktorý bol schválený v roku 2012 Slovenskou akademickou asociáciou pre medzinárodnú spoluprácu. Cieľom tohto projektu je výučba ergoterapeutov - učiteľov a osôb so zdravotným postihnutím. Klienti zariadenia sa v rámci participácie na aktivitách projektu v rámci pracovnej terapie (každý podľa svojich zručností a veku) naučili množstvo nových techník. Predmetom projektu je výučba ľudových remesiel, ktoré môžu vykonávať osoby so zdravotným postihnutím. Partnermi tohto projektu sú občianske združenie tradičné ľudové umelecké remeslá, domovy sociálnych služieb v Skalici, Českom Těšíně, v Krakove v Poľsku a maďarskom Mosonmagyaróváre. Gestorom je OZ Tradičné ľudové umelecké remeslá. Spolupracujúce subjekty - Dom Pomocy Społecznej im.Władysława Godynia w Krakowie, Mosonmayaróvári Éltés Mátyás Általános Iskola, Óvoda, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Diákotthon, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Centrum sociálních služeb Český Těšín, příspěvková organizace. Forma zapojenia detí – učenie sa navzájom ľudovým remeslám, technikám, vzájomná spolupráca a odovzdávanie si skúseností za účelom vytvárania dôstojnejších podmienok a skvalitňovania života znevýhodnených skupín obyvateľstva prostredníctvom dielničiek, prezentačných akcií a predajných akcií – v zariadeniach sociálnych služieb, na remeselnom jarmoku, v mestských a základných školách. Pre klientov bolo motivujúce všetko, čo je nové, nielen nové prostredie, zážitky, noví ľudia, ale aj techniky, s ktorými sa možno doteraz nestretli. Pocit úspechu, ocenenia u klientov zároveň eliminuje pocity menejcennosti, zvyšuje sebavedomie, rozvíja kreativitu, fantáziu, schopnosti, jemno - motorické a perцепčné zručnosti a napomáha integrácii klienta do spoločnosti.

(ŽSK) V nemocniciach a v poliklinike v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK a taktiež v budovách bývalých polikliník sú vybudované **bezbariérové vstupy**. V Kysuckej nemocnici s poliklinikou v Čadci v roku 2014 bola realizovaná rekonštrukcia a modernizácia výťahov. Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v rámci cielenej integrácie detí a mladých dospelých so zdravotným postihnutím do spoločnosti realizovali v priebehu roku 2014 mnohé integračné podujatia, ako napr: v DSS SYNNOPIA, Žilina integračné viacdňové rekreačno-rekondičné pobyty pri mori a v tuzemsku za účasti klientov a ich rodín, alebo priateľov, rodinných príslušníkov; v DSS Méta Martin v roku 2014 založili divadelný súbor Pampelíny, ktoré členovia každoročne pripravujú divadelné predstavenie pre širokú verejnosť; DSS a ZPS Horelica boli účastníkmi III. Ročníka Medzinárodného týždňa rehabilitácie ľudí so zdravotným postihnutím podporený Vyšehradskými fondmi; CSS TROJLÍSTOK, Ružomberok sa zúčastnili vianočného kultúrneho programu troch generácií „Vianočné nebo“ ; DSS a ZNB Dolný Kubín sa aktívne zúčastnili na rôznych športových podujatiach („Parádny deň alebo športom ku šťastiu“ organizovaný každoročne Športovým gymnáziom v Žiline).

(NSK) V zmysle pedagogicko - organizačných pokynov na šk. rok 2014/2015 bolo riaditeľom škôl na porade riaditeľov stredných škôl v auguste 2014 odporučené “predchádzanie diskriminácii detí a žiakov so zdravotným postihnutím pri uplatňovaní práva na vzdelanie a podporiť vymožitelnosť práv súvisiacich so vzdelávaním osôb so zdravotným postihnutím garantovaných legislatívou SR”. V zmysle plnenia vybraných úloh vyplývajúcich z Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020, ktorý bol schválený Uznesením vlády SR č. 25 zo dňa 15. januára 2014, bolo odporučené riaditeľom stredných škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Nitrianskeho samosprávneho kraja - šíriť povedomie o Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím; zamerať školskú politiku a prax na otázky antidiskriminácie, rôznorodosti, rovného zaobchádzania s každou ľudskou bytosťou a implementovať ju do vzdelávacích programov na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému; pri prijímaní žiaka so zdravotným postihnutím do internátu v súvislosti s jeho vzdelávaním zaviesť povinnosť zaznamenať jeho názor; sprístupniť obsah vzdelávania pre žiakov s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia inovatívnymi alternatívnymi formami a metódami; zabezpečiť väčšiu mieru individualizovanej podpory pre žiakov so zdravotným postihnutím v rámci všeobecného systému vzdelávania; zabezpečovať možnosti zmysluplného trávenia voľného času pre osoby so zdravotným postihnutím; zabezpečiť a pokračovať v informovanosti osôb so zdravotným postihnutím o opatreniach na zabezpečenie ochrany a bezpečnosti osôb so zdravotným postihnutím v rizikových situáciách a vytvárať podmienky na zvyšovanie dostupnosti kurzov prvej pomoci a postupov v prípade núdzových situácií pre osoby so zdravotným postihnutím.

5.2. Podporiť prevenciu vrodeného zdravotného postihnutia u detí

Spôsob plnenia: Včasnou diagnostikou odchýlok psychomotorického vývinu detí umožniť efektívne vyrovnávanie nerovností v zdraví, v učení a v správaní v dospelosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MZ SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: DFNSP Bratislava, VÚDPaP

Indikátor: Správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2013 - neukončená:

MZ SR plnilo predmetnú úlohu v rámci **projektu Pilotáž skríníngov psychomotorického vývinu pre 2. – 11. preventívnu prehliadku dieťaťa v ambulancii pediatra, ktorý poskytuje všeobecnú ambulantnú starostlivosť deťom a dorastu**. Projekt zahŕňal vytvorenie metodológie výskumu, zdefinovanie všeobecných kritérií platných pre skríníngové vyšetrenie, nastavenie ľahko osvojiteľných postupov pre rodiča a formu vyhodnotenia vyšetrenia pre pediatra. Prierezovej celoštátnej štúdie sa zúčastnilo štyridsať päť pediatrov a výskumná vzorka pozostávala z 2 700 detí vo veku do 3 rokov. Vyšetrené deti pochádzali zo všetkých krajov Slovenska. Zistené výsledky (**takmer 6 % detí s vývinovými odchýlkami vo výskumnej vzorke, čo je v zhode s predpokladaným výskytom v populácii na základe domácich i zahraničných štatistík**) potvrdili dostatočnú heterogénnosť vybranej vzorky populácie zo sledovaných hľadísk. Ďalším krokom projektu bol proces výberu položiek a tvorba skrátenej škály dotazníkových/ skríníngových listov tak, aby výstupy následne vytvorili bázu národných štandardizovaných postupov. Štatistické spracovanie, analýza výsledkov a overovanie psychometrických kvalít skríníngových metód boli pokračujúcimi aktivitami projektu. V rámci projektu, ktorého cieľom je prispieť k zvýšeniu efektivity vyšetrení psychomotorického vývinu pri preventívnych prehliadkach detí vytvorením nástroja na hodnotenie informácií získaných od rodičov, ktorí sa aktívne zapájajú do procesu identifikácie varovných signálov zdravotného postihnutia, a výsledkov vyšetrenia psychomotorického vývinu od pediatrov, **sa ukázalo potrebné overiť správnosť nastavenia cut-off skóre pre rôzne klinické skupiny (autismus, deti s detskou mozgovou obrnou a pod.) a posúdenie zhody výsledkov s pediatrami a rodičmi**. V rámci validácie psychometrických vlastností tohto nástroja sa **pred jeho zavedením do praxe, ako národného štandardizovaného postupu, ukazujú prínosnými ďalšie konzultácie a spolupráca s domácimi a zahraničnými špecialistami**.

Nakoľko rozpočtová kapitola MZ SR v závere roku 2013 nedisponovala finančnými prostriedkami na dokončenie uvedených aktivít projektu, **zostáva otvorená spolupráca MZ SR s tímom odborníkov Katedry psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského Bratislava a odborným garantom projektu, riešiteľom projektu č. 2007/24-DFNSP BA-03**, k vytvoreniu národnej metodiky skríníngu psychomotorických porúch v rámci preventívnych prehliadok pediatrom. **Rozpočtová kapitola MZ SR nedisponovala prostriedkami na dokončenie projektu ani na začiatku roka 2014.**

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

S cieľom pokračovať v riešení projektu rozšíril odborný garant projektu spoluprácu so Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave a **zapojil sa do verejnej výzvy na podávanie žiadostí na riešenie projektov výskumu a vývoja v jednotlivých skupinách odborov vedy a techniky podľa § 6 ods. 3 zákona č. 172/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov s označením VV 2014 vyhlásenej Agentúrou na podporu výskumu a vývoja v súlade so zákonom č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov dňa 2. septembra 2014**. Vyhodnotenie žiadostí o dotáciu je stanovené na máj 2015.

*5.3. Udržať vysokú úroveň zaočkovanosti detskej populácie

Spôsob plnenia: Prevencia prenosných ochorení imunizáciou detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spoluzodpovední gestori: RÚVZ

Spolupracujúce subjekty: Poskytovatelia všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre deti a dorast

Indikátor: Štatistické údaje Národného centra zdravotníckych informácií

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V rámci **administratívnej kontroly pravidelného povinného očkovania** bola zaočkovanosť detí kontrolovaná vo všetkých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast v SR. Kontrolu očkovania vykonali pracovníci odborov a oddelení epidemiológie regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR. Okrem zaočkovanosti ročníkov detí, ktoré mali byť vzhľadom na vek v súlade s očkovacím kalendárom k termínu kontroly kompletne očkované alebo preočkované bola kontrola zameraná aj na správnosť evidencie a dokumentácie očkovania, sledovanie kontraindikácií, nežiaducich reakcií po očkovaní a na dodržiavanie chladového reťazca pri uskladnení vakcín v ambulancii. Celoslovenské výsledky zaočkovanosti v SR k 31. augustu 2013 sú zatiaľ uspokojivé. Pohybujú sa na úrovni 95,9 % - 98,8 %. Zaočkovanosť u všetkých druhov pravidelného povinného očkovania v rámci SR aj v tomto roku prekročila hranicu 95 % odporúčanú WHO. **Je však zaznamenaný klesajúci trend úrovne zaočkovanosti detskej populácie v porovnaní s predchádzajúcim obdobím a to o 0,3 - 0,9 %.** Pokles úrovne zaočkovanosti je najmä dôsledkom narastajúceho počtu rodičov odmietajúcich povinné očkovanie detí. Na krajskej úrovni sa zaočkovanosť pohybovala na úrovni 92,1 % - 99,6 %. Zaočkovanosť pod 95 % na úrovni kraja bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji v rámci základného očkovania proti morbillám, mumpsu a rubeole pri ročníku narodenia 2011. V roku 2013 na okresnej úrovni nedosiahlo hranicu 95 % zaočkovanosti 20 okresov. Na úrovni pediatrických obvodov nedosiahlo hranicu 90 % zaočkovanosti 10,1% z 1271 obvodov (128 obvodov). Najviac obvodov so zaočkovanosťou nižšou ako 90 % bolo v rámci Košického, Bratislavského a Banskobystrického kraja.

Odpočet plnenia za rok 2014- plní sa:

V rámci kontroly pravidelného povinného očkovania bola zaočkovanosť detí kontrolovaná vo všetkých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast v SR. Kontrolu očkovania vykonali pracovníci odborov a oddelení epidemiológie regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR. Okrem zaočkovanosti ročníkov detí, ktoré mali byť vzhľadom na vek v súlade s očkovacím kalendárom k termínu kontroly kompletne očkované alebo preočkované, bola kontrola zameraná aj na správnosť evidencie a dokumentácie očkovania, sledovanie kontraindikácií, nežiaducich reakcií po očkovaní a na dodržiavanie chladového reťazca pri uskladnení vakcín v ambulancii. Celoslovenské výsledky zaočkovanosti v SR k 31. 8. 2014 sa pohybujú na úrovni 94,1 % - 98,4 %. Zaočkovanosť u všetkých druhov pravidelného povinného očkovania v rámci SR aj v tomto roku prekročila hranicu 95 % odporúčanú WHO s výnimkou základného očkovania proti ochoreniu Morbilli, Mumps, Rubeola (MMR) v ročníku narodenia 2012, kde celoslovenská zaočkovanosť dosiahla 94,1 %. **Zaznamenal sa klesajúci trend úrovne zaočkovanosti detskej populácie v porovnaní s predchádzajúcim obdobím a to o 0,4 – 1,8 %.** Pokles úrovne zaočkovanosti je najmä dôsledkom narastajúceho počtu rodičov odmietajúcich povinné očkovanie detí. Na krajskej úrovni sa zaočkovanosť pohybovala na úrovni 88,8 % - 99,3 %. Zaočkovanosť pod 95 % na úrovni kraja bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji, v Banskobystrickom kraji, v Košickom kraji a v Trenčianskom kraji v rámci základného očkovania proti MMR pri ročníku narodenia 2012 a v Bratislavskom kraji aj pri ročníku narodenia 2011. V roku 2014 na okresnej úrovni nedosiahlo hranicu 95 % zaočkovanosti 36 okresov. Na úrovni pediatrických obvodov nedosiahlo hranicu 90 % zaočkovanosti 16,7 % z 1 255 obvodov (209 obvodov). Najviac obvodov so zaočkovanosťou nižšou ako 90 % bolo v rámci Bratislavského a Košického Banskobystrického kraja.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky bol 17. júna 2013 doručený návrh Krajského súdu v Nitre na vyslovenie nesúladu ustanovení § 51 ods. 1 písm. d) a § 62 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ustanovenia § 6 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov, s čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 2, čl. 15 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 v spojení s čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky. Na základe tlačovej informácie

č. 92 z 10. 12. 2014 z webového sídla Ústavného súdu SR vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 10/2013 **Ústavný súd SR návrhu Krajského súdu v Nitre nevyhovuje.**

5.4. Podporiť ochranu zdravia dieťaťa

Spôsob plnenia: Úpravy národnej legislatívy na ochranu detí v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia ambulancie a ústavnej zdravotnej starostlivosti

Indikátor: Existencia nových alebo novelizovaných legislatívnych predpisov

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená:

Zákonom č. 185/2014 Z.z. z 24. júna 2014 sa dopĺňajú ustanovenia zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, **ktoré podporujú systém ochrany dieťaťa po prepustení po narodení z ústavnej zdravotnej starostlivosti.** Podrobnejšie k obsahu legislatívnej zmeny pozri odpočet k úlohe 2.1.

5.5. Posilniť oblasť duševného zdravia adolescentov informovanosťou a odstraňovaním bariér vo vzťahu k žiakom s poruchami správania sa

Spôsob plnenia: Interaktívne stretnutia odborníkov a žiakov stredných škôl o duševných poruchách, o práci psychológov a psychiatrov, o včasnom rozpoznaní duševnej poruchy a poruchy správania, o tom ako sa lieči duševná porucha a porucha správania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spoluzodpovední gestori: vybraní špecialisti v odbore psychológia a psychiatria

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia ústavnej a ambulancie zdravotnej starostlivosti, Liga za duševné zdravie

Indikátor: Správa o plnení a dosiahnutých výsledkoch

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená:

V roku 2013 s podporou poskytnutej dotácie z MZ SR Liga za duševné zdravie zrealizovala sériu 5 interaktívnych stretnutí so študentmi vybraných stredných škôl. Stretnutia plošne nadväzujú na už zrealizované diskusie v predchádzajúcom období. Názov projektu: **Projekt pre študentov stredných škôl o duševnom zdraví a o duševných poruchách.** Projekt, na ktorom sa študenti vo adolescentnom veku stretávajú s mladými psychológmi a psychiatrami, prispieva k zvýšeniu informovanosti o duševných poruchách a tým aj k prevencii možného kritického správania mladých ľudí.

V roku 2013 na základe poskytnutej dotácie z MZ SR Liga za duševné zdravie zrealizovala 6 školení pre učiteľov základných a stredných škôl o duševných poruchách u detí. Názov projektu: **Školenia pre učiteľov o duševných poruchách u detí.** Učitelia na základných školách a ďalší pedagogickí zamestnanci majú možnosť získať potrebné informácie o duševných poruchách u detí, s cieľom naučiť sa rozpoznať duševnú poruchu a pomohli dieťaťu resp. rodičom nájsť cestu k správnej a rýchlejšej liečbe. LDZ vydala pre účely tohto projektu aj **edukačnú publikáciu s názvom „Duševné poruchy u detí“**, ktorej autorom je detský psychiater MUDr. Ján Šuba.

*5.6. Zlepšiť zdravotné uvedenie detí a mládeže a podporiť zdravý životný štýl

Spôsob plnenia: Informačné a vzdelávacie kampane, prednášky, edukačné materiály a projekty na podporu zdravého životného štýlu orientované primárne do školského prostredia.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spoluzodpovední gestori: RÚVZ

Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR (poskytnutie súhlasu s aktivitami), MDVRR SR, MVO

Indikátor: Správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V Pedagogicko-organizačných pokynoch na šk. rok 2013/2014 sa v časti 1.6.9 **Zdravý životný štýl** uvádzajú viaceré odporúčania na realizáciu školských programov podpory zdravia, zdravého životného štýlu a výchovy ku zdraviu. Na podporu zdravého životného štýlu bola sekciu regionálneho školstva podporená aktualizácia webovej stránky www.bezpre.sk. V sekcii Zdravie v školách boli uverejnené nové odporúčané materiály pre školy ako aj materiály uvedených - „Zručnosti pre zdravie“, preklad publikácie WHO - „Vytváranie prostredia pre emocionálnu a sociálnu pohodu“.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vyhlásilo v roku 2013 **rozvojový projekt „Zdravie a bezpečnosť v školách 2013“** a podporila 26 projektov základných a stredných škôl v celkovej finančnej dotácii 46 000€. V roku 2013 bol v rámci rozvojového projektu „Zdravie a bezpečnosť v školách 2013“ podporený **celoslovenský projekt „Červené stužky“**, ktorý je organizovaný ako 7. ročník celoslovenskej školskej kampane Gymnázium sv. Františka z Assisi v Žiline s celkovou finančnou čiastkou z MŠVVaŠ SR 4 564,00 eur. Kampaň sa začala 1. septembra 2013 a vyvrcholila v predvečer Svetového dňa boja proti AIDS - 29. novembra 2013 stretnutím škôl a školských zariadení na Mestskom úrade v Žiline. Hlavné zameranie kampane je na mladého človeka, na poskytnutie a zvýšenie odborných vedomostí o HIV/AIDS, ktoré kampaň považuje za najúčinnější prostriedok prevencie - boja proti AIDS. Kampaň sa uskutočnila pod odbornou garanciou viacerých odborných pracovísk na Slovensku a v zahraničí. Oslovila najmä školy a školské zariadenia na Slovensku. Počas realizácie kampane boli všetky informácie dostupné na webovej stránke www.cervenestuzky.sk. V siedmom ročníku kampane bolo zapojených **520 škôl** a školských zariadení Slovenska (74 gymnázií, 195 SŠ, 9 ŠI, 196 ZŠ, 43 ŠZŠ a 3 PPPPaP).

Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v r. 2013 zorganizoval **odborný seminár Zvyšovanie informovanosti v oblasti mentálneho zdravia detí a mládeže** s cieľom poskytnúť pracovníkom odborov podpory zdravia Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR (ďalej len „RÚVZ v SR“) poznatky a vedomosti o naliehavých otázkach mentálneho zdravia detí a mládeže formou prednášok a výcvikových aktivít s dôrazom na jeho poznávanie, prevenciu a intervenciu. Vzdelávacej aktivity sa zúčastnilo 26 účastníkov z RÚVZ v SR, účastníci získali metodické príručky pre efektívne riešenie pracovných problémov.

Projekt Gym – FIT realizuje od roku 2008 Slovenská gymnastická federácia v partnerstve s ÚVZ SR. Cieľom projektu je pozitívne ovplyvniť nepriaznivú situáciu vo vývine detí a mládeže zameraním sa na zvyšovanie telesnej zdatnosti formou spontánnej pohybovej aktivity vrátane správneho držania tela, taktiež celkovej podpory duševného zdravia a telesného zdravia a výchove k zdravému životnému štýlu. Spolupráca ÚVZ SR a RÚVZ v SR pri zabezpečovaní poradenstva v oblasti zdravého životného štýlu pre deti sa realizuje na úrovni odborníkov a edukačné materiály na súvisiace témy sa poskytujú učiteľom, príp. deťom. Projekt sa uskutočnil aj v r. 2013, do aktivít sa zapojili RÚVZ: Spišská Nová Ves, Banská Bystrica, Nové Zámky, Prešov, Liptovský Mikuláš. Akcie sa zúčastnilo spolu približne 1000 detí z materských škôl a 1. st. základných škôl.

Ďalšie aktivity v rámci podpory zdravia detí a mládeže: Odbory podpory zdravia RÚVZ v SR sa podieľali na realizácii **skupinových intervencií v školách**. Uskutočňovali sa interaktívne skupinové intervencie ako prednášky, besedy, panely a pod. Jednalo sa o edukačné aktivity zamerané na: Zdravý životný štýl., Podporu pohybových aktivít., Podporu duševného zdravia., Zvládanie stresu., Prevenciu závislostí., Výchovu k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu., Na sexuálne zdravie. a pod. ÚVZ SR v rámci významných Dní vyhlásených na prevenciu ochorení a podporu zdravia metodicky viedol RÚVZ v SR, ktoré vykonávali sprievodné edukačné aktivity napr. v súvislosti s **Európskym dňom ústneho zdravia**, pri tejto príležitosti sa vykonávali

edukačné aktivity určené pre cieľovú skupinu žiakov materských, základných a stredných škôl. Sprievodné edukačné aktivity v súvislosti so **Svetovým dňom duševného zdravia** zapájali cieľovú skupinu žiakov základných a stredných škôl, učiteľov a iných odborných pracovníkov v školstve a propagovali Svetový deň duševného zdravia na webových stránkach príslušných RÚVZ a v regionálnych médiách; Prípravu odborného panela vo vstupných priestoroch príslušného RÚVZ s danou témou; Zorganizovanie besied (prípadne s prizvaným psychológom či psychiatrom) v prostredí základných či stredných škôl, zameraných na odtabuizovanie problematiky, vyzdvihnutie významu duševného zdravia pre zdravý a spokojný život, zdôraznenie významu psychohygieny; Propagáciu odborných služieb v starostlivosti o duševné zdravie (Psychologické poradne, telefonické linky, poradne zdravia.); Distribúciu edukačných materiálov vzťahujúcich sa k duševnému zdraviu, psychohygiene a pod.; Ako konkrétne **opatrenie zamerané proti samovraždám detí a mladistvých**, všetkým základným a stredným školám bolo zaslané elektronické oslovenie s odkazom na **publikáciu WHO - Prevencia samovrážd**: príručka pre učiteľov a ostatných pracovníkov školstva - so žiadosťou o bezodkladné spropagovanie v kolektíve vyučujúcich, pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia. V súvislosti s realizáciou aktivít k **Európskemu týždňu boja proti drogám** ÚVZ SR organizačne pripravil a vyhlásil celoslovenskú súťaž, s názvom **Najlepšia protidrogová nástenka**. Cieľom uvedenej preventívnej aktivity je vytvoriť aktívny protidrogový postoj, poukázať na význam primárnej prevencie, predísť užívaniu návykových látok alebo ho oddialiť čo do najneskoršieho veku, obmedziť alebo zastaviť experimentovanie s návykovými látkami, a tak predchádzať závažným poškodeniam zdravia v telesnom a duševnom vývoji. Termín vyhlásenia súťaže bol 20. november 2013. Termín uzávierky súťaže je 20. január 2014.

Poradenstvo v zmysle propagácie zdravého životného štýlu sa realizovalo v rámci **výstavy Slovmedica non handicap**. Súčasťou boli **Slovenské dentálne dni vrátane Dňa ústneho zdravia**, ktorý organizovala Slovenská komora zubných lekárov aj v spolupráci s kanceláriou WHO a ÚVZ SR. V súvislosti s vyššie uvedenou akciou, v ktorej sa zapojili deti materských a základných škôl, poskytovalo sa poradenstvo, prebehla interaktívna beseda k danej problematike, poskytovali sa edukačné materiály pre pedagógov – letáky a premietal sa DVD seriál kreslených edukačných rozprávok „Prečo zvieratká bolia zúbky“. Uvedených aktivít sa zúčastnilo približne 500 žiakov materských a základných škôl.

MDVRR SR plnilo uvedenú úlohu prostredníctvom oddelenia bezpečnosti cestnej premávky (ďalej ako „BECEP“), ktoré v rámci svojej činnosti rôznymi formami (dopravno – vzdelávacie projekty, distribúcia vzdelávacích a reflexných materiálov, akcie organizované dobrovoľníkmi VAMOS a i.) vzdelávalo deti a mládež v oblasti **vyvyšovania bezpečnosti cestnej premávky** a upozorňovalo na nebezpečenstvá nedodržiavania zásad bezpečnosti, dopravných predpisov, užívania alkoholu a omamných látok. Uvedené aktivity boli vykonávané v súlade so **Stratégiou zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v Slovenskej republike v rokoch 2011 až 2020** (Národný plán SR pre BECEP 2011 – 2020).

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Odbor podpory zdravia ÚVZ SR uskutočnil v roku 2014 **projekt „Bezpečný návrat domov“** so zameraním sa na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov. Bol vytvorený zdravotno-osvetový materiál (plagát), nesúci posolstvo „Bezpečný návrat domov“. Textová časť plagátu nesie posolstvo v oblasti prevencie úrazov v doprave a je podpísané hlavnou protagonistkou - populárnou speváčkou Celeste Buckingham. Materiál je určený na osvetovú, výchovnú a vzdelávaciu prácu s cieľovou skupinou mládeže prednostne vo veku 15 – 19 rokov, napr. na vo vyučovacích hodinách Etickej výchovy, na triednických hodinách, na výchovnú prácu výchovných poradcov, koordinátorov prevencie, taktiež v spolupráci s inými odbornými pracovníkmi a pod. Uvedený plagát, bol distribuovaný na všetky stredné školy vrátane gymnázií, v SR. Sprievodnými aktivitami projektu boli besedy so žiakmi stredných škôl a gymnázií, počas distribúcie plagátov až do konca roku 2014. **Edukovaných bolo cca 10 000 žiakov stredných škôl.**

RÚVZ v SR vykonávali v rámci významných Dní vyhlásených na prevenciu ochorení a podporu zdravia sprievodné **edukačné aktivity v súvislosti s Európskym dňom ústneho zdravia**, ktorý sa v roku 2014 sústredil na tému „Ústne zdravie a diabetes mellitus“. Pri tejto príležitosti boli edukačné aktivity určené aj pre cieľovú skupinu žiakov MŠ a ZŠ. Pod záštitou hlavného hygienika SR organizoval v školskom roku 2013/2014 ÚVZ SR **celoslovenskú súťaž pre siedme ročníky základných škôl s názvom „Najlepšia protidrogová nástenka“**. Súťaž bola vyhlásená. Do súťaže sa prihlásilo viac ako 350 siedmich ročníkov základných škôl. Súťaž mala veľmi dobrý ohlas u žiakov základných škôl a koordinátorov protidrogovej prevencie. Cieľom súťaže bolo vytváranie aktívneho protidrogového postoja detí a mládeže. RÚVZ SR sa taktiež realizovali skupinových intervencií na

školách. Boli uskutočňované **interaktívne skupinové intervencie ako prednášky, besedy a edukačné panely programov zameraných na:** Zdravý životný štýl., Podporu pohybových aktivít., Podporu duševného zdravia., Zvládanie stresu., Prevenciu závislostí., Výchovu k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu a pod.

V Pedagogicko-organizačných pokynoch na šk. rok 2014/2015 sa v časti 1.6.9 Zdravý životný štýl uvádzajú viaceré odporúčania na realizáciu školských programov podpory zdravia, zdravého životného štýlu a výchovy ku zdraviu. Na podporu zdravého životného štýlu bola sekciou regionálneho školstva vykonaná aktualizácia webovej stránky www.bezpre.sk. V sekcii Zdravie v školách boli uverejnené nové odporúčané materiály pre školy. Sekcia regionálneho školstva v roku 2014 vo výzve k rozvojovému projektu „Zdravie a bezpečnosť v školách 2014“ schválila nasledovné priority:

- ✓ zdravý životný štýl a duševné zdravie,
- ✓ skvalitňovanie psychosociálnej klímy v školách,
- ✓ prevenciu rizikového správania (šikanovanie, záškoláctvo, agresivita, delikvencia, kriminalita, drogových závislostí, prejavy extrémizmu, terorizmu),
- ✓ prevenciu syndrómu týraného dieťaťa, sexuálneho zneužívania, HIV/AIDS a obchodovania s ľuďmi,
- ✓ zapojenie sa do programu Škola priateľská deťom.

MŠVVŠ SR vyhlásilo v roku 2014 **rozvojový projekt „Zdravie a bezpečnosť v školách 2014“** a podporilo 26 projektov základných a stredných škôl v celkovej finančnej dotácii 40 695 €.

V roku 2014 sa realizoval **projekt Červené stužky⁷⁷** ako 8. ročník celoslovenskej školskej kampane. Kampaň sa začala 1. septembra 2014 a vyvrcholila symbolicky 1. decembra 2014. Hlavným zameraním kampane bolo zacielenie na mladého človeka, na poskytnutie a zvýšenie odborných vedomostí o HIV/AIDS, ktoré kampaň považuje za najúčinnější prostriedok prevencie - boja proti AIDS. Kampaň sa uskutočnila pod odbornou garanciou viacerých odborných pracovísk na Slovensku a v zahraničí.

MDVRR SR plnilo uvedenú úlohu prostredníctvom oddelenia bezpečnosti cestnej premávky (ďalej „BECEP“), ktoré ako **národný koordinátor bezpečnosti cestnej premávky v SR** podporovalo aj v roku 2014 zvyšovanie bezpečnosti detí a mládeže na cestách, a to najmä **organizáciou a podporou vzdelávacích, osvetových a propagačných podujatí zameraných na deti a mládež** (napr. podpora študentského projektu, propagácia BECEP v periodikách distribuovaných základným školám, podujatia „BECEP v akcii“, vzdelávacie a športové podujatia organizované dobrovoľníkmi VAMOS, atď.) a **distribúciou reflexných a propagačných materiálov** školám (MŠ, ZŠ, SŠ) po celej SR (reflexné vesty, reflexné pásiky, reflexné prívesky, vzdelávacie DVD, letáky, atď.).

Všetky aktivity boli vykonávané v súlade so Stratégiou zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v Slovenskej republike v rokoch 2011 až 2020 (Národný plán SR pre BECEP 2011 – 2020).

Banskobystrického samosprávneho kraja prostredníctvom CVČ – JUNIOR realizovalo v roku 2014 sériu **prednášok** s tematickým zameraním na Zdravý životný štýl a Prevenciu závislostí (Šikanovanie a trestnoprávna zodpovednosť pri prejavoch šikany; Kyberšikana a nebezpečný internet; Drogové závislosti; Kultové závislosti)

TTSK v spolupráci s Tematickým centrom mládeže Trnava, Radou mládeže Trnavského kraja pripravuje **implementáciu Stratégie SR pre mládež na roky 2014 - 2020**, s cieľom posilnenia MVO, neformálnych skupín, k aktivitám so zameraním na zdravotné uvedomenie detí a mládeže a podporiť zdravý životný štýl. Realizovali sa komunikačné projekty s členmi žiackych školských rád na uvedenú tému.

Stredným školám v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK boli v zmysle **Pedagogicko-organizačných pokynov** na šk. rok 2014/2015 odporúčené v časti 1.6.9. Zdravý životný štýl realizovať **programy podpory zdravia** a realizovať uvedené opatrenia v rámci školy. Výchovné programy boli realizované v 68 výchovných skupinách (chlapci 22 skupín, dievčatá 29 skupín a zmiešané výchovné skupiny).

⁷⁷ www.cervenestuzky.sk

5.7. Získať údaje o výskyte poškodenia zdravia detí v dôsledku úmyselných a neúmyselných úrazov

Spôsob plnenia: Vypracovanie národného profilu Slovenskej republiky v oblasti úmyselných a neúmyselných úrazov detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 - 2014

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spolupracujúce subjekty: MV SR, MŠVVŠ SR, MVO (poskytnutie existujúcich údajov)

Indikátor: publikovaný národný profil

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Úlohou na rok 2013 bolo vypracovanie **národného profilu Slovenskej republiky v oblasti neúmyselných úrazov detí a mládeže do 19 rokov v Slovenskej republike**. Okrem profilu krajiny bola vydaná aj **Informačná karta o bezpečnosti detí na Slovensku**. Obidve publikácie boli výsledkom zapojenia SR do **projektu TACTICS**, ktorý sa zaoberá stavom bezpečnosti detí v Európe. Realizácia tohto projektu prebieha v 31 krajinách európskeho regiónu. Metodika získavania, spracovania a vyhodnotenia údajov o úrazoch detí a mládeže bola jednotná pre všetky zapojené krajiny. Údaje zozbierané v rámci projektu boli doplnené o ďalšie aktuálne údaje z databázy Národného centra zdravotníckych informácií, európskej databázy WHO (DMDM - European Detailed Mortality Database) i z prieskumov ÚVZ SR. Doplnujúcimi zdrojmi informácií boli tiež štatistické údaje Ministerstva vnútra SR (resp. Policajného zboru SR), Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Na základe uvedených údajov bol vypracovaný materiál pod názvom **Analýza stavu v oblasti úrazovosti a bezpečnosti detí a mládeže v SR** pre informovanie vlády o aktuálnej situácii v danej oblasti, ktorý bol predložený do vlády SR v novembri 2013.

Spôsob získavania údajov o výskyte poškodenia zdravia detí v dôsledku úmyselných a neúmyselných úrazov uvádzajú Pedagogicko - organizačné pokyny na šk. rok 2013/2014 v časti 1.6.11 Bezpečnosť a prevencia:

1. V oblasti školskej úrazovosti sa riaditeľom škôl a školských zariadení odporúča

- a) pravidelne sledovať vývoj školskej úrazovosti, znižovať jej nárast, odstraňovať zdroje a príčiny vzniku školských úrazov,
- b) pri registrovaných školských úrazoch vyplňať všetky položky registrovaného záznamu vo webovej aplikácii ako povinné a jednu kópiu vždy zaslať aj na príslušný odbor školstva obvodného úradu,
- c) dôslednejšie zabezpečovať pracovné postupy pedagogických zamestnancov, hlavne pri vykonávaní dozorov počas prestávok a v priestoroch, kde je najväčší predpoklad vzniku školských úrazov,
- d) vzniknuté registrované školské úrazy odškodňovať v súlade s platnými predpismi.

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená:

V roku 2014 sa v rámci projektu TACTICS, najmä so zameraním na problematiku úmyselných úrazov detí a mládeže spracovávali a vyhodnocovali údaje poskytnuté jednotlivými participujúcimi krajinami vrátane SR v oblasti úmyselných úrazov, na základe čoho bola vydaná publikácia „*National Action to Address Child Intentional Injury*“. Uvedená správa skúma opatrenia v oblasti politik na riešenie úmyselných úrazov detí popísaním prijatia, uplatňovania a presadzovania politik na národnej úrovni, ktoré sa týkajú prevencie úmyselných úrazov detí vo viac ako 25 členských štátoch EÚ, pričom obsahuje národné profily jednotlivých krajín v oblasti úmyselných úrazov (hodnotenie súčasného stavu agendy v tejto oblasti). Na základe publikovania tejto správy bola dňa 20. marca 2014 vydaná tlačová správa ÚVZ SR⁷⁸. SR ako jedna z mála krajín vydala v apríli 2014 **publikáciu, ktorá obsahuje národný profil „Úmyselné úrazy detí a mladistvých v EÚ a na Slovensku“⁷⁹**.

Spôsob získavania údajov o výskyte poškodenia zdravia detí v dôsledku úmyselných a neúmyselných úrazov v rezorte školstva v súlade s Metodickým usmernením č. 4/2009-R uvádzajú Pedagogicko - organizačné pokyny na šk. rok 2014/2015 sa v časti 1.6.11 Bezpečnosť a prevencia, bod 8. nasledovne:

V oblasti školskej úrazovosti sa riaditeľom škôl a školských zariadení odporúča:

- a) dodržiavať lehotu zavádzania každej udalosti do web aplikácie na štatistické účely podľa metodického usmernenia č. 4/2009-R čl. 4 ods. 1 (do 7 kalendárnych dní od vzniku každého školského úrazu),

⁷⁸ http://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=2248:tactics-tlaova-sprava&catid=56:tlaove-spravy&Itemid=62

⁷⁹ http://www.uvzsr.sk/index.php?searchword=%C3%9Amyseln%C3%A9+%C3%BArazy&ordering=&searchphrase=all&Itemid=1&option=com_search

- b) v prípade nejasnosti pri šetrení, spisovaní a odškodňovaní školského úrazu spolupracovať s odbornými radcami pre oblasť BOZP okresných úradov v sídle kraja.
- c) spracovať dokumentáciu civilnej ochrany v škole a v školskom zariadení v spolupráci odborom krízového riadenia okresného úradu v sídle kraja podľa zamerania činnosti na rok 2014.

5.8. Chrániť deti a mládež pred novými psychoaktívnymi látkami

Spôsob plnenia: Príprava legislatívnej normy na zabránenie predaju nových psychoaktívnych látok, ktoré nie sú kontrolované v zmysle medzinárodných dohôd, konvencií a legislatívy EÚ

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 - 2014

Zodpovedný gestor: MZ SR

Indikátor: kvalitatívny: existencia legislatívneho predpisu

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená:

V roku 2013 bol **zákonom č. 40/2013 Z. z. novelizovaný zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch**, ktorého gestorom je MZ SR. V novele sa vo vloženej paragrafe 16a **zavádza kategória rizikových látok – psychoaktívnych látok, ktoré dosiaľ nie sú na zozname kontrolovaných látok, majú však analogické psychotropné účinky ako kontrolované drogy**. Predaj takýchto látok bol do prijatia novely legálny a bolo možné proti nemu zasiahnuť len nepriamo. Prijatím novely sa až do preskúmania účinku nových psychoaktívnych látok môžu tieto zaradiť na zoznam rizikových látok až na 3 roky, počas ktorých je ich obchodovanie zakázané. Látky predstavovali riziko pre deti a mládež, ktoré s nimi experimentovali, nakoľko boli legálne a voľne dostupné (internet, kamenné obchody – „smartshopy“).

Aktualizácia za rok 2014:

Aktualizovaná časť úlohy sa priebežne plní prostredníctvom monitorovania výskytu látok, ich záchytov a navrhovania opatrení. V roku 2014 bolo na základe uvedených informácií z monitorovania prostredníctvom systému včasného varovania, ktorého gestorom je Národné monitorovacie centrum pre drogy v Sekcii zdravia MZ SR, **navrhnutých** Sekcii farmácie a liekovej politiky MZ SR, vecne príslušnému útvaru MZ SR, **na zaradenie** návrhov do zoznamov podľa zákona 139/1998 Z.z. a jeho novely 40/2013 Z.z. **13 nových látok s psychoaktívnym potenciálom**.

V rámci MV SR bola vytvorená **Medzirezortná interdisciplinárna skupina odborníkov pre drogovú trestnú činnosť (MISO DTČ)**, ktorá v roku 2014 začala v rámci svojej agendy riešiť tiež situáciu v oblasti implementácie legislatívy týkajúcej sa nových psychoaktívnych látok zaradených ako rizikové. Jedným z predpokladaných výsledkov činnosti MISO DTČ by mohol byť návrh vykonávacieho predpisu upravujúceho hodnotenia rizík a postupy zaraďovania a preraďovania rizikových látok. MZ SR má v skupine svojich zástupcov, ktorí presadzujú hľadiská podpory a ochrany zdravia predovšetkým detí a mládeže, ktoré sú hlavnými cieľovými skupinami predaja uvedených látok.

5.9. Zabezpečiť monitorovanie problematiky užívania drog u detí a mládeže a poskytovať relevantné informácie za účelom formulovania opatrení

Spôsob plnenia: Podpora a realizácia štúdií a monitorovania aktuálneho stavu užívania škodlivých zákonných aj nezákonných psychoaktívnych látok u detí a školskej mládeže, najmä štandardizovaných a medzinárodne porovnateľných

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: Organizácie podieľajúce sa na realizácii štúdií

Indikátor: dostupnosť údajov k 5 kľúčovým ukazovateľom EMCDDA

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V roku 2013 **neboli z dotácií programu Protidrogová politika podporené žiadne projekty zamerané na realizáciu štúdií a monitorovania aktuálneho stavu užívania škodlivých zákonných aj nezákonných**

psychoaktívnych látok u detí a školskej mládeže. Podpora tak prebiehala len v rámci činnosti **Národného monitorovacieho centra pre drogy** (ďalej len „NMCD“), ktoré v roku 2013 z grantových prostriedkov podporilo **prípravu štúdie ESPAD 2015** (vyslanie Principal Investigator na koordinačné stretnutie v Budapešti).

Na rok 2014 sú v rozpočte NMCD naplánované prostriedky na realizáciu periodického prieskumu Tabak-Alkohol-Drogy (TAD, naposledy realizovaný v 2010), ktorý je realizovaný metodikou odvodenou od štúdie ESPAD a poskytuje tak medzinárodne porovnateľné údaje, avšak na širšej vzorke. Taktiež sú naplánované prostriedky na realizáciu populačného prieskumu. Zber údajov k prieskumom prebehne v roku 2014. V roku 2013 **NMCD autorsky spoluvytvorilo a podporilo v spolupráci s Asociáciou čistiarenských expertov SR projekt monitorovania spotreby/konzumácie drog na základe analýzy odpadových vôd.** Realizovali sa periodické odbery, v rámci rizikových prostredí (letné hudobné festivaly). Údaje budú dostupné v priebehu roka 2014, aktuálne sú v procese spracovania.

Odpočet plnenia za rok 2014 - plní sa:

V roku 2014 neboli v rámci dotácií programu Protidrogová politika predložené žiadne projekty zamerané na realizáciu štúdií a monitorovania aktuálneho stavu užívania škodlivých zákonných aj nezákonných psychoaktívnych látok u detí a školskej mládeže. Podpora prebiehala naďalej iba v rámci činnosti Národného monitorovacieho centra, ktoré v roku 2014 z grantových prostriedkov na realizáciu svojich aktivít podporilo prípravu štúdie ESPAD 2015. Na základe zmluvy s Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie uhradilo NMCD gro nákladov na realizáciu periodického prieskumu Tabak-Alkohol-Drogy (realizovaného v širšom meradle metodikou odvodenou od štúdie ESPAD), ktorého terénna fáza sa realizovala v spolupráci s ÚVZ SR. Jedným z cieľov plnenia je realizácia prieskumu vo všeobecnej populácii, ktorej súčasťou sú aj údaje o deťoch. Zber údajov k prieskumom prebehol v roku 2014. V roku 2014 bola spracovaná správa z pilotnej fázy projektu monitorovania odpadových vôd vrátane vybraných špecifických cieľov (letné hudobné festivaly).

(NSK) V júli 2014 bolo potvrdených 1 425 nežiaducich spoločenských javov v správaní žiakov, čo predstavuje pokles oproti predchádzajúcemu školskému roku o 584, kedy bolo potvrdených 2 009 nežiaducich spoločenských javov. **Varujúce sú počty záškoláctva** (nárast o 51 prípadov v porovnaní s r. 2012/2013 na 823) **a požitia návykových látok. Výraznejší pokles oproti minulému školskému roku bol zaznamenaný v počte prípadov agresivity voči pedagogickým zamestnancom, požitia marihuany a šikanovania.**

5.10. Koordinovať opatrenia protidrogovej politiky zamerané na deti a mládež na národnej úrovni a ich medzinárodné prepojenie

Spôsob plnenia: Formulácia cieľov na ochranu detí a mládeže v strategických dokumentoch a prostredníctvom dostupných nástrojov a spolupráce s ostatnými rezortmi ich presadzovanie, vrátane kontroly ich plnenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR

Indikátor: ciele národnej protidrogovej stratégie v oblasti detí a mládeže

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená:

Čiastkový cieľ úlohy 5. 10. „Koordinovať opatrenia protidrogovej politiky zamerané na deti a mládež na národnej úrovni a ich medzinárodné prepojenie“ bude napĺňaný prostredníctvom cieľov formulovaných v **Národnej protidrogovej stratégii na roky 2013 – 2020**, ktorú vláda Slovenskej republiky schválila na rokovaní dňa 10. júla 2013 svojím uznesením č. 380 (z uvedeného dôvodu úloha nebude v nasledujúcich rokoch odpočítaná).

V oblasti zníženia dopytu po drogách je cieľom Národnej protidrogovej stratégie 2013–2020 zamerať prevenciu na rizikové vývinové obdobia, v ktorých sa začínajú užívať - psychoaktívne látky bez ohľadu na ich právny status. V prioritě 3.2. stratégia deklaruje zameranie cielennej prevencie aj na rodiny a komunity. **Stratégia bude v roku 2014 ďalej rozpracovaná na akčné plány jednotlivých rezortov**, ktoré budú podrobnejšie formulovať a konkretizovať ciele stratégie v oblasti svojej vecnej pôsobnosti. Schválenie súhrnného národného akčného plánu pre drogy vládou SR sa predpokladá v roku 2014. Prijatie stratégie umožnilo ministerstvu zdravotníctva

poskytnúť **dotácie z programu Protidrogová politika na programy a aktivity z oblasti prevencie, liečby, resocializácie a znižovania poškodení**, a to v plnom rozsahu cieľov stratégie. V roku 2013 bolo **podporených 7 projektov zameraných na deti a mládež** ako cieľovú skupinu, v úhrnnej výške poskytnutých prostriedkov 197 210,49 EUR, čo predstavuje 38% z objemu alokovaných prostriedkov programu.

Aktualizácia za rok 2014:

V oblasti zníženia dopytu po drogách je cieľom Národnej protidrogovej stratégie na roky 2013-2020 zamerať prevenciu na rizikové vývinové obdobia dieťaťa, v ktorých sa začínajú užívať psychoaktívne látky bez ohľadu na ich právny status. V prioritě 3.2. uvedenej stratégie deklaruje zameranie cielenej prevencie aj na rodiny a komunity. **Stratégia bola na základe uvedeného uznesenia ďalej rozpracovaná na akčné plány jednotlivých rezortov**, ktoré podrobnejšie konkretizujú ciele stratégie v oblastiach vecnej pôsobnosti zapojených rezortov. Odpočet plnenia akčných plánov je každoročne predkladaný príslušnými rezortmi Rade vlády SR pre protidrogovú politiku. **Prijatie stratégie umožnilo MZ SR poskytnúť dotácie z programu Protidrogová politika na programy a aktivity z oblasti prevencie, liečby, resocializácie a znižovania poškodení**, a to v plnom rozsahu cieľov stratégie. V roku 2014 **bolo podporených 7 projektov zameraných na deti a mládež ako cieľovú skupinu**, v úhrnnej výške poskytnutých prostriedkov 226 173,00 eur, čo predstavuje 43,9% z objemu alokovaných prostriedkov programu.

Národná protidrogová stratégia na roky 2013-2020 bola zapracovaná do novej Konceptie rozvoja stredného školstva v Nitrianskom samosprávnom kraji na roky 2015 – 2020.

5.11. Koordinovať opatrenia podpory duševného zdravia na národnej úrovni.

Spôsob plnenia: Formulácia cieľov podpory duševného zdravia detí a mládeže v programoch zdravia a ich presadzovanie prostredníctvom dostupných nástrojov a spolupráce s ostatnými rezortmi.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 -2015

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spoluzodpovední gestori: Rada duševného zdravia

Spolupracujúce subjekty: Poskytovatelia ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti, Liga za duševné zdravie.

Indikátor: Plán úloh Národného programu duševného zdravia na roky 2014-2015.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Termín pre vypracovanie „Plánu úloh Národného programu duševného zdravia na obdobie rokov 2014 – 2015“ ako pokračovanie realizácie Národného programu duševného zdravia v zmysle uznesenia vlády č. 708/2012 úloha č. 16 bol z dôvodu nedostatočného finančného krytia v kapitole MZ SR odložený do 31. decembra 2015.

6. Vzdelanie, výchova, voľný čas a kultúrne aktivity

Strategický cieľ: Zvýšiť efektivitu opatrení a politik na zabezpečenie/posilnenie prístupu ku vzdelaniu, voľnočasovým aktivitám a účasti na kultúrnom a umeleckom živote pre deti zo všetkých sociálnych skupín

Čiastkové ciele:

6.1. Podrobne sa oboznámiť s princípmi a ustanoveniami Dohovoru o právach dieťaťa. Prehĺbiť vedomosti a zručnosti detí a žiakov v oblasti poznania princípov a ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa a skvalitniť prípravu učiteľov; zlepšiť uplatnenie práva detí v škole slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach súvisiacich s fungovaním školy, ktoré sa ich dotýkajú a venovať primeranú pozornosť názorom detí (vrátane účasti na rozhodovaní o nich a riešení rovesníckych problémov)

Spôsob plnenia: Inovácia Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0, ISCED 1, ISCED 2 a ISCED 3A – inovácia vzdelávacích štandardov týkajúcich sa oblasti práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: školské roky 2013/2014 až 2016/2017

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovedný gestor: ŠPÚ

Spolupracujúce subjekty: Ústredné predmetové komisie pri ŠPÚ, pracovné skupiny na úpravu vzdelávacích programov pre všetky druhy škôl pri ŠPÚ, Vedecká rada ŠPÚ, profesijné organizácie a združenia

Indikátor: implementácia inovovaných vzdelávacích štandardov v školských vzdelávacích programoch materských škôl, základných škôl a stredných škôl SR a ich praktická realizácia.

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Od začiatku roka 2013 sa všetky spolupracujúce subjekty aktívne podieľali na tvorbe inovovaných vzdelávacích štandardov, týkajúcich sa oblasti práv dieťaťa v **Štátnych vzdelávacích programoch ISCED 0, ISCED 1 a ISCED 2. Vzdelávacie štandardy boli inovované na úrovni obsahu, ako aj výkonu žiakov.** Návrhy vzdelávacích štandardov boli predložené v júni 2013 na pripomienkovanie. Po ukončení pripomienkovania v novembri 2013 sa akceptované pripomienky postupne zapracovali do návrhov inovovaných vzdelávacích štandardov, týkajúcich sa oblasti práv dieťaťa v Štátnych vzdelávacích programoch ISCED 0, ISCED 1 a ISCED 2. Na jeseň roku 2013 začali spolupracujúce subjekty tvoriť **inovované vzdelávacie štandardy, týkajúce sa oblasti práv dieťaťa v Štátnom vzdelávacom programe ISCED 3A.** Práce na vzdelávacích štandardoch pokračujú do marca 2014. Po schválení MŠVVŠ SR budú inovované vzdelávacie štandardy implementované v školských vzdelávacích programoch materských škôl, základných škôl a gymnázií SR.

V nadväznosti na inovované vzdelávacie štandardy boli inovované aj interné školské smernice a vnútorné poriadky škôl (TSK). Obsah výchovy a vzdelávania k ľudským právam bol integrovaný do učebných osnov viacerých vyučovacích predmetov (napr. etická výchova, občianska náuka, dejepis, biológia, náboženská výchova), do plánu práce jednotlivých predmetových komisií a do plánov práce koordinátorov.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V priebehu roka 2014 sa všetky spolupracujúce subjekty aktívne podieľali na dotvorení inovovaných vzdelávacích štandardov, týkajúcich sa oblasti práv dieťaťa v Štátnych vzdelávacích programoch ISCED 0, ISCED 1 a ISCED 2. Vzdelávacie štandardy boli inovované na úrovni obsahu, ako aj výkonu žiakov. Návrhy vzdelávacích štandardov boli znovu predložené na pripomienkovanie. Po ukončení pripomienkovania v lete 2014 sa akceptované pripomienky postupne zapracovali do návrhov inovovaných vzdelávacích štandardov, týkajúcich sa oblasti práv dieťaťa v Štátnych vzdelávacích programoch ISCED 0, ISCED 1 a ISCED 2. V priebehu roka 2014 spolupracujúce subjekty vytvorili inovované vzdelávacie štandardy, týkajúce sa oblasti práv dieťaťa v Štátnom vzdelávacom programe ISCED 3A. Tieto inovované vzdelávacie štandardy boli predložené na pripomienkovanie. Po skončení pripomienkového konania koncom roka 2014 sa akceptované pripomienky zapracujú do návrhov inovovaných vzdelávacích štandardov v oblasti práv dieťaťa v Štátnom vzdelávacom programe ISCED 3A. Po schválení MŠVVŠ SR budú inovované vzdelávacie štandardy implementované v školských vzdelávacích programoch materských škôl, základných škôl a gymnázií SR.

6.2. Zabezpečiť pravidelnú školskú dochádzku. Znížiť počet žiakov, ktorí školu nedokončia

Spôsob plnenia: Sledovať uplatňovanie a dodržiavanie právnych predpisov a už ustanovené opatrenia a podporu pravidelnej školskej dochádzky. Zlepšovať efektívnu spoluprácu škôl (riaditeľov škôl) a príslušných orgánov štátnej správy a obcí pri oznamovaní žiakov, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 hodín, vrátane spätnej väzby riaditeľom škôl - riešenia problému neospravedlnených vyučovacích hodín príslušným orgánom štátnej správy a obcou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: príslušné orgány štátnej správy, územná samospráva, zriaďovatelia, školy

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia

Indikátor: zlepšenie riadneho plnenia školskej dochádzky žiakmi a zníženie záškoláctva – zníženie počtu neospravedlnených vymeškaných hodín; zvýšenie počtu uplatnených opatrení na podporu pravidelnej školskej dochádzky

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Štátna školská inšpekcia získavala informácie o opatreniach na zabezpečenie riadneho plnenia povinnej školskej dochádzky počas **komplexných inšpekcií v základných školách** v školskom roku 2012/2013. Inšpekcie sa uskutočnili v 86 ZŠ, z toho 77 bolo štátnych, 6 cirkevných a 3 školy súkromné. Školy navštevovalo 18 590 žiakov. Údaje sa získali prostredníctvom informačného dotazníka pre riaditeľa školy, z rozhovorov s vedúcimi zamestnancami školy a s výchovným poradcom. Neospravedlnených hodín v školách počas sledovaného obdobia bolo 63 692, uložených výchovných opatrení za neospravedlnené vynechanie vyučovacích hodín 2 677 (napomenutí a pokarhaní od triedneho učiteľa 935, pokarhaní od riaditeľa školy 1 225, znížených známok zo správania 517). Žiakov, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci, bolo 527, počet zaslaných oznámení príslušnému orgánu štátnej správy a obci o týchto žiakoch bolo 692. Zistenia sú spracované v *Správe o opatreniach na zabezpečenie riadneho plnenia povinnej školskej dochádzky v základnej škole v SR v školskom roku 2012/2013*⁸⁰.

V oblasti vzdelávania Banskobystrický samosprávny kraj cielene podporuje tie odbory štúdia, ktoré sú na trhu práce žiadané a tak sú schopné zabezpečiť mladým ľuďom možnosť po ukončení školy sa plnohodnotne zamestnať. **Vytvorenie pre študenta perspektívneho odboru smeruje k je tendencii nižšieho vymeškávania hodín**, ktoré by postupne smerovalo k zanechaniu štúdia.

NSK v **pravidelnom monitoringu výskytu sociálno– patologických javov na stredných školách** v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zaznamenal **pokles výskytu prípadov záškoláctva** v porovnaní s predchádzajúcim školským rokom 2012/2013 o 11%.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Inšpekcie sa vykonali v 134 základných školách (ďalej ZŠ). Z nich bolo 122 štátnych, 9 cirkevných a 3 školy boli súkromné. S vyučovacím jazykom slovenským bolo 112 subjektov, so slovenským a maďarským 2, s maďarským 18 a s vyučovacím jazykom ukrajinským 2 školy.

V 2. polroku školského roka 2012/2013 a v 1. polroku školského roka 2013/2014 sa cielene zisťovala dochádzka žiakov do školy. Celkovo vymeškalo 26 234 žiakov v sledovanom období 1 269 130 ospravedlnených a 178 696 neospravedlnených vyučovacích hodín. Vo všeobecnosti **medzi najčastejšie dôvody vymeškávania vyučovania patrili nezáujem žiakov o učenie**, absentujúca kontrola dochádzky žiakov do školy zo strany zákonných zástupcov, bezdôvodné ponechanie žiaka doma, starostlivosť o mladšieho súrodenca, záškoláctvo, sprevádzanie rodičov pri nákupoch najmä v čase vyplácania sociálnych dávok, **ojedinele i nedostatok finančných prostriedkov na uhradenie cestovných nákladov spojených s dopravou do školy**. Viac ako 15 neospravedlnených hodín za mesiac vynechalo za sledované obdobie v 72 školách 655 žiakov, spolu vymeškali **169 089 hodín**. **Príslušným orgánom štátnej správy zaslali školy až 768 oznámení o neplnení riadnej povinnej školskej dochádzky žiakov, spätnú väzbu na oznámenia dostalo len 41 z nich**. Pomerne negatívne

⁸⁰ http://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/PSD_ZS_SR_23.pdf

zistenia boli v Košickom kraji, kde riaditelia viacerých škôl⁸¹ riešili zanedbávanie povinnej školskej dochádzky žiakov opakovaným zasielaním oznámení. Následné zlepšenie v dochádzke žiakov po spoločnom riešení problému s príslušným orgánom štátnej správy zaznamenali v 34 školách. Riaditelia škôl po objektívnom prešetrení závažného alebo opakovaného previnenia proti školskému poriadku uložili na posilnenie disciplíny žiakov 628 napomenutí alebo pokarhaní od triedneho učiteľa, 317 pokarhaní od riaditeľa školy a 515 žiakov malo znížený stupeň zo správania. **Viaceré subjekty zaznamenali problémy spojené s plnením povinnej školskej dochádzky 174 žiakov mimo územia SR.** Zákonní zástupcovia žiakov zo SZP pred odchodom do zahraničia so školou nekomunikovali, nepredložili žiadosť o povolenie vzdelávania, často si nespĺnili zákonom stanovenú povinnosť oznámiť riaditeľovi kmeňovej školy názov a adresu školy, ktorú žiak v zahraničí navštevuje. **Obvykle sa žiaci nezúčastňovali ani skúšok z určených vyučovacích predmetov po ukončení štvrtého či deviateho ročníka.**

V školskom roku 2013/2014 boli vykonané komplexné inšpekcie s cieľom zistiť stav a úroveň pedagogického riadenia, výchovno-vzdelávacieho procesu a podmienok výchovy a vzdelávania v 29 gymnáziách (G). Z kontrolovaných škôl bolo 5 G súkromných, 4 G cirkevné, 2 G s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským, 3 G s bilingválnou slovensko-anglickou sekciami a 1 G s bilingválnou slovensko-nemeckou sekciami. Spolupráca škôl a orgánov štátnej správy vyústila v prípade 2 žiakov do čiastočného zlepšenia dochádzky a u 1 žiačky do úplnej nápravy plnenia povinnej školskej dochádzky.

Z konštatovania Združenia miest a obcí Slovenska vyplynulo, že **prevažná väčšina školských úradov vypracovala pre školy a obce metodiky postupu a vzorové materiály súvisiace s rozhodovaním obce ako prvostupňového správneho orgánu v oblasti priestupku na úseku školstva.** Základné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti miest a obcí pravidelne sledujú a vyhodnocujú neprítomnosť žiakov na vyučovaní a prijímajú účinné opatrenia na zamedzenie záškoláctva. Neospravedlnenú neprítomnosť žiaka riešia so zákonnými zástupcami prostredníctvom triednych učiteľov, výchovných poradcov, riaditeľov škôl, výchovných komisií alebo rád rodičov. Školy písomne oznamujú neospravedlnenú dochádzku žiaka zriaďovateľovi školy, školskému úradu a príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálnemu odboru s uvedením opatrení a úkonov na zlepšenie nedostatočnej dochádzky žiaka. Obec je povinná v zmysle zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve ako prvostupňový správny orgán riešiť neospravedlnenú školskú dochádzku žiakov s trvalým pobytom v obci, ktorí majú v danom školskom roku 60 až 99 vymeškaných neospravedlnených hodín a pri sto a viac neospravedlnených hodinách obec zasiela Policajnému zboru SR oznámenie o podozrení zo spáchania trestného činu zanedbávania povinnej školskej dochádzky a ohrozovania mravnej výchovy detí.

V školskom v šk. roku 2013/2014 bolo v rámci Nitrianskeho samosprávneho kraja potvrdených 823 prípadov záškoláctva (**nárast o 51 prípadov**). Školám bolo odporúčané prijať konkrétne opatrenia na elimináciu výskytu sociálno - patologických javov na stredných školách.

Banskobystrický samosprávny kraj sa v rámci vzdelávania snaží i naďalej podporovať hlavne tie odbory štúdia, ktoré sú na trhu práce žiadané. Vytvorením nielen pre študentov atraktívnych odborov, ale aj odborov žiadaných na trhu práce, sa vytvorí priestor uplatnenia sa pre mladých ľudí po ukončení štúdia. Vytvorenie pre študenta perspektívneho odboru smeruje k zvýšenému záujmu o štúdium, následne nižšieho vymeškávania hodín, ktoré by mohlo postupne smerovať k zanechaniu štúdia. **Okrem kvalitných vzdelávacích podmienok, je potrebné uvedomiť si nevyhnutnosť vytvorenia aj vhodných podmienok na voľný čas.** BSK tak i naďalej realizuje projekty zamerané na podporu športových súťaží, organizovanie a vytváranie pravidelných mimovyučovacích aktivít pre žiakov na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK formou príspevku na mzdový fond pre učiteľov telesnej výchovy a iných aktivistov podieľajúcich sa na uvedených aktivitách pravidelne, počas celého roka, ako aj na projekty zamerané na materiálno-technické zabezpečenia škôl. V období školského roka je do rozmanitých aktivít škôl v uvedenom projekte zapojených cca 3500 žiakov škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK.

Riaditelia stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK sú informovaní o **povinnosti oznamovania žiakov, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 hodín príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny** a túto povinnosť si plnia. Zároveň sa na školách na triednických hodinách venujú preventívne opatrenia na predchádzanie neplnenia povinnej školskej dochádzky (žiaci 1.ročníkov) a záškoláctva a rôznymi súťažami sú žiaci škôl motivovaní na jej riadne plnenie.

⁸¹ ZŠ s MŠ, Školská 3, Pavlovce nad Uhom (373 oznámení); ZŠ, Školská 295, Štítnik (37 oznámení); ZŠ, SNP 121, Rozhanovce (22 oznámení); ZŠ s MŠ, Ružová 304, Borša (10 oznámení)

Predškolské a školské zariadenia podľa veku, zaradenia a zamerania na území Prešovského samosprávneho kraja **individuálnym prístupom k dieťaťu zabezpečujú pravidelnú školskú dochádzku detí** prostredníctvom spolupráce príslušných orgánov štátnej správy a obcí pri vynechávaní dochádzky, chránia a rozvíjajú kultúrne práva detí cez návštevu kultúrnych a spoločenských podujatí v mestách i obciach, návšteva kina, divadla, knižnice, atď.

6.3. Uplatnenie práva detí a mládeže slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach a účasti na rozhodovaní, ktoré sa ich dotýkajú pri fungovaní školy a práva venovať primeranú pozornosť ich názorom

Spôsob plnenia: Podpora vzniku a efektívnej činnosti žiackych školských rád ako prostriedku zvyšovania právneho vedomia žiakov a slobodného vyjadrovania ich názorov ako nástroja podpory demokracie v škole

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: školy, zriaďovatelia

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia (Monitoring z hľadiska dodržiavania ľudských práv)

Indikátor: počet a suma podporených projektov a zvýšenie počtu efektívne fungujúcich žiackych školských rád

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V rámci **Programov finančnej podpory detí a mládeže na roky 2008 – 2013** bola pre rok 2013 vyhlásená výzva na predkladanie projektov tematicky zameraných na zapojenie mládeže do spoločenského a politického života obce, mesta, regiónu a podporu spoločných iniciatív mladých ľudí a zástupcov samosprávy v rámci programu **ADAM 2 - Podpora projektovej činnosti zameranej na rozvoj práce s deťmi a mládežou**. V rámci uvedených tém bolo podporených 11 projektov sumou 70 800 Eur. Prioritne sa vypracovaniu školiacich modulov pre žiacku školskú radu (ďalej len „ŽSR“), organizovanie okrúhlych stolov a zorganizovanie hodnotiacich stretnutí venoval projekt Regionálneho centra mládeže v Košiciach „O nás s nami – podpora a spolupráca ŽSR“ a projekt Centra dobrovoľníctva v Banskej Bystrici „Dobrovoľníctvo stredoškolákov – cesta k aktívnej participácii mládeže“

Štátna školská inšpekcia úlohu plnila pri výkone komplexných inšpekcií v 86 základných školách, z nich 27 malo zriadenú žiacku školskú radu (ďalej ŽSR). Oslovených bolo 213 členov ŽSR, ktorým boli zadané dotazníky. Cieľom bolo zistiť, či je ŽSR akceptovaným partnerom vedenia školy, ako sa podieľa na živote školy a aký má vplyv na zvyšovanie bezpečnosti školského prostredia. Úloha bola sledovaná aj v 24 stredných odborných školách, v 20 z nich bola ustanovená ŽSR. Na otázky v dotazníku odpovedalo 126 členov ŽSR. Zistenia sú spracované v *Správe o stave bezpečnosti školského prostredia a prevencie negatívnych javov v správaní žiakov v základnej a v strednej škole v školskom roku 2012/2013 v SR*⁸².

BSK má v rámci svojej zriaďovateľskej pôsobnosti vypracovaný **zoznam škôl, na ktorých je aktívna žiacka školská rada**. Na pôde BSK sa predsedovia jednotlivých žiackych školských rád **zúčastňujú stretnutí**, na ktorých majú možnosť sa priamo podieľať na riešení pre nich dôležitých otázok a problémov.

Zabezpečenie uplatnenia práv detí a mládeže na strednej škole napíňal TTSK v spolupráci so Združením pre deti a mládež v Trnavskom kraji, Radou mládeže Trnavského kraja, projektom pod názvom **Podpora aktívnych stredoškolákov**. Šlo o zahájenie konzultácie s koordinátormi stredných škôl v kraji so zameraním na podporu tvorenia a fungovania žiackych školských rád a motiváciou stredoškolákov zúčastňovať sa formou neformálneho vzdelávania na osobnom raste, vzdelávaní lídrov rád a podporou pochopenia participácie na školách. **Celkovo sa navštívilo 11 koordinátorov rád a realizovalo sa 1 stretnutie** na výmenu názorov a skúseností a neformálne vzdelávanie účastníkov na tému a význam participácie na školách.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Združenie miest a obcí Slovenska napriek tomu, že nezhrmažďuje a nevyhodnocuje štatistické údaje za 2764 členských miest a obcí, na základe podkladov zo školských úradov uviedlo, že **na mnohých plnoorganizovaných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti miest a obcí sú zriadené žiacke školské rady, žiacke parlamenty či školské parlamenty**. Niektoré žiacke rady majú vypracované štatúty a plány činnosti. Členovia rady pracujú pod vedením pedagógov – koordinátorov alebo výchovných poradcov, ktorí spoločne so žiakmi pripravujú aktivity, o ktoré prejavujú najväčší záujem, informujú pedagogickú radu o činnosti žiakov a tlmočia ich požiadavky.

⁸² http://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/UZP_BOZ_ZS_SR_23.pdf

Zapájanie žiakov do rozhodovania o živote školy pomáha žiakom získavať prvé skúsenosti s riadením, slobodným rozhodovaním, preberaním istej miery zodpovednosti za zverené úlohy (školský časopis, školský rozhlas, kvízy, zábavné popoludnia atď.), a kolektívne rozhodovanie. Učia sa chápať význam poriadku, systematickosti a pravidelnosti v práci, získavať sebadôveru a samostatnosť, vyjadrovať svoj názor na dianie v škole a mimo nej a zážitkovou formou si v malom vyskúšať školu demokracie a života. Žiacke rady sú akceptovaným partnerom školy, vyjadrujú sa napríklad k problémom školy v oblasti výchovy a vzdelávania, tvorbe a dodržiavaní školského poriadku, k materiálno-technickému vybaveniu školy a zveľaďovaniu jej priestorov, k pripravovaným podujatiam, ich obsahu a organizácii, záujmovej činnosti žiakov, pomáhajú pri riešení šikanovania svojich rovesníkov, organizovaní charitatívno-spoločenských podujatí, zápise detí do 1. ročníka, vydávaní školského časopisu, spolupracujú pri organizácii aktivít primárnej prevencie či environmentálnej výchovy atď.

Uplatnenie práv detí vyjadrovať sa o všetkých záležitostiach a účasti na rozhodovaní, ktoré sa ich dotýkajú pri fungovaní školy a právu venovať primeranú pozornosť ich názorom **sledovala Štátna školská inšpekcia⁸³ pri kontrole bezpečnosti školského prostredia a prevencii negatívnych javov**. Kontrola sa realizovala v 134 základných školách (ZŠ), z ktorých 3 boli súkromné, 9 bolo cirkevných. Vyhodnotenie sa uskutočnilo na základe aktuálnych zistení z informačného dotazníka zadávaného riaditeľovi školy (134 respondentov), členom žiackej školskej rady v plnoorganizovaných ZŠ (217 respondentov, z nich bolo 73 chlapcov a 144 dievčat) i z informácií získaných z rozhovorov s vedením školy, s koordinátormi prevencie, výchovnými poradcami, žiakmi a z dôkladného rozanalýzovania pedagogickej dokumentácie školy.

K obsahu školského poriadku mali možnosť vyjadriť sa v niektorých kontrolovaných školách i žiaci a žiacke školské rady (ďalej len „ŽŠR“), ktoré boli ustanovené v 24 % škôl. Podľa odpovedí v dotazníkoch zadaných školskou inšpekciou si 36,94 % žiakov myslí, že školský poriadok prispieva k riešeniu negatívnych javov v ich správaní, záporné stanovisko vyjadrilo 24,18 %. Až 38,37 % nevedelo jeho účinnosť posúdiť, čo vytvára predpoklad, že nebol so žiakmi dostatočne prekonzultovaný, a to napriek tomu, že s ním boli oboznámení triednymi učiteľmi. Avšak uvedené zistenie mohlo súvisieť aj s nepozornosťou žiakov. Priaznivejšie sa k školskému poriadku vyjadrili členovia ŽŠR. Pozitívny názor orientovaný na riešenie problémov v súvislosti s násilím a so šikanovaním potvrdilo až 87,10 % jej členov, pričom i s pravidlami školského poriadku, ktoré sa týkali prevencie násillia a šikanovania, väčšina súhlasila (78,34 %). Čiastočný súhlas potvrdilo 15,67 % členov ŽŠR, nesúhlas 1,84 % a pravidlá k danému javu nepoznalo 4,15 %. Nepriaznivým zistením bolo, že takmer 30 % členov ŽŠR nepoznalo meno koordinátora prevencie v škole, ako aj skutočnosť, že členovia ŽŠR sa zúčastňovali iba minimálne na riešení výchovných problémov.

Kontrola sa realizovala na 29 gymnáziách (G), z ktorých bolo 5 súkromných, 4 boli cirkevné. Vyhodnotenie sa uskutočnilo na základe aktuálnych zistení z informačného dotazníka zadávaného riaditeľovi školy (29 respondentov), z dotazníka zadávaného členom žiackej školskej rady (195 respondentov, z nich bolo 95 chlapcov a 100 dievčat) i z rozhovorov s koordinátormi prevencie, výchovnými poradcami, žiakmi, členmi ŽŠR a z dokumentácie školy. **Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli ustanovené ŽŠR, ktoré sa vyjadrovali k otázkam, návrhom a opatreniam školy v oblasti výchovy a vzdelávania**, čo potvrdila viac ako polovica jej členov (51,28 %). Sporadicky sa vyjadrovalo k tejto oblasti 42,05 % členov a nevyjadrovalo sa vôbec 6,67 %. Do školského poriadku boli zapracované námety, návrhy, pripomienky 37,95 % členov, čiastočnú akceptáciu uviedlo 43,59 % a nezapracovanie 17,95 %. S vedením školy najčastejšie komunikovali o problémoch, ktoré zaujímali väčšinu ich spolužiakov, týkali sa najmä organizácie vyučovania, zlepšenia priestorových podmienok a skvalitnenia materiálno-technického zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu. Predstavy členov ŽŠR o ich ďalšej činnosti a pôsobení v škole sa najčastejšie spájali s prípravou a zabezpečovaním rôznych kultúrno-spoločenských podujatí pre spolužiakov (imatrikulácia, aktivity ku dňu študentstva, oživenie vianočných tradícií, podporovanie a spoluorganizovanie súťaží – najmä športových).

Školská inšpekcia zistila, že v niektorých subjektoch ŽŠR neboli dostatočne funkčné. Na 1 súkromnom Gymnáziu fungovala ŽŠR len veľmi krátko, jej členovia nepodávali žiadne návrhy a opatrenia v oblasti výchovy a vzdelávania, ani nevzniesli svoje pripomienky a návrhy na ich zapracovanie do školského poriadku. V ďalšom subjekte spolupráca bývalej ŽŠR s vedením školy bola formálna, ku školskému poriadku sa nevyjadrovala. Pozitívne bolo, že koncom roka bola ustanovená nová ŽŠR a v rozhovore jej členovia aj riaditeľ školy uviedli, že chcú vzájomnú komunikáciu a spoluprácu zlepšiť. V dotazníku prevažnou mierou (83,08 %) jej členovia potvrdili

⁸³ Správy z inšpekcií sú v úplnom znení zverejnené na webovom sídle www.ssiba.sk

zahrnutie i hľadanie východísk negatívneho správania v školskom poriadku a s nastavenými pravidlami prevencie súhlasili úplne (75,90 %) alebo čiastočne (13,85 %). Napriek tomu riešenie tohto javu v školskom poriadku potvrdila len približne polovica žiakov (55,43 %), podľa 4,79 % respondentov školský poriadok túto problematiku neriešil a nevedelo ju posúdiť až 38,87 % respondentov. Uvedené nepriaznivé zistenie môže súvisieť aj s nepozornosťou žiakov počas oboznamovania sa so školským poriadkom, alebo s nedôsledným informovaním žiakov zo strany pedagógov.

Z analýzy príslušných dotazníkov a z rozhovorov so zástupcami ŽŠR, riaditeľmi škôl a koordinátormi prevencie vyplynulo, že takmer polovica členov ŽŠR (49,23 %) nebola prítomná spolu s učiteľmi pri riešení výchovného problému alebo problému, ktorý súvisel so šikanovaním a na danú otázku nevedelo odpovedať takmer 40 % členov ŽŠR. Bezpečnosť a problematika šikanovania na stretnutiach bola diskutovaná v menšej miere, riešenia sa zúčastnilo iba necelých 10 %. Členovia ŽŠR participovali pri riešení šikanovania spolužiakov v triedach, slovného napádania žiaka nižšieho ročníka, pri riešení kyberšikanovania (slovné napadnutie cez internet, nadávky, urážlivé komentáre), riaditeľov zaujímal ich názor. V tejto súvislosti sa zúčastňovali školení a prednášok k prevencii, a s obsahom oboznamovali aj ďalších spolužiakov.

Banskobystrického samosprávneho kraja prostredníctvom CVČ – JUNIOR realizovalo v roku 2014 **sériu školení** k uvedenej téme - *Školenie Moja žiacka rada; Školenie „Team nie je len hudobná skupina“; Workshop „Deň so žiackou radou“; Workshop „Párty s participáciou“.*

ŽSK podporuje činnosť žiackych školských rád na stredných školách. Z celkového počtu 64 stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK pôsobili žiacke školské rady v roku 2014 v 62 školách. V októbri 2014 bol založený **Krajský stredoškolský parlament ŽSK, ktorý sa stal poradným orgánom predsedu ŽSK v oblasti politiky mládeže.** Jeho úlohou je podávať návrhy a podnety, týkajúce sa podpory solidarity a porozumenia medzi mladými ľuďmi, komunikácie so žiackymi školskými radami, rozvoja mimoškolských aktivít, podpory neformálneho vzdelávania a ďalších podnetov v tejto problematike. Krajský stredoškolský parlament funguje v 2 úrovniach. Prvou úrovňou je 5 regionálnych parlamentov v regiónoch Kysuce, Orava, Liptov, Turiec a Horné Považie. Do regionálnych parlamentov boli zvolení zástupcovia stredných škôl, nachádzajúcich sa na území Žilinského kraja. Členovia regionálnych parlamentov sa schádzajú 2-krát ročne. Z regionálnych parlamentov boli zvolení zástupcovia do Krajského stredoškolského parlamentu, ktorý sa schádza 2-krát ročne v priestoroch Úradu ŽSK. Na stretnutiach regionálnych parlamentov a Krajského stredoškolského parlamentu členovia diskutujú o témach, ktoré sa týkajú mládežníckej problematiky a zároveň môžu podávať návrhy a pripomienky na zlepšenie aktuálneho postavenia mládeže. Uvedená aktivita pozitívne prispieva k podpore mimoškolských aktivít, efektívneho využívania voľného času u mladých, ako aj k prevencii sociálno-patologických javov v spoločnosti. V regionálnych parlamentoch pôsobí celkovo 88 žiakov a v Krajskom stredoškolskom parlamente 27 žiakov, prevažne sú to zástupcovia žiackych školských rád. V roku 2014 sa členovia 5 regionálnych parlamentov, ako aj členovia Krajského stredoškolského parlamentu stretli 1 – krát. ŽSK organizoval v roku 2014 **návštevy Národnej rady Slovenskej republiky pre žiakov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK.** Žiaci mali príležitosť zoznámiť sa s ústavnou inštitúciou slovenskej parlamentnej demokracie, vidieť hlasovanie poslancov Národnej rady a mohli diskutovať s poslancom Národnej rady SR a predsedom ŽSK Ing. Jurajom Blanárom o problémoch, ktoré ich zaujímajú a sú často preberané v žiackych školských radoch. V roku 2014 navštívilo Národnú radu SR celkovo 120 žiakov zo štyroch stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK.

BSK v roku 2014 pokračoval v stretnutiach s predsedami žiackych školských rád škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti, nakoľko považuje za dôležité brať deti za partnerov, podporovať ich, snažiť sa o ich zapojenie do rozhodovania v otázkach, ktoré sa týkajú ich života, posilňovať ich úlohu ako aktívnych občanov spoločnosti. **BSK má v rámci svojej zriaďovateľskej pôsobnosti vypracovaný zoznam škôl, na ktorých je aktívna žiacka školská rada.** Na pôde BSK sa predsedovia jednotlivých žiackych školských rád zúčastňujú stretnutí, na ktorých okrem možnosti podieľať sa na riešení pre nich dôležitých otázok a problémov, majú možnosť zúčastniť sa aj prednášky spojenej s diskusiou k určitej téme.

Rada mládeže TTSK ako strešná a sieťujúca organizácia v kraji so záberom na žiacke školské rady, realizovala **2 projekty na tému uplatnenie práva detí a mládeže slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach a účasti na rozhodovaní, ktoré sa ich dotýkajú pri fungovaní školy a práva venovať primeranú pozornosť ich názorom.**

6.4. Podpora demokracie na pôde školy

Spôsob plnenia: Vzdelávanie pre koordinátorov žiackych školských rád

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 -2015

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: Metodicko-pedagogické centrum (Košice), IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: MVO

Indikátor: počet absolventov vzdelávania

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže a MPC (pracovisko Košice) pripravilo na akreditáciu **špecializačné vzdelávanie pedagogických zamestnancov „Rozvoj kompetencií koordinátorov žiackych školských rád“** v dĺžke 110 hod. Vzdelávanie pozostáva z troch modulov : Východiská pri zakladaní žiackych školských rád, Koordinátor žiackej školskej rady, a Rozvoj žiackej školskej rady. Projekt bol predložený komisii pre akreditáciu programov doplnujúceho pedagogického štúdia a programov kontinuálneho vzdelávania MŠVVaŠ SR na rozhodnutie.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

IUVENTA v rámci *Národného projektu Komprax – kompetencie pre život* pripravila v spolupráci s rôznymi organizáciami detí a mládeže **tri akreditované vzdelávacie moduly** orientované na posilnenie demokratických procesov na pôde školy (Refresh kurz: nové trendy a prístupy v ŽŠR, Škola priateľská deťom a Školský network). Školenia sa realizovali v Bratislave, Košiciach a Trenčíne a zúčastnilo sa ich 69 pracovníkov a s mládežou.

Banskobystrického samosprávneho kraja realizovalo v roku 2014 prostredníctvom CVČ – JUNIOR *Seminár „Bez vás to nejde“*. Cieľom **seminára pre koordinátorov ŽŠR** bolo poskytnúť informácie novým koordinátorom z radov pedagógov, umožniť im vzájomnú výmenu skúseností a dobrých príkladov z práce školských rád a poskytnúť kontakty a metodické rady v danej problematike. V rozsahu 5 hodín prezentovali účastníci svoje ŽŠR a ich aktivity, oboznámili sa s legislatívou, štruktúrou ŽŠR, základnými dokumentmi., profilom, rolou a úlohou koordinátora, diskutovali o bariérach v práci so ŽŠR.

Súčasťou aktivít Rady mládeže TSK a tematického centra mládeže, ako krajskej zložky inštitútu pre mládež IUVENTA, je aj koordinácia pedagógov, ktorí sú koordinátormi žiackych školských rád, v danom roku **realizovali** jedno stretnutie 10 koordinátorov a elektronicky im boli zasielané informácie o danej téme.

V šk. roku 2013/2014 NSK (ďalej len „NSK“) zorganizoval **školenie zástupcov žiackych školských rád stredných škôl** v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK. NSK v roku 2014 pripravil podrobný dotazník o činnosti žiackych školských rád na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK. Výsledky budú spracované vo februári 2015.

6.5. Podpora systematickej práce s deťmi a mládežou v oblasti neformálneho vzdelávania detí a mládeže

Spôsob plnenia: Zabezpečenie systematickej, cieľavedomej a účinnej finančnej podpory aktivít detí a mládeže mimo procesu formálneho vzdelávania a vo voľnom čase

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: MVO, CVČ

Indikátor: počet a suma podporených projektov

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Financovanie práce s deťmi a mládežou sa v roku 2013 plnilo prostredníctvom vyhlásenia výziev v rámci **Programov finančnej podpory aktivít detí a mládeže na roky 2008 – 2013**. V roku 2013 boli v rámci uvedených programov zverejnené **4 výzvy** týkajúce sa systematickej práce s deťmi a mládežou, projektovej činnosti zameranej na rozvoj práce s deťmi a mládežou a sieťovania subjektov na národnej a krajskej úrovni.

Programy sú zamerané na finančnú podporu predovšetkým v nasledovných oblastiach:

- a) občianska participácia mladých ľudí na živote spoločnosti,
- b) dobrovoľníctvo mladých ľudí,
- c) informačné a poradenské činnosti pre deti a mládež,
- d) neformálne vzdelávanie detí a mládeže,
- e) lepšie poznanie situácie detí a mládeže v oblastiach uvedených v oblastiach s využitím výskumu mládeže,
- f) vzdelávanie dobrovoľných a profesionálnych pracovníkov s mládežou a mladých lídrov

Programy sa delia do troch samostatne vyhlasovaných programov. V rámci uvedenej podpory bola schválená dotácia na systematickú prácu s deťmi a mládežou 24 občianskym združeniam detí a mládeže v celkovej sume 2 046 994 Eur, na projektovú činnosť zameranú na rozvoj práce s deťmi a mládežou pre 16 oprávnených žiadateľov v celkovej sume 109 300 Eur, ďalej pre 14 informačných centier mladých v celkovej sume 123 700 Eur a pre 9 občianskych združení pôsobiach na celoslovenskej a krajskej úrovni v celkovej sume 251 000 Eur.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V roku 2014 **začali fungovať nové Programy pre mládež** Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na roky 2014 – 2020, ktoré **nahradili pôvodné Programy finančnej podpory aktivít detí a mládeže** MŠ SR na roky 2008 – 2013. *Program PODPORA MVO* zabezpečuje inštitucionálnu podporu občianskych združení detí a mládeže a zároveň vytvára prostredie, aby tieto subjekty mohli získavať finančnú podporu aj za pomoc pri napĺňaní Stratégie SR pre mládež na roky 2014 – 2020. *Program Služby mladým* financuje projekty subjektov v oblasti poskytovania informačných a poradenských služieb ako aj služieb v oblasti dobrovoľníctva. *Program HLAS mladých* je orientovaný na vytváranie platformy na komunikáciu medzi mládežou a tvorcami politiky na regionálnej i národnej úrovni. *Program Priority mládežníckej politiky* bol v roku 2014 zameraný na tvorbu systémov kvality v práci s mládežou.

Program PODPORA : 19 občianskych združení / 1 760 462 €

Program SLUŽBY: 10 projektov / 275 315 €

Program HLAS : 5 projektov / 145 000 €

Program PRIORITY: 14 projektov / 148 788 €

Podpora občianskych združení (v sieti členskej základne Rady mládeže Trnavského kraja, ale aj mimo nej – spolu 18) z úrovne TTSK predstavovala v sledovanom roku cca 6 podporených projektov z výzvy. Cez programy KOMPRAX sa zároveň preškolili niektorí dobrovoľníci pôsobiaci v týchto organizáciách. Podpora systematickej práce s deťmi a mládežou v oblasti neformálneho vzdelávania detí a mládeže je hodnotovo vysokým prínosom pre členov a účastníkov programov týchto subjektov. Neformálne vzdelávanie detí a mládeže v Domove sociálnych služieb pre deti a dospelých Rohov (DSSpDD Rohov) zastrešuje úsek terapií a sociálnej rehabilitácie na základe ročných, mesačných, týždenných a denných plánov činnosti. V roku 2014 sa DSSpDD Rohov stalo základným článkom IUVENTY, ktorá sa spolupodieľa na finančnej podpore aktivít v DSSpDD Rohov spolu s OZ Promethea.

V šk. roku 2013/2014 bolo v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK vydaných 23 534 **vzdelávacích poukazov** (VP) na podporu záujmovej činnosti žiakov, z toho späť sa prijalo 18 660 VP, t.j. **79% návratnosť** (v porovnaní s predchádzajúcim rokom rovnaká návratnosť VP). Financie získané prostredníctvom vzdelávacích poukazov sú použité na podporu záujmových činností žiakov. Do programu **Kultúrne poukazy** sa zapojili všetky stredné školy (66 škôl) v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK. Spolu bolo vydaných 24542 KP (z toho 23112 žiakom a 2430 učiteľom).

6.6. Vytvorenie podmienok na pravidelné konzultovanie požiadaviek, názorov, očakávaní mládeže ako trvalej súčasti tvorby a realizácie mládežníckej politiky

Spôsob plnenia: Štruktúrovaný dialóg a pravidelné konzultácie s mládežou zamerané na rôzne oblasti ich života (vrátane voľného času, aktivít rôzneho zamerania, a od.)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovedný gestor: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: RMS, ZIPCeM, SV pre UNICEF

Indikátor: počet konzultačných nástrojov; počet mladých ľudí zapojených do procesu konzultácií; počet produktov prezentujúcich výsledky kľúčovým hráčom

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V roku 2013 sa realizovali **dve kolá konzultácií v rámci štruktúrovaného dialógu**, do ktorých bolo zapojených 180 mladých ľudí. Bola využitá forma on-line dotazníka, výsledky boli reportované aktuálnej predsedajúcej krajine. Do všetkých kôl boli zapojení aj experti v konzultovanej oblasti a pracovníci s mládežou. Vybraní zástupcovia slovenskej mládeže reprezentovali mladú generáciu na tematických európskych mládežníckych stretnutiach v Litve a Grécku.

V máji a júni 2013 sa uskutočnili **národné konzultácie k tvorbe Stratégie SR pre mládež 2014- 2020**, do ktorých sa zapojilo viac ako 300 účastníkov (50% mládež a 50% kľúčoví dospelí na úrovni regiónov), uskutočnilo sa osem regionálnych okrúhlych stolov, kde sa konzultovali najaktuálnejšie výzvy v oblasti mládeže, ktoré sa prejavili v obsahu samotného dokumentu. **Zosystematizovanie štruktúrovaného dialógu sa plánuje od roku 2015**, kde sa podpora štruktúrovaného dialógu bude viazať na finančnú podporu projektov Programov pre mládež MŠVVŠ SR. Nové možnosti financovania aktivít prináša aj program Erasmus +.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V roku 2014 bola oficiálne **schválená Stratégia SR pre mládež na roky 2014 – 2020**. Do jej prípravy bolo zapojených viac ako 500 účastníkov z celého Slovenska (vrátane 160 mladých ľudí). Stratégia zaviedla inštitút Medzirezortnej pracovnej skupiny pre mládežnícku politiku, kde prostredníctvom svojich zástupcov skupina mládeže môže vyjadrovať svoje požiadavky a komentáre k prijímaným opatreniam. V roku 2014 **začala pracovať aj Národná pracovná skupina pre štruktúrovaný dialóg**, ktorú koordinuje ZIPCeM. Štruktúrovaný dialóg je nástroj súvisiaci s Otvorenou metódou koordinácie zavedenou v Európskej politike pre mládež. **Súčasťou tohto opatrenia je organizácia okrúhlych stolov a on-line konzultácie s mládežou**. Uskutočnili sa 4 okrúhle stoly s účasťou zástupcov mládeže aj politikov, úradníkov, výskumníkov, rodičov a i. (Partizánske, Trnava, Dunajská Streda, Humenné), kde sa otestovala metodika moderovaných konzultácií (štruktúrovaný dialóg). Na jeseň 2014 prebehla on-line konzultácia k podmienkam a nástrojom aktivizácie mládeže v mládežníckej politike, do ktorej sa zapojilo 2793 respondentov. V rámci nového programu Erasmus+ boli podporené tri ďalšie projekty, ktorých výstupom bolo vytvorenie priestoru na konzultácie politiky Európskej únie aj Slovenskej republiky voči mládeži.

Vytvorenie podmienok na pravidelné konzultovanie požiadaviek, názorov, očakávaní mládeže ako trvalej súčasti tvorby a realizácie mládežníckej politiky zabezpečuje Rada mládeže Trnavského kraja sieťou okrúhlych stolov, strenutí cieľovej skupiny detí a mládeže, realizáciou otvorených podujatí a podporou činnosti subjektov ako mládežnícke parlamenty. Významnou súčasťou aktivít roku je **realizácia projektu „Za jedno lano“**, čo predstavuje komunikáciu metódou štruktúrovaného dialógu mladých ľudí medzi sebou a zároveň s tzv. dôležitými dospelými, politikmi, pracovníkmi s mládežou a mládežníckymi pracovníkmi. Počet stretnutí bolo 5, konzultačných nástrojov 2, počet zapojených mladých ľudí 80, počet produktov prezentujúcich výsledky 4.

*6.7. Nastavenie stratégie rozvoja informačno-poradenských činností pre mládež, ktorá zodpovedá aktuálnym potrebám v najlepšom záujme dieťaťa a ich oprávneným požiadavkám

Spôsob plnenia:

- 1. Projektová podpora poskytovania a skvalitňovania informačných a poradenských služieb pre mládež**
- 2. Revidovanie Koncepcie informačnej a poradenskej činnosti pre mládež 2014-2020**

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 1. 2014-2017, 2. 2015

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: ZIPCeM

Indikátor: 1. počet a suma podporených projektov, 2. schválený dokument

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Podpora projektovej činnosti v oblasti informačných a poradenských služieb pre mládež v roku 2013 bola realizovaná v rámci **Programov finančnej podpory aktivít detí a mládeže na roky 2008 – 2013.**

Ciele projektových aktivít boli zamerané na:

- podporu prístupu mladých ľudí k informáciám v nasledovných prioritných oblastiach: vzdelávanie, zamestnanosť, kariérne poradenstvo, podpora podnikania, rozvoj podnikavosti mládeže, aktívne občianstvo, participácia a mládežnícke dobrovoľníctvo;
- vytváranie príležitostí na štruktúrovaný dialóg a konzultácie mládeže a iných dôležitých aktérov v súvislosti s prípravou novej mládežníckej politiky 2014 – 2020 podľa priorít Európskej a národnej politiky;
- podpora nových foriem poskytovania informačných a poradenských služieb pre mládež s dôrazom na:
 - využívanie moderných technológií pri ich zabezpečovaní,
 - fyzické vyhľadávanie nových potenciálnych cieľových skupín mládeže, (špeciálne mládeže s Nedostatkom príležitostí).

Podporených bolo 14 informačných centier mladých v celkovej sume 123 700 Eur. Aktivity boli zamerané na rozvoj informačných a poradenských služieb pre mládež. Účelom výzvy bolo prispieť k naplneniu cieľov Koncepcie rozvoja informačných a poradenských činností pre mládež.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Podpora projektovej činnosti v oblasti informačných a poradenských služieb pre mládež v roku 2014 **bola realizovaná cez Program SLUŽBY pre mladých** v rámci Programov pre mládež Ministerstva školstva, vedy, výskum a športu SR. Program SLUŽBY podporil 10 projektov v sume 275 315 Eur. Aktivity boli zamerané na rozvoj informačných a poradenských služieb pre mládež. Účelom výzvy bolo prispieť k naplneniu cieľov Koncepcie rozvoja informačných a poradenských činností pre mládež ale aj prijatej Stratégie Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020.

Revidovanie staršieho dokumentu Koncepcie informačnej a poradenskej činnosti pre mládež na roky 2014 - 2020 sa neuskutočnilo, vzhľadom na to, že sa pripravuje Koncepcia rozvoja práce s mládežou do roku 2021, ktorá v sebe pokryje aj oblasť informácií a poradenstva pre mládež v prostredí práce s mládežou. Z dôvodu zosúladenia s časovým harmonogramom prípravy Koncepcie sa navrhuje posun termínu plnenia úlohy v bode 2.

Formy a metódy informačno-poradenských činností pre mládež, ktorá zodpovedá aktuálnym potrebám v najlepšom záujme dieťaťa a ich oprávneným požiadavkám sa rýchlym vývojom informačných a komunikačných technológií menia. **V TTSK systém ICM absentuje** a čiastočne ich úlohu plní Rada mládeže Trnavského kraja a Trnavské centrum mládeže. Nastavenie stratégie rozvoja informačno-poradenských činností pre mládež zvažuje priestor pre vytváranie takýchto centier, nakoľko je zahájená konzultácia so ZIPCEM, ako sieťujúcou organizáciou ICM a súčasne Rada mládeže Trnavského kraja spolupracuje na projekte štruktúrovaného dialógu s mládežou a uvedené činnosti sú jednou z cieľov projektu. Dokument schválený doposiaľ nebol a nebol ani podporený projekt s týmto zameraním. Prístup mladých ľudí k informáciám v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, kariérneho poradenstva, aktívneho občianstva, participácie a mládežníckeho dobrovoľníctva, riešenia sociálno-patologických javov na stredných školách sprostredkujú: kariérni poradcovia, výchovní poradcovia, psychológovia.

*6.8. Zvyšovať dostupnosť informácií v oblasti kultúry pre deti

Spôsob plnenia:

1. Rozvíjať čitateľskú a literárnu gramotnosť detí a čítanie s porozumením

- a) Prostredníctvom dotačného systému MK SR podporovať vznik literatúry pre deti
- b) Zabezpečiť dostupnosť detskej literatúry v knižniciach a informovanosť o nej (napr. prostredníctvom výstav, besied a pod.) a podporovať akvizíciu knižníc v tejto oblasti
- c) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním aktivít v oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu
- d) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním literárnych súťaží

2. Zabezpečovať prístup detí k vhodným informáciám

- a) V oblasti sociálnej prevencie realizovať aktivity, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus a pod.)
- b) V oblasti médií zabezpečiť ochranu maloletých pred nevhodnými obsahmi

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: NOC, knižnice v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR, regionálne knižnice

Indikátor: podporené projekty, realizované aktivity, právne predpisy v oblasti vysielania a audiovizie

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

1. Rozvíjať čitateľskú a literárnu gramotnosť detí a čítanie s porozumením

a) Prostredníctvom dotačného systému MK SR⁸⁴ podporovať vznik literatúry pre deti

MK SR má v rámci svojho dotačného systému vytvorený priestor na podporu vydávania literatúry a časopisov pre deti. V roku 2013 bolo prostredníctvom tohto nástroja podporených 45 projektov v celkovej sume 215 300 €⁸⁵. V rámci dotačnej schémy MK SR je zaradený aj podprogram Tvorba a aktivity umelcov do 35 rokov, ktorý je určený najmladšej umeleckej generácii. V roku 2013 sa v ňom podporilo 21 žiadostí v celkovej výške 67 750 €.

b) Zabezpečiť dostupnosť detskej literatúry v knižniciach a informovanosť o nej (napr. prostredníctvom výstav, besied a pod.) a podporovať akvizíciu knižníc v tejto oblasti

MK SR podporuje akvizície knižníc prostredníctvom svojho dotačného systému. V roku 2013 bolo na tento účel prerozdelených 346 553 €⁸⁶. MK SR prostredníctvom svojho dotačného systému podporuje aj projekty zamerané na podporu čítania detí⁸⁷.

Univerzitná knižnica v Bratislave realizuje kultúrne a vzdelávacie podujatia pre deti a mládež, pravidelné exkurzie pre žiakov stredných škôl a oboznamuje budúcich vysokoškolákov s prostredím knižnice ako vedeckého pracoviska a škálou služieb, ktoré ponúka (počet účastníkov exkurzií: 1 386). Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici realizovala besedy, prednášky a výstavy súvisiace s detskou literatúrou (napr. prednášky o regionálnych spisovateľoch, krsty kníh, prezentácia Vydavateľstva Matice slovenskej, beseda a výstava ilustrácií akademickej maliarky Dany Zacharovej ku knihám jej matky Kláry Jarunkovej pod názvom „Jediná a jedinečná“, projekt „Noc s Andersenom“, atď.)

⁸⁴ Zoznam podporených projektov v rámci dotačného systému MK SR v roku 2013 je dostupný prostredníctvom internetu na adrese https://registerkultury.gov.sk/granty2013/statistiky_verejne.php

⁸⁵ reprezentatívny výber z podporených projektov: Roman Brat: Ako našťavať Rimana (3 000 €); Elena Slobodová: Kolo, kolo mlynské (8 000 €); Alfréd Gros: Povesti spod Tatier (4 000 €); Detský časopis Fifík (8 000 €); časopis Lienka (8 000 €); časopis ZIPS pre žiakov 3-5 ročníka ZŠ (13 000 €); Ján Navrátil: Ďuro Trufo a figliari (4 000 €); Dúha – časopis pre kresťanské deti (3 500 €); Ivan Válek: Nebojsa a iné HORORozprávky (3 800 €)

⁸⁶ reprezentatívny výber z podporených projektov: Knižnica pre mládež mesta Košice – Aby deti čítali (2 000 €); Miestna knižnica Petržalka – Doplnenie a aktualizácia populárno-náučnej literatúry pre detských a mladých používateľov knižnice (2 500 €), Mesto Trstená – Doplnenie a aktualizácia náučnej literatúry pre študentov a dospelých (900 €), Katolícka univerzita v Ružomberku – Nákup študijnej a vedecko-odbornej literatúry pre študentov a vedecko-pedagogických pracovníkov Katolíckej univerzity v Ružomberku (1 500 €)

⁸⁷ reprezentatívny výber z podporených projektov: Motivačné aktivity s detským čitateľom v Knižnici pre mládež mesta Košice (2 320 €), Noc s Andersenom (6 000 €), Letom literárnym svetom (700 €), Podpora čítania prostredníctvom komunitných aktivít v knižnici (950 €), Čítame s Osmijankom – pridaj sa aj ty! (16 000 €), Celé Slovensko číta deťom 2013 (6 000 €)

c) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním aktivít v oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu

MK SR v prostredníctvom svojho dotačného systému podporuje projekty z oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu. V tejto oblasti sú podporované podujatia, ktoré sú súčasťou postupových súťaží v rámci záujmovej umeleckej činnosti, ktoré z poverenia MK SR vyhlasuje Národné osvetové centrum (krajské kolá s postupom na Zlatú priadku a Hviezdoslavov Kubín)⁸⁸. **Národné osvetové centrum z poverenia MK SR vyhlasuje celoštátne postupové súťaže aj v oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu**⁸⁹.

d) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním literárnych súťaží

MK SR prostredníctvom svojho dotačného systému podporuje realizáciu literárnych súťaží detí a mládeže⁹⁰.

Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici v spolupráci so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov zrealizovalo v roku 2013 5. ročník výtvarnej a literárnej súťaže „Cesty za poznaním minulosti“. Súťaž prispieva k vyhľadávaniu talentov z oblasti literárnej a výtvarnej tvorby, vedie k samostatnej tvorivej činnosti a k účelnému využívaniu voľného času. V roku 2013 bolo do literárnej časti súťaže prihlásených 311 prác (poézia a próza).

Národné osvetové centrum na svojom webovom sídle pravidelne informuje o podujatiach neprofesionálnej literárnej tvorby na adrese <http://www.nocka.sk/literarne-aktivity>. Súčasťou tejto prezentácie je aj literárno-dokumentačný projekt „Virtuálna literárna mapa“.

2. Zabezpečovať prístup detí k vhodným informáciám a) V oblasti sociálnej prevencie realizovať aktivity, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus a pod.)

V rámci dotačného systému MK SR je vytvorený priestor na podporu projektov zameraných na predchádzanie a elimináciu pôsobenia negatívnych vplyvov najmä na deti a mládež v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti špecificky v rámci dotačnom programe Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť. Väčšina podporených projektov prostredníctvom kultúry, umenia, poskytnutia kvalitného spôsobu trávenia voľného času, podporou tvorivosti, podporou kultúrnych práv znevýhodnených skupín obyvateľstva, scitlivosť percipientov voči kultúrnej odlišnosti a podporou duševného zdravia prezentuje vysoké morálne a etické princípy, ktoré stoja v priamom rozpore s negatívnymi sociálno-patologickými javmi, a to vrátane drog, kriminality či extrémizmu a pod⁹¹.

Národné osvetové centrum v roku 2013 vydalo 2 čísla **informačno-vzdelávacieho bulletinu „Sociálna prevencia“**. V sledovanom období v ňom bolo publikovaných 7 článkov zameraných špecificky na problematiku prevencie negatívnych sociálno-patologických javov vo vzťahu k deťom a mládeži.

⁸⁸ okrem toho boli podporené aj nasledovné podujatia: Zlatá podkova, zlaté pero zlatý vlas – súťaž v prednese rozprávky (1 000 €); Detské divadelné improvizácie (500 €); Dunajskostredský divadelný festival divadelných súborov detí a mládeže (800 €); Poetické premeny – tvorivé dielne pre členov divadiel poézie (800 €); Rozprávkové leporelo – predstavenia a tvorivé dielne pre deti (2 000 €); Divadlo a deti – tvorivá dielňa (800 €); Mladá slovenská poviedka – vzdelávací seminár (1 000€); EduArt – divadelné dielne (5 000 €) a iné. V roku 2013 boli tiež podporené krajské kolá a celoslovenské kolo súťaže pre mladých moderátorov zo stredných a vysokých škôl Sárova Bystrica (spolu 3 170 €) a projekt Malá škola moderovania (500 €)

⁸⁹ **klúčové podujatia v tomto segmente sú: Zlatá priadka – 42. ročník súťažnej prehliadky detskej dramatickej tvorivosti, 29. 5. – 1. 6. 2013 (dotácia MK SR: 11 000 €); Divadlo a deti – 22. ročník celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky divadla dospelých hrajúcich pre deti (činoherného, bábkového, hudobno-dramatického, pohybového divadla a pantomímy), 6. – 7. 6. 2013 (dotácia MK SR: 5 500 €); Hviezdoslavov Kubín – 59. ročník celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky v umeleckom prednese, v tvorbe detských recitačných kolektívov a divadiel poézie, 19. – 22. 6. 2013 (dotácia MK SR: 12 000 €)**

⁹⁰ reprezentatívny výber z podporených projektov: Detská rozprávková Žilina (800 €), O dúhovú lampu krajiny Zázračno (800 €), Literárny Kežmarok (1000 €), Podunajské písmená – literárny zborník vlastných prác detí a mládeže (2 300 €)

⁹¹ reprezentatívny výber z podporených projektov: Urban Art Session (2 000 €) – séria prednášok, diskusií a workshopov s cieľom motivovať mladých ľudí žijúcich v centrách miest, sídliskách a obytných mestských štvrtiach ku kreatívnej tvorbe, sebarealizácii a predchádzať nástrahám sídliska vrátane drog a iných závislostí; Spoved' (2 000 €) – dve predstavenia divadla Malá scéna STU z autentických výpovedí bezdomovcov určené aj pre stredné školy v rámci protidrogovej prevencie (v spojené s prednáškou a diskusiou na tému bezdomovectva a drog); XVI. Medzinárodný festival detských folklórnych súborov Bratislava 2013 (6 000 €) – jedným z cieľom projektu je osloviť čo najširší okruh detí zmysluplnou činnosťou venovať a tým predchádzať negatívnym vplyvom akými sú drogy a kriminalita; 17. Výtvarné spektrum Trenčianskeho kraja (1 000 €) – súťažná výstava neprofesionálnej výtvarnej tvorby podchytením a zapojením mladých talentovaných jedincov ako jedna z foriem prevencie voči drogovým závislostiam či iným prejavom sociálnej patológie; Gospel Song 2013 (1 000 €) – počas festivalu zazneli svedectvá mladých ľudí, ktorí prešli rôznymi typmi závislosti.

Národné osvetové centrum zrealizovalo **projekt „Prečo som na svete rád/rada“**. Hlavným organizátorom 19. ročníka celoštátnej tematickej výtvarnej súťaže a putovnej výstavy s medzinárodnou účasťou boli Národné osvetové centrum a Kancelária Národnej rady SR. Spoluorganizátormi sú OZ Prima a OZ Prečo som na svete rád/rada. Projekt kladie zreteľ na problematiku zdravého životného štýlu (prevencie rizikových návykov ako sú tabakizmus, alkohol, drogy a pod.). Svojimi výtvarnými prácami sa do neho zapájajú mladí autori vo veku od 14 do 18 rokov a vyjadrujú svoj **postoj k problematike legálnych a nelegálnych drog a zmysluplnému tráveniu svojho voľného času**. Do súťažnej časti projektu sa aktívne zapojilo 1385 autorov zo Slovenskej republiky (z toho 56 prác z detských domovov a diagnostických centier, 233 zo špeciálnych škôl) a tvorcovia z Malty, Maďarska a Uzbekistanu. Slávnostné vyhodnotenie 19. ročníka projektu a vernisáž putovnej výstavy sa konalo na pôde Národnej rady SR – Galérie na západnej terase Bratislavského hradu za účasti ocenených autorov a hostí. Vernisáž sa konala 5. júna 2013. Národné osvetové centrum koordinuje v spolupráci s regionálnymi osvetovými zariadeniami v SR realizáciu putovných repríz aktuálneho ročníka a výberu starších ročníkov výstavy v regiónoch SR.

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči zrealizovala **pre študentov Spojenej školy internátnej pre zrakovo postihnutých v Levoči besedu „Prevencia rizikového správania a kriminality“**. Súbor prednášok viedli lektori z Teologického inštitútu zo Spišskej Kapituly a z katedry sociálnej práce Teologickej fakulty Katolíckej univerzity.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici s cieľom zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s užívaním nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok a súvisiacich dôsledkoch nadviazala spoluprácu so Združením informačných poradenských centier mladých v SR a **zriadila vo svojich priestoroch Informačný bod Informačných centier mladých**, prostredníctvom ktorého sú sprístupňované aj materiály súvisiace s problematikou užívania drog. Štátna vedecká knižnica v Košiciach uskutočnila pre študentov stredných škôl **projekciu filmu Mit Drogen leben?** Štátna vedecká knižnica v Prešove zrealizovala dve **výstavy** na témy „Látkové a nelátkové závislosti mladistvých“ a „Prevencia kriminality mládeže“. Okrem toho v súvislosti s prevenciou drogových závislostí zrealizovala v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Prešove **tvorivé dielne pre žiakov základných škôl** pod názvom „Tvoja správna voľba“.

Slovenský filmový ústav v kine Lumiére uskutočnil **projekcie s titulmi, ktoré upozorňujú na negatívne dôsledky užívania drog**. V archíve Slovenského filmového ústavu sa okrem toho nachádzajú napr. tituly Suzanne (1996, Rapoš), Jarmok márnosti (1974, Zeman), Úniky (1988, Záchanský), Miluj život, nie drogy (1995, Rapoš), Stop drogám! Stačí povedať nie! (Makara-Kalmáry).

Divadelný ústav zviditeľňuje sociálne témy a spolupracuje s **Divadlom bez domova, tzv. sociálnym divadlom, ktoré pracuje s marginalizovanými skupinami obyvateľstva, ako sú bezdomovci, ľudia s telesným postihnutím, ľudia v zlej sociálnej situácii, abstínujúci od alkoholu či drog a pod.**

b) V oblasti médií zabezpečiť ochranu maloletých pred nevhodnými obsahmi

Ochrana maloletých je v oblasti vysielania a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie trvale zabezpečená v legislatívnej rovine.

Zákaz šírenia špecifických druhov obsahov

V rovine prevencie je pre oblasť elektronických médií a audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie ustanovením § 19 zákona č. 308/2000 Z. z. **trvale zabezpečený zákaz šírenia špecifických druhov obsahov**. Podľa § 19 ods. 1 tohto zákona audiovizuálna mediálna služba na požiadanie, programová služba a ich zložky nesmú

- a) spôsobom svojho spracovania a svojím obsahom zasahovať do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných,
- b) propagovať násilie a otvorenou alebo skrytou formou podnecovať nenávisť, znevažovať alebo hanobiť na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine,
- c) propagovať vojnu alebo opisovať kruté alebo inak neľudské konanie spôsobom, ktorý je ich nevhodným zľahčovaním, ospravedlňovaním alebo schvaľovaním,

- d) bezdôvodne zobrazovať scény reálneho násillia, kde sa nenáležitou formou zdôrazňuje skutočný priebeh umierania alebo sa zobrazujú osoby vystavované fyzickému či psychickému utrpeniu spôsobom, ktorý sa považuje za neoprávnený zásah do ľudskej dôstojnosti; platí to aj vtedy, ak dotknuté osoby s takým zobrazením súhlasili,
- e) otvorene alebo skrytou formou propagovať alkoholizmus, fajčenie, užívanie omamných látok, jedov a prekursorov alebo zľahčovať následky užívania uvedených látok,
- f) nenáležitou formou zobrazovať maloletých, ktorí sú vystavovaní fyzickému alebo psychickému utrpeniu,
- g) zobrazovať detskú pornografiu alebo pornografiu obsahujúcu patologické sexuálne praktiky.

Regulácia nevhodných obsahov pre maloletých

Podľa § 20 zákona č. 308/2000 Z. z. je vysielateľ povinný zabezpečiť, aby sa nevysielali programy alebo iné zložky programovej služby, ktoré môžu narušiť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých, najmä také, ktoré obsahujú pornografiu alebo hrubé, neodôvodnené násillie. Takisto poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie je povinný zabezpečiť, aby audiovizuálna mediálna služba na požiadanie a všetky jej zložky, ktoré môžu narušiť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých, najmä také, ktoré obsahujú pornografiu alebo hrubé, neodôvodnené násillie, boli sprístupnené iba takým spôsobom, aby maloletí nemohli takúto audiovizuálnu mediálnu službu na požiadanie a všetky jej zložky za bežných okolností počuť ani vidieť.

Jednotný systém označovania audiovizuálnych diel, zvukových záznamov umeleckého výkonu, multimediálnych diel a programov

Dňa 1. januára 2008 nadobudol účinnosť zákon č. 343/2007 Z. z. o podmienkach evidencie, verejného šírenia a uchovávaní audiovizuálnych diel, multimediálnych diel a zvukových záznamov umeleckých výkonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (audiovizuálny zákon), ktorý ustanovil jednotný systém označovania (ďalej len „JSO“) audiovizuálnych diel, zvukových záznamov umeleckých výkonov, multimediálnych diel a programov alebo iných zložiek programovej služby vekovou vhodnosťou z hľadiska ich neprístupnosti, nevhodnosti alebo vhodnosti pre vekovú skupinu maloletých do 7, 12, 15 alebo 18 rokov. V súvislosti s transpozíciou smernice o audiovizuálnych mediálnych službách bola povinnosť uplatňovať JSO rozšírená aj na poskytovateľov audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie. Podrobnosti o uplatňovaní JSO upravuje vyhláška MK SR č. 589/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorá ustanovuje základné a jednotné pravidlá pre hodnotenie obsahov, následnú klasifikáciu a označovanie diel a programov z hľadiska neprístupnosti, nevhodnosti alebo vhodnosti pre jednotlivé vekové skupiny maloletých grafickými symbolmi. JSO je prostriedkom na ochranu maloletých s ohľadom na osobitosti jednotlivých vekových skupín pred nevhodnými obsahmi, zvýšenie informovanosti verejnosti a rodičov o ponúkaných obsahoch a zjednotenie spôsobu označovania v mediálnej a audiovizuálnej oblasti.

Vysielateľ programovej služby je povinný zohľadniť vekovú vhodnosť programov a iných zložiek programovej služby pre maloletých a zabezpečiť ich časové zaradenie v súlade s podmienkami ustanovenými vo vyhláške. Programy alebo iné zložky programovej služby klasifikované ako nevhodné a neprístupné pre vekovú skupinu maloletých do 18 rokov zaraďujú do vysielania medzi 22.00 a 6.00 hodinou.

V záujme dôslednejšej ochrany maloletých pred nevhodnými obsahmi vo vysielaní bola s účinnosťou od 1. apríla 2013 stanovená pre vysielateľov povinnosť zaraďovať programy alebo iné zložky programovej služby klasifikované ako nevhodné pre vekovú skupinu maloletých do 15 rokov alebo ako vhodné pre vekovú skupinu maloletých od 15 rokov do vysielania iba v čase medzi 20.00 a 06.00 hodinou.

Regulácia reklamy

Podľa § 31a ods. 11 zákona č. 308/2000 Z. z. vysielateľ a poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie je povinný zabezpečiť, aby mediálna komerčná komunikácia nemohla spôsobiť fyzickú alebo morálnu ujmu maloletým, a preto mediálna komerčná komunikácia nesmie priamo vyzývať maloletých na zakúpenie alebo požičanie tovaru alebo služby tak, že zneužijú ich neskúsenosť a dôverčivosť, priamo nabádať maloletých, aby presvedčali svojich rodičov alebo iné osoby o potrebe kúpiť im ponúkané výrobky alebo služby, zneužívať osobitnú dôveru maloletých voči rodičom, učiteľom alebo iným osobám alebo bezdôvodne zobrazovať maloletých v nebezpečných situáciách.

Ochrana maloletých pred nežiaducimi spoločenskými vplyvmi v oblasti vysielania reklamy je tiež zabezpečená **obmedzením vysielania reklamy a telenákupu na niektoré výrobky**. Podľa § 33 ods. 2 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. vysielaná reklama na alkoholické nápoje a telenákup nesmú zobrazovať maloletých ako tieto nápoje požívajú. Za účelom ochrany maloletých sa reklama reguluje aj limitovaním jej časového úseku počas vysielania programov pre maloletých. Podľa § 35 ods. 4 zákona č. 308/2000 Z. z. pri vysielaní programov pre maloletých, ktorých trvanie presahuje 30 minút, sa povoľuje jedno prerušenie zaradením reklamy alebo telenákupu na každý 30-minutový úsek.

Verejnoprávne vysielanie - podpora výroby programov určených alebo zameraných deti na základe zmluvy so štátom

Na základe dodatkov k zmluve so štátom na rok 2013 boli Rozhlasu a televízii Slovenska (ďalej len „RTVS“) na realizáciu programového záväzku pre oblasť televízneho vysielania zo štátneho rozpočtu poskytnuté finančné prostriedky v celkovej výške 19 mil. €, z ktorých boli vyčlenené finančné prostriedky aj na **realizáciu nových programov vo verejnom záujme pre maloletých do 18 rokov**.

RTVS disponuje **prehľadom o počte a rozsahu odvysielaných programov, ktoré boli zamerané na prevenciu a zvyšovanie informovanosti detí a mládeže o negatívnych spoločenských javoch**, akými sú násilie na deťoch, zneužívanie detí a mládeže, rôzne druhy závislostí, kriminalita ako aj informácie o programoch určených deťom a mládeži vrátane detí a mládeže patriacich k národnostným menšinám. Výroba týchto programov bola podporená finančnými prostriedkami poskytnutými RTVS na základe zmluvy so štátom a ich prehľad bol poskytnutý pre účely odpočtu plnenia tejto úlohy prostredníctvom MK SR aj Výboru pre deti a mládež.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V rámci plnenia tejto úlohy **organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR pokračovali v realizácii tradičných podujatí**. Ministerstvo kultúry SR zároveň pokračovalo v podpore projektov prostredníctvom svojho dotačného systému.⁹² Možno konštatovať, že v rámci plnenia tohto cieľa **bolo oproti /predošlému kalendárnemu roku podporených viac projektov v súvislosti so vznikom literatúry pre deti** (o 8 projektov a 16 700 € eur viac ako v roku 2013) **a na akvizíciu knižníc bolo v roku 2014 prerozdelených o viac ako 100 000 € viac ako v predošlom kalendárnem roku**. Podujatia realizované príspevkovými a rozpočtovými organizáciami rezortu ministerstva kultúry sa uskutočnili rovnako ako v predchádzajúcom roku – ide predovšetkým o postupové súťaže, ktoré vyhlasuje a odborne garantuje Národné osvetové centrum v oblasti záujmovej umeleckej činnosti.

1. Rozvíjať čitateľskú a literárnu gramotnosť detí a čítanie s porozumením

a) Prostredníctvom dotačného systému MK SR podporovať vznik literatúry pre deti

Ministerstvo kultúry SR prostredníctvom svojho dotačného systému (podprogram Literatúra a knižná kultúra – Vydávanie umeleckej literatúry a časopisov pre deti a mládež) v roku 2014 podporilo 53 projektov v celkovej sume 232 000 €. ⁹³ Zároveň v rámci dotačnej schémy Ministerstva kultúry SR existuje podprogram Tvorba a aktivity umelcov do 35 rokov, prostredníctvom ktorého bolo v roku 2014 podporených 26 projektov v celkovej sume 64 000,- €.

b) Zabezpečiť dostupnosť detskej literatúry v knižniciach a informovanosť o nej (napr. prostredníctvom výstav, besied a pod.) a podporovať akvizíciu knižníc v tejto oblasti

Ministerstvo kultúry SR podporuje akvizície knižníc prostredníctvom svojho dotačného systému. V roku 2014 bolo na tento účel prerozdelených 450 000 €⁹⁴. Prostredníctvom dotačného systému sú podporované aj projekty zamerané na podporu čítania detí (napr. besedy, autorské čítania, interaktívne podujatia).⁹⁵

⁹² Zoznam podporených projektov v rámci dotačného systému MK SR je dostupný prostredníctvom internetu: https://registerkultury.gov.sk/granty2014/statistiky_verejne.php.

⁹³ Reprezentatívny výber podporených projektov: Mária Ďuričková: Slovenské povesti IV (2 700 €); Časopis Lienka – rozprávky, poviedky, poézia slovenských spisovateľov pre deti predškolského veku prvákov a druhákov ZŠ (6 800 €); Dúha – časopis pre kresťanské deti (3 000 €); Dni detskej knihy (3 000 €); Detský časopis Fífik (6 000 €); Christine Nöstlinger: Konrád alebo dieťa z konzervy (3 800 €);

⁹⁴ Zoznam podporených projektov: https://registerkultury.gov.sk/granty2014/zobraz_ziadosti.php.

⁹⁵ Reprezentatívny výber z podporených projektov: Hradné múzeum vo Filakove: Podpora čítania detí a mládeže v Mestskej knižnici vo Filakove (1 710 €); Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne: Podpora čítania prostredníctvom komunitných akcií v knižnici (950 €);

c) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním aktivít v oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu

Ministerstvo kultúry SR v prostredníctvom svojho dotačného systému podporuje projekty z oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu.⁹⁶ V tejto oblasti sú podporované aj podujatia, ktoré sú súčasťou postupových súťaží v rámci záujmovej umeleckej činnosti, ktoré vyhlasuje Národné osvetové centrum (krajské kolá s postupom na Zlatú priadku a Hviezdoslavov Kubín). **Národné osvetové centrum z poverenia Ministerstva kultúry SR vyhlasuje celoštátne postupové súťaže aj v oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu⁹⁷.**

d) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním literárnych súťaží

Ministerstvo kultúry SR prostredníctvom svojho dotačného systému podporuje realizáciu literárnych súťaží detí a mládeže⁹⁸. Národné osvetové centrum aj v roku 2014 pokračovalo v realizácii literárno-dokumentačného projektu Virtuálna literárna mapa.⁹⁹ Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici v spolupráci so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov zrealizovalo v roku 2014 6. ročník výtvarnej a literárnej súťaže „Cesty za poznaním minulosti“.¹⁰⁰ Slovenská pedagogická knižnica v spolupráci s Univerzitnou knižnicou v Bratislave zorganizovala medzinárodnú konferenciu Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl. Konferencia bola určená pre odborníkov – knihovníkov školských knižníc pracujúcich s deťmi a venovala sa detskému čitateľovi, detským čitateľským klubom, rozvoju čitateľskej gramotnosti u detí a mládeže a kreatívnemu čítaniu.¹⁰¹

2. Zabezpečovať prístup detí k vhodným informáciám

a) V oblasti sociálnej prevencie realizovať aktivity, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus a pod.)

Národné osvetové centrum v roku 2014 vydalo 2 printové čísla informačno-vzdelávacieho bulletinu „Sociálna prevencia“ v náklade 300 ks. V sledovanom období v ňom bolo publikovaných 7 článkov zameraných špecificky na problematiku prevencie negatívnych sociálno-patologických javov vo vzťahu k deťom a mládeži.¹⁰²

Národné osvetové centrum v spolupráci s Kanceláriou Národnej rady SR a s OZ Prečo som na svete rád/rada zrealizovalo 20. ročník projektu „Prečo som na svete rád/rada“. Projekt je zameraný na redukcii požiadavky mládeže po drogách v rovine primárnej špecifickej prevencie. Cieľom projektu bolo podnietiť mladých tvorcov k autentickej výtvarnej výpovedi o problematike látkových (legálne a nelegálne drogy a nelátkových závislostí). Do súťažnej časti projektu sa v roku 2014 zapojilo 1 150 autorov vo veku 14 až 18 rokov. V rámci nesúťažnej kolekcie boli predstavené práce pacientov Centra pre liečbu drogových závislostí v Bratislave a z Kliniky drogových závislostí Psychiatrickej nemocnice Philippa Pinela v Pezinku. Na školský rok 2014/2015 bolo pripravených v spolupráci s regionálnymi kultúrno-osvetovými zariadeniami cca 25 repríz putovnej výstavy

Knižnica pre mládež mesta Košice: Motivačné aktivity s detským čitateľom 4 (2 940 €); Obec Veľké Leváre: Deti, vitajte v čarovnom svete kníh (1 260 €); Čítame s Osmijankom – pridaj sa aj ty!(14 000 €); Celé Slovensko číta deťom 2014 (6 000 €); Číta celá rodina (2 000 €); Tvorcovia kníh medzi deťmi a mládežou (2 000 €).

⁹⁶ Reprezentatívny výber podporených projektov: Zlatá podkova, zlaté pero zlatý vlas – súťaž v prednese rozprávky (1 000 €); Dunajskostredský divadelný festival divadelných súborov detí a mládeže (800 €); Rozprávkové leporelo – predstavenia a tvorivé dielne pre deti (500 €); Divadlo a deti – tvorivá dielňa (800 €); Mladá slovenská poviedka – vzdelávací seminár (1 000€); EduArt – letná škola divadla (7 000 €) a iné. V roku 2014 bolo tiež podporené krajské kolo a celoslovenské kolo súťaže pre mladých moderátorov zo stredných a vysokých škôl Sárova Bystrica (spolu 2 000 €).

⁹⁷ **Kľúčové podujatia v tomto segmente sú: Zlatá priadka – súťažná prehliadka detskej dramatickej tvorivosti (dotácia MK SR: 13 000 €); Divadlo a deti – celoštátna postupová súťaž a prehliadka divadla dospelých hrajúcich pre deti (činoherného, bábkového, hudobno-dramatického, pohybového divadla a pantomímy) (dotácia MK SR: 6 000 €); Hviezdoslavov Kubín – celoštátna postupová súťaž a prehliadka v umeleckom prednese, v tvorbe detských recitačných kolektívov a divadiel poézie (dotácia MK SR: 22 000 €)**

⁹⁸ reprezentatívny výber z podporených projektov: Detská rozprávková Žilina (1 000 €), O dúhovú lampu krajiny Zázračno (1 000 €), Literárny Kežmarok (1000 €).

⁹⁹ Virtuálna literárna mapa (<http://www.nocka.sk/literarne-aktivita/virtualna-literarna-mapa>) obsahuje informácie z oblasti neprofesionálnej literárnej tvorby (aktuality, literárne súťaže, osobnosti, debutujúci autori, recenzie, rozhovory, súčasná slovenská literatúra v zahraničí, publikačný a inšpiračný priestor, a i.).

¹⁰⁰ <http://www.muzeumsnp.sk/projekty/cesty-za-poznanim-minulosti-2014/>.

¹⁰¹ Zborník z konferencie: http://www.spgk.sk/swift_data/source/2013/ZBORNIK%202013%20PDF.pdf.

¹⁰² Časopis Sociálna prevencia je dostupný na webovom sídle Národného osvetového centra (<http://www.nocka.sk/vzdelavacia-cinnost/socialna-prevencia/iv-bulletin>) a na portáli www.infodrogy.sk.

v regiónoch, kde má výstava prezentačnú a iniciačnú funkciu, je sprievodným podujatím k iným aktivitám pre deti a mládež, ktoré sú zamerané na zdravý životný štýl – bez drog a závislostí. Sprievodnou aktivitou projektu Prečo som na svete rád/rada boli 4 besedy pre 66 študentov k téme ilegálnych a legálnych drog a prevencie nelátkových návykových chorôb. Edukačné aktivity boli vedené zážitkovou formou aktívneho sociálneho učenia v skupine. Štátna vedecká knižnica v Prešove realizovala výstavy „Proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu“, „Európsky deň solidarity a spolupráce medzi generáciami“, „Sila solidarity – Medzinárodný deň ľudskej solidarity“ a „Multikultúrna rozmanitosť“. Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči usporiadala v spolupráci s OZ Mladí ľudia a život besedu „Životný štýl, prevencia látkových a nelátkových závislostí“. V spolupráci so študentmi Teologického inštitútu katedry sociálnej práce v Spišskom Podhradí (Katolícka univerzita v Ružomberku) pripravila knižnica súbor prednášok venovaný právnym, zdravotným a osobným následkom užívania drog a ďalších novodobých závislostí. Vo filmovom klube Lumière (Slovenský filmový ústav) sa pri príležitosti Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi uskutočnil filmový festival „Spolu proti obchodovaniu s ľuďmi“. Podujatie organizovala Slovenská katolícka charita s podporou Ministerstva vnútra SR a v spolupráci so svojimi partnerskými organizáciami IOM, Stop the traffic a Unchosen. Rozhlas a televízia Slovenska odvysielala napr. program „Obete páchatelmi“ o kriminalite detí a trestnoprávnej zodpovednosti ich rodičov; 18 premiérových častí diskusnej relácie pre teenagerov „5 minút po dvanástej“; 7 premiérových častí slovenského animovaného seriálu s ekologickým poslaním „Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo“; 3 premiérové časti dokumentov pod názvom „Drogová pasca: Môže sa to stať aj tebe“.

b) V oblasti médií zabezpečiť ochranu maloletých pred nevhodnými obsahmi

Ochrana maloletých je v oblasti vysielania a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie trvale zabezpečená v legislatívnej rovine (viď odpočet za rok 2013) najmä prostredníctvom zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov a zákona č. 343/2007 Z. z. o podmienkach evidencie, verejného šírenia a uchovávaní audiovizuálnych diel, multimediálnych diel a zvukových záznamov umeleckých výkonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (audiovizuálny zákon).

*6.9. Chrániť a rozvíjať kultúrne práva detí zo znevýhodneného prostredia, odstraňovať informačné, mentálne i fyzické bariéry v prístupe takýchto detí ku kultúre, prispievať k zmysluplnému tráveniu ich voľného času prostredníctvom kultúrnych mechanizmov s cieľom podporiť utváranie harmonickej osobnosti, ktorá prispieva k tvorbe a udržateľnosti blahobytného a tolerantného spoločenstva

Spôsob plnenia:

1. Prostredníctvom dotačného systému MK SR podporovať dostupnosť kultúry pre deti ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (deti so zdravotným postihnutím, deti z marginalizovaných rómskych komunít, deti z detských domovov, deti migrantov a pod.) a vytvárať podmienky pre rozvoj ich tvorivosti a umeleckého talentu s cieľom predchádzať diskriminácii a podporiť proces ich sociálneho začlenenia

2. Prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR realizovať umelecké, kultúrne a edukačné aktivity pre deti zo znevýhodneného prostredia (deti so zdravotným postihnutím, deti z marginalizovaných rómskych komunít, deti z detských domovov, deti migrantov a pod.)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR, MVO, územná samospráva

Indikátor: *podporené projekty, realizované aktivity*

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Ad 1. V rámci dotačného programu **Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva** MK SR podporilo kultúrne aktivity na podporu prokultúrnosti a prosociálnosti detí zo znevýhodneného prostredia. V roku 2013 išlo o **aktivity zamerané na podporu sociálnej inklúzie a boj s chudobou a sociálnym vylúčením prostredníctvom kultúrnych mechanizmov**. Napr. v oblasti marginalizovaných rómskych komunít boli podporované interaktívne kultúrne podujatia určené hlavne deťom žijúcim vo vylúčených rómskych spoločenstvách smerujúce k zvyšovaniu dostupnosti kultúry marginalizovaným rómskym komunitám. V rámci dotačného systému v roku

2013 MK SR s cieľom predchádzať diskriminácii a všetkým prejavom násilia podporilo 13 podujatí pre marginalizované rómske komunity v celkovom objeme finančných prostriedkov 41 800 Eur¹⁰³.

Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva bol aj v roku 2013 nastavený na podporu kultúrnych aktivít pre znevýhodnené skupiny detí a mládeže¹⁰⁴ – deti z detských domovov, reedukačných ústavov, deti utečencov, ktoré sú ohrozené chudobou, rôznymi formami násilia, sociálnym vylúčením. Ide o podporu výchovy k prosociálnosti prostredníctvom umenia a rozvoj umeleckých zručností zraniteľných skupín s cieľom posilniť proces sociálnej inklúzie¹⁰⁵.

Ad 2. Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici celoročne realizovala pre deti z rôznych sociálnych zariadení a pre rodiny s handicapovanými deťmi **praktické dramatické hodiny** s prihliadnutím na vek a mentálnu zručnosť dieťaťa, počas ktorých si deti mohli vyskúšať vedenie rôznych typov bábok a s pomocou lektorky si zahrať improvizované divadelné predstavenia. Pre rovnakú cieľovú skupinu sú určené aj **špecializované vyučovacie hodiny a exkurzie** v expozícii Múzeum domov múz, v rámci ktorých sú deťom čítané krátke ukážky literárnych diel, ktoré sú inšpiráciou pre ďalšie hudobné spracovanie. Expozícia ľudových hudobných nástrojov knižnice, v rámci ktorej je možnosť aj vyskúšať si hudobný nástroj, je zvlášť vhodná pre zrakovo postihnuté deti.

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči zrealizovala v roku 2013 21 **kolektívnych kultúrno-vzdelávacích podujatí pre deti a mládež** (počet účastníkov: 728). Slovenská knižnica pre nevidiacich zároveň **spracúva do zvukovej podoby vybrané knižné tituly pre deti a mládež, sprístupňuje detské knihy a noty v Braillovom písme a ponúka tiež tituly vo zväčšenej čiernotlači a komentované filmy.**

Slovenská národná galéria sa v sledovanom období zapojila do programu **festivalu nových menších Fjúžn** animačným workshopom pre rodiny s deťmi zameraný na tému domova a cudziny pod názvom „Správy z domova“. Galéria okrem toho zrealizovala 6 **animačných programov pre domovy sociálnych služieb a špeciálne základné školy.**

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

1. Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva bol **aj v roku 2014 prioritne nastavený na podporu znevýhodnených skupín detí a mládeže** - deti a mládež so zdravotným postihnutím (31 projektov/87 300 €), deti a mládež z detských domovov (2 projekty/9 000 €), deti a mládež z marginalizovaných rómskych komunit (11 projektov/29 100 €), deti a mládež ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (15 projektov/31 700 €), deti utečencov (1 projekt/4 000 €) a pod., ktoré sú ohrozené chudobou, rôznymi formami násilia či sociálnym vylúčením. Ide o podporu výchovy k prosociálnosti prostredníctvom umenia a rozvoj umeleckých zručností zraniteľných skupín s cieľom posilniť proces sociálnej inklúzie

¹⁰³ podporené boli nasledujúce subjekty: Rómske mediálne centrum, Rímskokatolícka cirkev Lomnička, OZ Divé maky, OZ Kežmarský hlas; OZ cult E- Európska kultúra, Kultúrno-výchovné občianske združenia Lácho Drom, OZ Nová cesta, Centrum voľného času, Nadácia dobrá rómska víla Kesaj a i.

¹⁰⁴ reprezentatívny výber podporených projektov: Časopriestor tvorivosti (2 000 €) – 8. ročník letných tvorivých dielní pre talentované deti z detských domovov, krízových centier a rodín ohrozených sociálnym vylúčením; Z nechcených detí deti chcené (1 500 €) – tvorivý umelecký pobyt pre deti, z detských domovov; Najmilšie koncerty roka (5 000 €), Vianočný koncert (6 000 €); Bábka (4 000 €) – divadelné predstavenie pre ľudí bez domova a o ich živote; Obchodovanie s ľuďmi (400 €) – cyklus neformálnych edukačných aktivít; Chcem to aj ja dokázať – tábor ľudových remesiel - výtvarná dielňa pre deti ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (3 000 €); Pohľad do sveta znevýhodnených (1 500 €) – filmové tvorivé dielne pre ohrozené skupiny detí a mládeže (1 500 €)

najvýznamnejšie a trvalo udržateľné aktivity: Edukácia rómskych detí prostredníctvom bábkového divadla – cyklické vzdelávanie, Hornošarišské osvetové stredisko v Bardejove. Cieľom podujatia bolo vzdelávať deti a mládež zaujímavým a netradičným spôsobom – dramatická výchova – divadelné predstavenia na témy zdravý životný štýl, hygiena, dopravná výchova, separovaný zber. Organizátori majú skúsenosť a využívajú sugestivnosť bábkového divadla pri podpore kultúrnych návykov rómskych detí s cieľom podporiť proces sociálnej inklúzie; Kultúrne a duchovné aktivity pre rómske deti a mládež v Lomničke – tvorivé dielne pre deti a mládež (Rímskokatolícka cirkev, farnosť Lomnička). Projekt bol zameraný na podporu integrácie rómskych detí do spoločnosti. Projekt kladie dôraz na kolektívnu tvorbu a spoločné výstupy, ako aj na spôsoby komunikácie medzi jednotlivými účastníkmi tvorivého procesu; Rómska struna na potulkách (Kultúrno-výchovné občianske združenie Lácho drom, Kokava nad Rimavicou) - Cieľom projektu je podporiť integráciu rómskych detí žijúcich v osadách formou koncertov a speváckych dielní, podporiť ich talent a napomôcť im k osvojeniu si rozmanitých sociálnych zručností a schopnosti rozvíjať komunikáciu a prezentovať svoj talent; Letné workshopy MPhilms – filmové workshopy pre deti z reedukačných centier; v rokoch 2012-2013: Spišský Hrhov, v roku 2010-2012: Čerenčany, 2011: Zlaté Moravce

¹⁰⁵ pozri znenie Výzvy na predkladanie žiadostí v oblasti kultúry osôb so zdravotným postihnutím a inak znevýhodnených skupín obyvateľstva na adrese <http://www.culture.gov.sk/vdoc/636/6-kultura-znevychodnenych-skupin-obyvatelstva-20c.html>

MK SR dlhodobu spolupracuje v predmetnej oblasti s občianskymi združeniami, ktoré rozvíjajú talent a umelecké zručnosti znevýhodnených detí s cieľom posilniť ich sebavedomie a uľahčiť im začlenenie sa do spoločnosti napr.: Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR, OZ Effeta, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, OZ Inklúzia, Rímskokatolícka cirkev – farnosť Lomnička, Kultúrno-výchovné občianske združenie Lácho Drom a ďalšie. Ide o nasledujúce typy podujatí: tvorivé umelecké dielne, festivaly, umelecké prehliadky a súťaže, neformálno-vzdelávacie aktivity. V roku 2014 bol podporený inovatívny projekt Združenia Feman pod názvom Tmavomodrý svet 2014, kde organizátori prezentovali umeleckú tvorbu, kreatívne myslenie a kultúrny program tvorený slabozrakými, hluchoslepými a nevidiacimi deťmi a mládežou. Cieľom projektu bolo tiež posilniť pocit rovnocennosti a odstraňovať bariéry medzi zrakovo-sluchovo postihnutými deťmi a mládežou a ich zdravými rovesníkmi. Ďalším zaujímavým projektom bola realizácia audiokomentárov aj pre zrakovo postihnuté deti (subjekt: Trnka, n.o. - projekt Audiofilm 2014) a tiež projekt Sokolarstvo ako Aveo – terapia, liečenie pomocou dravých vtákov, ktorý zrealizovalo Ľubovnianske múzeum - hrad v Starej Ľubovni pre deti a mládež so zdravotným postihnutím. Projektom pod názvom Edukácia rómskych detí sa prostredníctvom bábkového divadla realizuje výchovno-edukačný program pre rómske deti. Pomocou bábkového divadla posilňujú rozvoj kultúrnych potrieb detí a mládeže a tiež elementárnu prevenciu pred násilím a negatívnymi spoločenskými javmi (subjekt: Hornošarišské osvetové stredisko v Bardejove). V roku 2014 bol podporený projekt OZ MARGINAL – lokálne partnerstvo sociálnej inklúzie, ktoré zrealizovalo aj pre deti utečencov podujatie CoolTourSwap – kultúrna výmena, ktorá je fajn. Cieľom projektu bola podpora interkultúrneho dialógu a prezentácia kultúrneho dedičstva migrantov pochádzajúcich z tretích krajín (Afganistan, Somálsko, Irak, Irán, Ruská federácia, Tibet a iné). Projekt sa realizoval v Košiciach, Žiline a v Bratislave.

2. Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici okrem svojej pravidelnej činnosti pre znevýhodnené skupiny detí (praktické dramatické hodiny, špecializované vyučovacie hodiny a exkurzie v expozíciách Bábkarový salón, Múzeum domov múz, Ľudové hudobné nástroje) v roku 2014 zrealizovala aj výstavu kresieb detí z detského domova v Keni „Keňa očami detí“ a deťom z rôznych sociálnych zariadení predstavila divadelno-hudobný program Domova sociálnych služieb Prameň s názvom „Život s úsmevom“. **Štátna vedecká knižnica v Košiciach** realizovala hodiny informačnej výchovy pre študentov z Obchodnej akadémie pre telesne postihnutých v Košiciach. **Univerzitná knižnica v Bratislave** v spolupráci s Rozhlasom a televíziou Slovenska a Rómskym mediálnym centrom ME.CEM zorganizovala výstavu detských kresieb rómskych detí z Jarovnic „Maľované pre život alebo z kúzelníckeho klobúka Dezidera Bangu“. Súčasťou podujatia bola aj projekcia filmu „Kúzelnícky klobúk“ režisérky Anny Nemogovej-Kolárovej. **Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebandu v Levoči** zrealizovala v roku 2014 31 kolektívnych kultúrno-vzdelávacích podujatí pre deti a mládež, čo je o desať podujatí viac ako v predchádzajúcom kalendárnom roku (počet účastníkov: 922). Knižnica zároveň spracúva do zvukovej podoby vybrané knižné tituly pre deti a mládež, sprístupňuje detské knihy a noty v Braillovom písme a ponúka tiež tituly vo zväčšenej čiernotlači a komentované filmy.

K napĺňaniu cieľa úlohy významne prispievajú aktivity realizované na úrovni samosprávnych krajov. Nasledujúci prehľad uvádza len stručný výber z množstva aktivít, ku ktorým sa samosprávne kraje v rámci odpočtu za rok 2014 vyjadrili:

(TSK) Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne dlhodobu spolupracuje s detským domovom Lastovička, v rámci ktorej deti z Detského domova Lastovička neplatia členský príspevok a sú pravidelne pozývané na atraktívne podujatia pre deti (napr. Noc s Andresenom, Papučková noc). Každoročne je pre nich pripravované predvianočné stretnutie s názvom Svet stále lásku má. Deti zo špeciálnej základnej školy so zdravotným postihnutím navštevujú pravidelne knižnicu vo vyhradených informačných hodinách so špeciálnou problematikou pre nich.

(TTSK) Aktivita: „Idem do herne v knižnici“ – spolupráca s organizáciami, ktoré sa venujú výchove detí s mentálnym a kombinovaným postihnutím a s občianskymi združeniami, ktorých poslaním je podporovať integráciu znevýhodnených skupín do majoritnej spoločnosti. Na tieto účely sa vybudovala v knižnici Juraja Fándlyho v Trnave špecializovaná herňa v priestoroch oddelenia pre deti. Spolupráca trvá už 22 rokov. V roku 2014 sa uskutočnilo 30 podujatí s počtom detí 300. Témy stretnutí: Časopisy pre deti, Mária Ďuričková – literárna hodiny pre deti z Centra Coburgovo (rómske deti).

(KSK) Gemerské osvetové stredisko v Rožňave realizovalo sériu cyklických vzdelávacích podujatí pre deti a mládež: - Spoločne za integráciu - Cyklus neformálneho vzdelávania a inovatívnej prezentácie kultúry, tvorivosti, zručnosti seniorov a osôb so zdravotným postihnutím. Ide o jedinečný program, ktorý dokáže oslovíť handicapovanú mládež (trpiacu mozgovou dysfunkciou, Downovým syndrómom, oligofréniou) a osamelých

seniorov. Cieľom podujatia bolo integrovať seniorov a osôb so zdravotným postihnutím do spoločnosti, podporovať sociálnu inklúziu znevýhodnených skupín pomocou odborných lektorov a umelcov, rozvíjať pozitívne myslenie seniorov a estetické cítenie osôb so zdravotným postihnutím. Do realizácie týždňového podujatia sa podarilo zapojiť vyše 10 inštitúcií (280 účastníkov).

6.10. Poskytnúť mladým ľuďom (spravidla nad 15 rokov) informácie z oblasti vzdelávania, voľného času a krátkodobého zamestnania (brigády). Priblížiť Európsku úniu a jej mládežnícku politiku mladým ľuďom ich jazykom

Spôsob plnenia: Portál pre mládež Európskej únie (slovenská mutácia) a EURODESK Slovensko www.eurodesk.sk

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: ZIPCeM

Indikátor: počet návštevníkov stránky, počet poskytnutých konzultácií, počet sprievodných aktivít zameraných na skvalitnenie informácií pre mládež

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Európska informačná sieť pre mládež EURODESK (administruje IUVENTA- Slovenský inštitút mládeže) má na Slovensku 21 pobočiek. V roku 2013 navštívilo stránku www.eurodesk.sk 24 895 originálnych návštevníkov (41 217 opakovaných prístupov). Spolu s Bratislavskou centrárou zorganizovali 48 verejných informačných stretnutí s účasťou viac ako 1000 mladých ľudí. V roku 2013 bolo poskytnutých 304 emailových a 51 osobných konzultácií. **Najväčší záujem mladých ľudí bol o tému brigád a ďalších pracovných príležitostí.**

EURODESK pripravil v roku 2013 **propagačný materiál s informáciami o možnostiach podpory pracovnej, študijnej aj voľnočasovej mobility** spolu so svojimi partnermi EURES, EUROGUIDANCE a EUROPASS. Publikácia vychádza vo februári 2014.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Európska informačná sieť pre mládež EURODESK (administruje IUVENTA) má na Slovensku 22 pobočiek, resp. multiplikátorov siete. V roku 2014 navštívilo stránku www.eurodesk.sk 17325 originálnych návštevníkov (38 385 opakovaných prístupov). Počet návštevníkov stránky je nižší aj z dôvodu zmeny hlavného komunikačného nástroja siete Eurodesk na celoeurópsku platformu – Európsky portál pre mládež¹⁰⁶.

Spolu s Bratislavskou centrárou zorganizovali multiplikátori **55 verejných informačných stretnutí** s účasťou viac ako 2000 mladých ľudí. V roku 2014 bolo poskytnutých **275 emailových a 43 osobných konzultácií**. Väčšina sa týkala študijných a dobrovoľníckych príležitostí v zahraničí. EURODESK pripravil v roku 2014 **dve publikácie**. Jednu o možnostiach financovania mládežníckych projektov – prehľad grantových schém na Slovensku, druhá sumarizuje možnosti cestovania do zahraničia. Eurodesk vydal zároveň **dve infomapy vo forme posterov**. Tie propagujú rôzne typy zahraničných mobilít a program Erasmus+. V rámci Eurodesku sa nakrútili tri propagačné videá propagujúce stáže, štúdium a dobrovoľníctvo v zahraničí. Eurodesk zorganizoval **7 podujatí v regiónoch pre mládežnícke organizácie**. Na stretnutiach prebiehali konzultácie programu Erasmus+ a manažér Eurodesku informoval o možnostiach mobility a informačných zdrojoch. Eurodesk sa zúčastnil podujatia Youth on the move na festivale Pohoda, Profesia days, VAPAC a na „Veľtrh práce a kariéry“ v Trnave. Na Európsky portál pre mládež pribudlo počas roka 89 článkov, podujatí a noviniek v slovenskom jazyku. Počet unikátnych návštevníkov na celom portáli dosiahol počas roka viac ako jeden milión.

Počas aktivít CVČ – JUNIOR v Banskej Bystrici - Workshopy HYHO (Help yourself by helping others – Pomôž sebe, pomôžeš ostatným), Súťaž „Putovanie po Európe“, **na ktorých sa prezentuje Eurodesk, informácie získalo spolu 405 mladých ľudí**. Súčasťou informácie z oblasti vzdelávania, voľného času a krátkodobého zamestnania (brigády) sú stránky samotných subjektov, Rady mládeže Trnavského kraja a IUVENTA s odkazmi na portály pre mládež, ako aj mailový newsletter zasielaný partnerom. Priblížiť Európsku úniu a jej mládežnícku politiku mladým ľuďom ich jazykom je opätovne uvádzaný projekt „Za jedno lano“ a z národnej úrovne podporované programy „Hlas mladých“ a „Služby“, ktorých súčasťou sú sprievodné aktivity, ako deň

¹⁰⁶ <http://europa.eu/youth/sk>

dobrovoľníkov, ocenenie dobrovoľníkov a animátorov, okrúhle stoly a semináre formou neformálneho vzdelávania.

NSK v roku 2014 pripravoval organizovanie 1. ročníka "Olympiády stredných škôl o Európskej únii" termín konania súťaže: február-marec 2015

6.11. Poskytnúť mladým ľuďom (spravidla nad 15 rokov) informácie z oblasti antidiskriminačnej legislatívy, oboznámenie s pojmami šikana, druhmi priamej a nepriamej diskriminácie

Spôsob plnenia: Priblížiť problematiku diskriminácie a nerovnakého zaobchádzania takým jazykom, ktorému budú mladí ľudia rozumieť a zároveň budú poučení ako v ktorej konkrétnej situácii postupovať a aké právne prostriedky je možné využiť na účel nápravy a odstránenie diskriminácie a nerovnakého zaobchádzania, prostredníctvom vzdelávacích školení lektormi špecializovanými v danej oblasti.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: SNSĽP

Indikátor: počet poskytnutých vzdelávacích školení prostredníctvom profesionálnych lektorov z oblasti špecializovaných na oblasť antidiskriminačnej legislatívy, počet účastníkov vzdelávaní, počet návštevníkov webovej stránky

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

SNSĽP v roku 2013 pokračovalo v realizácii **vzdelávacích podujatí pre deti a mládež v oblasti ľudských práv a diskriminácie**. Ponuku vzdelávacích aktivít v rôznych variantoch SNSĽP rozposlalo na stovky základných a stredných škôl. Každá škola má možnosť vybrať si tému a variant, ktorý škole najviac vyhovuje. Variant A (2 x 45 min.) obsahuje krátky úvod o činnosti Strediska, prednášku na zvolenú tému, ktorej súčasťou sú príklady z praxe a v závere diskusiu. Variant B (3 x 45 min.) je doplnený o podrobnejšie informácie k danej téme a tematickú skupinovú hru, v prípade variantu C (4 x 45 min.) majú účastníci možnosť pozrieť si aj krátky dokumentárny film alebo video spoty na danú tému. Najväčší záujem bol o variant A (dovedna 33 podujatí), ktorý najmenej narušuje pravidelný rozvrh na školách. Čisto téme diskriminácia bolo v roku 2013 venovaných 40 podujatí. Problematika diskriminácie je však zahrnutá čiastočne aj v iných témach, Rodová rovnosť (12 podujatí), Ľudské práva (30 podujatí), Holokaust (3 podujatia).

Téma diskriminácia bola odprednášaná aj študentom Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a študentom Akadémie Policajného zboru v Bratislave. V rámci zvyšovania povedomia v oblasti diskriminácie boli na školách, na ktorých sa konali prednášky, distribuované aj letáky o diskriminácii. Počet návštevníkov webovej stránky SNSĽP v roku 2013 bol 2600.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

SNSĽP v roku 2014 pokračovalo v realizácii vzdelávacích podujatí pre deti a mládež v oblasti ľudských práv a diskriminácie. Pretrváva naďalej záujem najmä o variant A (dovedna 36 podujatí). Čisto téme diskriminácia bolo v roku 2014 venovaných 23 podujatí. Problematika diskriminácie, či šikany je zahrnutá čiastočne aj v iných témach, Rodová rovnosť (4 podujatia), Ľudské práva (6 podujatí), Holokaust (15 podujatia) a Extrémizmus (7 podujatí). SNSĽP v roku 2014 realizovalo 27 vzdelávacích podujatí pre celkom 561 žiakov a žiačok II. stupňa základných škôl a 27 vzdelávacích podujatí pre celkom 748 študentov a študentiek stredných škôl. Téma diskriminácia bola odprednášaná aj študentom Akadémie Policajného zboru v Bratislave.

Problematika šikanovania je jedným z prejavov problémového správania žiakov a vážne ohrozuje zdravie jednotlivcov i skupín žiakov, preto sa jej venuje zvýšená pozornosť vo výchovno-vzdelávacom procese na školách. Každá stredná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK má vo vnútornom poriadku školy zapracované opatrenia k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov na školách a podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany žiakov a ich ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou alebo násilím. Žiaci škôl sú s vnútorným poriadkom školy oboznamovaní na triednických hodinách, ich rodičia alebo zákonní zástupcovia na triednych schôdzkach Rodičovského združenia. Za plnenie úloh z oblasti antidiskriminačnej legislatívy zodpovedajú na školách triedni učitelia a výchovní poradcovia. **Na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK sa konalo počas roka 2014 37 akcií, ktoré sa zaoberali problematikou šikanovania.**

7. Osobitné ochranné opatrenia

Strategický cieľ: Zabezpečiť všestrannú realizáciu práv detí v krízových situáciách, v situáciách čiastočného či úplného obmedzenia osobnej slobody, v situáciách všetkých druhov migrácie a pobytu detí cudzincov na území štátu

Čiastkové ciele:

7.1. Zohľadnenie potrieb detí cudzincov v rámci pripravovanej politiky integrácie cudzincov v Slovenskej republike

Spôsob plnenia: Prijatie osobitných opatrení, ktoré sa budú venovať vzdelávaniu detí cudzincov na Slovensku

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Indikátor: počet opatrení, ktoré sa budú venovať vzdelávaniu detí cudzincov na Slovensku

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená:

V súlade s implementáciou národného projektu SK 2012 EIF P3/1 NP „*Príprava novej integračnej politiky a jej mainstreaming,*“ ktorého cieľom je vytvorenie novej integračnej politiky a zlepšenie multidimenzionálneho rozmeru integrácie cudzincov, venuje MPSVR SR prostredníctvom Oddelenia pre migráciu a integráciu cudzincov osobitnú pozornosť dodržiavaniu a ochrane práv detí cudzincov. Neoddeliteľnou súčasťou úloh a opatrení obsiahnutých vo vypracovanom návrhu Integračnej politiky SR je starostlivosť o maloletých cudzincov v rôznych oblastiach záujmu, ako sú: vzdelanie, kultúrna orientácia, občianska participácia, jazykové schopnosti, prístup k občianstvu, s dôrazom na ochranu práv a záujmov špecifickej kategórie maloletých bez sprievodu. V súlade so záväzkami vyplývajúcimi z medzinárodných dohôd akými sú napr. Dohovor o právach dieťaťa, Dohovor o právnom postavení utečencov z roku 1951 (Ženevský dohovor) a ďalšie, ako aj prostredníctvom opatrení návrhu Integračnej politiky Slovenskej republiky, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, v súčinnosti s inými zodpovednými subjektmi realizuje úlohy zamerané na zohľadnenie potrieb detí cudzincov a maloletých bez sprievodu, ktoré sú zahrnuté aj v Národnom akčnom pláne pre deti na roky 2013- 2017. Návrh **Integračnej politiky Slovenskej republiky** bol na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 708/2012 k Plánu práce vlády Slovenskej republiky na rok 2013 predložený na rokovanie vlády Slovenskej republiky a **schválený dňa 29. januára 2014**. Vzdelávanie je v rámci procesu integrácie jednotlivca do spoločnosti kľúčovou oblasťou. Vzdelávanie detí cudzincov, ktoré sa narodili v krajine pôvodu svojich rodičov, v inej krajine alebo na Slovensku (tzv. druhá generácia cudzincov) a špecifická skupina maloletých cudzincov bez sprievodu sú prvou cieľovou skupinou integračnej politiky. V piatej časti Integračnej politiky SR s názvom „Vzdelávanie“ je **navrhnuté opatrenie vzťahujúce sa na jazykovú prípravu detí cudzincov a maloletých bez sprievodu**.

Aktualizácia za rok 2014:

ZMOS otvoril novú tému, ktorou je **integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín**. Hlavným cieľom projektu „*Budovanie kapacít na úrovni miestnej územnej samosprávy v oblasti integračnej politiky*“ je realizácia pilotnej schémy zavádzania politik integrácie cudzincov / štátnych príslušníkov tretích krajín v 7 slovenských mestách (Snina, Svidník, Michalovce, Senec, Prievidza, Banská Bystrica, Dolný Kubín), ktorej výsledkom je spracovanie lokálnych stratégií, akčných plánov a ich následné zavedenie vybraných opatrení do praxe a života samosprávy formou všeobecných záväzných opatrení. Koncept prípravy miest sa opiera aj o realizáciu školiacich a informačných aktivít pre odborných zamestnancov a ďalších aktérov z územia. Projekt preškolil 62 osôb z 28 slovenských miest. Školenia boli orientované aj na problematiku, ktorá sa viaže na kompetencie a prácu samosprávy s deťmi cudzincov, vzdelávanie detí cudzincov a ich ďalšiu integráciu do prostredia.

Jedným z nadstavbových riešení projektu je **analýza prostredia slovenskej samosprávy vo vzťahu k téme deti a mládež cudzincov / štátnych príslušníkov tretích krajín** prostredníctvom finančných nástrojov programu Erasmus+.

*7.2. Vzdelávanie a ochrana detí žiadateľov o udelenie azylu

Spôsob plnenia: Dohliadať na vzdelávanie a ochranu ľudských práv maloletých žiadateľov o udelenie azylu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovedný gestor: Migračný úrad MV SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia, MVO

Indikátor: štatistika Migračného úradu MV SR

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V roku 2013 Migračný úrad **zrealizoval úlohu v rámci projektu ERF (Európsky utečenecký fond) „Obec Rovné – pomoc žiadateľom o azyl“**, ktorý obec Rovné zrealizovala na území stredného a východného Slovenska v záchytnom tábore Humenné a pobytovom tábore Opatovská Nová Ves. Deti žiadateľov o udelenie azylu, ktoré podliehajú povinnej školskej dochádzke vrátane MBS po absolvovaní karanténnych opatrení v záchytnom tábore Humenné prechádzajú do pobytového azylového zariadenia v Opatovskej Novej Vsi. Tu sú **zaraďovaní do príslušného ročníka základnej školy jej riaditeľom, podľa zistenia úrovne vzdelania a znalosti slovenského jazyka** a to najneskôr do troch mesiacov od podania žiadosti o udelenie azylu. Vzhľadom na skutočnosť, že **jazyková príprava slovenského jazyka je vykonávaná už v záchytnom tábore, deti sú flexibilnejšie a ľahšie sa adaptujú na nové podmienky**. V prípade udelenia azylu je **deťom azylantov umožnené študovať aj na stredných a vysokých školách za rovnakých podmienok ako občanom SR**.

Maloletým osobám, či už deťom, ktorí prichádzajú do azylových zariadení v sprievode rodičov alebo maloletým bez sprievodu je poskytovaná prostredníctvom vyššie uvedeného projektu aj **systematická pomoc pre prípravu na ďalšie vyučovanie**. Školopovinné deti majú nárok na finančné sociálne zabezpečenie, ktoré sa využíva pre zakúpenie šatstva, topánok a školských potrieb pre tieto deti. Pre školopovinné deti je k dispozícii školský autobus pre prevoz detí do školy a zo školy. Sociálni pracovníci azylových zariadení vykonávajú opatrenia proti možnému ohrozeniu práv detí azylantov a rozličným formám diskriminácie, pravidelne stretávajú s rodičmi detí a riešia ich požiadavky a prípadné problémy. Opustenie deťmi azylového zariadenia mimo školskej dochádzky je možné len so súhlasom rodičov, v prípade maloletých bez sprievodu so súhlasom opatrovníka. **Dohľad nad výkonom týchto činností je realizovaný oddelením zahraničnej pomoci a projektov**. Oddelenie kontroluje nielen administratívu projektov, ale vykonáva tzv. kontroly na mieste, návštevy azylových zariadení sú neplánované a kontrolujú jednotlivé činnosti projektov. V roku 2013 oddelenie vykonalo 8 návštev pobytového tábora v Opatovskej Novej Vsi a 6 návštev záchytného tábora v Humennom.

Usmernením riaditeľa migračného úradu z mája 2013 boli prijaté **opatrenia na skvalitnenie štatistických údajov ohľadne maloletých žiadateľov o azyl, detí prichádzajúcich v sprievode rodičov, ako aj maloletých bez sprievodu**. Migračný úrad si je vedomý nedostatočnosti štatistických dát ohľadne maloletých v informačnom systéme migrácia a medzinárodná ochrana (IS Migra). Z tohto dôvodu migračný úrad oslovil kompetentný orgán MV SR so žiadosťou o zabezpečenie plnej funkcionality **informačného systému migrácia a medzinárodná ochrana (Migra)**, v rámci ktorého je migračný úrad zodpovedný za rozsah a správnosť poskytovaných údajov. Doposiaľ však nebola uzatvorená zmluva, na základe ktorej by sa požiadavky ohľadne maloletých mohli do systému Migra zakomponovať.

Prehľad návštevnosti ZŠ deťmi v pobytovom tábore v Opatovskej Novej Vsi

	ZŠ 1. stupeň	ZŠ 2. stupeň	Dievčatá	Chlapci	Celkom detí
2011	6	7	6	7	13
2012	5	7	8	4	12
2013	3	6	5	4	9

* Nikto nenavštevoval strednú školu

** vypracované mimo systému Migra sociálnym pracovníkom

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V roku 2014 plnil MÚ MV SR uvedenú úlohu v rámci projektu ERF (Európsky utečenecký fond) „Obec Rovné – pomoc žiadateľom o azyl II“, ktorý bol zameraný na vzdelávanie detí umiestnených v záchytnom tábore Humenné a v pobytovom tábore Opatovská Nová Ves a nadviazal na obdobnú aktivitu z roku 2013. V rámci kontrolnej činnosti vykonal MÚ MV SR v roku 2014 štyri výjazdy do záchytného tábora Humenné, deväť výjazdov do pobytového tábora Opatovská Nová Ves a jednu pracovnú návštevu v detskom domove Medzilaborce. Kontrolná činnosť bola zameraná na oblasť sociálnej práce, zdravotnej starostlivosti, bezpečnosti v azylových zariadeniach, zabezpečovania kvalitnej stravy, v prípade potreby zabezpečovanie šatstva, zabezpečenie voľno-časových aktivít, výučbu slovenského jazyka, návštevnosť školy maloletými žiadateľmi o udelenie azylu. **Počas uvedených kontrol neboli zistené závažnejšie problémy.**

Aktualizovaná tabuľka:

Prehľad návštevnosti ZŠ deťmi v pobytovom tábore v Opatovskej Novej Vsi					
	ZŠ 1. stupeň	ZŠ 2. stupeň	Dievčatá	Chlapci	Celkom detí
2011	6	7	6	7	13
2012	5	7	8	4	12
2013	3	6	5	4	9
2014	2	3	2	3	5

* Nikto nenavštevoval strednú školu

** vypracované mimo systému Migra sociálnym pracovníkom

Štátna školská inšpekcia ako spolupracujúci subjekt neobdržala v sledovanom období podnet na kontrolu.

7.3. Zamerať sa na vyhľadávanie rodičov, osôb zodpovedných za výchovu alebo iných príbuzných za účelom spojenia s rodinou pre maloletých bez sprievodu

Spôsob plnenia: Zapájať do procesu vyhľadávania Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a iné subjekty, sledovať vývoj v danej oblasti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR, MV SR

Spolupracujúce subjekty: Slovenský červený kríž, MVO

Indikátor: Počet maloletých bez sprievodu spojených s rodinou (Zdroj: Ročný výkaz o vykonávaní sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately)

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Problematika starostlivosti a zabezpečenia maloletých bez sprievodu na území Slovenskej republiky tvorí v novej integračnej politike samostatnú časť, ktorej je venovaná osobitná pozornosť. Slovenská republika má vypracovaný **fungujúci systém starostlivosti o maloletých bez sprievodu, do ktorého sú zapojené nasledujúce orgány:** ÚHCP P PZ (prvotná identifikácia maloletých bez sprievodu, rozhodovanie o pobyte), MPSVR SR (starostlivosť o maloletých bez sprievodu), súdy (rozhodovanie vo veciach starostlivosti o maloletých bez sprievodu) a MŠVVaŠ SR (vzdelávanie maloletých bez sprievodu). V určitých prípadoch zasahuje do tohto systému Migračný úrad MV SR, ak sa maloletý bez sprievodu rozhodne podať žiadosť o udelenie azylu. MV SR má dôležitú úlohu aj v oblasti finančného zabezpečenia starostlivosti o maloletých bez sprievodu, keďže spravuje prostriedky EÚ v rámci **programu Solidarita a riadenie migračných tokov**, ktoré sú významným zdrojom aj v oblasti starostlivosti o deti bez sprievodu v SR.

Orgán SPODaSK v rámci plnenia opatrení na ochranu práv a právom chránených záujmov maloletých detí poskytuje maloletým bez sprievodu potrebnú pomoc pri vyhľadávaní ich rodičov alebo príbuzných, pomoc pri zabezpečení zlúčenia s jeho vlastnou rodinou, v prípade dobrovoľného návratu maloletých bez sprievodu do krajiny pôvodu, spolupracuje s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu. Pri plnení opatrení sociálnoprávnej

ochrany detí a sociálnej kurately pre maloletých bez sprievodu orgán SPODaSK spolupracuje s Úradom vysokého komisára OSN, MV SR, Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM) a ďalšími organizáciami, ktoré v danej oblasti pôsobia. Do problematiky sú aktívne zapojené aj mimovládne organizácie, ktoré v spolupráci s ostatnými subjektmi pomáhajú hľadať strategické a individuálne riešenia, ktoré by boli v čo najlepšom záujme detí.

Zlúčenie s rodinou v roku 2013:

- 3 MBS – Afganistan (2 chlapci a 1 dievča) boli zlúčené s matkou v Humennom, momentálne sú v azylovom konaní v Opatovskej;
- 2 MBS Afganistan (1 chlapec a 1 dievča) boli v spolupráci s IOM zlúčení s rodičmi vo Švajčiarsku.

Za účelom plnenia tejto úlohy navrhlo MPSVR na rok 2014 vypracovať v rámci Európskeho migračného systému štúdiu s názvom „Vypracovanie postupov na vyhľadávanie rodinných príslušníkov,“ ktorej primárnym cieľom je navrhnutie štruktúry postupov na vyhľadávanie rodinných príslušníkov pomocou analýzy legislatívy, ako aj aplikačných postupov a dobrej praxe v jednotlivých krajinách. Cieľom štúdie je zároveň zosumarizovanie podkladov pre prípadné návrhy na zmeny v legislatíve alebo programoch, opatreniach, plánoch, ktoré budú mať súvislosť s predchádzajúcimi otázkami, ako aj identifikácia nedostatkov v národnej legislatíve alebo politikách.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Z hľadiska odpočtu je naďalej aktuálne plnenie z roka 2013. Počet maloletých bez sprievodu spojených s rodinou bude známy po spracovaní štatistických ukazovateľov čerpajúcich z Ročného výkazu o vykonávaní sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately termínovaný do 31. januára každoročne.

7.4. Ochrana detí v procese konania o medzinárodnú ochranu

Spôsob plnenia: V procese azylového konania venovať zvýšenú pozornosť ochrane maloletých bez sprievodu – žiadateľov o medzinárodnú ochranu, s cieľom zjednotiť umiestňovanie maloletých bez sprievodu a maloletých žiadateľov o medzinárodnú ochranu len do jedného zariadenia na výkon rozhodnutia súdu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: v súlade s Legislatívnym plánom vlády SR

Zodpovedný gestor: MV SR, MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: Migračný úrad MV SR

Indikátor: štatistika Migračného úradu MV SR, legislatívna úprava zákona č. 305/2005 Z. z o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 480/2002 Z. z. o azyly a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Štatistické údaje poukazujú na **klesajúci trend žiadateľov o azyl** (za r. 2012 - 5 MBS, v r. 2013 - 4 MBS). Procedurálny odbor migračného úradu venuje v procese azylového konania pravidelne zvýšenú pozornosť ochrane práv MBS – žiadateľov o medzinárodnú ochranu. K predmetnej problematike bol 2. decembra 2013 uskutočnený **seminár pre všetkých rozhodovateľov procedurálneho odboru**. Seminár organizovalo UNHCR za účasti zahraničných expertov.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

MÚ MV SR eviduje v roku 2014 jedenásť MBS ako žiadateľov o azyl. Ochrana uvedených osôb je zabezpečená vytvorením zón chráneného bývania, monitorovaním bezpečnostnej situácie kamerovým systémom, vizuálnym dohľadom súkromnými bezpečnostnými službami, vytvorením jednotného informačného systému formou piktogramov. Osobitné požiadavky sa kladú na sociálnu prácu a najmä na azylové konanie, pre ktoré boli vyčlenení rozhodovatelia so zameraním na maloletých žiadateľov o udelenie azylu. Problematiku zjednotenia umiestňovania MBS a maloletých žiadateľov o medzinárodnú ochranu len do jedného zariadenia na výkon rozhodnutia súdu by mala riešiť **pripravovaná novela zákona č. 480/2002 Z.z. o azyly** (viď tiež plnenie úlohy 2.1.), v súlade s Legislatívnym plánom vlády. Dôvodom predloženia návrhu novely zákona je najmä transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie) a smernice Európskeho parlamentu a Rady

2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa ustanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracované znenie). Transpozičná lehota citovaných smerníc je 20. júl 2015, okrem čl. 31 ods. 3 až 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ, ktoré sa týkajú lehoty na vydanie rozhodnutia a jej predĺžovania, kde je transpozičná lehota 20. júl 2018. Predmetným návrhom zákona sa okrem zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov novelizuje tiež zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Občiansky súdny poriadok a zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Súčasťou návrhu je okrem iného zjednotenie zabezpečovania starostlivosti o maloletých bez sprievodu, maloletých žiadateľov o medzinárodnú ochranu, maloletých azylantov a maloleté deti s doplnkovou ochranou z rôznych druhov zariadení v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vrátane zabezpečenia rovnakých podmienok ich zotrvania v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately po dovŕšení plnoletosti ako ostatným mladým dospelým.

Príslušníci UHCP P PZ identifikovali v roku 2014 spolu celkom 19 MBS (16 MBS s neoprávneným pobytom v SR 3 MBS pri neoprávnenom prekročení štátnej hranice). Zákon o pobyte cudzincov ukladá policajnému útvaru povinnosť bezodkladne oznámiť nájdenie maloletého štátneho príslušníka tretej krajiny na území Slovenskej republiky orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely zabezpečenia postupu podľa osobitného predpisu (zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). **Všetkých nájdených MBS si prebral príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.**

7.5. Presadzovanie uplatňovania pracovnoprávných predpisov pri práci detí

Spôsob plnenia: Kontrola dodržiavania pracovnoprávných predpisov pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov, zákazu práce fyzických osôb do skončenia povinnej školskej dochádzky a zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne - každoročne
Zodpovedný gestor: Národný inšpektorát práce / inšpektoráty práce
Indikátor: počet identifikovaných prípadov; správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V rámci výkonov inšpekcie práce v roku 2013 **neboli vykonané celoslovenské úlohy** so zameraním na vybrané ustanovenia v oblasti dodržiavania pracovnoprávných predpisov pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov, zákazu práce fyzických osôb do skončenia povinnej školskej dochádzky a zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania mladistvých. **Poznatky, týkajúce sa tejto problematiky, boli získané prostredníctvom iných výkonov inšpekcie práce** zameraných na ustanovenia Zákonníka práce, ktoré úzko súvisia s pracovnými podmienkami mladistvých zamestnancov ako aj z previerok so zameraním na kontrolu ustanovení Zákonníka práce týkajúcich sa podmienok pracovného prostredia, pracovného času a druhov pracovného pomeru v závislosti od pracovného času a zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Porušenia zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce pri výkone inšpekcie práce - tabuľka

Porušenie ustanovenia	Počet zistených prípadov
§ 11 ods. 2	2
§ 41 ods. 3	1
§ 41 ods. 4	1
§ 47 ods. 2	11
§ 91 ods. 1	42
§ 92 ods. 1	60
§ 223 ods. 2	28
§ 224 ods. 3	2
§ 227	7
§ 228	42

Inšpekciou práce bol zistený veľký počet porušení ustanovení § 227 a § 228 a to i **napriek skutočnosti, že legislatíva v tejto oblasti bola sprísnená** a bola posilnená ochrana zamestnancov pracujúcich na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. **Okrem porušení Zákonníka práce bolo v roku 2013 zistené aj porušenie zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, konkrétne bolo zistených 24 prípadov nelegálneho zamestnávania mladistvých; **a porušenie zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, konkrétne boli zistené 2 prípady porušenia.

Inšpektoráty práce okrem dozoru nad dodržiavaním pracovnoprávných predpisov zohrávajú nemalú úlohu aj pri **poskytovaní bezplatného poradenstva**, kedy poskytujú odborné rady, informácie s cieľom naplnenia všetkých zákonných požiadaviek pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov v záujme, aby tí neboli vystavení zbytočnému riziku, nebol ohrozený ich zdravý vývoj aby bolo zabezpečené pre túto vekovú kategóriu vhodné pracovisko. Získanie bezpečných pracovných návykov mladistvých zamestnancov a mladých ľudí nastupujúcich po ukončení štúdia do pracovného procesu bude na prospech zamestnávateľom i budúcim zamestnancom. Aj napriek ustanoveniam v Zákonníku práce, ktoré jednoznačne upravujú povinnosti zamestnávateľa a ktoré by v konečnom dôsledku mali chrániť mladistvého zamestnanca, tieto sa nedodržiavajú a ich **porušovanie zo strany zamestnávateľa mladiství zamestnanci mnohokrát akceptujú**. Cieľom inšpekcie práce je, aby zamestnávateľia pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov rešpektovali príslušné ustanovenia Zákonníka práce a nariadenia vlády, zakazujúce mladistvým zamestnancom určité druhy prác, ktoré sú pre nich fyzicky neprimerané alebo škodia organizmu sú so zreteľom k anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštnostiam pre mladistvých neprimerané, nebezpečné alebo škodlivé.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Kontrola dodržiavania pracovnoprávných predpisov pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov a osôb, ktoré nedovršili 15 rokov veku, sú súčasťou všetkých výkonov inšpekcie práce zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej Zákonník práce) zamestnávateľom. Súčasťou výkonov inšpekcie práce je aj **kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania mladistvých**. V roku 2014 neboli vykonané celoslovenské úlohy so zameraním na vybrané ustanovenia v oblasti dodržiavania pracovnoprávných predpisov pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov a osôb, ktoré nedovršili 15 rokov veku.

Pri kontrolách inšpekcie práce boli zistené **3 prípady, kedy zamestnávateľ zamestnával fyzické osoby pred dovŕšením 15 rokov veku resp. pred skončením povinnej školskej dochádzky**. Prípady, kedy by zamestnávateľ uzatvoril dohodu o hmotnej zodpovednosti so zamestnancom, ktorý by nedovršil 18 rokov veku, neboli zistené. **V roku 2014 inšpektoráty práce vydali celkom 20 povolení na výkon ľahkých prác na žiadosť zamestnávateľov**. Ľahké práce, ktoré svojím charakterom a rozsahom neohrozujú zdravie, bezpečnosť, ďalší vývoj alebo školskú dochádzku fyzických osôb veku do 15 rokov alebo fyzických osôb starších ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky, môžu vykonávať len pri účinkovaní alebo spoluúčinkovaní na kultúrnych predstaveniach a umeleckých predstaveniach, športových podujatiach a reklamných činnostiach.

Pri výkonoch inšpekcie práce **neboli zistené porušenia ustanovení § 171 až § 176 Zákonníka práce**, ktoré upravujú pracovné podmienky mladistvých zamestnancov, zákaz práce nadčas, práce v noci a pracovnej pohotovosti mladistvých a práce zakázané mladistvým zamestnancom. Rovnako **neboli zistené prípady zamestnávania mladistvých zamestnancov prácami a na pracoviskách, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom** nariadením vlády Slovenskej republiky č. 286/2004 Z. z. V predchádzajúcom roku bol zistený 1 prípad porušenia predmetného nariadenia vlády. V roku 2014 inšpekcia práce tiež **nezistila uzatvorenie pracovnej zmluvy s mladistvým bez predchádzajúceho lekárskeho vyšetrenia mladistvého** - § 41 ods. 3 Zákonníka práce a ani bez vyjadrenia zákonného zástupcu mladistvého - § 41 ods. 4 Zákonníka práce.

Inšpektori práce zistili **3 prípady porušenia ustanovenia § 6 ods. 1 písm. m) bod 3 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého zamestnávateľ v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je povinný vypracovať a podľa potreby aktualizovať vlastný zoznam prác a pracovísk zakázaných mladistvým zamestnancom.

Súčasťou všetkých výkonov inšpekcie práce je aj kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. **V roku 2014** boli zistené aj prípady porušenia zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a

nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, celkovo **bolo zistených 55 prípadov nelegálneho zamestnávania mladistvých.**

Porušenia zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce pri výkone inšpekcie práce - tabuľka

Porušenie ustanovenia	Počet zistených prípadov 2013	Počet zistených prípadov 2014
§ 11 ods. 2	2	0
§ 41 ods. 3	1	0
§ 41 ods. 4	1	0
§ 47 ods. 2	11	11
§ 91 ods. 1	42	26
§ 92 ods. 1	60	29
§ 223 ods. 2	28	49
§ 224 ods. 3	2	0
§ 227	7	8
§ 228	42	47

7.6. Precizovať právnu úpravu týkajúcu sa odškodňovania osôb poškodených násilnými trestnými činmi (vrátane detí) z právno-teoretického hľadiska a v súlade s požiadavkami aplikačnej praxe

Spôsob plnenia: Upraviť definíciu pojmu „ujma na zdraví“ za účelom eliminácie interpretačných nedostatkov; zosúladiť ustanovenie § 4, pojednávajúce o oprávnených osobách, so súvisiacimi ustanoveniami zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov; explicitne ustanoviť, že osoby poškodené trestnými činmi znásilnenia, sexuálneho násillia a sexuálneho zneužívania majú nárok na vyplatenie odškodnenia fyzickej ujmy na zdraví, ak bola takýmto trestným činom spôsobená, a súčasne nárok na vyplatenie psychickej ujmy na zdraví. Z dôvodu nejednoznačného výkladu novelizovať ustanovenia zákona týkajúce sa výpočtu odškodnenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MS SR

Indikátor: legislatívna úprava v zákone č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení zákona č. 79/2008 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená:

Zákomom č. 146/2013 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení zákona č. 79/2008 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony bola s účinnosťou od 1. júla 2013 precizovaná právna úprava týkajúca sa odškodňovania osôb poškodených násilnými trestnými činmi. **Upravila sa nasledovná definícia ujmy na zdraví:** „ujmou na zdraví ublíženie na zdraví, ťažká ujma na zdraví alebo smrť spôsobené trestným činom spáchaným inou osobou, a morálna škoda spôsobená trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania spáchaným inou osobou.“ **Výslovne sa ustanovilo, že osoby poškodené trestnými činmi znásilnenia, sexuálneho násillia a sexuálneho zneužívania majú** na jednej strane **nárok na vyplatenie odškodnenia fyzickej ujmy na zdraví, ak bola takýmto trestným činom spôsobená**, no na strane druhej **majú nárok aj na vyplatenie odškodnenia za spôsobenú morálnu škodu (psychická trauma, stres, úzkosť, frustrácia).** V § 5 ods. 1 sa ustanovilo: „Poškodený trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania má nárok aj na vyplatenie odškodnenia za spôsobenú morálnu škodu v sume desaťnásobku minimálnej mzdy.“ V spojení so samotným konaním o poskytnutí odškodnenia sa vyžaduje, aby pre všetky prípady platila rovnako dlhá lehota na podanie žiadosti, ktorá by, okrem iného, plynula od okamihu nadobudnutia právoplatnosti toho ktorého rozhodnutia, čo sa považuje za vznik samotného nároku.

*7.7. Ratifikácia Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

Spôsob plnenia: Predloženie návrhu na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním Slovenskou republikou na rokovanie vlády Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spoluzodpovední gestori: MV SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, GP SR

Indikátor: ratifikácia Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Plnenie tejto úlohy bolo viazané na plnenie úlohy C.1 vyplývajúcej z uznesenia vlády SR č. 427 z 10. júna 2009, t. j. prijatie potrebných legislatívnych opatrení zabezpečujúcich vykonávanie Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním z 25.10.2007. **Závazky vyplývajúcej z tohto Dohovoru boli do právneho poriadku implementované zákonom č. 204/2013 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. augusta 2013.** Plnenie tejto úlohy bolo možné začať až po tomto dátume. V rámci plnenia tejto úlohy bolo nutné na základe vykonanej právnej analýzy v súčinnosti s Generálnou prokuratúrou SR a Ministerstvom vnútra SR formulovať výhrady, resp. vyhlásenia SR k predmetnému Dohovoru. Medzirezortné pripomienkové konanie k „Návrhu na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym zneužívaním z 25. októbra 2007 Slovenskou republikou“ bolo ukončené dňa 17. októbra 2013. V rámci vyhodnotenia medzirezortného pripomienkového konania je potrebné uskutočniť rozporové konania k zásadným pripomienkam. Ďalší postup plnenia predmetnej úlohy bude závisieť od výsledku týchto rozporových konaní, ktoré sa aktuálne pripravujú.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Po vykonaní právnej analýzy Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním z 25. 10 2007, formulovaní výhrad, ktorých uplatnenie bude navrhované pri jeho ratifikácii Slovenskou republikou a po prijatí zákona č. 204/2013 Z. z., ktorým boli implementované záväzky vyplývajúce z tohto dohovoru pre Slovenskú republiku, Ministerstvo spravodlivosti SR predložilo do medzirezortného pripomienkového konania materiál na rokovanie vlády SR s návrhom na schválenie ratifikácie tohto dohovoru Slovenskou republikou. V rámci vyhodnocovania medzirezortného pripomienkového konania sa dňa 31. januára 2014 uskutočnilo na ministerstve spravodlivosti rozporové konanie k zásadným pripomienkam Generálnej prokuratúry SR, v rámci ktorého generálna prokuratúra upustila od svojich zásadných pripomienok a tieto pripomienky zmenila na pripomienky všeobecného charakteru. Dňa 31. marca 2014 uskutočnilo Ministerstvo spravodlivosti SR rozporové konanie k hromadnej pripomienke verejnosti. Zástupcovia verejnosti stiahli bod 2. hromadnej pripomienky, avšak zotrvali na bode 1. hromadnej pripomienky. Z tohto dôvodu bolo potrebné uskutočniť dňa 5. mája 2014 ďalšie rozporové konanie k bodu 2. hromadnej pripomienky verejnosti na úrovni ministra spravodlivosti. Táto časť pripomienky nebola akceptovaná a preto **bude návrh na ratifikáciu dohovoru predložený na rokovanie vlády s rozporom.**

V rámci pripomienkového konania bola riešená tiež otázka orgánu, ktorý bude zabezpečovať koordináciu na celoštátnej, resp. miestnej úrovni medzi rôznymi inštitúciami zodpovednými za ochranu, prevenciu a boj proti sexuálnemu vykorisťovaniu a sexuálnemu zneužívaniu detí, predovšetkým v oblasti vzdelávania, zdravotníctva, sociálnych služieb a orgánov presadzovania práva a justičných orgánov. Po konzultovaní a súhlase Ministerstva práce a sociálnych vecí SR týmto orgánom by malo byť **Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch.** Materiál „Návrh na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním z 25. októbra 2007 Slovenskou republikou“ sa aktuálne plánuje predložiť na rokovanie Legislatívnej rady vlády SR.

*7.8. Preventívne opatrenia a podpora informovanosti k problematike obchodovania s ľuďmi

Spôsob plnenia: Zber dát, ich spracovanie a vytváranie štatistických informácií a analýz k problematike obchodovania s ľuďmi, informovanosť verejnosti a vykonávanie príslušných preventívnych opatrení

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: *Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR*

Indikátor: analýzy a štatistiky Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV sa aj v roku 2013 venovalo zberu a spracovaniu dát v problematike obchodovania s ľuďmi ako aj preventívnej činnosti a informovaniu širokej verejnosti o danej tematike. V spolupráci s Akadémiou Policajného zboru v Bratislave pripravilo **krátky prehľad problematiky žobrania a núteného žobrania ako jednej z foriem obchodovania s ľuďmi**, ktorá bola do definície trestného činu Obchodovania s ľuďmi (§ 179 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov) doplnená na základe prípadov aplikačnej praxe. Materiál obsahuje prehľad o situácii v predmetnej oblasti v štátoch, v ktorých má Slovenská republika vyslaných styčných dôstojníkov a zároveň predstavuje aj stručný prehľad o situácii na Slovensku na základe podkladov poskytnutých z vybraných miest a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny boli oslovené v súvislosti s **mapovaním žobrania detí, teda osôb mladších ako 18 rokov**.

V roku 2013 začala **kampaň zameraná na prevenciu obchodovania s ľuďmi, ako aj distribúcia nových letákov ohľadom odškodnenia obetí obchodovania s ľuďmi**. Jednotlivé letáky sú pripravené v slovenskom, anglickom aj rómskom jazyku. Kampaň je zameraná na posilnenie preventívnych aktivít za účelom zvýšenia povedomia príslušníkov rómskych komunit o rizikách spojených s prácou v zahraničí, ako i zástupcov vybraných odborných štátnych i neštátnych subjektov o účinnej prevencii v rómskych komunitách, a to posilnením aktivít v oblasti propagačných kampaní, tréningových aktivít, workshopov a medzinárodnej konferencie a rozšírením referenčného mechanizmu širokej verejnosti o problematike obchodovania s ľuďmi nielen za účelom nútenej práce.

V rámci **projektu podporeného EK s názvom Posilnenie spoločných opatrení na prevenciu nútenej práce v rómskych komunitách a vytvorenie národného referenčného rámca**, sa pracovalo na filme a iných propagačných materiáloch, ktoré budú distribuované nielen v rámci SR ale aj do Veľkej Británie, ktorá je najčastejšou cieľovou krajinou obetí obchodovania s ľuďmi. Taktiež sa pracuje na **príručke pre zamestnávateľov v rôznych odvetviach** s cieľom zvýšenia informovanosti zamestnávateľov o problematike obchodovania s ľuďmi. Súčasťou projektu bol aj **výskum uskutočnený v mesiacoch máj až august 2013** a hlavným cieľom výskumu bolo zmapovať fenomén obchodovania s ľuďmi a jeho príčiny **so zameraním sa na príslušníkov vylúčených rómskych lokalít** na Slovensku a v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska.

V rámci terénneho výskumu boli za účelom prevencie obchodovania s ľuďmi distribuované informačné materiály zamerané na prevenciu obchodovania s ľuďmi. V rámci **projektu v spolupráci s Rómskym mediálnym centrom MECEM** bol pripravený film (vysielanie 27. 6. 2013 na Dvojke).

V dňoch 26. a 27. marca 2013 zorganizoval odbor prevencie kriminality KMV v Bratislave **medzinárodnú konferenciu, ktorej cieľom bola výmena skúseností a informácií pri harmonizovanom zbere údajov v praxi v oblasti týkajúcej sa obchodovania s ľuďmi**. Na konferencii rokovali zástupcovia SR so zástupcami Európskej komisie, Medzinárodného centra pre rozvoj migračnej politiky (ICMPD), s predstaviteľmi Úradu OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC) i s hosťami z 20 krajín Európy a USA.

MV SR prostredníctvom Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV v rámci **kampane Viete, čo teraz robí vaše dieťa?** realizovalo putovnú výstavu s rovnomenným názvom po sieti nákupných centier spoločnosti Tesco Stores a.s. Spolupráca medzi MV SR a spoločnosťou Tesco Stores a.s. sa začala v už roku 2012 a výstava vybraných prác študentov Stredných škôl úžitkového výtvarníctva z Košíc,

Ružomberka a Bratislava putovala takmer rok Slovenskom. V rámci plnenia úlohy č.2.1.b)1 Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011-2014 „Uskutočniť kampaň s celonárodnou pôsobnosťou zameranú na širokú verejnosť (televízny šot, internet, printové médiá, billboardy, rozhovory v rozhlase)“ - prebiehala v období od 28. októbra 2013 do 24. novembra 2013 na webovom sídle Azet.sk, kampaň zameraná na zvýšenie povedomia širokej verejnosti o problematike obchodovania s ľuďmi nielen za účelom nútenej práce. **Kampaň „Obchodovanie s ľuďmi“** bola prevedená pomocou internetových bannerov 300x300 vo formáte square s počtom 10 miliónov zobrazení s prepojením na TV spot v dĺžke trvania 30 sekúnd.

Vo vzťahu k **informovanosti zahraničných obetí obchodovania s ľuďmi** sú vo všetkých azylových zariadeniach a na útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov umiestnené a verejne prístupné **brožúrky so súborom otázok v 15 jazykových mutáciách, zamerané na samoidentifikáciu obetí** obchodovania s ľuďmi a poskytujúce základnú informáciu o možnosti pomoci v rámci **Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi**. Azylové zariadenia pravidelne navštevujú zamestnanci Slovenskej katolíckej charity, ktorí uskutočňujú preventívno-informačné školenia pre cudzincov, v rámci ktorých dostávajú cudzinci komplexné informácie o svojich právach, ako aj o Programe podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.

V súlade s plnením úlohy č. 2. 2. Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 – 2014, bol vytvorený **harmonogram realizácie školení** zameraných na zvýšenie odbornosti štátnych i neštátnych subjektov v oblasti obchodovania s ľuďmi so zameraním na jeho identifikáciu v roku 2013. V priebehu roka 2013 boli vykonané školenia v stredisku MV SR - Smrekovec Donovaly, ako aj v zariadení migračného úradu v Humennom, so zameraním na cieľové skupiny pracovníkov centier voľného času, zástupcov rímskokatolíckej cirkvi, pastoračných centier, Slovenskej katolíckej charity, IOM, zástupcov obcí, mestských úradov/policie, terénnych sociálnych pracovníkov, príslušníkov Policajného zboru zaradených na národnej jednotke boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ, migračného úradu a vybraných zamestnancov zdravotníctva. V rámci školení bola lektorská činnosť zabezpečená prostredníctvom pracovníkov Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV v spolupráci s pracovníkmi Medzinárodnej organizácie pre migráciu (ďalej len „IOM“). Celkom bolo vyškolených 176 osôb.

V rámci **predvýjazdovej prípravy konzulov** v spolupráci s IOM a MZVEZ SR Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV v máji 2013 vyškolilo k problematike obchodovania s ľuďmi celkom 13 osôb.

Pracovníci Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV prešli k problematike obchodovania s ľuďmi 150 **referentov špecialistov pre prácu s rómskymi komunitami** a počas mesiaca máj 2013 aj 41 **príslušníkov Policajného zboru zaradených v personálnej databáze policajtov určených na pôsobenie v medzinárodných misiách**. Počas roka 2013 boli realizované aktivity za účelom zvýšenia povedomia, ako aj odbornosti v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorých sa zúčastnilo **celkom 380 osôb z rôznych oblastí profesionálneho pôsobenia**, ktoré sa môžu v rámci výkonu svojich činností stretnúť s potenciálnou obeťou obchodovania s ľuďmi.

V rámci **informovanosti širokej verejnosti v oblasti prevencie proti obchodovaniu s ľuďmi** sa pracovníci Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV aktívne zúčastnili Konferencie „Obchodovanie s ľuďmi- prevencia, výskum, prax“ organizovanú združením STORM v spolupráci s Katedrou sociálnej práce a sociálnych vied Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre 23. októbra 2013 v priestoroch Krajského osvetového strediska v Nitre. Konferencia bola určená pre študentov tejto katedry. V rámci školiacich aktivít pracovníci Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV usporiadali v decembri 2013 prednášku pre študentov Obchodnej akadémie v Bratislave.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

IC MV SR sa aj v roku 2014 venovalo zberu a spracovaniu dát v problematike obchodovania s ľuďmi ako aj preventívnej činnosti a informovaniu širokej verejnosti o danej tematike.

V roku 2014 pokračovala **kampaň zameraná na prevenciu obchodovania s a ľuďmi, ako aj distribúcia nových letákov ohľadom odškodnenia obetí obchodovania s ľuďmi**. Jednotlivé letáky sú pripravené v slovenskom, anglickom aj rómskom jazyku. Kampaň je zameraná na posilnenie preventívnych aktivít za účelom zvýšenia povedomia príslušníkov rómskych komunit o rizikách spojených s prácou v zahraničí, ako i zástupcov vybraných

odborných štátnych i neštátnych subjektov o účinnej prevencii v rómskych komunitách, a to posilnením aktivít v oblasti propagačných kampaní, tréningových aktivít, workshopov a medzinárodnej konferencie a rozšírením referenčného mechanizmu širokej verejnosti o problematike obchodovania s ľuďmi nielen za účelom nútenej práce.

V súlade s plnením úlohy č. 2. 2. Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 – 2014, ktorý bol prijatý uznesením vlády Slovenskej republiky č. 96/2011, bol vytvorený **harmonogram realizácie školení** zameraných na zvýšenie odbornosti štátnych i neštátnych subjektov v oblasti obchodovania s ľuďmi so zameraním na jeho identifikáciu v roku 2014.

V priebehu roka 2014 boli vykonané školenia v stredisku Ministerstva vnútra Slovenskej republiky - Smrekovec Donovaly, ako aj v zariadení Signál Piešťany, v súlade s určeným harmonogramom, so zameraním na cieľové skupiny pracovníkov centier voľného času, zástupcov rímskokatolíckej cirkvi, pastoračných centier, Slovenskej katolíckej charity, Informačných centier mladých (ICM), zástupcov obcí, mestských úradov/polície, terénnych sociálnych pracovníkov, príslušníkov Policajného zboru zaradených na prácu s rómskymi komunitami ako aj Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii.

IC MV SR sa angažuje aj v preventívnych aktivitách zameraných na boj proti obchodovaniu s ľuďmi formou **prednášok študentom stredných škôl**. Pracovníci IC MV SR preškolili v mesiaci január 2014 viac ako 50 študentov absolventského ročníka Obchodnej akadémie na Nevädzovej ul. č. 3 v Bratislave k základným poznatkom o obchodovaní s ľuďmi, inštitucionálnemu zabezpečeniu boja proti obchodovaniu s ľuďmi v Slovenskej republike, identifikácii obetí a zabezpečeniu programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi, **nakolko práve mladí ľudia končiaci strednú školu sú cieľovou skupinou, ktorá má záujem vycestovať do zahraničia za prácou**. Študentom bol okrem odborného výkladu prezentovaný aj **dokumentárny film** zachytávajúci svedecké výpovede obetí obchodovania s ľuďmi a každému poskytnutá brožúrka „**Bez informácií sa stávaš otrokom**“ s užitočnými informáciami o obchodovaní s ľuďmi, programe podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi a kontaktnými údajmi na linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi „**0800 800 818**“ a mimovládnych organizácií a veľvyslanectiev SR v zahraničí.

V rámci projektu "**Posilnenie spoločných opatrení v prevencii nútenej práce príslušníkov rómskych komunit a rozvoj referenčného mechanizmu**", IC v spolupráci s odborom prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR, realizovalo školenia v stredisku MV SR - Smrekovec Donovaly, ako aj v stredisku Signál Piešťany. V priebehu roka bolo vyškolených už vyše 300 ľudí z rôznych cieľových skupín. Školenia prebiehali od **februára do júna 2014** a cieľom bolo orientovať sa na subjekty pracujúce s rómskymi komunitami. Účelom bolo **prehĺbiť poznatky** v rámci problematiky obchodovania s ľuďmi a **rozvíjať referenčný mechanizmus** tak, aby sa obetiam obchodovania s ľuďmi poskytla adekvátne pomoc a uľahčilo sa odhaľovanie trestného činu obchodovania s ľuďmi. Práve z tohto dôvodu boli medzi účastníkmi **referenti špecialisti pre prácu s rómskymi komunitami, terénni sociálni pracovníci, zamestnanci úradov práce sociálnych vecí a rodiny a inšpektorátov práce a mimovládne organizácie**. Pracovníci Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality kancelárie ministra vnútra Slovenskej republiky ako aj pracovníci odboru prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR poskytli účastníkom školení rozšírené poznatky v oblasti obchodovania s ľuďmi, rovnako ako aj možnosť zapojenia sa do referenčného mechanizmu tak, aby sa obetiam obchodovania s ľuďmi poskytla adekvátne pomoc a uľahčilo sa odhaľovanie tohto trestného činu. Vzhľadom k aktuálnosti tejto témy sa v **júni 2014** školenia zúčastnili aj **regionálni pracovníci Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity**.

V spolupráci s MO SR sa problematika obchodovania s ľuďmi zaradila do pravidelného cyklu prípravy príslušníkov ozbrojených síl vysielaných na misie do zahraničia. Pilotné školenia prebehli v mesiacoch september a október 2014 a takisto december 2014. Pracovníci IC MV SR *ad hoc* prednášajú na školách ako aj pre chovancov detských domov, ktorí tvoria rizikóvu skupinu s ohľadom na obchodovanie s ľuďmi. V záujme informovania verejnosti sa zúčastňujú stretnutí v najrôznejších formátoch (konferencia, workshop, panelová diskusia a okrúhly stôl, raňajky s novinármi).

V dňoch 16. a 18. septembra 2014 pracovníci IC MV SR a odboru prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR v rámci podpory operácie Archimedes na území Slovenskej republiky v prioritnej oblasti „Obchodovanie s ľuďmi“ vykonali v odletovej hale na bratislavskom letisku **preventívnu akciu** zameranú na zvyšovanie povedomia v oblasti obchodovania s ľuďmi. Cieľovou skupinou boli najmä cestujúci do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska a Írskej republiky, nakolko tieto krajiny sú často cieľovou

destináciou slovenských občanov, ktorí sa stávajú obeťami trestného činu obchodovania s ľuďmi. Pracovníci **aktívne oslovovali cestujúcich** prichádzajúcich k bezpečnostnej kontrole na letisku a informovali ich o rizikách spojených s cestovaním do zahraničia v súvislosti s obchodovaním s ľuďmi. Za týmto účelom bol pripravený v priestoroch odletovej haly **informačný stánok** pod záštitou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky s propagačnými a informatívnymi materiálmi so zameraním na boj proti obchodovaniu s ľuďmi. Cestujúcim bol poskytnutý informatívny materiál „*Bez informácií sa stávaš otrokom*“ s informáciami o obchodovaní s ľuďmi, užitočnými informáciami pred vycestovaním, kontaktmi na pomáhajúce organizácie a veľvyslanectvá SR v cieľových krajinách a telefónnym číslom na národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi **0800 800 818**. Ďalej boli **rozdávané náramky, šnúrky a kľúčenky s číslom na národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818**. Dôležitou informáciou pre cestujúcich bola dostupnosť tejto národnej linky nielen z územia Slovenskej republiky, ale aj zo zahraničia.

Na dvojdnovej konferencii *Posilnenie spoločných opatrení v prevencii nútenej práce príslušníkov rómskych komunit a rozvoj referenčného mechanizmu*, ktorá sa konala v Bratislave v dňoch 16. - 17. 10. 2014, sa okrem iných zúčastnili aj zástupcovia zo Spojeného kráľovstva Veľkej Británie, ktorá patrí medzi najčastejšiu cieľovú krajinu, kde sú občania SR vykorisťovaní. Počas dvoch dní, vystúpilo 10 odborníkov zo Slovenska, Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, Lotyšska, Belgicka a Maďarska, v rámci 4 oblastí: podpora, odhaľovanie, prevencia a partnerstvo. Účastníci sa zhodli na tom, že bez efektívneho zdieľania informácií nie len na národnej, ale predovšetkým na medzinárodnej úrovni môžeme len ťažko bojovať proti sofistikovaným metódam páchatel'ov tohto trestného činu. Tiež okrem iného vyzdvihli potrebu neustále posilňovať informovanosť verejnosti o problematike a hrozbách obchodovania s ľuďmi, ako aj motiváciu obetí k spolupráci s orgánmi činnými v trestnom konaní.

MV SR finančne podporilo aj **filmový festival Spolu proti obchodovaniu s ľuďmi**, ktorý realizovala Slovenská katolícka charita v spolupráci s partnermi. Cieľom festivalu bolo priblížiť problematiku jedného z najskrytejších zločinov súčasnosti. Festival ponúkol kolekciu rôznorodých snímok slovenskej i zahraničnej produkcie spolu so sprievodným programom a panelovou diskusiou.

*7.9. Funkčná identifikácia detských obetí obchodovania s ľuďmi

Spôsob plnenia: Odhaľovať a identifikovať detské obeť obchodovania s ľuďmi a maloletých cudzincov ako obeť obchodovania s ľuďmi na základe špecifického postupu, ktorý je potrebné uplatňovať v prípade detských obetí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ

Spolupracujúce subjekty: MVO

Indikátor: štatistika MV SR

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV vydalo v decembri 2011 „*Metodickú pomôcku zameranú na postup všetkých zainteresovaných subjektov v prípadoch poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním na špecifický postup v prípade obetí obchodovania s ľuďmi cudzincov, ako aj v prípade maloletých obetí obchodovania s ľuďmi*“ (vypracovaná v zmysle plnenia úloh Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011–2014). Všetky dotknuté zložky Policajného zboru boli oboznámené o existencii tejto publikácie a o jej zverejnení na intranetovej stránke MV SR (<http://infoweb.minv.sk/>) a zároveň im bola **uložená úloha oboznámiť všetkých príslušníkov Policajného zboru služobne zaradených na jednotlivých útvaroch s jej obsahom a tiež úloha zabezpečiť jej aplikáciu v praxi**. Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV ako spracovávateľ publikácie **priebežne monitoruje dodržiavanie postupu a zároveň zabezpečuje distribúciu metodickej pomôcky** aj v rámci školení realizovaných k problematike obchodovania s ľuďmi.

Pri vyšetrowaní trestného činu obchodovania s ľuďmi podľa § 179 Trestného zákona **postupujú policajné orgány v zmysle príručky najlepšej praxe pre vyšetrowateľov „Obchodovanie s ľuďmi“**, ktorú vypracovala a aktualizuje pracovná skupina INTERPOLU pre obchodovanie s ľuďmi. Príručka je pre vyšetrowateľov policajného zboru

dostupná na intranetovej stránke MV SR (<http://infoweb.minv.sk/>). **Časť príručky je zameraná na detské obeť a detské obeť – svedkov**, kde je spracovaná problematika identifikácie detských obetí obchodovania s ľuďmi, sú tu navrhnuté odporúčané postupy pri zaobchádzaní s deťmi pri ich vypočúvaní v prípadoch, že súhlasia s poskytnutím svedectva, pri zabezpečení ich bezpečnosti. Vyšetrovanie trestného činu obchodovania s ľuďmi uskutočňujú v rámci Policajného zboru vyšetrovatelia **špeciálne vyškolení** na uvedenú problematiku školiteľmi Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV, IOM a ďalšími subjektmi, podieľajúcimi sa pri pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi. **V roku 2013 bolo v dvoch prípadoch začaté trestné stíhanie pre spáchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi** podľa § 179 Trestného zákona, kde poškodenými boli dve maloleté osoby. V obidvoch prípadoch trestné stíhanie pokračuje.

Odbor hraničnej polície ÚHCP P PZ venuje pri plnení úloh súvisiacich s kontrolou vonkajšej hranice a kontrolou cudzineckého režimu na území slovenskej republiky **osobitnú pozornosť MBS a rodinám s deťmi**. Pri riešení ich neoprávneného vstupu a pobytu na území Slovenskej republiky úzko spolupracuje s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V súvislosti s dvomi prípadmi obchodovania s ľuďmi z roku 2013, kde boli obeťami dve maloleté osoby uvádzame, že **v obidvoch prípadoch bolo v roku 2014 vznesené obvinenie voči trom páchatelom**. V obidvoch prípadoch trestné stíhanie pokračuje.

V roku 2014 bolo vyšetrovatelmi Policajného zboru v troch prípadoch začaté trestné stíhanie pre trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 Trestného zákona, kde poškodenými osobami boli aj maloleté osoby. Maloletých poškodených je celkovo 9 vo veku 14 – 17 rokov. V dvoch z uvedených prípadov je stíhaných celkovo 5 osôb, z toho jeden cudzinec. V jednom prípade je páchatel doposiaľ neznámy. Všetky poškodené maloleté osoby sú obeťami obchodovania s ľuďmi za účelom sexuálneho vykorisťovania. Trestné stíhanie vo všetkých prípadoch pokračuje.

IC MV SR v spolupráci s odborom prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR v rámci projektu "Posilnenie spoločných opatrení v prevencii nútenej práce príslušníkov rómskych komunit a rozvoj referenčného mechanizmu" zameriavalo v rámci školení na používanie „*Metodickej pomôcky zameranej na postup všetkých zainteresovaných subjektov v prípadoch poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním na špecifiká postupu v prípade obetí obchodovania s ľuďmi cudzincov, ako aj v prípade maloletých obetí obchodovania s ľuďmi*“ (vypracovaná v zmysle plnenia úloh Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011–2014 v roku 2011). IC MV SR ako spracovávateľ publikácie priebežne monitoruje dodržiavanie postupu a zároveň zabezpečuje distribúciu metodické pomôcky.

7.10. Sledovanie vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi

Spôsob plnenia: Na základe analytických výstupov, medzinárodných konferencií a správ zostavovaných pomocnými agentúrami EÚ (EUROPOL, FRONTEX) a univerzálnymi medzinárodnými organizáciami najmä Úradom OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC) a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM), ako aj regionálnymi medzinárodnými organizáciami najmä Radou Európy

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: MS SR

Spolupracujúce subjekty: úrad medzinárodnej policajnej spolupráce PPZ MV SR, MPSVR SR

Indikátor: Aktívna účasť na odborných a vzdelávacích podujatiach v SR i v zahraničí najmä konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s deťmi, predkladanie správ z týchto podujatí organizovaných k problematike obchodovania s deťmi

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V rámci **sledovania vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi** sa pracovníci Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV zúčastnili na odborných a

vzdelávacích podujatiach v SR i v zahraničí najmä konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s ľuďmi¹⁰⁷.

Poznatky, správy a výstupy z jednotlivých podujatí a konferencií boli prezentované počas **školiacich aktivít** organizovaných pracovníkmi Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality KMV, ako aj použité za účelom **prípravy preventívnych materiálov**. V mesiaci október 2013 sa zúčastnila pracovníčka národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ medzinárodnej konferencie „Spoločne proti obchodovaniu s ľuďmi“ vo Viedni. Konferenciu organizoval generálny sekretár pre zahraničné záležitosti Spolkového ministerstva pre európske a medzinárodné záležitosti Rakúskej republiky. Cieľom konferencie bolo zhodnotenie aktuálneho vývoja v oblasti obchodovania s ľuďmi v jednotlivých krajinách, prediskutovanie možností zintenzívnenia a skordinovania tých opatrení, ktoré by napomohli v boji proti obchodovaniu s ľuďmi.

SR je zastúpená od r. 2009 v Expertnej skupine pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi (GRETA), ktorá je nezávislý expertný orgán Rady Európy na monitorovanie implementácie Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi (tzv. Varšavský dohovor). Slovenská republika ako jeden z prvých desiatich štátov, ktoré ratifikovali Varšavský dohovor (27. marca 2007), bola v prvom kole monitorovania jeho implementácie hodnotená v rámci GRETA, ktorá prijala návrh Odporúčania o implementácii Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi Slovenskou republikou na svojom 10. zasadnutí v dňoch 21. až 24. júna 2011. V rámci **1. kola hodnotenia implementácie Varšavského dohovoru Slovenskou republikou GRETA vypracovala a prijala Správu o implementácii Varšavského dohovoru Slovenskou republikou** na svojom 10. zasadnutí (21. - 24. júna 2011) a preskúmala tiež pripomienky vlády SR k Správe GRETA z 19. augusta 2011. Následne Výbor zmluvných strán, ktorý je druhým a konečným pilierom sledovania implementácie Varšavského dohovoru jeho zmluvnými stranami schválil návrh odporúčaní pre SR dňa 26. septembra 2011. **Vláda SR bola vyzvaná, aby informovala Výbor zmluvných strán o opatreniach prijatých na implementáciu odporúčaní** (do dvoch rokov od ich prijatia, t.j. najneskôr do 26. septembra 2013). **Národný koordinátor pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi** (Štátny tajomník MVSR) predložil výkonnej tajomníčke GRETA **Správu slovenských štátnych orgánov o opatreniach na implementáciu Odporúčania CPT (2011)3 o implementácii Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi dňa 26. septembra 2013**. Táto správa obsahuje podrobný odpočet plnenia odporúčaní GRETA slovenskými štátnymi orgánmi¹⁰⁸.

Na úrovni OSN MS SR spolupracovalo v rámci svojej pôsobnosti s **Úradom OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC) so sídlom vo Viedni v súvislosti s prípravou Globálnej správy o obchodovaní s ľuďmi v roku 2014** (Global Report on Trafficking in Persons 2014), vrátane štatistických údajov o celkovom počte odsúdených osôb za trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 Trestného zákona a počte poškodených osôb (obetí) týmto trestným činom (v členení podľa veku, pohlavia a štátnej príslušnosti) za roky 2010-2012.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V rámci sledovania vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi sa pracovníci IC MV SR zúčastnili série odborných a vzdelávacích podujatí v SR i v zahraničí najmä konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s ľuďmi (napr. pracovné stretnutie s Írskou veľvyslankyňou k iniciatíve Írska ohľadom Európskeho dňa zmiznutých osôb; 13. stretnutie Zmluvných strán Dohovoru Rady Európy o boji

¹⁰⁷ Stretnutie národných spravodajcov pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi k implementácii Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ, 31. január 2013, Brusel - Belgicko; Pracovné stretnutie Neformálnej siete kontaktných osôb pre administratívny prístup v prevencii a boji proti organizovanej trestnej činnosti, 22. - 23. máj 2013, Brusel - Belgicko; Stretnutie kontaktných osôb pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi s predstaviteľmi skupiny GRETA za účelom prerokovania prípravy druhého kola hodnotení, 17. september 2013 v Štrasburgu - Francúzsko; Konferencia EURO TrafGuID projekt „Vývoj spoločných postupov a procedúr na identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi“, 24. september 2013 v Brusel - Belgicko; Obchodovanie s ľuďmi, projekt TRAFSTAT, nástroje na validáciu a využitie štatistik Európskej únie týkajúcich sa obchodovania s ľuďmi 22. - 25. september 2013, Amsterdam - Holandsko; Pracovné stretnutie Národných spravodajcov alebo ekvivalentného mechanizmu pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi, 2.-3. október 2013, Brusel - Belgicko.; Zasadnutie Pracovnej skupiny UNODC k obchodovaniu s ľuďmi organizované Úradom Vysokého komisára OSN pre LP a Osobitným spravodajcom OSN pre obchodovanie s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi, 7. november 2013 Viedeň - Rakúsko; 5. stretnutie neformálnej siete k administratívne prístupu pri predchádzaní a boji proti organizovanej trestnej činnosti, 7. november 2013, Brusel - Belgicko; Konferencia za účelom ochrany a podpory práv obetí obchodovania s ľuďmi, Poľská republika - Varšava 25. - 27. november 2013

¹⁰⁸ zverejnená je na webovom sídle MV SR: <http://www.minv.sk/?informacne-centrum-na-boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi-a-prevenciu-kriminality>. Dňa 7. februára 2014 sa uskutočnil v Štrasburgu 13. zasadnutie Výboru zmluvných strán Varšavského dohovoru a v dňoch 17.-21. marca 2014 sa bude konať 19. zasadnutie GRETA, ktorých predmetom rokovania bude aj uvedená správa vlády SR z 26. septembra 2013

proti obchodovaniu s ľuďmi; pracovné stretnutie so zástupcami Veľvyslanectva USA k problematike obchodovania s ľuďmi z dôvodu prípravy Správy o stave obchodovania s ľuďmi za rok 2013; konferencia OBSE; pracovné stretnutie so zástupcami ministerstva vnútra Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska; pracovné stretnutie Národných spravodajcov alebo obdobného mechanizmu; uvádzacia konferencia k projektu RAVOT-EUR v Budapešti k problematike obchodovania s ľuďmi; pracovné stretnutie so zástupcami Spojených štátov amerických k vydaní správy o stave obchodovania s ľuďmi Trafficking in Persons Report 2014; telefonické interview z Ecorys Holandsko k problematike obchodovania s ľuďmi so zameraním sa na detské obeť obchodovania s ľuďmi; pravidelné pracovné stretnutie Národných spravodajcov pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi; 14. konferencia Aliancie proti obchodovaniu s ľuďmi s témou Etické princípy v prevencii a boji proti obchodovaniu s ľuďmi, konferencie OBSE – kancelária špeciálneho koordinátora pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi vo Viedni; prijatie zahraničnej delegácie zástupcov skupiny expertov GRETA za účelom monitorovania Slovenskej republiky v II. kole hodnotenia dodržiavania Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi). Poznatky, správy a výstupy z jednotlivých podujatí a konferencií boli prezentované počas **školiacich aktivít** organizovaných pracovníkmi Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR, ako aj použité za účelom **prípravy preventívnych materiálov**.

Národná ústredňa Europol úradu medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ priebežne zabezpečuje **výmenu operatívnych informácií v oblasti obchodovania s ľuďmi** s agentúrou EÚ Europol. Europol poskytuje a sprostredkúva členským krajinám analytické výstupy a informácie prostredníctvom analytického pracovného súboru SOC, **FP PHOENIX**, do ktorého je zapojený aj príslušný vecný útvar P PZ MV SR, ako aj informácie týkajúce sa nových trendov a vývoja predmetnej oblasti trestnej činnosti.

Slovenská republika má **zastúpenie v pracovnej skupine EMPACT pri Europole**, ktorá je zameraná na boj proti hrozbám organizovaného zločinu. Jednotlivé úlohy tejto pracovnej skupiny sú definované v operačnom akčnom pláne, kde je jedným z bodov aj problematika obchodovania s deťmi. V priebehu roku 2014 sa uskutočnili na Europole v Haagu štyri zasadnutia uvedenej pracovnej skupiny. V rámci zasadnutí boli účastníci oboznámení aj s *projektom agentúry FRONTEX, ktorý sa nazýva „VEGA HANDBOOK CHILDREN“* a je **určená na identifikáciu detských obetí na letiskách počas hraničnej kontroly**. Slovenská republika je tiež stálym členom pracovnej skupiny PHOENIX pri Europole, zameranej na obchodovanie s ľuďmi. Zasadnutia sa konajú raz do roka a jedným z bodov je aj problematika obchodovania s deťmi.

7.11. Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám prístup k informáciám

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám prístup k informáciám formou odoberania dennej tlače a časopisov, sledovaním televízneho vysielania, prístupu k väzenskej knižnici. Formou besied, prednášok, kvízov, športových podujatí a súťaží zabezpečiť všestranný harmonický rozvoj osobnosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestor: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Mladistvým väzneným osobám bol umožnený prístup k informáciám **formou možnosti odoberania dennej tlače, časopisov a kníh, sledovaním televízneho vysielania a počúvaním rozhlasového vysielania**. Kultúrno-osvetová činnosť bola v ústavoch organizovaná a realizovaná najmä v oblastiach: **osvetová činnosť, záujmová a športová činnosť, využívanie väzenskej knižnice, kultúrne, vzdelávacie a zábavné podujatia a ďalšie akcie** prispievajúce k zvyšovaniu kultúrnej úrovne obvinených a odsúdených. V ústavoch boli spracovávané ponukové listy kultúrno-osvetových činností, z ktorých si mohli mladiství obvinení a odsúdení vybrať aktivitu, ktorú by chceli vykonávať. **Osvetová činnosť ako jeden z najúčinnějších prostriedkov prehlbovania výchovy a vzdelávania mladistvých väznených osôb**, zabezpečuje obvineným a odsúdeným všeobecný prehľad a poznatky z kultúry, spoločenského života, zdravotvedy, práva, psychológie či iných oblastí, prostredníctvom prednášok, besied, kvízov, vzdelávacích videofilmov.

V ústavoch sú zriadené **väzenské knižnice**. Knižničný fond tvorí populárno-náučná literatúra, detská literatúra, beletria a iná literatúra, ktorý je mladistvým sprístupnený prostredníctvom katalógu knižničných jednotiek. Pri väzenských knižniciach je zriadená **čítareň, ktorá je vybavená počítačovou jednotkou** pre účely sprístupnenia elektronických dokumentov, najmä všeobecne záväzných právnych predpisov. Pri skladbe knižničného fondu sa prihliada na jeho vyváženosť tak, aby väzenská knižnica poskytovala mladistvým čitateľom čo najväčšiu možnosť zvyšovania ich kultúrnej a vzdelanostnej úrovne. Odsúdení mladiství v ústave Sučany so záujmom o literatúru faktu, ale aj povesti a rozprávky, sa v marci – mesiaci knihy zúčastnili besedy so spisovateľmi Gustávom Murínom a Zuzanou Kuglerovou. V tom istom mesiaci mali možnosť porovnať si svoje vedomosti o literatúre aj v celoústavnom kvíze „Čo vieš o knihe“.

V rámci **celoústavných športových aktivít** sa uskutočnili fašiangové turnaje odsúdených mladistvých vo futbale, v stolnom tenise, v pretláčaní rúk a v nohejbale. Osobitná pozornosť bola venovaná veľkonočným a vianočným sviatkom, odsúdení mladiství boli oboznamovaní so zvykoslovím, s pôvodom a vznikom jednotlivých tradícií a boli realizované rôzne praktické činnosti ako maľovanie kraslíc, pletenie korbáčov, výroba adventných vencov, vianočných ozdôb a výzdoba oddielov. **Letné hry mladistvých** patria tradične k najobľúbenejším ústavným podujatiam, sú prezentáciou celoročnej záujmovej a vzdelávacej činnosti mladistvých. V ústave Sučany mladiství odsúdení využívajú športový areál s futbalovým, volejbalovým, nohejbalovým ihriskom a atletickou dráhou. V prípade nepriaznivých klimatických podmienok majú odsúdení možnosť využívať priestory ústavnej telocvične. V roku 2013 bola pre tieto potreby využívaná aj **nová oddychová zóna** so záhradným krbom, lavičkami, šachovnicou a s petangovým ihriskom. Ďalej **v roku 2013 bola pre odsúdených vybudovaná centrálna posilňovňa a ihrisko ruské kolký**.

Mladistvé väzené osoby majú možnosť zapájať sa aj do **činnosti záujmových krúžkov**. Najväčší záujem prejavovali o účasť v záujmových krúžkoch: športovo - kombinovaný, stolnotenisový, záhradkársky, futbalový, krúžok šikovných rúk, literárny, výtvarný a počítačový. Taktiež majú možnosť požiadať o **zaslanie záujmového balíka**, prostredníctvom ktorého im môžu byť zaslané veci na záujmovú činnosť ako sú spoločenské hry, knihy, stolnotenisové rakety a pod. Najčastejšími kultúrno-spoločenskými aktivitami medzi mladistvými obvinenými a odsúdenými v roku 2013 boli rôzne kartové hry, hry v kockách, stolný futbal, stolný tenis, šach, dáma a človeče nehnevaj sa.

Pre mladistvé odsúdené ženy bolo v roku 2013 zrealizovaných celkovo 38 podujatí, z toho: 15 prednášok, štyri vedomostné kvízy, šesť športových turnajov, deväť kultúrno-zábavných podujatí, tri koncerty a jedna diskotéka.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V ústave Sučany sa mladiství odsúdení zúčastnili **celoústavnej prednášky** na tému: Deň narcisov, Ako zmenila II. sv. vojna Európu, Výročie SNP, Ústava SR, Vznik ČSR, videoprojekcie protidopingového dokumentu TRUE PLAY pri príležitosti medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog, videoprojekcie Hepatitída C, celoústavných kvízov Zdravý životný štýl verus drogy, Zdravá výživa mladistvých, Slováci, poznáte Slovensko?, O oceánoch sveta, Marec - mesiac knihy, O prírode, Ochrana zdravia pred infekčnými a civilizačnými ochoreniami. Taktiež mali možnosť zúčastniť sa celoústavnej súťaže v riešení hádaniek.

Záujmová činnosť sa realizovala v oblastiach športových aktivít, hudobnej produkcie, speváckych a tanečných prejavov, umeleckom slove a programoch, v práci s knihou a pod. Mladiství sa zúčastnili celoústavného turnaja v minifutbale „O pohár ústavného kaplána“, päťboja v silových disciplínach mladistvých pod názvom „Športom proti drogám“ - I. časť a II. časť, Cyrilometodejského nohejbalového turnaja, kalčetoového a stolnotenisového turnaja, pretekoch v behu na 100 metrov, v šachovej hre „Dáma“, v pretláčaní rúk, volejbalového turnaja „O pohár riaditeľa ústavu“ a medzioddielového zápasu v minifutbale. Letné hry mladistvých patria tradične k najobľúbenejším ústavným podujatiam, sú prezentáciou celoročnej športovej, záujmovej a vzdelávacej činnosti mladistvých. Mladiství mali možnosť vypočuť si koncert českej skupiny „180 stupňov“ a veľkonočný koncert saleziánskeho orchestra.

Krúžková činnosť je významná a veľmi obľúbená súčasť kultúrno-osvetovej činnosti odsúdených. V hodnotenom období pracovali mladiství v nasledovných záujmových krúžkoch: športovo - kombinovaný, stolnotenisový, futbalový, záhradkársky, krúžok šikovných rúk, literárny.

Zvykoslovím, oživovaním ľudových tradícií v ústave boli mladiství vedení k zachovávaní zvykov našich predkov, k úcte k ľudovej kultúre a jej tradíciám, k posilňovaniu regionálneho, etnického a národného povedomia. **Tvorba zvykoslovných predmetov** rozvíjala ich technické myslenie, estetické cítenie a manuálne zručnosti. Osobitná pozornosť bola venovaná veľkonočným a vianočným sviatkom, mladiství boli oboznamovaní so zvykoslovím, s pôvodom a vznikom jednotlivých tradícií a boli realizované rôzne praktické činnosti ako maľovanie kraslíc, pletenie korbáčov, výroba adventných vencov, vianočných ozdôb a výzdoba oddielov. Mladiství sa zúčastnili oddielových súťaží a celoustavnej súťaže „Najkrajšia vianočná výzdoba“, „Najkrajšia fašiangová maska“, „Najkrajšia veľkonočná výzdoba“, „Výroba šarkanov“. V rámci medzinárodného dňa Rómov mali možnosť sledovať videoprojekciu „Aj my Rómovia dokážeme veľké veci“, zúčastnili sa besedy a kvízu „Rómovia ako ich nepoznáme“.

V ústave mali mladiství v plnom rozsahu zabezpečené právo v zmysle § 31a zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu“), zúčastniť sa **denne na vychádzke v určenom otvorenom priestore ústavu v trvaní najmenej jednej hodiny** podľa schváleného harmonogramu vychádzok. Na tento účel je v ústave využívaný športový areál s futbalovým, volejbalovým, nohejbalovým ihriskom, naturálnou posilňovňou a atletickou dráhou. Taktiež môžu využívať oddychovú zónu so záhradným krbom, lavičkami, outdoorovou šachovnicou, s petangovým ihriskom a ruskými kolkami. V prípade nepriaznivých klimatických podmienok majú mladiství možnosť využívať priestory ústavnej telocvične a centrálnej posilňovne.

Aj v iných ústavoch mali mladiství možnosť zapájať sa do jednotlivých aktivít a podujatí. Napríklad v ústave Ilava mali mladiství obvinení možnosť zúčastniť sa **besied, koncertov a prednášok** s významnými osobnosťami ako napr.: cyklistickí reprezentanti - bratia Velitsovci, bývalí reprezentanti v cyklistike Peter Prívvara a Ján Žilovec, futbalisti prvoligového klubu FK Senica, hokejový reprezentant Tomáš Tatár, tanečná skupina Laciho Strieka s jeho tanečníkmi z tanečnej školy Street Dance Academy, herci z Divadelného súboru Hugo z Ilavy s divadelným predstavením Prekvapenie. Na hudobnej scéne ústavu sa predstavili: Slovenská bluegrassová skupina „Šidlo“ z Košice, ústavná hudobná skupina „Mrežovanka“ a kresťanská hudobná skupina „180 stupňov“; v ústave Prešov bolo pre mladistvých obvinených zrealizovaných 33 besied a prednášok na rôzne témy a 14 spoločensko-vedomostných kvízov a športových aktivít.

Najčastejšími **kultúrno-spoločenskými aktivitami** medzi mladistvými obvinenými a odsúdenými v roku 2014 boli rôzne kartové hry, hry v kockách, stolný futbal, stolný tenis, šach, dáma a človeče nehnevaj sa.

Pre **mladistvé odsúdené ženy** bolo v roku 2014 zrealizovaných celkovo 47 podujatí, z toho: 24 prednášok, šesť vedomostných kvízov, štyri športové turnaje, 12 kultúrno-zábavných podujatí a jedna výstava hračiek šitých odsúdenými pre deti z detských domovov.

7.12. Umožnenie prístupu k duchovnej službe v prípade záujmu zo strany väznených mladistvých

Spôsob plnenia: Poskytovanie väzneným mladistvým osobám duchovnej služby a prístup k aktivitám organizovaných cirkvami, náboženskými spoločnosťami, nadáciami a charitatívnymi organizáciami

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: náboženské spoločnosti, dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Ústavy poskytovali duchovné služby pre mladistvých obvinených a odsúdených v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov a interných predpisov. Cieľom a poslaním duchovnej služby bol **rozvoj duchovných hodnôt a uspokojovanie náboženských potrieb mladistvých obvinených a odsúdených** v rámci možností ústavov. Na realizáciu duchovnej činnosti sú v ústavoch vyčlenené a vybavené miestnosti – kaplnky. Podľa možností jednotlivých ústavov sú bohoslužby vysielané prostredníctvom ústavného rozhlasu do priestorov ciel a izieb, kde sú umiestnení obvinení a odsúdení. **Pravidelnú katolícku duchovnú službu pre mladistvých obvinených a**

odsúdených poskytoval väzenský kaplán zaradený na referáte duchovných služieb ústavu. Okrem toho **nepravidelnú duchovnú službu** počas roku 2013 na princípe dobrovoľnosti poskytovali **zástupcovia registrovaných cirkví alebo náboženských spoločností**. Duchovná služba sa poskytovala individuálne alebo skupinovo formou biblických hodín, prípravy na sviatosti cirkvi, vysluhovania sviatostí, vyučovania náboženstva, duchovných a pastoračných rozhovorov, katechézy, sledovaním DVD s náboženskou tematikou, hudobných posedení, zabezpečovaním a poskytovaním náboženskej literatúry. Väzenskí kapláni sa vo veľkej miere podieľali na skvalitňovaní kultúrno-osvetovej činnosti v ústavoch organizovaním športových turnajov, realizáciou malých javiskových foriem a pod. Mladiství odsúdení v r. 2013 pod vedením ústavného kaplána nacvičili malú javiskovú formu zo života sv. Dona Bosca, patróna farnosti, ktorú prezentovali počas slávnosti prinesenia relikvie sv. Dona Bosca do ústavu, ktorej sa zúčastnil aj pápežský nunciatus.

V septembri r. 2013 bola vyhlásená celoústavná výtvarná a básnická súťaž pod názvom „Križ v mojom živote – očami odsúdeného“. Počas takmer dvojmesačného obdobia odsúdení zachytávali vlastné ponímanie križa počas výkonu trestu odňatia slobody, či už v básnickej alebo výtvarnej podobe. Záštitu nad výstavou mal ústavný kaplán, ktorý spolu s pedagógom usmerňovali odsúdených v ich tvorbe a na záver vyhodnocovali prácu ako aj inštalovali samotnú výstavu. Odsúdení pracovali s rôznymi materiálmi a technikami. Prínosom samotnej tvorby bolo, že počas práce na dielach si mohli uvedomiť zmysel utrpenia v ľudskom živote a v živote človeka bývajú ľahšie aj ťažšie chvíle. Mladistvým odsúdeným ženám bol zabezpečený prístup k všetkým aktivitám realizovaných charitou Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky a aktivitám Maltézskeho rádu. V priebehu sledovaného obdobia ústav štyrikrát navštívili členky Kresťanského združenia žien na Slovensku Aglow. Mladistvé odsúdené sa týchto stretnutí zúčastňovali pravidelne. Do pastoračnej služby sa aktívne zapájajú misijné sestry Kongregácie Ducha svätého a Sv. Vincenta DePaul. Ústav navštevujú aj Svedkovia Jehovovi a Kresťanské zbory, ktoré odsúdeným ženám poskytujú ekumenické služby. Náboženská literatúra, brožúra cirkvi a náboženskej spoločnosti sa vhodným spôsobom umiestňuje a sprístupňuje v priestoroch určených pre poskytovanie duchovnej služby.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Hodnotené obdobie sa v ústave Sučany nieslo **v znamení roka Sedembolestnej Panny**. Uskutočnila sa slávnosť Bohorodičky Panny Márie, slávnosť Zjavenia Pána - Troch kráľov, slávnostná svätá omša ku dňu sv. Šebastiána, slávnosť Don Bosca - patróna farnosti, svätá omša na Popolcovú stredu, na Veľký piatok - s tradíciou krížovej cesty. Mladiství mali možnosť zapožičať si knihy z farskej knižnice a taktiež im boli poskytované katolícke periodiká: Katolícke noviny, Slovo medzi nami, Posol, Rodina Nepoškvrnenej, Apoštol, Don Bosco.

Väzenský kaplán v ústave Sučany sa vo veľkej miere podieľal na skvalitňovaní kultúrno-osvetovej činnosti v ústave organizovaním športových turnajov, realizáciou malých javiskových foriem a pod. Mladiství mali možnosť zúčastniť sa divadelného predstavenia študentov Strednej odbornej školy sv. J. Robotníka Žilina - Don Bosco „Slovenský raj“ a videoprojekcie filmu „Don Bosco“ o živote patróna farnosti zriadenej v ústave. V rámci vzdelávania mladistvých v učebnom odbore murár, maliar realizuje **výučbu náboženskej výchovy**. Významnou mierou sa podieľal na materiálnom zabezpečení a vybavení priestorov pre výučbu a kultúrno-osvetovú činnosť mladistvých v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami kresťanskej mládeže, hlavne so združením saleziánskej mládeže DOMKA, ktorej predstavitelia pravidelne prichádzajú do ústavu, aby realizovali edukačnú, záujmovú a osvetovú činnosť a podieľali sa na jej zintenzívnení aj formou sponzorských darov.

Mladistvým odsúdeným ženám bol zabezpečený prístup ku všetkým aktivitám realizovaných charitou Ordinariátu ozbrojených síl a Ozbrojených zborov Slovenskej republiky a aktivitám Maltézskeho rádu. V priebehu sledovaného obdobia ústav trikrát navštívili členky Kresťanského združenia žien na Slovensku Aglow. Mladistvé odsúdené sa týchto stretnutí zúčastňovali pravidelne. Do pastoračnej služby sa aktívne zapájajú misijné sestry Kongregácie Ducha svätého a Sv. Vincenta De Paul. Ústav navštevujú aj Svedkovia Jehovovi, Evanjelická cirkev Augsburgského vyznania a Kresťanské zbory, ktoré odsúdeným ženám poskytujú ekumenické a pastoračné služby.

Náboženská literatúra, brožúra cirkvi a náboženskej spoločnosti sa vhodným spôsobom umiestňujú a sprístupňujú v priestoroch určených pre poskytovanie duchovnej služby. Na požiadanie sa mladistvým obvineným a odsúdeným poskytne náboženská literatúra priamo na oddiel resp. celu alebo izbu.

7.13. Stabilizácia a rozvoj osobnosti mladistvých obvinených a odsúdených

Spôsob plnenia: Kontrolnou činnosťou príslušníkov zboru eliminovať prejavy mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesného trestania mladistvých. Zdravotnými prehliadkami kontrolovať stopy po prípadnom fyzickom násilí. V prípade zistenia poskytovať mladistvým väzneným osobám komplexnú odbornú pomoc, ak boli pred uväznením vystavené mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, vrátane telesného trestania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Pri prijatí mladistvého do výkonu väzby, resp. výkonu trestu sa vykonáva zdravotná prehliadka, kde zdravotný personál okrem iného kontroluje aj prípadné stopy po fyzickom násilí. Kontrolnou činnosťou príslušníkov zboru boli v priebehu roku 2013 eliminované všetky prejavy mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesného trestania mladistvých. Zdravotnými prehliadkami boli v nepravidelných intervaloch kontrolované stopy po prípadnom fyzickom násilí. **V sledovanom období nebolo zistené fyzické násilie páchané na mladistvých obvinených a odsúdených.**

Obvinení a odsúdení majú právo na zdravotnú starostlivosť v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi. Mladistvé väznené osoby majú možnosť požiadať o **psychologické služby** ak si to ich psychický stav vyžaduje, resp. je táto služba realizovaná na základe podnetu zo strany personálu. Tieto služby poskytujú ústavný psychológ.

S cieľom **prevencie vzniku a narastania prejavov šikanovania a násillia medzi odsúdenými** sa dňa 27. júna 2013 uskutočnil *poradný zbor riaditeľa ústavu Sučany na tému „Eliminácia všetkých prejavov šikanovania alebo násillia medzi odsúdenými v ÚVTOS pre mladistvých v Sučanoch“*. O schválených systémových opatreniach, ktoré vyplynuli z poradného zboru na elimináciu všetkých prejavov šikanovania alebo násillia medzi odsúdenými v ústave pre mladistvých v Sučanoch je podávaná informácia raz za polrok na kolégiu riaditeľa ústavu. V rámci vybavovania sťažností **bolo v roku 2013 v ústave Sučany zaevidovaných šesť sťažností, z ktorých ani jedna sa netýkala krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesného trestania mladistvých.** Prešetrené podané sťažností boli vyhodnotené ako neopodstatnené.

Prokurátori jednak na základe vlastnej previerkovej činnosti alebo na základe podnetov obvinených a odsúdených, alebo signalizácií iných inštitúcií sa zameriavajú aj na elimináciu prejavu mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesného trestania mladistvých. V prípade zistenia takýchto poznatkov ihneď prijímajú adekvátne opatrenia na zamedzenie násillnosti a sledujú vyvodenie reštriktívnych opatrení voči porušovateľom práv obvinených, resp. odsúdených. riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody.

V priebehu roka 2013 navštívili členovia **Európskeho výboru na zabránenie mučenia a neľudského, či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (ďalej len „výbor CPT“)** prvýkrát ústav Nitra – Chrenová, ktorí vykonali s mladistvými odsúdenými rozhovory. Navštívili tiež ústavy v Nitre, Košiciach, Košiciach – Šaci, Leopoldove, Prešove a Sučanoch. Väčšina opýtaných väznených osôb v navštívených väzenských zariadeniach nepodala žiadne tvrdenia o zlom zaobchádzaní zo strany väzenského personálu v niektorých z navštívených väzenských zariadení. Naopak niekoľkí väzni uviedli, že s nimi väzenský personál zaobchádzal korektne a uviedli pozitívne komentáre o ich profesionalite. **V prípade odsúdených mladistvých v ústave Sučany a odsúdených žien v ústave Nitra - Chrenová delegácia výboru CPT prezentovala pozitívny dojem z režimu poskytovaného týmto kategóriám odsúdených osôb.**

V sledovanom období nebolo zistené fyzické násilie páchané na mladistvých obvinených a odsúdených.

Obvinení a odsúdení majú právo na zdravotnú starostlivosť v rozsahu a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi. Mladistvé väznené osoby majú možnosť požiadať o psychologické služby, ak si to ich psychický stav vyžaduje, resp. je táto služba realizovaná na základe podnetu zo strany personálu. Tieto služby poskytuje ústavný psychológ. V hodnotenom období bolo v ústave Sučany podaných 15 žiadostí o pohovor so psychológom.

V rámci vstupnej psychologickkej a pedagogickej diagnostiky sú vytypované možné obeť násilia a potencionalni agresori, ktorým je venovaná systematická pozornosť príslušníkov oddelenia výkonu trestu. V programoch zaobchádzania sú zakomponované konkrétne metódy a postupy penitenciárneho zaobchádzania s nimi. Pedagógovia jednotlivých diferenciacných skupín sú počas porád oddelenia výkonu trestu vedení k zvýšenej citlivosti a pozornému vnímaniu prejavov násilia medzi mladistvými, venovaniu pozornosti varovným signálom, všímaniu si rizikových faktorov u mladistvých, ktorí by mohli byť potenciálne ohrození týmito rizikami. V rámci prevencie šikanovania na zverenom úseku služobnej činnosti využívajú **oddielovú Chartu proti šikanovaniu, resp. plán prevencie šikanovania, násilia a inej nedovolennej činnosti mladistvých.**

V priebehu roku 2013 navštívili členovia Európskeho výboru na zabránenie mučenia a neľudského, či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (ďalej len „Výbor CPT“) ústavy: Nitra - Chrenová, Nitra, Košice, Košice - Šaca, Leopoldov, Prešov a Sučany. V „Správe pre vládu Slovenskej republiky o návšteve Slovenskej republiky, ktorú uskutočnil Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT)“ (ďalej len „správa Výboru CPT“) sa uvádza:

- v bode 39. „Prevažná väčšina väzňov, s ktorými CPT počas návštevy ústavov robil rozhovor, neuvádzala žiadne tvrdenia o fyzickom zlom zaobchádzaní väzenským personálom. Naopak, viacerí väzňov uviedlo, že väzenský personál s nimi zaobchádzal korektne a pozitívne sa vyjadrili o ich profesionalite“,
- v bode 66. „Delegácia získala obzvlášť pozitívny dojem z režimu ponúkaného mladistvým odsúdeným v ústave Sučany. Dvere na celách boli otvorené cez deň aj v noci a umožňovali odsúdeným voľný pohyb v rámci oddielu vrátane prístupu do spoločenskej miestnosti. Štruktúrovaný program zmysluplných aktivít umožňoval mladistvým tráviť väčšiu časť dňa mimo oddielu. Vzdelávací program zahŕňal základné a stredoškolské vzdelanie, profesijné vzdelávanie (za murára, maliara a stolára) a kurzy pre negramotných. V ponuke boli rôzne záujmové krúžky (napr. záhradníctvo, ručné práce, literatúra a rôzne športové aktivity), dva razy do týždňa bola otvorená knižnica a kaplán organizoval pravidelné omše a iné aktivity. Veľké vonkajšie ihrisko s množstvom športového vybavenia sa využívalo na denné cvičenie vonku a raz za týždeň mali mladiství prístup do vnútornej telocvične. Mladiství mohli na chodbe hrať stolný tenis. Mladiství, s ktorými sa delegácia stretla, mali všeobecne priaznivý názor na režim v ústave pre mladistvých Sučany. Okrem toho bol pre mladistvých stanovený všeobecný plán výkonu trestu, ktorý sa raz za šesť mesiacov prehodnocoval. Toto je pozitívny príklad“,
- v bode 80. „Čo sa týka režimu pre odsúdených, v ústave Nitra - Chrenová získala delegácia CPT pozitívny celkový dojem. Odsúdené, okrem odsúdených zaradených v maximálnom stupni „stráženia“ C, mali výhody režimu otvorených dvier počas dňa a boli im ponúkané rôzne oddychové aktivity (spev, vydávanie časopisu, pletenie, vyšívanie), vzdelávanie (základné kurzy gramotnosti, kurzy IT/právneho povedomia) a príležitostný prístup do priestrannej telocvične“.

Správa Výboru CPT z poslednej návštevy Slovenskej republiky bola prerokovaná na 83. plenárnom zasadnutí Výboru CPT, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 3. až 7. marca 2014 v Štrasburgu. Vláda Slovenskej republiky prerokovala predmetnú správu dňa 10. septembra 2014. Za sledované obdobie **nebola v ústavoch zboru zo strany mladistvých väznených osôb podaná žiadna sťažnosť, ktorá by sa týkala krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesného trestania mladistvých.**

V ústave Banská Bystrica boli podané **dve sťažnosti obvinených na spolubývajúcich** (slabá hygiena, nehody medzi obvinenými) a **obe boli riešené premiestnením obvinených do inej cely.**

7.14. Rešpektovanie ľudskej dôstojnosti pri zaobchádzaní s mladistvými väznenými osobami a zohľadňovanie ich potrieb pri umiestňovaní

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám rešpektovanie ľudskej dôstojnosti. Udržiavať, podporovať a rozvíjať vzťahy s primárnou rodinou formou korešpondencie, návštev a používania telefónu. Počas výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu“) umiestňovať mladistvého s dospelým len v tom prípade, ak je to je v jeho vlastnom záujme. Umiestňovať mladistvých odsúdených v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých v Sučanoch, v inom ústave ak je to v záujme účelnejšieho plnenia programu zaobchádzania a ak je to v záujme mladistvého

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Rešpektovanie ľudskej dôstojnosti väznených osôb patrí medzi základné zásady výkonu väzby a výkonu trestu. Vo výkone väzby a výkone trestu sa rešpektuje ľudská dôstojnosť väznených osôb a nesmú byť použité kruté, neľudské alebo ponižujúce spôsoby zaobchádzania alebo trestania. Vzdelávaním, riadiacou a kontrolnou činnosťou, preverovaním sťažností **je úroveň zaobchádzania s väznenými osobami na požadovanej úrovni. Štatistické ukazovatele realizácie práv mladistvých obvinených a odsúdených zbor nevykazuje.**

Penitenciárne zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými bolo **zamerané na udržanie, posilňovanie alebo vytváranie sociálnych kontaktov mladistvého s primárnou rodinou a ostatným vonkajším svetom prostriedkami a metódami sociálnej práce.** Kontakt s vonkajším prostredím, rodinou a príbuznými je pre mladistvé osoby nevyhnutný a preto príslušníci zboru pri zaobchádzaní s týmito osobami dbali a dbajú na to, aby komunikácia s rodinou, či už formou korešpondencie resp. návštev bola realizovaná čo najčastejšie, v prospech rozvoja osobnosti mladistvého a za účelom zmiernenia izolácie od rodiny a vonkajšieho prostredia. **Raz za týždeň majú mladiství odsúdení právo požiadať o návštevu blízkych príbuzných.** Trvanie návštevy je vymedzené časovým rozvrhom dňa. Návšteva sa uskutočňuje **spravidla bez priameho dozoru príslušníka zboru vo vyhradenej miestnosti alebo na voľnom priestranstve v ústave.** V prípade, že sa v čase návštevy v ústave organizujú kultúrne a športové vystúpenia mladistvých, návštevníkom sa môže povoliť účasť na nich; taktiež možno povoliť prehliadku určených priestorov ústavu. **Mladistvý obvinený má právo prijať návštevu raz za týždeň** v trvaní najmenej jednej hodiny.

Medzi ostatné práva mladistvých obvinených a odsúdených patrí i **právo prijímať a na vlastné náklady odosielať písomné správy v listinnej podobe bez obmedzenia.** V prípade, že mladistvý obvinený alebo odsúdený nemá finančné prostriedky, ústav zabezpečí na vlastné náklady odoslanie dvoch kusov korešpondencie za kalendárny mesiac. Ak je mladistvý obvinený alebo odsúdený negramotný alebo nevidiaci, ústav je povinný na jeho požiadanie zabezpečiť napísanie a prečítanie korešpondencie.

Odsúdený má právo **najmenej dvakrát za kalendárny mesiac** telefonovať v trvaní najmenej 20 minút v čase určenom v ústavnom poriadku prostredníctvom telefónneho zariadenia v ústave. Obvinený mladistvý má právo **najmenej dvakrát za kalendárny mesiac** telefonovať najmenej 20 minút.

Pri nástupe odsúdených mladistvých do výkonu trestu sociálny pracovník vyhodnocuje vplyv sociálneho prostredia, v ktorom sa odsúdený pred výkonom trestu nachádzal (rodinnú anamnézu, širšie sociálne prostredie), z dôvodu posúdenia sociokultúrnych činiteľov, ktoré mohli mať vplyv na utváranie osobnosti a postojov odsúdeného. Získané poznatky boli východiskom pri určení rizika sociálneho zlyhania a stanovenia resocializačnej prognózy. Sociálny pracovník, pedagógovia oddielov, psychológovia edukatívno - formatívnympôsobením napomáhali mladistvým odsúdeným orientovať sa a hľadať cesty usporiadania si sociálnych vzťahov k svojim najbližším, ku spoločstvu, v ktorom žili, vrátane zaujatia pozitívnejšieho postoja ku spoločnosti – k jej normám, hodnotám. Mladistvým odsúdeným napomáhali riešiť ich sociálnu situáciu, podnecovali ich k tomu, aby sa zaoberali svojim sociálnym vývojom, aby kriticky analyzovali, aký podiel mala sociálna situácia na ich

kriminálnu kariéru, k akým premenám došlo v ich sociálnej situácii v dôsledku spáchania trestného činu, v dôsledku pobytu vo väzbe a vo výkone trestu, v dôsledku závislosti na drogách a pod.

Mladistvého možno umiestniť s dospelým obvineným alebo odsúdeným len výnimočne a len, ak takéto umiestnenie bude v záujme mladistvého, dospelý obvinený alebo odsúdený nebude na mladistvého nepriaznivo vplývať, ohrozovať jeho zdravie alebo zneužívať jeho prítomnosť v cele a mladistvý a dospelý obvinený alebo odsúdený s tým súhlasia.

V roku 2013 boli mladiství umiestňovaní aj s vybranými dospelými obvinenými či odsúdenými, ktorí priaznivo vplývali na ich osobnosť. Dôvody umiestnenia mladistvých a dospelých spoločne boli najmä kapacitného charakteru. Uvedené riešenie sa javilo ako bezproblémové, neboli známe žiadne negatívne poznatky. Riaditeľom ústavu alebo prokurátorom, ktorý vykonáva dozor nad zákonnosťami výkonu väzby alebo výkonu trestu v ústave nebolo v priebehu sledovaného obdobia zistené porušenie zásad umiestňovania mladistvých väznených osôb. Zameranie dozorovej činnosti prokurátorov obsahuje aj spôsob umiestňovania obvineného/odsúdeného mladistvého a jeho najlepší záujem.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Odsúdený môže telefonovať **na vlastné náklady denne** maximálne 20 minút v čase určenom v ústavnom poriadku prostredníctvom telefónneho zariadenia v ústave. Obvinený mladistvý má právo najmenej dvakrát za kalendárny mesiac telefonovať najmenej 20 minút. **Štatistické ukazovatele realizácie práv mladistvých obvinených a odsúdených zbor nevykazuje.**

V roku 2013 v rámci novelizácie predpisov upravujúcich výkon trestu **bol prehodnotený aj systém vnútornej diferenciacie mladistvých.** Úloha vyplývala z Konceptie väznenstva Slovenskej republiky na roky 2011 až 2020, ktorej krátkodobé ciele stanovené do roku 2013 v oblasti zaobchádzania s väznenými osobami ukladali prehodnotiť systém vnútornej diferenciacie odsúdených mladistvých v nadväznosti na zníženie veku trestnej zodpovednosti s cieľom prehlbovania individuálneho prístupu. Na základe poznatkov aplikačnej praxe a v súlade s *Odporúčaním Rec (2008) 11 Výboru ministrov Rady Európy členským štátom o Európskych pravidlách pre mladistvých páchatel'ov vystavených sankciám alebo opatreniam*, bol vytvorený nový systém vnútornej diferenciacie, založený na výchovných, vývojových a bezpečnostných potrebách mladistvých.

Po nadobudnutí účinnosti novej legislatívy dňom 1. januára 2014 **prehodnotili pedagógovia programy zaobchádzania u všetkých mladistvých odsúdených podľa nových diferenciačných pravidiel** a v spolupráci s psychológmi im odporučili diferenciačné skupiny v zmysle § 70 ods. 3 až 5 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008, ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov (ďalej len „poriadok výkonu trestu“). Dňa 2. januára 2014 na návrh umiestňovacej komisie riaditeľ ústavu určil každému mladistvému odsúdenému diferenciačnú skupinu v zmysle § 70 ods. 3 až 5 poriadku výkonu trestu.

V súvislosti s aplikáciou novej legislatívy v oblasti novej diferenciacie mladistvých bolo dňa 7. januára 2014 uskutočnené metodické zamestnanie vedúceho oddelenia výkonu trestu v ústave Sučany pre príslušníkov z úseku pedagogických a psychologických činností, ktoré bolo zamerané na správnu aplikáciu novej legislatívy, vypracovávanie, stanovovanie a realizovanie vhodných programov zaobchádzania v jednotlivých diferenciačných skupinách.

V roku 2014 boli mladiství umiestňovaní aj s vybranými dospelými obvinenými alebo odsúdenými, ktorí priaznivo vplývali na ich osobnosť. O takomto umiestnení informoval ústav prokurátora vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave. **Umiestňovanie mladistvých bolo vykonané na základe súhlasného stanoviska mladistvých ako aj dospelých.** Uvedené riešenie sa javilo ako bezproblémové, neboli zaznamenané žiadne negatívne poznatky.

Riaditeľom ústavu alebo prokurátorom, ktorý vykonávajú dozor nad zákonnosťami výkonu väzby alebo výkonu trestu v ústave, nebolo v priebehu sledovaného obdobia zistené porušenie zásad umiestňovania mladistvých väznených osôb.

7.15. viesť mladistvých obvinených a odsúdených k samostatnosti, zodpovednosti a k riešeniu vzniknutých situácií, v ktorých sa svojím pričinením ocitli

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám právo na poskytovanie právnej pomoci advokátom alebo inou osobou, ktorá ho zastupuje v inej právnej veci, umožniť prístup k uzamykateľnej schránke na odosielanie korešpondencie. Predložiť návrh novely zákona o výkone väzby a novely zákona o výkone trestu odňatia slobody, v zmysle ktorej budú mladiství obvinení a odsúdení do veku 18 rokov zastupovaní určeným opatrovníkom pri všetkých druhoch konania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere; legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Mladiství obvinení a odsúdení sú formou prednášok k problematike legislatívnych noriem, besied a iných individuálnych a skupinových aktivít, vedení k samostatnosti a zodpovednosti, cieľom realizácie uvedených foriem je **zvyšovanie ich právneho povedomia**. Zo strany **pedagógov a samostatného referenta režimu – špecialistu oddelenia výkonu väzby a výkonu trestu** je kladený veľký dôraz na dodržiavanie práv mladistvých väznených osôb. Individuálnymi pohovormi sú vedení k tomu, aby boli samostatní, niesli zodpovednosť za svoje skutky a v budúcnosti viedli riadny a usporiadaný život bez páchania trestnej činnosti.

Všetky mladistvé osoby, ktoré sa nachádzajú v ústavoch mali zabezpečené právo na poskytovanie právnej pomoci advokátom alebo inou osobou, ktorá ich zastupuje v inej právnej veci. V zmysle novely zákona o výkone väzby a zákona o výkone trestu účinných **od 1. januára 2014, sú mladiství odsúdení do veku 18 rokov zastupovaní určeným opatrovníkom pri všetkých druhoch konania v zmysle § 46 ods. 7 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov** – „po prijatí mladistvého do väzby rozhodne riaditeľ ústavu o ustanovení opatrovníka mladistvému na zastupovanie a pomoc pri konaní vo veciach súvisiacich s výkonom väzby“ a § 72 ods. 8 zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov - „ po umiestnení mladistvého v ústave na výkon trestu pre mladistvých rozhodne riaditeľ ústavu o ustanovení opatrovníka mladistvému na zastupovanie a pomoc pri konaní vo veciach súvisiacich s výkonom trestu podľa tohto zákona“.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Kontrolnou činnosťou neboli zistené nedostatky, všetci mladiství vo veku do 18 rokov mali ustanoveného opatrovníka. Obvinení a odsúdení majú umožnený prístup k uzamykateľným schránkam na odosielanie súkromnej a úradnej korešpondencie. V prípade celového ubytovania obvinení a odsúdení odovzdávajú korešpondenciu priamo určenému príslušníkovi zboru, ktorý zabezpečí odoslanie korešpondencie. Obvineným a odsúdeným, ktorí nedisponujú finančnými prostriedkami korešpondenciu odošle ústav na vlastné náklady.

7.16. Plnením povinnej školskej dochádzky a inými formami vzdelávania pripraviť mladistvé väznené osoby na reintegráciu do spoločnosti

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám plnenie povinnej školskej dochádzky ako i doplnenie vzdelania na úrovni stredného odborného vzdelania resp. úplného stredného odborného vzdelania. Pri príprave mladistvého na budúce povolanie spolupracovať s rodičmi alebo zákonným zástupcom mladistvého, v súčinnosti s orgánom štátnej správy, obcou alebo samosprávnym krajom. V rámci penitenciárneho zaobchádzania s mladistvými uplatňovať metódy a formy zamerané na komplexnú resocializáciu a reintegráciu do spoločnosti po ukončení väzenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestor: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Vzdelávanie obvinených a odsúdených sa realizuje v podmienkach zboru už niekoľko desaťročí. V zásade celý **väzenský vzdelávací systém** umožňuje duševný a mravný rozvoj osobnosti obvinených a odsúdených, umožňuje im získať nové informácie, vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré potom môžu uplatniť na trhu práce po prepustení na slobodu pri svojom začlenení sa do spoločnosti. Integrácia je ovplyvnená najmä tým, ako sa na prepustenie a na návrat do spoločnosti pripravujú. Nezastupiteľné miesto v tejto príprave má aj vzdelávanie obvinených a odsúdených, ktoré napomáha zvyšovať ich osobnú šancu uplatniť sa na trhu práce tým, že nadobudnú potrebné vzdelanie, prípadne vyšší stupeň kvalifikácie. **Za priority možno považovať výchovno-vzdelávacie a osvetovo-výchovné aktivity s orientáciou na zmenu hodnotového systému**, najmä, aby sa vzdelanosť stala pre nich akceptovanou hodnotou. Vzdelávanie obvinených a odsúdených je legislatívne zakotvené v zákone č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov - školský zákon. V súlade s uvedeným zákonom **ústavy realizujú plnenie povinnej školskej dochádzky ako aj iné stupne vzdelávania mladistvých obvinených a odsúdených, ale taktiež vzdelávanie dospelých odsúdených**. Na vzdelávaní odsúdených sa podieľajú aj mimovládne organizácie, s ktorými zbor úzko spolupracuje. Zbor každoročne v termíne do 30. septembra príslušného roka zasiela **prehľad o počte obvinených a odsúdených, na ktorých sa vzťahuje plnenie povinnej školskej dochádzky alebo iného vzdelávania umiestnených v ústavoch na výkon väzby a ústavoch na výkon trestu odňatia slobody** MŠVVŠ SR pre účely rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia. V školskom roku 2012/2013 bolo zabezpečené vzdelávanie 19 obvinených a 48 odsúdených mladistvým.

Značná pozornosť ústavu Sučany bola venovaná zabezpečeniu vzdelávania odsúdených, pričom osobitná pozornosť sa sústredila na zabezpečenie plnenia povinnej školskej dochádzky mladistvých odsúdených. V podmienkach výkonu trestu nejde len o klasický vyučovací proces, tzv. špecifickú formu riadenia, v ktorom si žiaci osvojujú vedomosti, zručnosti, návyky, rozvíjajú myslenie, pamäť a predstavivosť a učiteľia im na túto činnosť vytvárajú podmienky, ale o **komplexný resocializačný program**, ktorého cieľom je odstrániť u mladistvých nežiaduce formy správania a návykov, reštrukturalizovať jeho osobnosť a pomôcť mu lepšie sa začleniť do spoločnosti. Vzdelávanie odsúdených mladistvých sa spravidla organizuje tak, aby v súlade s osobitnými predpismi bolo **ukončenie štúdia oficiálne uznané vydaním príslušného dokladu akreditovanou inštitúciou. Z dokladu nesmie byť zrejmé, že odsúdený ho získal počas výkonu trestu**. Mladistvému odsúdenému, u ktorého sú na to predpoklady, sa umožní, aby získal základné vzdelanie, stredné odborné vzdelanie, úplné stredné vzdelanie, alebo sa zúčastnil iných foriem vzdelávania, ktoré mu umožnia získať alebo zvyšovať kvalifikáciu. **Negramotnému mladistvému** sa umožní, aby absolvoval kurz pre negramotných. Ak je mladistvý odsúdený zaradený do takéhoto kurzu, je povinný sa na ňom pravidelne zúčastňovať. **Na základe bilaterálnych dohôd ústav vytváral podmienky na vzdelávanie mladistvých v týchto školách:** Základná škola SNP Sučany, Odborné učilište Martin, Stredná odborná škola Sv. Jozefa Robotníka Žilina, Spojená škola Turany (od 01. 09. 2013 zmena názvu – Stredná odborná škola Turany). V rámci realizovania a zabezpečenia ukončenia povinnej školskej dochádzky formou individuálneho vzdelávania ústav spolupracoval so Základnou školou SNP Sučany, kde sa vzdelávali aj **odsúdení mladiství so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** a boli zaradení do špeciálnej triedy základnej školy. Pre **odsúdených mladistvých, ktorí ukončili špeciálnu**

základnú školu, ale nedovŕšili šestnásty rok svojho veku a sú školopovinní, ústav zabezpečil ďalšie štúdium v spolupráci s Odborným učilištom Martin v odbore obchodná prevádzka so zameraním na prípravu jedál. **Mladiství, ktorí už nepodliehali povinnej školskej dochádzke**, boli zaradení do kurzu zvyšovania základného vzdelania a do kurzu pre negramotných, v ktorých je výučba realizovaná pod vedením odborného personálu ústavu. V Strednej odbornej škole sv. Jozefa Robotníka v Žiline boli vzdelávaní odsúdení mladiství v trojročnom učebnom odbore maliar a v učebnom odbore murár. Úspešná spolupráca so Strednou odbornou školou Žilina začala v školskom roku 2008/2009. Doteraz bolo zaradených do vzdelávania 63 študentov, osem študentov pokračovalo v štúdiu aj po prepustení z výkonu trestu dennou alebo externou formou štúdia. V súlade so školským zákonom o osobitnom spôsobe plnenia školskej dochádzky mali odsúdení mladiství možnosť získať nižšie stredné odborné vzdelanie. Navštevovali a navštevujú aj v školskom roku 2013/2014 Strednú odbornú školu Turany a vzdelávali sa v dvojročnom učebnom odbore spracúvanie dreva. V rámci penitenciárneho zaobchádzania s mladistvými sú uplatňované metódy a formy zamerané na komplexnú resocializáciu a reintegráciu do spoločnosti po ukončení výkonu trestu. Pri stanovení programu zaobchádzania a jeho realizácii sa u odsúdených mladistvých sledovalo hlavne zvyšovanie vzdelanostnej úrovne mladistvého, príprava na povolanie, získavanie kvalifikácie a pozitívneho vzťahu k práci, rozvíjanie záujmovej činnosti, príprava na samostatný spôsob života a dôraz sa kládol na zabránenie nepriaznivého vplyvu väzenského prostredia na mladistvého a minimalizáciu negatívnych účinkov izolácie od spoločnosti.

Ústav Nitra – Chrenová za účelom zabezpečenia plnenia povinnej školskej dochádzky mal na školské roky 2012/2013 a 2013/2014 uzatvorenú zmluvu so Spojenou školou internátnou s organizačnými zložkami Špeciálnej základnej školy so sídlom Nitra, Červeňova 42. Za sledované obdobie nebolo potrebné realizovať vzdelávacie aktivity tohto druhu s väznenými mladistvými osobami.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V tabuľke je uvedený prehľad žiakov, pre ktorých bolo v roku 2014 zabezpečené vzdelávanie s údajmi školy alebo školského zariadenia, ktoré vzdelávanie zabezpečilo.

Počty obvinených a odsúdených, pre ktorých zbor v 2014 zabezpečoval v spolupráci so školami alebo školskými zariadeniami povinnú školskú dochádzku alebo iné stupne vzdelania			
Ústav	počet obvinených	počet odsúdených	školské zariadenie
Banská Bystrica	1	0	Odborné učilište Viliama Gaňu
	1	0	Základná škola Jána Bakossa
	2	0	Špeciálna základná škola
Košice	4	0	Spojená škola
	4	0	Základná škola
Leopoldov	1	0	Špeciálna základná škola s materskou školou
Nitra	1	0	Špeciálna základná škola Internátna vo Vrábľoch
Nitra - Chrenová	0	1	Základná škola kráľa Svätopluka
Prešov	8	0	Základná škola
Sučany	0	10	Základná škola a Špeciálna trieda Základnej školy SNP
	0	10	Stredná odborná škola
	0	3	Odborné učilište
	0	6	Stredná odborná škola sv. J. Robotníka
Žilina	3	0	Základná škola
spolu	25	30	
celkom		55	

Za hodnotené obdobie bolo do **kurzu negramotných** zaradených šesť mladistvých odsúdených a do **kurzu na doplnenie základného vzdelania** bolo zaradených 25 mladistvých odsúdených. Do týchto kurzov sú zaradení mladiství, ktorí už nepodliehajú povinnej školskej dochádzke, ktorí majú viac ako 16 rokov. Sú to bývalí žiaci základných škôl, špeciálnych základných škôl, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku v nižších ročníkoch. Ich vedomostná úroveň je odlišná a na veľmi nízkej až nedostačujúcej úrovni, preto aj práca s nimi si vyžaduje individuálny, špeciálno-pedagogický prístup. Kurzy prebiehajú v päťmesačných cykloch. Ústav Nitra - Chrenová za účelom plnenia povinnej školskej dochádzky zabezpečoval vzdelávanie jednej mladistvej odsúdenej žene.

7.17. Pri zaobchádzaní dbať na dodržiavanie všetkých práv detí obvinených z trestnej činnosti

Spôsob plnenia: Kontrolnou činnosťou zabezpečiť plnenie všetkých práv, ktoré sa zaručujú všetkým obvineným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: GP SR/dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Pôsobnosť prokuratúry vykonávajú prokurátori aj **dozorom nad zachovávaním zákonnosti** v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu (§ 4 ods. 1 písm. b/ zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre). Na zabezpečenie tejto zákonnej úlohy v pravidelných intervaloch realizujú v zmysle § 18 zákona citovaného zákona v jednotlivých ústavoch na výkon väzby, výkonu trestu odňatia slobody, ochranného liečenia, či ochrannej výchovy a ústavnej starostlivosti **previerky** so zameraním na dodržiavanie zákonnosti pri umiestňovaní obvinených/odsúdených a detí ako aj dodržiavanie zákonov platných pre ochrannú výchovu a ústavnú starostlivosť s osobitným zreteľom na dodržiavanie opatrení zameraných na zamedzenie mučenia, fyzického a duševného týrania chovancov. Spôsob a metódy výkonu previerok prokurátorov podrobne upravujú **priказы generálneho prokurátora**, napr. *Priказ generálneho prokurátora Slovenskej republiky por. č. 9/2010 z 12. mája 2010 o postupe prokurátorov pri výkone dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach výkonu ochrannej výchovy, ústavnej výchovy, ústavnej starostlivosti a v miestach výkonu ochranných opatrení nariadených súdom*. V tejto súvislosti prokurátori okresných a krajských prokuratúr vykonávajú previerky v ústavoch na výkon ochrannej výchovy a ústavnej starostlivosti **raz štvrtročne**. Svoju pozornosť zameriavajú na zákonnosť umiestnenia dieťaťa do ústavu, včasné vybavovanie sťažností a podnetov chovancov výchovným zariadením, získavanie poznatkov o priebehu výchovného procesu, správaní chovancov, skúmanie povahy disciplinárnych trestov a odmien a ich súlad s disciplinárnym poriadkom. Prokurátori využívajú možnosť pohovorov s chovancami bez prítomnosti tretej osoby. V priestoroch výchovných zariadení sú zriadené schránky pre **anonymné dotazy pre prokurátora**. **V prevažnej miere prokurátori konštatujú zachovávanie právnych predpisov i vnútorných poriadkových noriem**. Po posúdení všetkých okolností prokurátori zväžia, či nie je potrebné venovať niektorému z ústavov zvýšený dohľad, príp. vyvodiť iné adekvátne opatrenia.

Mladistvého obvineného možno počas výkonu väzby obmedzovať len vo výkone tých práv, ktoré sa vzhľadom na dôvod väzby, zaistenie bezpečnosti osôb a zabezpečenie ochrany majetku a poriadku v miestach, kde sa vykonáva väzba, nemôžu uplatniť alebo ich výkon by mohol viesť k zmareniu účelu väzby. Vo výkone väzby sa rešpektuje ľudská dôstojnosť mladistvého obvineného a nesmú byť použité kruté, neľudské alebo ponižujúce spôsoby zaobchádzania alebo trestania. Výkon väzby mladistvých obvinených sa zabezpečuje s dôrazom na minimalizáciu negatívnych účinkov izolácie a so zreteľom na prezumpciu neviny. **V roku 2013 nebol zo strany mladistvých obvinených podaný žiadny podnet na preverenie zabezpečenia plnenia všetkých práv, ktoré sa zaručujú všetkým obvineným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania.**

V priebehu hodnoteného obdobia bola v ústave Ilava podaná jedna žiadosť mladistvého obvineného o pohovor s prokurátorom vykonávajúcim dozor na zákonnosť výkonu väzby. Mladistvý obvinený poukazoval na zneužívanie zo strany obvinených, s ktorými bol umiestnený na cele. Po prešetrení **bola sťažnosť vyhodnotená ako neopodstatnená**.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V roku 2014 nebol zo strany mladistvých obvinených podaný žiadny podnet na preverenie zabezpečenia plnenia všetkých práv, ktoré sa zaručujú všetkým obvineným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania. Kontrolnou činnosťou sa zabezpečuje plnenie všetkých práv, ktoré sa zaručujú všetkým obvineným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania. Väzené mladistvé osoby majú umožnený prístup k uzamykateľným schránkam na podávanie ich žiadostí, podnetov alebo sťažností, ktoré sú adresované prokurátorovi, ktorý

vykonáva dozor nad zákonnosťami výkonu väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody v ústave. Takisto im je umožnený prístup k uzamykateľným schránkam na podávanie žiadostí, podnetov alebo sťažností, ktoré sú adresované riaditeľovi ústavu. **Za rok 2014 nebola zo strany mladistvých obvinených podaná žiadna sťažnosť pre porušenie práv.**

7.18. Umožnenie prístupu k rozhovoru s prokurátorom, ktorý vykonáva dozor v ústave a funkcionármi ústavu

Spôsob plnenia: Väzneným mladistvým osobám umožniť prístup k uzamykateľnej schránke na ich žiadosti, podnety alebo sťažnosti, ktorá je určená prokurátorovi, ktorý vykonáva dozor alebo kontrolu v ústave. V prípade požiadania umožniť väzneným osobám rozhovor s riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom a s osobami a zástupcami orgánov v čase keď vykonávajú dozor alebo kontrolu v ústave

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: GP SR/dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V ústavoch sa nachádza **na bežne dostupnom mieste uzamykateľná schránka**, kde si mladiství môžu uplatniť právo podávať žiadosti, sťažnosti alebo podnety určené prokurátorovi, ktorý vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave. Schránka je zabezpečená tak, aby ju nemohla otvoriť nepovolaná osoba. V prípade požiadania majú väznené osoby bezodkladne umožnený rozhovor s riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom zboru, ako aj s osobami a zástupcami orgánov, v čase keď vykonávajú dozor alebo kontrolu v ústave. **Kontrolu nad výkonom väzby v ústave vykonávajú:** Národná rada Slovenskej republiky, minister spravodlivosti Slovenskej republiky a osoby ním poverené, generálny riaditeľ a osoby ním poverené, právnické osoby alebo fyzické osoby, ak tak ustanovuje osobitný predpis alebo medzinárodný dohovor, ktorým je Slovenská republika viazaná. Odsúdení majú umožnený prístup k uzamykateľným schránkam na odosielanie súkromnej a úradnej korešpondencie, u obvinených uzamykateľné schránky vzhľadom na ich obmedzený pohyb zriadené neboli, korešpondenciu odovzdávajú priamo do rúk samostatným referentom režimu osobne. Obvineným a odsúdeným, ktorí nedisponujú finančnými prostriedkami, korešpondencia odošle ústavu na vlastné náklady.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V hodnotenom období nebola podaná žiadna sťažnosť mladistvými. Mladistvé väznené osoby podali v roku 2014 desať žiadostí o pohovor s funkcionármi ústavu.

Prehľad o počte podaných žiadostí o pohovor mladistvými obvinenými a odsúdenými

Ústav	Počet žiadostí	Adresát žiadosti	Dôvod	Vybavenie žiadosti
Bratislava	1	riaditeľ ústavu	podanie informácie o sobaši počas výkonu väzby	obvinenému boli poskytnuté informácie
Hrnčiarovce nad Parnou	2	oddelenie ekonomiky	informácia o stave finančného konta	odsúdenému boli poskytnuté informácie
		sociálny pracovník	zabezpečenie kontaktu so sociálnym kurátorom ÚPSVaR Detva	pohovor so sociálnym kurátorom ÚPSVaR Detva bol zrealizovaný dňa 20. 08. 2014
Košice	1	sociálny pracovník	nadviazanie kontaktu s príbuznými; ubytovanie po prepustení	obvinenému boli poskytnuté kontakty na príbuzných; ubytovanie po prepustení bolo riešené v spolupráci so sociálnym kurátorom ÚPSVaR Humenné

	5	vedúci oddelenia výkonu väzby	informácie o výkone väzby	obvineným boli poskytnuté požadované informácie
Sučany	1	riaditeľ ústavu	umožnenie vzájomných stretnutí s bratom, ktorý bol taktiež umiestnený v ústave	žiadosti bolo vyhovené a návštevy boli vykonávané v určenom priestore ústavu

V Správe Výboru CPT v bode 115. sa uvádza: „Čo sa týka kontrolných postupov, CPT prikladá veľký význam častým a neohláseným návštevám nezávislého orgánu s právomocou prijať, a v prípade potreby konať vo veciach sťažností od zadržaných osôb a navštevovať priestory. Tí, ktorí vykonávajú túto funkciu dozoru, majú hovoriť s väzňami a personálom v miestach zadržania a vykonávať neplánové kontroly praxe a podmienok. V tomto smere je pozitívne, že ústavy navštívené delegáciou CPT boli pravidelne kontrolované prokurátormi vykonávajúcimi dozor nad dodržiavaním zákonnosti v ústave¹⁰⁹⁾. V súlade s príslušnou legislatívou¹¹⁰⁾ prokurátori preverujú dodržiavanie všetkých relevantných právnych požiadaviek vrátane zákonnosti pozbavenia slobody a majú právomoc nariadiť prepustenie zadržaných osôb. Prokurátori vykonávajúci dozor nad dodržiavaním zákonnosti v ústave sú oprávnení okrem iného navštevovať také miesta kedykoľvek a hovoriť so zadržanými osobami v súkromí“.

7.19. Prehľbovať v rámci odbornej prípravy príslušníkov zboru teoretické znalosti zo všeobecne záväzných právnych predpisov, z interných predpisov zboru a oboznamovať s osobitosťami zaobchádzania so špecifickou skupinou väznených osôb, v rámci učebných osnov a vzdelávania príslušníkov zboru venovať dostatočný priestor problematike zaobchádzania s väznenými osobami.

Spôsob plnenia: V rámci odborného vzdelávania zameraného na splnenie zákonom stanovenej kvalifikačnej požiadavky policajného vzdelania v Inštitúte vzdelávania Zboru väzenskej a justičnej stráže v Nitre zabezpečiť vzdelávanie príslušníkov zboru zamerané na zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody, riaditeľ Inštitútu vzdelávania ZVJS

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V ústavoch zboru bola v roku 2013 v rámci **cyklických školení príslušníkov** venovaná pozornosť aj problematike zaobchádzania s mladistvými obvinenými a mladistvými odsúdenými a to najmä v súvislosti s odporúčaniami výboru CPT. Preškolenia, usmernenia a poučenia k problematike zaobchádzania s väznenými osobami sú tiež realizované **v rámci porád príslušných oddelení ako aj v rámci teoretickej a praktickej prípravy príslušníkov čakateľov**. Všetci príslušníci zboru absolvujú potrebné policajné vzdelanie v Inštitúte vzdelávania v Nitre. Inštitútom vzdelávania v Nitre bolo v roku 2013 vo vzdelávacích aktivitách zameraných na splnenie zákonom stanovenej kvalifikačnej požiadavky policajného vzdelania **vyškolených 408 príslušníkov zboru**.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V roku 2014 odbor výkonu väzby a výkonu trestu Generálneho riaditeľstva zboru zorganizoval vzdelávacie aktivity pre príslušníkov zboru nasledovne:

¹⁰⁹⁾ Spravidla sa takéto kontroly majú vykonávať raz za dva mesiace v ústavoch na výkon väzby a raz za tri mesiace v ústavoch, kde sú umiestnení odsúdení.

¹¹⁰⁾ Odssek 18 zákona č. 153/2001 o prokuratúre a Nariadenia generálneho prokurátora SR č. 6/2010 a 7/2010 (upravujúce kontroly prokurátorov v ústavoch na výkon väzby a ústavoch na výkon trestu odňatia slobody).

- výcvik v poskytovaní krízovej intervencie, ktorý bol garantovaný a lektorsky vedený psychológmi a certifikovanými lektormi z rezortu Ministerstva obrany Slovenskej republiky – výcviku sa zúčastnilo 40 príslušníkov,
- odborný seminár na tému „Rodová rovnosť“, ktorý organizovalo Centrum vzdelávania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Realizáciu odborného seminára zabezpečovala Aliancia žien Slovenska – odborného seminára sa zúčastnilo 76 príslušníkov zboru.

Všetci príslušníci zboru absolvujú potrebné policajné vzdelanie v Inštitúte vzdelávania. V rámci odbornej prípravy príslušníkov zboru sa kladie dôraz na osvojenie si zručností medziľudskej komunikácie s cieľom zvyšovania profesionality príslušníkov v zmysle etického kódexu, ktorý vymedzuje a podporuje zásady profesionálneho správania sa príslušníkov zboru a zamestnancov zboru s dôrazom na uplatňovanie etických požiadaviek pri plnení služobných a pracovných úloh. Príslušníci zboru boli oboznámení s Etickým kódexom príslušníka zboru a zamestnanca zboru. Inštitútom vzdelávania bolo v roku 2014 vo vzdelávacích aktivitách zameraných na splnenie zákonom stanovenej kvalifikačnej požiadavky policajného vzdelania **vyškolených 252 príslušníkov zboru.**

7.20. Zabezpečenie dodržiavania záruk primeraného použitia donucovacích prostriedkov

Spôsob plnenia: V rámci kontrolnej činnosti sa osobitne zamerať na primeranosť použitia donucovacích prostriedkov proti osobe mladšej ako 18 rokov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: odbor poriadkovej polície PPZ MV SR

Spolupracujúce subjekty: odbor kontroly PPZ MV SR

Indikátor: výstupy z kontrolnej činnosti vykonaných na útvaroch v pôsobnosti jednotlivých krajských riaditeľstiev Policajného zboru

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Odbor kontroly P PZ vykonáva kontrolnú činnosť, vybavuje sťažnosti a zároveň vykonáva preventívnu činnosť na zamedzenie výskytu negatívnych javov vo výkone štátnej služby príslušníkov PZ. V súlade s rozkazom prezidenta PZ o kontrolnej činnosti P PZ každoročne spracováva **prehľad nedostatkov v služobnej činnosti príslušníkov PZ** zistených vlastnou kontrolnou činnosťou a kontrolnou činnosťou organizačných zložiek P PZ a krajských riaditeľstiev PZ a zovšeobecnené nedostatky zasiela organizačným zložkám P PZ, stredným odborným školám Policajného zboru a Akadémií Policajného zboru v Bratislave, s cieľom obmedziť výskyt týchto nedostatkov v policajnej praxi.

V rámci kontrolnej činnosti je venovaná zvýšená pozornosť správaniu sa príslušníkov PZ pri vykonávaní služobných zázkrov voči osobám. V prípade, ak z analýzy obsahu podania doručeného odborom kontroly P PZ, resp. z nedostatkov zistených vlastnou kontrolnou činnosťou vyplýva podozrenie z trestnej činnosti príslušníkov PZ voči osobám, postupuje odbor kontroly P PZ predmetné podanie na priame vybavenie úradu inšpekčnej služby sekcie kontroly a inšpekčnej služby MV SR. **V rámci výkonu kontrolnej činnosti na útvaroch PZ neboli v roku 2013 zaznamenané odborom kontroly P PZ žiadne prípady neprimeraného použitia donucovacích prostriedkov príslušníkmi PZ proti osobám mladším ako 18 rokov.** Z úrovne odboru poriadkovej polície PPZ bolo plnenie vyššie uvedenej úlohy v roku 2013 zabezpečené zameraním kontrolnej činnosti vykonávanej na útvaroch služby poriadkovej polície PZ v pôsobnosti krajských riaditeľstiev PZ aj na oprávnenosť a zákonnosť použitia donucovacích prostriedkov proti osobám mladším ako 18 rokov a kontrolu hlásení o použití donucovacích prostriedkov, s osobitným zreteľom na prípady ich použitia proti osobám mladším ako 18 rokov. **V rámci výkonu kontrolnej činnosti na útvaroch služby poriadkovej polície Policajného zboru za obdobie roka 2013 neboli zistené žiadne poznatky o nezákonomnom použití donucovacích prostriedkov proti osobám mladším ako 18 rokov.**

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V rámci výkonu kontrolnej činnosti na útvaroch Policajného zboru *neboli v roku 2014 zaznamenané odborom kontroly P PZ MV SR žiadne prípady neprimeraného použitia donucovacích prostriedkov príslušníkmi Policajného zboru proti osobám mladším ako 18 rokov.*

Odbor poriadkovej polície prezídia Policajného zboru zabezpečil plnenie uvedenej úlohy aj v roku 2014 kontrolnou činnosťou na útvaroch služby poriadkovej polície Policajného zboru. Plánované aj neplánované a operatívne kontroly boli okrem iného zamerané aj na oprávnenosť a zákonnosť použitia donucovacích prostriedkov proti osobám mladším ako 18 rokov. V roku 2014 neboli v rámci kontrolnej činnosti odboru poriadkovej polície prezídia Policajného zboru na útvaroch služby poriadkovej polície Policajného zboru zistené **žiadne nedostatky na tomto úseku**.

7.21. Zvýšenie znalostí v oblasti práv dieťaťa a v prístupe ku dieťaťu v súvislosti s trestným konaním

Spôsob plnenia: Vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru na všetkých úrovniach v oblasti práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spolupracujúce subjekty: Stredná odborná škola Policajného zboru Bratislava, Stredná odborná škola Policajného zboru Košice, Stredná odborná škola Policajného zboru Pezinok, Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Indikátor: školské vzdelávacie programy

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Policajti po prijatí do štátnej služby príslušníka Policajného zboru absolvujú **pomaturitné kvalifikačné štúdium na strednej odbornej škole Policajného zboru** poskytujúce základné policajné vzdelanie, kde sa uvedená problematika preberá **v predmete Etika a psychológia policajnej práce a predmete Kriminalistika**. V predmete „Etika a psychológia policajnej práce“ v tematickom celku „Psychológia výsluchu, sociálno-psychologický výcvik“ je poslucháčom prezentovaná aj téma zvláštnosti výsluchu maloletého. V predmete „Kriminalistika“ v tematickom celku „Kriminalistická taktika“ je poslucháčom prezentovaná aj téma osobitosti a taktika výsluchu maloletých. Policajti v stálej štátnej službe v rámci ďalšieho vzdelávania, ktorí sú povolani na **pomaturitné zdokonaľovacie štúdium do strednej odbornej školy Policajného zboru** poskytujúce špecializované policajné vzdelanie (dôstojnícka príprava), sa problematikou zaoberajú **v predmete právo** pod témou „Polícia a ľudské práva“, kde je obsiahnutá aj téma „Dohovor OSN o právach dieťaťa“. **V predmete „Kriminalistika“** v tematickom celku „Vybrané kriminalistické taktické inštitúty ovplyvňujúce proces kriminalistického objasňovania“ je poslucháčom prezentovaná aj téma príprava a taktický postup policajta pri výsluchu maloletých a mladistvých osôb. Ročne toto štúdium absolvuje celkovo cca 700 príslušníkov Policajného zboru.

Poznatky v oblasti práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním sú obsiahnuté v **tematických plánoch viacerých predmetov zaradených v študijných plánoch bakalárskeho a magisterského stupňa štúdia** v rámci jednotlivých študijných programov uskutočňovaných **Akadémiou Policajného zboru v Bratislave**. Ide predovšetkým o študijné predmety vyučované katedrou súkromnoprávných vied, katedrou trestného práva, katedrou vyšetrovania, katedrou kriminológie, katedrou kriminálnej polície a katedrou správneho práva.

V tematickom pláne študijného predmetu **Občianske právo hmotné 2**, vyučovaného katedrou súkromnoprávných vied, sa problematikou práv dieťaťa zaoberá časť venovaná oblasti rodinného práva. Vo výučbe problematiky práv dieťaťa sa vychádza z právnej úpravy rodinnoprávnej problematiky obsiahnutej v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako aj z obsahu Dohovoru OSN o právach dieťaťa. Predmet sa poskytuje v bakalárskom stupni štúdia ako povinný predmet určený všetkým príslušníkom Policajného zboru a civilným študentom. Študentmi nadobudnuté vedomosti v oblasti práv dieťaťa tvoria východisko pre ďalšie štúdium a aplikáciu poznatkov v súvisiacej problematike právnych a odbornobezpečnostných predmetov.

V tematickom pláne študijného predmetu **Trestné právo hmotné**, vyučovaného katedrou trestného práva, sa vo vzťahu k predmetnej problematike venuje osobitná pozornosť rozboru skutkových podstát trestných činov uvedených v 9. hlavne osobitnej časti zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Dôraz sa v tejto súvislosti kladie na § 367 Kupliarstvo (zvýšená pozornosť sa venuje kvalifikovaným skutkovým podstatám tohto trestného činu, vo vzťahu k pojmom chránená osoba (dieťa) a osoba mladšia ako 15 rokov), ďalej na § 368 Výroba detskej pornografie, § 369 Rozširovanie detskej pornografie, § 370 Prechovávanie detskej

pornografie a na § 372 Ohrozovanie mravnosti. Pri rozbere skutkových podstát trestných činov uvedených v 2. hlave osobitnej časti zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, sa z hľadiska predmetnej problematiky v tematickom pláne predmetu venuje pozornosť skutkovým podstatám trestných činov § 179 Obchodovanie s ľuďmi, § 180 a 181 Obchodovanie s deťmi a § 211 Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže.

V rámci tematického plánu študijného predmetu **Trestné právo procesné** sa osobitná pozornosť venuje postaveniu „detskej obete“ (všeobecne sa vychádza z ustanovenia § 46 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov o poškodenom) a pri výsluchu svedka sa s osobitným dôrazom poukazuje na ustanovenie § 135, ktorý podrobne rozoberá procesný postup pri výsluchu osoby mladšej ako 15 rokov.

V tematických plánoch študijných predmetov **Teória a metodika vyšetrovania** 1, 2 vyučovaných katedrou vyšetrovania, je zahrnutá trestno-právna úprava vyšetrovania trestných činov spojených s domácim násilím aj na maloletých deťoch, s obchodovaním s ľuďmi a deťmi. Konkrétne postupy vo vyšetrovaní predmetných trestných činov vychádzajú z poznania medzinárodných dohovorov a vo výučbe študijných predmetov sa odkazuje na dohovor.

V tematickom pláne študijného predmetu **Kriminológia I**, vyučovaného katedrou kriminológie, v témach venovaných viktimológii je zameraná pozornosť na problematiku práv dieťaťa a prístupu k dieťaťu v časti venovanej ujme spôsobenej obetiam v súvislosti so sekundárnou viktimizáciou spôsobenou orgánmi činnými v trestnom konaní v dôsledku nevhodných postupov a voľby nevhodných spôsobov pri výsluchoch maloletých a mladistvých obetí. V téme venovanej prevencii kriminality mládeže a proti mládeži sú študenti oboznamovaní s časťou obsahu dohovoru a právami premietnutými do zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a do zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, so zameraním na ochranu dieťaťa pred negatívnymi javmi v spoločnosti. Obdobne sú študenti oboznamovaní s časťou dohovoru, ako aj s právami vyplývajúcimi z dohovoru, v predmete Kriminológia II v téme zameranej na kriminalitu páchanú na deťoch a mladistvých.

V tematickom pláne študijného predmetu **Operatívna činnosť** 1, vyučovaného katedrou kriminálnej polície, je venovaný priestor aplikácii operatívno-pátracej činnosti v procese odhalovania vybraných trestných činov mravnostnej kriminality a zisťovaniu ich páchatel'ov. Súčasťou uvedenej problematiky sú aj trestné činy páchané na mládeži, kde sú študenti čiastočne oboznamovaní s obsahom dohovoru a využijú doposiaľ nadobudnuté vedomosti z oblasti práv dieťaťa. Medzinárodné dokumenty sú študentom tiež uvádzané ako odporúčaná literatúra k štúdiu predmetu.

Problematika práv dieťaťa je aplikovaná aj v predmete **Azylové právo a migračná politika** vyučovanom katedrou správneho práva. V tematickom pláne predmetu je zahrnutá problematika medzinárodnoprávnej úpravy azylu a azylového práva a problematika postavenia utečencov a azylantov, v rámci ktorých sa preberá aj dohovor v súvislosti so získaním statusu utečenca zo strany dieťaťa.

Vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru na Strednej odbornej škole Policajného zboru Bratislava v roku 2013 prebiehalo podľa schválených vzdelávacích programov. Stredná odborná škola Policajného zboru Bratislava má vo všetkých vzdelávacích programoch špecializovanej policajnej prípravy a základnej policajnej prípravy v učebných osnovách predmetu právo v tematickom celku 1 tému: „Dohovor o právach dieťaťa z 20. novembra 1989“, ktorú prednášajú poslucháčom odborní učitelia predmetovej skupiny právo. Z tematického celku 3 je vyučovaná téma: „Charakteristika a rozbor skutkových podstát vybraných trestných činov - proti rodine a mládeži“. Z tematického celku 8 je vyučovaná téma z rodinného práva – „vyživovacia povinnosť“. V predmete etika a psychológia policajnej práce z tematického celku 5 je vyučovaná téma „zásady komunikácie policajta s ľuďmi dominantnými a submisívnymi, pod vplyvom drog, so starými, duševne narušenými osobami a deťmi.“ V špecializovanej policajnej príprave zameranie poriadková polícia v predmete poriadková polícia sa vyučuje téma „Ochrana pred zneužívaním alkoholických nápojov“ (§§ 2, 3 zákona č. 219/1996 o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriadení a prevádzke protialkoholických záchytných izieb)“.

Stredná odborná škola PZ Pezinok (ďalej len „SOŠ PZ Pezinok“) nemá v schválenom školskom vzdelávacom programe základná policajná príprava konkrétnu tému zameranú na oblasť práv dieťaťa a prístup k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním. V školskom vzdelávacom programe je vo všeobecných cieľoch výchovy a

vzdelávania jedným z cieľov „odstraňovanie prejavov diskriminácie, násilia, rasizmu a intolerancie v súlade s Chartou základných ľudských práv a slobôd.“ a v odborných cieľoch výchovy a vzdelávania jedným z cieľov „posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Dohovore o právach dieťaťa“. Oblasť ľudských práv (všeobecne) je zaradená do učebných osnov predmetov:

- Základný policajný výcvik (téma „Základné úlohy PZ (§§ 2 - 6 Zák. o PZ), výklad pojmov základné ľudské práva a slobody, verejný poriadok, bezpečnosť, terorizmus“),
- Etika a psychológia policajnej práce (téma „Postavenie polície v spoločenskom kontexte“ s cieľom vymenovať funkcie polície a jej práva pri zasahovaní do ľudských práv),
- Právo („Osobitná časť Tr. Zákona - Trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti a proti ľudskosti“).

V prípade potreby je SOŠ PZ Pezinok, po súhlase centra vzdelávania a psychológie sekcie personálnych a sociálnych činností a osobného úradu MV SR, pripravená predmetnú tému zaradiť do učebných osnov základnej policajnej prípravy príslušníkov Policajného zboru.

V školskom vzdelávacom programe Strednej odbornej školy PZ Košice pre pomaturitné kvalifikačné štúdium, špecializácia hraničná a cudzinecká polícia, bol vytvorený v predmete právo nový tematický celok s názvom „Základné ľudské práva“ s počtom 6 vyučovacích hodín, kde sú poslucháči oboznamovaní s **Metodickou pomôckou** zameranou na postup všetkých zainteresovaných subjektov v prípadoch poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním na špecifiká postupu v prípade obchodovania s cudzincami, ako aj v prípade maloletých obetí obchodovania s ľuďmi.

V školskom vzdelávacom programe pre pomaturitné kvalifikačné štúdium, **zameranie základná policajná príprava**, špecializácia všeobecná príprava v predmete základný policajný výcvik sú poslucháči v tematickom celku Ústavné právo SR oboznamovaní so základnými právami a slobodami, ktoré sú obsahom II. hlavy Ústavy SR.

V školskom vzdelávacom programe pre pomaturitné zdokonaľovacie štúdium, **zameranie hraničná a cudzinecká polícia** v tematickom celku „Právne odvetvia a ľudské práva“ sú poslucháči oboznamovaní s Dohovorom OSN o právach dieťaťa. Všetci poslucháči pomaturitného kvalifikačného aj zdokonaľovacieho štúdia sú oboznamovaní s postupom v trestnom konaní pri výsluchu osôb mladších ako 18 rokov.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Akadémia Policajného zboru venuje v tematickom pláne študijného predmetu **Trestné právo hmotné**, vyučovaného katedrou trestného práva osobitnú pozornosť problematike rozboru skutkových podstát trestných činov, ktoré sú zamerané na ochranu práv dieťaťa. V tejto súvislosti je potrebné spomenúť novelu Trestného zákona č. 204/2013 Z. z., ktorou sa transponuje čl. 8 smernice EP a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2011/93/ EÚ z 13. decembra 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorá zaväzuje štáty prijať účinné opatrenia na zabezpečenie pomoci obetiam trestných činov obchodovania s ľuďmi, resp. sexuálneho zneužívania a sexuálneho vykorisťovania. Zmeny sa dotýkajú viacerých ustanovení Trestného zákona vo vzťahu k pojmom uvedeným v 5. hlave všeobecnej časti Trestného zákona, ako aj vo vzťahu ku skutkovým podstatám trestných činov uvedeným v jednotlivých hlavách. Skutkové podstaty trestných činov, ktorými sa sleduje zabezpečenie riadnej ochrany práv dieťaťa, sú uvedené v rôznych hlavách osobitnej časti zákona Trestného zákona v znení neskorších predpisov, pričom ide predovšetkým o ustanovenia z 3. hlavy, 9. hlavy a taktiež o niektoré ustanovenia z 2. hlavy osobitnej časti Trestného zákona. Je potrebné spomenúť novú definíciu dieťaťa, ktorým je osoba mladšia ako 18 rokov, ak tento zákon neustanovuje inak, ktorou sa reaguje na predchádzajúce znenie zákona, ktorý podmieňoval rozsah trestnoprávnej ochrany možnosťou nadobudnutia plnoletosti pred 18 rokom formou uzavretia manželstva. V súvislosti s obsahovým zameraním predmetu pri vysvetľovaní jednotlivých skutkových podstát v zmysle 3. hlavy osobitnej časti Trestného zákona, sa dôraz kladie na tie trestné činy, ktorých podstatou je ochrana dieťaťa v rôznych životných situáciách v zmysle § 205 – Odloženie dieťaťa, § 206 – Opustenie dieťaťa, pri ktorých chránený záujem smeruje k ochrane dieťaťa, ktoré si nedokáže samé zadovážiť pomoc. Taktiež sa kladie dôraz na vysvetlenie znakov súvisiacich s trestným činom z § 207 – Zanedbanie povinnej výživy a § 207 - Týranie blízkej a zverenej osoby (v tomto prípade je pripravovaná novela Trestného zákona, ktorú predkladá MS SR). Osobitne sa pozornosť venuje aj súčasnému problému, ktorý sa týka trestného činu v zmysle § 209 a § 210 – Únos, ktorý je zameraný na ochranu práv dieťaťa vo vzťahu k osobe, ktorá je jeho

rodičom, prípadne osobou, ktorá sa má o dieťa starať. V neposlednom rade je však potrebné riešiť aj význam skutkovej podstaty podľa § 211 – Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže, vo vzťahu k ďalšiemu vývoju dieťaťa. V zmysle 9. hlavy osobitnej časti Trestného zákona je pozornosť venovaná trestným činom, ktoré súvisia s detskou pornografiou, pričom táto časť Trestného zákona bola taktiež ovplyvnená novelou Trestného zákona č. 204/2013 Z. z., v rámci ktorej sa zaviedli nové pojmy, prípadne upravili tie pôvodné, ako je napr. detská prostitúcia, detské pornografické predstavenie a detská pornografia. Osobitne je teda pozornosť venovaná trestným činom v zmysle § 367 – Kupliarstvo (v zmysle kvalifikovanej skutkovej podstaty vo vzťahu ku chránenej osobe – dieťaťu), § 368 – Výroba detskej pornografie, § 369 - Rozširovanie detskej pornografie, § 370 – Prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení, § 372 Ohrozovanie mravnosti. Na základe spomínanej novely došlo aj k zmene niektorých trestných činov v zmysle 2. hlavy osobitnej časti Trestného zákona, ktoré sú súčasťou vyučovacieho procesu a ktoré v predmetnej oblasti zabezpečujú ochranu práv detí pred obchodovaním s nimi v zmysle § 179 ods. 2 Trestného zákona ako aj ochranu pred nezákonným osvojovaním a detskou prácou v zmysle § 180 a § 181 Trestného zákona. V tejto časti osobitnej časti Trestného zákona je pri výučbe dôraz kladený na vysvetľovanie základných pojmov súvisiacich s trestnými činmi proti zdravému vývoju detí, mladších ako 15 rokov, v sexuálnej oblasti v zmysle trestných činov podľa § 201, § 201a, § 201b Trestného zákona ako aj detí, ktoré sú ohrozené zneužívaním zo strany uznaného páchateľa, ktoré vyplýva z dôvery, autority alebo vplyvu na dieťa podľa § 202 Trestného zákona.

V rámci tematického plánu predmetu **Trestné právo procesné** sa zvýšená pozornosť venuje aj postaveniu mladistvého a maloletého poškodeného, v zmysle ustanovení Trestného poriadku, pričom ide predovšetkým o postup orgánov činných v trestnom konaní pri vykonávaní úkonov trestného konania vo vzťahu k tejto osobe, napr. v zmysle § 135 Trestného poriadku, ktorý upravuje postup pri výsluchu osoby mladšej ako 18 rokov (po prijatí novely č. 204/2013 Z. z. sa hranica v tomto prípade z pôvodných 15 rokov, zvýšila na 18 rokov, aby sa týmto zabezpečila ochrana v zmysle čl. 15 ods. 3 a 4 smernice 2011/36/EÚ a čl. 20 ods. 3 a 4 smernice 2011/93/EÚ počas vyšetrovania pre všetky osoby mladšie ako 18 rokov). Na druhej strane je však úlohou orgánov činných v trestnom konaní zvoliť aj vhodné postupy voči dieťaťu, ktoré sa trestného činu malo dopustiť a jeho postaveniu a prístupe k nemu v rámci trestného konania, čomu sa v uvedenom predmete katedra trestného práva venuje v súvislosti s osobitným spôsobom konania v zmysle § 336 Trestného poriadku a nasl. - Konanie proti mladistvým, kde sú upravené osobitné postupy orgánov činných v trestnom konaní a súdu voči týmto osobám.

V roku 2014 **neprišlo na stredných odborných školách Policajného zboru Pezinok k zmene alebo doplneniu školského vzdelávacieho programu** základná policajná príprava so zameraním na oblasť práv dieťaťa a prístup k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním. Výučba oblasti problematiky ľudských práv prebieha v súlade so schváleným školským vzdelávacím programom rovnako ako v roku 2013. Predmetná úloha je plnená podľa školských vzdelávacích programov SOŠ PZ schválených akreditačnou komisiou, ktoré vychádzajú zo štátnych vzdelávacích programov.

7.22. Predchádzanie trestnej činnosti páchanej na deťoch

Spôsob plnenia: Realizovať osvedčené preventívne projekty a aktivity Policajného zboru, vytvárať nové preventívne projekty a aktivity v predškolských zariadeniach, na základných a stredných školách, špeciálnych základných školách, liečebno-výchovných sanatóriách, v detských domovoch a reedukačných zariadeniach s cieľom predchádzať trestnej činnosti a inej protispoločenskej činnosti páchanej na deťoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: oddelenie komunikácie a prevencie kancelárie prezidenta PZ MV SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: krajské a okresné riaditeľstvá Policajného zboru, školy a špeciálne výchovné zariadenia

Indikátor: počet realizovaných projektov a aktivít, počet detí zapojených do projektov a aktivít

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V hodnotenom období policajti oddelení komunikácie a prevencie krajských riaditeľstiev PZ a referenti vnútorných odborov okresných riaditeľstiev PZ realizovali osvedčené preventívne projekty a aktivity. Súčasťou týchto preventívnych projektov sú témy zamerané na predchádzanie trestnej činnosti páchanej na deťoch.

S celoslovenskou pôsobnosťou boli realizované preventívne projekty:

„**Správaj sa normálne**“ (v školskom roku 2012/2013 sa na projekte zúčastnilo približne 13 300 žiakov základných škôl), „**Zodpovedne.sk**“ (projekt bol realizovaný v 213 základných školách pre 8641 žiakov), „**Oliho príbeh**“ (projekt bol realizovaný v 490 základných školách pre 19 918 žiakov).

Od školského roku 2013/2014 sa začal realizovať **celoslovenský preventívny projekt „Póla radí deťom“ určený deťom posledného ročníka materských škôl a prvého ročníka základných škôl**. Pre realizáciu projektu bolo zabezpečených 25000 pracovných zošitov. Stredná odborná škola Policajného zboru Košice uskutočnila v roku 2013 viaceré preventívne aktivity¹¹¹.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

Policajti oddelení komunikácie a prevencie krajských riaditeľstiev Policajného zboru a vnútorných odborov okresných riaditeľstiev Policajného zboru (ďalej len „preventisti“) realizovali v hodnotenom období preventívne projekty a aktivity zamerané na predchádzanie trestnej činnosti a inej protispoločenskej činnosti páchanej na deťoch.

Pokračovali v realizácii osvedčených preventívnych projektov „Správaj sa normálne“ (poskytuje informácie napr. o Policajnom zbore a jeho úlohách, o predsudkoch a rasizme, dopravnej problematike, o linke dôvery, poskytuje konkrétne rady deťom ako sa nestáť obeťami trestného činu, ako zvládať určité záťažové situácie, kam sa obrátiť o pomoc a pod.) a „**Oliho príbeh**“ (zameraný na predchádzanie a zároveň zníženie nehodových udalostí v obvode železničných dráh, poukázanie na možné nebezpečenstvo pri pohybe v blízkosti železničných staníc, železničných tratí, koľajísk a železničných priecestí), ktoré sú v gescii oddelenia komunikácie a prevencie kancelárie prezidenta Policajného zboru.

V roku 2014 sa začal na celoslovenskej úrovni realizovať projekt určený pre deti posledných ročníkov materských škôl a prvých ročníkov základných škôl „Póla radí deťom“ (učí deti bezpečne sa správať v rizikových situáciách, pripravovať ich k zodpovednosti za svoje zdravie, správanie a svoj majetok, formou primeranou veku má zvyšovať ich právne a sociálne vedomie). Do projektu „Správaj sa normálne“ sa zapojilo 10 349 detí piatych a šiestych ročníkov základných škôl. „Oliho príbeh“ si vypočulo 2 934 detí základných škôl a „Póla radí deťom“ oslovila 11 337 detí.

Preventisti realizovali v roku 2014 vlastné preventívne projekty a aktivity prevažne v materských, základných a stredných školách. Cieľom všetkých realizovaných preventívnych aktivít bolo zvyšovanie právneho povedomia detí a mládeže, prevencia viktimizácie, poskytovanie rád a odporúčaní.

Na projektoch a aktivitách bola v roku 2014 nasledovná účasť detí a mládeže:

- **Internet, sociálne siete, nelátkové závislosti** (predchádzanie a znižovanie páchania internetovej kriminality, kyberšikanovanie, ochrana osobných údajov, používanie mobilného telefónu) - 9016.
- **Drogy, alkohol** (páchanie trestnej činnosti súvisiacej s drogami, páchanie pod vplyvom drog a iných psychotropných látok) – 17 352.

¹¹¹ prednáška odborných učiteľov predmetovej skupiny kriminalistiky na tému „Aspekty drogovej závislosti mladistvých v súvislosti s podávaním omamných a psychotropných látok deťom“ (30 študentov); preventívno-komunikačné cvičenie „PROKOP“ pre 37 žiakov ZŠ zamerané na najčastejšie páchanú kriminalitu mládežou a jej predchádzanie; preventívno-komunikačné cvičenie „PROKOP“ pre 22 žiakov ZŠ zamerané na najčastejšie páchanú kriminalitu mládežou a jej predchádzanie; prednáška odborného učiteľa predmetovej skupiny služby poriadkovej, hraničnej a cudzineckej polície v spolupráci s OO PZ Košice Juh na tému „Kriminalita a zákon, Prejav extrémizmu na Slovensku“ (47 študentov)- extrémistické prejavy mládeže; prednáška odborného učiteľa predmetovej skupiny práva na tému „Význam a podstata trestného práva v právnom poriadku Slovenskej republiky“ (25 študentov) – oboznámenie s možnými trestnými činmi, najčastejšie páchanými na mládeži, ukážka činnosti kriminalistických technikov pri výjazde na miesto činu v rámci akcie „Chránime a pomáhamo“ pre cieľovú skupinu žiakov a študentov základných a stredných škôl v miestnej pôsobnosti OR PZ v Košiciach a OR PZ v Košiciach – okolie organizovanej Oddelením komunikácie a prevencie KR PZ v Košiciach v priestoroch jazdeckého areálu na Triede KVP 2 v Košiciach, ktorej sa zúčastnilo cca 1500 žiakov a študentov.

- **Obchodovanie s ľuďmi** (riziká práce v zahraničí, nútená práca, sexuálne zneužívanie, nútená prostitúcia, možnosti pomoci v zahraničí) - 11 414.
- **Dopravná výchova** (základné pravidlá cestnej premávky, predchádzanie nehodovosti v cestnej premávke, zvýšenie bezpečnosti nemotorových účastníkov cestnej premávky) – 21 002.
- **Pyrotechnika** (zásady používania výrobkov zábavnej pyrotechniky, možné dôsledky neodbornej manipulácie s nimi) – 253.
- **Prevenca viktimizácie a zvyšovanie právneho povedomia detí a mládeže** (trestnoprávna zodpovednosť, ozrejmienie pojmu trestný čin a priestupok, eliminácia rizikového správania) – 82 232.

*7.23. Monitoring trestnej činnosti páchanej deťmi a na deťoch

Spôsob plnenia: Sledovanie údajov zobrazujúcich osobitné štatistické ukazovatele všetkých druhov trestnej činnosti páchanej na mládeži a štatistických údajov, týkajúcich sa všetkých druhov trestných činov páchaných mládežou ako dôležitého ukazovateľa pre potreby prijatia príslušných opatrení na ochranu detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: Úrad kriminálnej polície PPZ MV SR, odbor správy informačných systémov polície P PZ

Indikátor: štatistika MV SR

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Odbor správy informačných systémov polície P PZ plní okrem iného úlohy ako **gestor evidenčno-štatistického systému kriminality**, v súvislosti so zhromažďovaním, uchovávaním a spracovávaním údajov o zistenej kriminalite (zistené TČ) podľa platného Trestného zákona. Počet zistených trestných činov (Ublíženie na zdraví) spáchaných na mládeži (§ 127 ods. 1 TZ) bol v roku 2013¹¹²:

- 1) Úmyselné ublíženie na zdraví – 208,
- 2) Ublíženie na zdraví z nedbanlivosti (pracovný úraz) – 2,
- 3) Ublíženie na zdraví z nedbanlivosti ostatné – 61.

MV SR každoročne spracováva **Komplexnú správu o stave trestnej činnosti na úseku trestnej činnosti mládeže a trestnej činnosti páchanej na mládeži**. Komplexná správa za rok 2013 bude po jej schválení k dispozícii pre útvary Policajného zboru na intranetovej stránke úradu kriminálnej polície P PZ.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

MV SR zhromažďuje a uchováva v systéme kriminality štatistické ukazovatele o trestnej činnosti páchanej na mládeži a trestných činoch páchaných mládežou. Informácie sú dostupné na webovom sídle MV SR¹¹³.

Štatistika kriminality páchanej na mládeži v Slovenskej republike za rok 2013:

Druh kriminality	Počet TČ	Objasnené TČ	Deti do 6 r.	Deti 7 – 13 r.	Mládež 14 – 18 r.	Celkom osôb
Násilná	543	428	35	196	312	543
Mravnostná	546	426	25	187	334	546
Krádeže	251	47	3	26	222	251
Zostávajúca kriminalita	78	33	31	29	18	78
Spolu	1418	934	94	438	886	1418

¹¹² http://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2013

¹¹³ <http://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-xml>

Štatistika kriminality páchanej na mládeži v Slovenskej republike za rok 2014:

Druh kriminality	Počet TČ	Objasnené TČ	Deti do 6 r.	Deti 7 – 13 r.	Mládež 14 – 18 r.	Celkom osôb
Násilná	485	373	46	177	262	485
Mravnostná	599	498	25	208	366	599
Krádeže	243	56	3	31	209	243
Zostávajúca kriminalita	65	32	36	17	12	65
Spolu	1392	959	110	433	849	1392

Štatistika kriminality páchanej mládežou v Slovenskej republike za roky 2013 a 2014:

Rok	Počet trestných činov páchaných mládežou		Počet stíhaných, vyšetrovaných osôb	
	Maloletí páchatelia	Mladiství páchatelia	Maloletí	Mladiství
2013	783	3615	956	3607
2014	726	3262	914	3216

MV SR pripravuje **Komplexnú správu o stave trestnej činnosti na úseku trestnej činnosti mládeže a trestnej činnosti páchanej na mládeži za rok 2014**. Po jej schválení bude v priebehu prvého štvrťroka 2015 k dispozícii pre útvary Policajného zboru na intranetovej stránke P PZ.

7.24. Riešenie potrieb detí v prípade vzniku krízovej situácie

Spôsob plnenia: Prednostné riešenie potrieb detí v prípade vzniku krízových situácií poskytovaním psychologickéj podpory s využitím centier sústredeného sociálneho zabezpečenia a riešenie ich právnych nárokov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: počet vyriešených prípadov detí po vzniku krízovej situácie z celkového počtu riešených prípadov

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

V roku 2013 bola v rámci riešenia krízovej udalosti pri požari rodinných domov dňa 7. októbra 2013 v obci Telgárt poskytnutá Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Brezno **psychologická podpora** 36 deťom. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice riešil psychologickú podporu pre 1 dieťa v rámci krízovej udalosti po páde mostu v obci Kurimany. V novembri 2013 vykonalo MPSVR SR praktické cvičenie v spolupráci s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad, Kežmarok a Stará Ľubovňa, v rámci ktorého bolo precvičené poskytovanie psychologickéj podpory pre 58 detí prostredníctvom centier sústredeného sociálneho zabezpečenia.

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V roku 2014 vykonalo MPSVR SR **dvojstupňové cvičenie** s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny a Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny v Námestove, Dolnom Kubíne a Ružomberku, kde po vyhlásení núdzového stavu boli aktivizované Centrá sústredeného sociálneho zabezpečenia, v rámci ktorého úrady **komplexne riešili potreby osirelých detí** a to v Námestove v počte 35, v Dolnom Kubíne 20 a v Ružomberku v počte 18. Celkom bolo vyriešených 73 prípadov detí. V roku 2014 sa všetci psychológovia aktuálne pracujúci na RPPS OSPODaSK UPSVaR podrobili špecifickému vzdelávaniu k zabezpečeniu plnenia úloh Centra sústredeného sociálneho zabezpečenia v zmysle zákona č.179/2011 Z.z. pod gestorstvom Centra vzdelávania MPSVR SR.

7.25. Skvalitniť starostlivosť o maloletých bez sprievodu

Spôsob plnenia: Pracovná skupina odborníkov za účelom prehodnotenia metód a postupov zisťovania veku, návrhov riešení. Organizovanie pracovných stretnutí a užších stretnutí odborníkov na tému ochrana maloletých bez sprievodu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a nasl. (priebežne)

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MV SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVAR

Spolupracujúce subjekty: MVO, odborníci z praxe

Indikátor: vytvorená pracovná skupina, počet odborných diskusií a podujatí s výstupmi návrhov riešení

Odpočet plnenia za rok 2013 – plní sa:

Pracovná skupina odborníkov za účelom prehodnotenia metód a postupov zisťovania veku, návrhov riešení na Slovensku zatiaľ kreovaná nebola (z procedurálnych dôvodov), jej vytvorenie nadviaže na výstupy spracované Ligou za ľudské práva a EASO (pozri nižšie v texte). Migračný úrad MV SR zabezpečuje starostlivosť a pomoc osobám, ktoré požiadali na území Slovenskej republiky o azyl v rozsahu zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a zmene a doplnení niektorých zákonov. V krajných a sporných prípadoch zisťuje vek maloletých cudzincov **za pomoci lekára zdravotného zariadenia v mieste azylového zariadenia.**

Starostlivosť o MBS, ktorí sú v azylových zariadeniach, je riešená v rámci projektov ERF (Európsky utečenecký fond), v roku 2013 projektom „Obec Rovné – pomoc žiadateľom o azyl“, ktorý obec Rovné zrealizovala na území stredného a východného Slovenska v záchytnom tábore Humenné a pobytovom tábore Opatovská Nová Ves. Boli zabezpečené preventívne úkony proti ohrozeniu práv detí azylantov, ako aj prevencia proti možným rozličným formám diskriminácie.

V súlade so znením úloh Koncepcie DI bola v roku 2013 poskytovaná starostlivosť o maloletých bez sprievodu v detskom domove Lastovička Trenčín (chlapci) a v detskom domove Medzilaborce (dievčatá). Za účelom skvalitnenia starostlivosti o maloletých bez sprievodu v nadväznosti na regionálne faktory a priestorové možnosti bol prenesený výkon agendy maloletých bez sprievodu z DeD pre maloletých bez sprievodu a detského domova Trenčín do detského domova Medzilaborce (v dvoch etapách, 1. etapa s účinnosťou od 1. októbra 2013 – vytvorenie jednej špecializovanej skupiny s kapacitou 10 miest pre maloletých bez sprievodu – pre chlapcov a 2. etapa s účinnosťou od 1. januára 2014 - vytvorenie jednej špecializovanej skupiny pre maloletých bez sprievodu s kapacitou 10 miest - pre chlapcov). S uvedeným súviseli zmeny týkajúce sa najmä organizačných štruktúr, pracovných úväzkov, kapacít, vytvorenie bytových a priestorových podmienok. Detský domov pre maloletých bez sprievodu a detský domov Lastovička, Trenčín umiestnil v priebehu roka 2013 spolu 26 maloletých bez sprievodu (chlapcov) a Detský domov Medzilaborce umiestnil v priebehu roka 2013 spolu 16 maloletých bez sprievodu, z toho 5 dievčat a 11 chlapcov.

Zamestnankyňa migračného úradu sa v roku 2013 zúčastnila rokovania pracovnej skupiny EASO (EASO – Európsky azylový podporný úrad - European Asylum Support Office) zameranej na problematiku zraniteľných skupín (najmä určovanie veku maloletých a vyhľadávanie členov rodiny). Výsledkom činnosti uvedenej pracovnej skupiny za minulý rok, s akcentom na MBS, je **príručka pre určovanie veku maloletých**, ktorá bude užitočnou pomôckou pre členské štáty EU pri určovaní veku maloletých.

V rámci **aktivít organizovaných v spolupráci Ligou za ľudské práva** sa uskutočnili dve pracovné stretnutia aj za účasti zamestnancov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (1. „Starostlivosť o maloletých bez sprievodu“ dňa 29. apríla 2013 v Detskom domove pre maloletých bez sprievodu a detskom domove Lastovička, Trenčín; 2. „Deti bez sprievodu v Slovenskej republike“ dňa 17. júna 2013 v Dome Slovenského červeného kríža v Košiciach).

Odpočet plnenia za rok 2014 – plní sa:

V súlade so zameraním *Plánu transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti, obsiahnutým v Koncepcii DI* bolo k 1. januáru 2014 ukončené poskytovanie starostlivosti pre maloletých bez sprievodu v detskom domove Lastovička Trenčín (ktorý bol v r. 2013 organizačne zlúčený s DeD pre MBS Horné Orechové)

a v súčasnosti sú MBS umiestňovaní výlučne do DeD pre MBS Dľaň v Medzilaborciach, v ktorom je vytvorená 1 špecializovaná samostatná skupina pre MBS – dievčatá a 2 špecializované samostatné skupiny pre MBS – chlapci. Uvedené zmeny týkajúce sa najmä organizačných štruktúr, pracovných úväzkov, kapacít, vytvorenia personálnych a priestorových podmienok výrazným spôsobom prispeli ku skvalitneniu a zjednoteniu poskytovania starostlivosti o MBS. V roku 2014 bolo v DeD Dľaň Medzilaborce umiestnených celkovo 20 MBS – chlapcov, pričom krajinou pôvodu MBS bol najmä Vietnam a Afganistan.

K problematike skvalitnenia starostlivosti o MBS sa uskutočnili dve stretnutia zainteresovaných subjektov a to dňa 2. apríla 2014 v DeD Medzilaborce, zamerané na otázky určovania najlepšieho záujmu dieťaťa u odlúčených detí a dňa 30. októbra 2014 na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Humennom. Uvedeného metodického dňa sa zúčastnili vedúci oddelení SPODaSK a zamestnanci oddelení SPODaSK Prešovského kraja a Košického kraja, Riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície Sobrance (RHCP Sobrance) a Detského domova Dľaň Medzilaborce, pričom program stretnutia bol zameraný najmä na spoluprácu medzi úradom PSVaR a útvarom HaCP PZ SR pri a po záchyťe MBS a otázky súvisiace s predbežnými opatreniami, odovzdaním MBS do zariadenia na výkon rozhodnutia súdu, výkonom opatrovníctva a poručníctva, spoluprácu medzi DeD a úradom PSVaR a prevenciu útekovosti.

Dňa 29. októbra 2014 sa zástupcovia Ústredia a úradov PSVaR zúčastnili na diskusii za okrúhlym stolom, ktorý organizovala Liga za ľudské práva pod názvom „Odlúčené deti miznúce zo starostlivosti – nezvestné a nechránené“.

Zástupcovia Ústredia PSVaR participovali v r. 2014 na činnosti Poradného výboru Ligy za ľudské práva a pracovnej skupiny pri realizácii medzinárodného projektu „Najlepšia prax v určovaní a implementovaní trvalých riešení pre odlúčené deti v Európe“. Realizácia projektu bude pokračovať i v roku 2015 a výstupom práce Poradného výboru bude návrh riešení a opatrení, ako i odporúčaných postupov a osvedčenej praxe v oblasti trvalých riešení pre maloletých bez sprievodu .

MPSVR SR sa aktívne zúčastnilo na príprave **tematickej štúdie EMN – „Politiky, prax a štatistiky o maloletých bez sprievodu v Slovenskej republike“**, ako i na obsahovom a vecnom zameraní medzinárodnej konferencie EMN „Ochrana a starostlivosť o deti bez sprievodu“.

Podľa § 111 ods. 6 zákona č. 75, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“), štátny príslušník tretej krajiny, ktorý o sebe vyhlási, že je MBS, je povinný podrobiť sa lekárskeму vyšetreniu na určenie jeho veku; to neplatí, ak je celkom zjavné, že ide o maloletú osobu. Podľa § 127 zákona o pobyte cudzincov, ak sa štátny príslušník tretej krajiny odmietne podrobiť lekárskeму vyšetreniu, považuje sa na účely konania podľa tohto zákona za plnoletú osobu; ak sa podrobí lekárskeму vyšetreniu, považuje sa za plnoletú osobu až do výsledku lekárskeho vyšetrenia na určenie jeho veku. **Zistenie veku** sa vykonáva odborným lekárskeým vyšetrením, kde lekár (špecialista v určenom odbore) formou odborného vyjadrenia určí vek štátneho príslušníka tretej krajiny. Ak by nebolo možné lekárskeým vyšetrením určiť, či ide o plnoletú osobu alebo maloletú osobu, na konanie podľa zákona o pobyte cudzincov sa považuje za maloletú osobu. Policajný útvar je povinný poučiť štátneho príslušníka tretej krajiny o oprávnení nariadiť vykonanie lekárskeho vyšetrenia na určenie veku, spôsobe jeho vykonania a dôsledkoch vyšetrenia na konanie podľa tohto zákona, ako aj o dôsledkoch odmietnutia vyšetrenia. Policajný útvar udelí štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je maloletou osobou nájdenou na území Slovenskej republiky tolerovaný pobyt, ak nie sú zákonné dôvody na zamietnutie jeho žiadosti. Maloletú osobu, ktorá nemá zákonného zástupcu, nie je možné podľa zákona o pobyte cudzincov zaistiť. Administratívne vyhostiť je možné takúto osobu len v prípade, že vyhostenie je v jej záujme. Pokiaľ ide o ďalšiu starostlivosť o maloletých zákon o pobyte cudzincov ďalej ukladá policajnému útvaru povinnosť bezodkladne oznámiť nájdenie maloletého štátneho príslušníka tretej krajiny na území Slovenskej republiky orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely zabezpečenia postupu podľa osobitného predpisu (zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Dňa 22. mája 2014 sa na MPSVR SR uskutočnilo prvé rokovanie **pracovnej skupiny k určovaniu veku MBS**. Pracovné stretnutie nadviazalo na výstupy Ligy za ľudské práva spracované v publikácii „*Dieťa alebo dospelý? – Ochrana práv cudzincov v konaniach o určenie veku a v konaniach o zaistení*“ a materiály Európskeho azylového podporného úradu EASO zamerané na problematiku zraniteľných skupín (najmä určovanie veku maloletých a vyhľadávanie členov rodiny „*Určovanie veku v EU*“). Stretnutia pracovnej skupiny sa zúčastnili

zástupcovia MPSVR SR, ÚHCP PPZ, MÚ MV SR, MZV SR, IOM a Ligy za ľudské práva. Ciele pracovnej skupiny odborníkov sú zamerané najmä na návrhy riešení, metód a postupov zisťovania veku migrantov, osobitne MBS. V rámci diskusie sa účastníci zhodli na tom, že k danej problematike je potrebné zintenzívniť odbornú diskusiu, prizvať na budúce stretnutie pracovnej skupiny ďalších odborníkov – najmä z oblasti zdravotníctva, resp. justície a spravodlivosti; primárne sa zamerať na ochranu a opatrenia pre cudzincov vo vekovej skupine 16 - 18 rokov, u ktorej môže byť určovanie veku (vzhľadom k uvádzanej odchýlke nepresnosti dva roky) základom pre ich právne postavenie a status na území SR.

Príslušníci ÚHCP P PZ MV SR sa v roku 2014 zúčastnili nasledovných pracovných stretnutí súvisiacich s problematikou ochrany MBS:

- Prezentácie a diskusie k problematike zameranej na pátranie a ochranu maloletých bez sprievodu prostredníctvom SIS II (Schengenský informačný systém II) v rámci pilotného projektu Európskej Komisie „UNACCOMPANIED MINORS 2012 HOME/2012/PPUAM“, ktoré sa uskutočnili na úrade medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ dňa 5. mája 2014.

- Národná konferencia Európskej migračnej siete „Ochrana a starostlivosť o deti bez sprievodu“, ktorá sa uskutočnila dňa 10. decembra 2014.

Zástupca ÚHCP P PZ sa podieľal na pripomienkovaní **malej tematickej štúdie Európskej migračnej siete 2014: *Politiky, prax a štatistiky o maloletých bez sprievodu v Slovenskej republike.***

Zoznam použitých skratiek (abecedne):

AMIF – Fond pre azyl, migráciu a integráciu
AMV - Aktivizujúce metódy vo výchove
AVP – Aktualizačné, inovačné programy
BSK – Bratislavský samosprávny kraj
CPPPaP – Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
CPT - Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského, či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania
CVČ - centrá voľného času
DC – diagnostické centrá
DeD - detský domov
DI - deinštitucionalizácia
DFNsP - Detská fakultná nemocnica s poliklinikou
dozorujúci prokurátor - prokurátor vykonávajúci dozor podľa § 18 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov
DVO - dočasné vyrovnávacie opatrenia
EFRR – Európsky fond regionálneho rozvoja
EK - Európska komisia
EMCDDA – European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction/Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogové závislosti
ESF – Európsky sociálny fond
ESPAD – European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs/ Európsky školský prieskum o alkohole a iných drogách
ESSPROS – Európsky integrovaný systém štatistík
EÚ - Európska únia
EU SILC 2013 – Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia
GP SR - Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
GR ZVJS - Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže
IC MV SR - Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
ICM – Informačné centrum mladých
IOM - Medzinárodná organizácia pre migráciu
IVPP – individuálny vzdelávací program
IVPR - Inštitút pre výskum práce a rodiny
JA - Justičná akadémia
KMV – kancelária ministra vnútra
KEÚ PZ - Kriminologický a expertízny ústav PZ
LGBTI osoby - lesby, gejovia, bisexuálne, transrodové a intersexuálne osoby
LVS – liečebno-výchovné sanatóriá
MBS – maloletí bez sprievodu
MDVRR SR - Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MF SR - Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR - Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR - Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MMSR – model manažmentu sanácie rodiny
MO SR - Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPC – metodicko-pedagogické centrum
MPS - medzirezortná pracovná skupina
MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MRK - marginalizované rómske komunity
MS SR - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MVO - mimovládne organizácie
MÚ – Migračný úrad
MZ SR - Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

MZVEZ SR - Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
 MŽP SR - Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
 NMCD – Národné monitorovacie centrum pre drogy
 NOC - Národné osvetové centrum
 NP – Národný projekt
 NP DEI - Národný projekt „Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti“
 NPJ (NAKA) - Národná protikorupčná jednotka (Národná kriminálna agentúra)
 NP PKR - Národný projekt „Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov“
 NR SR - Národná rada Slovenskej republiky
 NSK – Nitriansky samosprávny kraj
 OSN - Organizácia spojených národov
 OZ - občianske združenie
 PVA - preventívno-výchovné aktivity
 PaNc - občianskoprávne veci starostlivosti o maloletých, o ktorých rozhoduje senát, zapísané v zozname vecí
 PaNc (výchova, výživa, osvojenie, atď.)
 PPZ MV SR - Prezídium Policajného zboru Ministerstva vnútra SR
 PS RVLPNMRR - Pracovná skupina Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
 PS FREMP - Pracovná skupina pre základné práva, občianstvo a voľný pohyb osôb
 PPS – Pedagogicko-psychologické poradenstvo
 P PZ – Prezídium policajného zboru
 PZ MV SR - Policajný zbor Ministerstva vnútra SR
 RMS - Rada mládeže Slovenska
 RC – reedukačné centrá
 RO – riadiaci orgán
 RPPS - referáty poradensko-psychologických služieb
 RTVS - Rozhlas a televízia Slovenska
 RÚVZ - regionálny úrad verejného zdravotníctva
 RVLPNMRR - Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
 SČK - Slovenský červený kríž
 SK8 - Združenie samosprávnych krajov
 SNSLP - Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
 SPODaSK - sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
 SŠ - stredná škola
 SV pre UNICEF - Slovenský výbor pre UNICEF
 syndróm CAN - syndróm týraného, zneužívaného a zanedbaného dieťaťa
 ŠkVP – školský vzdelávací program
 ŠPÚ - Štátny pedagogický ústav
 ŠÚ SR - Štatistický úrad Slovenskej republiky
 ŠVZ – Špeciálne výchovné zariadenia
 ŠZŠ – špeciálna základná škola
 TTSK – Trnavský samosprávny kraj
 TSK – Trenčiansky samosprávny kraj
 ÚHCP PPZ MV SR - Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru Ministerstva vnútra SR
 UNHCR – Úrad vysokého komisára pre utečencov
 UNICEF - Detský fond Organizácie spojených národov
 ÚMS - Únia miest Slovenska
 úrady PSVR - úrady práce, sociálnych vecí a rodiny
 Ústredie PSVaR - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
 ÚSVMŠ - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre mládež a šport
 ÚSVNM - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny
 ÚSVRK - Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity
 ÚSVROS - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti
 ÚVTOS – Ústav na výkon trestu odňatia slobody
 ÚV SR - Úrad vlády Slovenskej republiky
 ÚVZ SR - Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
 územná samospráva - obce, vyššie územné celky
 VOP - Verejný ochranca práv

VP – vzdelávacie poukazy
VŠ - vysoká škola
VÚDPaP - Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
WHO - Svetová zdravotnícka organizácia
ZIPCeM - Združenie informačných a poradenských centier mládeže
ZMOS - Združenie miest a obcí Slovenska
ZŠ - základná škola
ŽSK – Žilinský samosprávny kraj
ŽŠR – žiacke školské rady